

Conseil supérieur de la Justice
Hoge Raad voor de Justitie

HOGE RAAD VOOR DE JUSTITIE

JAARVERSLAG 2009

Goedgekeurd door de algemene vergadering op 23 juni 2010

INHOUDSTAFEL

DEEL 1 : INSTITUTIONELE ASPECTEN	1
1. DE FUNDAMENTELE DOELSTELLINGEN	1
2. ORGANISATIESTRUCTUUR	2
2.1. Samenstelling van de Hoge Raad voor de Justitie	2
2.2. De werking van de Hoge Raad voor de Justitie	3
2.2.1. De algemene vergadering	3
2.2.2. De taalcolleges	4
2.2.3. Het bureau	4
2.2.4. De administratieve cel	4
2.2.5. De deontologische cel	5
3. MENSEN EN MIDDELEN	5
3.1. Mensen	5
3.2. Middelen	6
4. EXTERNE COMMUNICATIE	7
5. INTERNATIONALE RELATIES	8
DEEL 2 : OVERZICHT VAN DE ACTIVITEITEN 2009	10
1. DE UITBOUW VAN EEN HUMANRESOURCESBELEID VOOR DE MAGISTRATUUR - VERSLAG VAN DE VERENIGDE BENOEMINGS- EN AANWIJZINGSCOMMISSIE	10
1.1. Inleiding	10
1.2. De uitbouw van een humanresourcesbeleid voor de magistratuur	10
1.2.1. Examens	10
1.2.1.1. Inleiding	10
1.2.1.2. Organisatorische modaliteiten	11
1.2.1.3. Programma's	11
1.2.1.3.1. Examen inzake beroepsbekwaamheid	11
1.2.1.3.2. Vergelijkend toelatingsexamen tot de gerechtelijke stage	12
1.2.1.3.3. Mondeling evaluatie-examen	14
A) Commentaar	16
1.2.2. Voordrachten voor benoeming en aanwijzing	18
1.2.2.1. Algemene statistieken	18
1.2.2.2. Franstalige benoemings- en aanwijzingscommissie	19
1.2.2.2.1. Cijfergegevens	19
A) Beslissing van de Commissie geen enkele kandidaat voor te dragen	21
B) Beslissing van de Koning de voordracht van een kandidaat te weigeren	22
1.2.2.2.2. Commentaar	22
1.2.2.3. Nederlandstalige benoemings- en aanwijzingscommissie	24
1.2.2.3.1. Cijfergegevens	24

A) De beslissing van de commissie geen kandidaat voor te dragen.....	26
B) Beslissing van de Koning de voordracht te weigeren	26
1.2.2.3.2. Commentaar.....	27
1.2.2.4. Verenigde benoemings- en aanwijzingscommissie	28
1.2.2.4.1. Cijfergegevens	28
A) Beslissing van de commissie om geen kandidaat voor te dragen	28
B) Beslissing van de Koning om de voordracht van een kandidaat te weigeren	28
1.2.2.4.2. Commentaar.....	29
1.2.2.5. Beroepen bij de Raad van State.....	29
1.2.2.5.1. Franstalige benoemings- en aanwijzingscommissie.....	29
1.2.2.5.2. Nederlandstalige benoemings- en aanwijzingscommissie	30
1.2.2.6. Algemene commentaar op de benoemingen en aanwijzingen	30
1.3. De opleiding	33
2. HET VERSTREKKEN VAN ADVIEZEN EN VOORSTELLEN TOT VERBETERING VAN DE ALGEMENE WERKING VAN DE RECHTERLIJKE ORDE.....	34
2.1. Stand van zaken	34
2.2. Draagwijdte van de verstrekte adviezen	35
2.2.1. Advies van 28 januari 2009 over het wetsvoorstel tot hervorming van het hof van assisen, ingediend door de heer Philippe Mahoux in de Senaat op 25 september 2008 (doc. Senaat, nr 4-924/1 – 2007/2008)	35
2.2.2. Advies van 28 januari 2009 over de aanpassing van de procedure voor de nationale tuchtraad	35
2.2.3. Advies van 24 juni 2009 over het wetsvoorstel tot wijziging van artikel 1 van de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis, teneinde op het moment van de aanhouding nieuwe rechten toe te kennen aan de persoon die van zijn vrijheid is benomen.....	36
2.2.4. Advies van 24 juni 2009 over het wetsvoorstel van 28 januari 2009, tot wijziging van het burgerlijk wetboek, ter bevordering van een objectieve berekening van de door de ouders te betalen onderhoudsbijdragen voor hun kinderen.....	37
2.2.5. Voorstel van 30 september 2009 tot wijziging van het artikel 259ter van het Gerechtelijk Wetboek (Bevoegdheden van de benoemingscommissies) met het oog op het verzekeren dat de Benoemings- en aanwijzingscommissies van de Hoge Raad voor de Justitie worden ingelicht over de strafrechtelijke of tuchtrechtelijke veroordelingen en lopende procedures met betrekking tot de kandidaat-magistraat; het voegen bij het benoemingsdossier van iedere door de Advies- en onderzoekscommissies van de HRJ gegrond verklaarde klacht betreffende de kandidaat en; het verlenen van een onderzoeksbevoegdheid aan de Benoemings- en aanwijzingscommissies.....	38
2.2.6. Advies van 30 september 2009 over de oriëntatienota "Het gerechtelijk landschap – Naar een nieuwe architectuur voor de Justitie" van de minister van Justitie	38
2.2.7. Advies van 30 september 2009 over het voorstel tot oprichting van een kader van substituut-procureurs des Konings gespecialiseerd in handelszaken	41

2.2.8. Voorstel tot aanpassing van het tuchtrecht van de rechterlijke orde	41
2.2.9. Advies van 16 december 2009 over het wetsvoorstel tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek wat het invoeren van een collectieve procedure betreft.....	42
3. HET EXTERN TOEZICHT OP DE WERKING VAN DE RECHTERLIJKE ORDE.....	44
3.1. Klachtbehandeling	44
3.1.1. Concreet verloop van de klachtenbehandeling.....	44
3.1.1.1. Ontvangst van een klacht	45
3.1.1.2. Ontvankelijkheidsonderzoek.....	45
3.1.1.3. Bevoegdheidsonderzoek	45
3.1.1.4. Onderzoek van de klacht	47
3.1.1.5. Beoordeling en aanbeveling	48
3.1.2. Analyse van de klachtendossiers die in 2009 werden behandeld	49
3.1.2.1. Terminologische verduidelijkingen.....	49
3.1.2.2. Algemeen overzicht van de klachtendossiers	52
3.1.2.3. Afgesloten dossiers in 2009.....	52
3.1.2.4. Nieuwe dossiers per kalenderjaar: evolutie 2001-2009	53
3.1.2.5. Dossiers afgesloten per kalenderjaar: evolutie 2001-2009.....	54
3.1.2.6. Dossiers afgesloten in 2009 per jaar van indiening	55
3.1.2.7. Behandelingsduur van de in 2009 afgesloten dossiers.....	56
3.1.2.8. Waarover handelden de klachten waarvan de dossiers in 2009 werden afgesloten ?	57
3.1.2.9. Materies van de in 2009 afgesloten dossiers.....	60
3.1.3. De eindbeslissingen	61
3.1.3.1. Onbevoegdheid als eindbeslissing	62
3.1.3.2. Beslissing tot afsluiting van het dossier wegens bevoegdheid	64
3.1.3.3. Andere redenen van afsluiting	66
3.1.4. Gegronde klachten	66
3.1.4.1. Nederlandstalige advies- en onderzoekscommissie (AOC).....	66
3.1.4.1.1. Klachten betreffende traagheid van de rechtsgang	67
3.1.4.1.2. Klachten betreffende omgang en communicatie met justitie.....	70
3.1.4.1.3. Klachten betreffende het gedrag en gebrek aan eerbied van de magistraat, deskundige, griffier.....	72
3.1.4.1.4. Klachten betreffende het verloop van de procedure	73
3.1.4.1.5. Klacht betreffende de partijdigheid van de magistraat.....	74
3.1.4.2. Franstalige advies- en onderzoekscommissie (Commission d’avis et d’enquête - CAE)	74
3.1.4.2.1. Klachten betreffende de traagheid van de rechtsgang	74
3.1.4.2.2. Klachten betreffende het verloop van de procedure	79
3.1.4.2.3. Klachten betreffende het gedrag en gebrek aan eerbied van de magistraat, deskundige, griffier.....	81

3.1.4.2.4. Partijdigheid van de magistraat	82
3.1.4.2.5. Klacht betreffende een schuldbemiddelaar	83
3.1.4.2.6. Klacht betreffende omgang en communicatie met justitie	83
3.1.4.2.7. Klacht betreffende de betekening van de beslissing	84
3.1.4.2.8. Klacht betreffende het niet meedelen van de beslissing door de griffie	84
3.1.4.2.9. Klachtendossier dat gegrond werd verklaard om diverse redenen ..	84
3.1.5. Naar een gefaseerde klachtenbehandeling met een centrale registratie	85
3.2. Andere toezichtmiddellen.....	87
3.2.1. Verslag over de algemene werking van de rechterlijke orde	87
3.2.2. Algemeen toezicht op en bevordering van het gebruik van de middelen van interne controle binnen de rechterlijke orde	87
3.2.3. Bijzonder onderzoek naar de werking van de rechterlijke orde	87
3.2.4. De doorlichting van de werking van de rechterlijke orde.....	92
3.2.4.1. Synthese.....	93
3.2.4.2. Conclusie	93
3.2.4.3. Aanbevelingen	93
4. HET MEERJARENPLAN VAN DE HOGE RAAD VOOR DE JUSTITIE.....	95
Bijlage 1 : Algemene statistieken over de voordrachten voor benoemingen en aanwijzingen	105
Bijlage 2 : Aanbeveling over de vraag welke informatie over de identiteit van magistraten aan de rechtzoekende mag worden verstrekt	122

DEEL 1 : INSTITUTIONELE ASPECTEN

1. DE FUNDAMENTELE DOELSTELLINGEN

Artikel 151 van de Grondwet vermeldt de belangrijkste opdrachten van de Hoge Raad voor de Justitie (HRJ) :

- de voordracht van de kandidaten voor een benoeming tot rechter of ambtenaar van het openbaar ministerie;
- de voordracht van de kandidaten voor een aanwijzing tot korpschef;
- de toegang tot het ambt van rechter of van ambtenaar van het openbaar ministerie;
- de vorming van de rechters en de ambtenaren van het openbaar ministerie;
- het opstellen van standaardprofielen voor de aanwijzing van de korpschefs;
- het geven van adviezen en voorstellen inzake de algemene werking en de organisatie van de rechterlijke orde;
- het algemeen toezicht op en de bevordering van het gebruik van de interne controlemiddelen;
- de behandeling van klachten met betrekking tot de werking van de rechterlijke orde en het instellen van een onderzoek naar de werking van de rechterlijke orde.

De artikelen 259*bis*-1 en volgende van het Gerechtelijk Wetboek bepalen de draagwijdte van de opdrachten van de Hoge Raad. Deze opdrachten kunnen in drie grote categorieën worden ondergebracht:

- de opdrachten met betrekking tot de loopbaan van de magistraten :
 - o de toegang tot de magistratuur via examens of vergelijkende examens ;
 - o de benoeming tot een ambt van magistraat van de zetel of van het parket via de voordracht van een kandidaat aan de minister van Justitie ;
 - o de aanwijzing tot een mandaat als korpschef via de voordracht van een kandidaat aan de minister van Justitie ;
 - o de opleiding van de magistraten door het opstellen van richtlijnen voor de opleiding van de magistraten en de gerechtelijke stagiairs¹;
- de opdrachten met betrekking tot de externe controle op de werking van de rechterlijke orde:
 - o de behandeling van de klachten met betrekking tot de werking van de rechterlijke orde ;
 - o toezicht op en bevordering van de aanwending van de middelen van interne controle via een jaarverslag ;
 - o de werking van de rechtscolleges en de korpsen via onderzoek van de werkingsverslagen, en het opmaken van een syntheseverslag ;
 - o doorlichting en bijzonder onderzoek - op verzoek of ambtshalve - met betrekking tot de werking van de rechterlijke orde;
- de adviserende opdracht ten aanzien van de wetgevende en de uitvoerende macht :
 - o adviezen over voorontwerpen van wet, wetsontwerpen of -voorstellen betreffende de werking van de rechterlijke orde, op verzoek of ambtshalve;
 - o aanbevelingen en voorstellen door de Hoge Raad betreffende alles wat de werking van de rechterlijke orde aanbelangt.

¹ Sinds de inwerkingtreding op 2 februari 2008 van de wet van 31 januari 2007 inzake de gerechtelijke opleiding en tot oprichting van het Instituut voor gerechtelijke opleiding is de HRJ bevoegd om de richtlijnen voor de opleiding van de magistraten vast te leggen, en staat het Instituut voor gerechtelijke opleiding in voor de opleidingsprogramma's.

Voorliggend verslag maakt de synthese van de werkzaamheden van de Hoge Raad en zijn verschillende organen gedurende het jaar 2009 en binnen het bestek van de hierboven vermelde opdrachten.

In de eerste plaats is het de bedoeling de lezer een totaaloverzicht te bieden van de activiteiten van de Hoge Raad. Het is evenwel niet onbelangrijk op te merken dat een deel van de output, zoals de adviezen en aanbevelingen, de verslagen over de werking van de rechtscolleges en korpsen, of nog de externe controle op het gebruik van de middelen van interne controle niet langer in dit jaarlijks verslag zijn opgenomen, omdat de volledige tekst ervan kan worden geraadpleegd via de website van de Hoge Raad op het volgende internetadres : www.hrj.be.

Het is natuurlijk steeds mogelijk bij de Hoge Raad een uitprint aan te vragen.

2. ORGANISATIESTRUCTUUR

2.1. SAMENSTELLING VAN DE HOGE RAAD VOOR DE JUSTITIE

Ter herinnering, de Hoge Raad voor de Justitie telt 44 leden die een mandaat van 4 jaar uitoefenen. 22 magistraten worden verkozen door hun collega's en 22 niet-magistraten worden verkozen door de senaat met een meerderheid van tweederde van de stemmen.

De leden zijn onderverdeeld in twee taalcolleges, waarin telkens 22 leden zitten : 11 magistraten en 11 niet-magistraten.

Voor alle organen van de Hoge Raad geldt taalpariteit en beroepspariteit.

Binnen elk college zijn twee commissies ingericht :

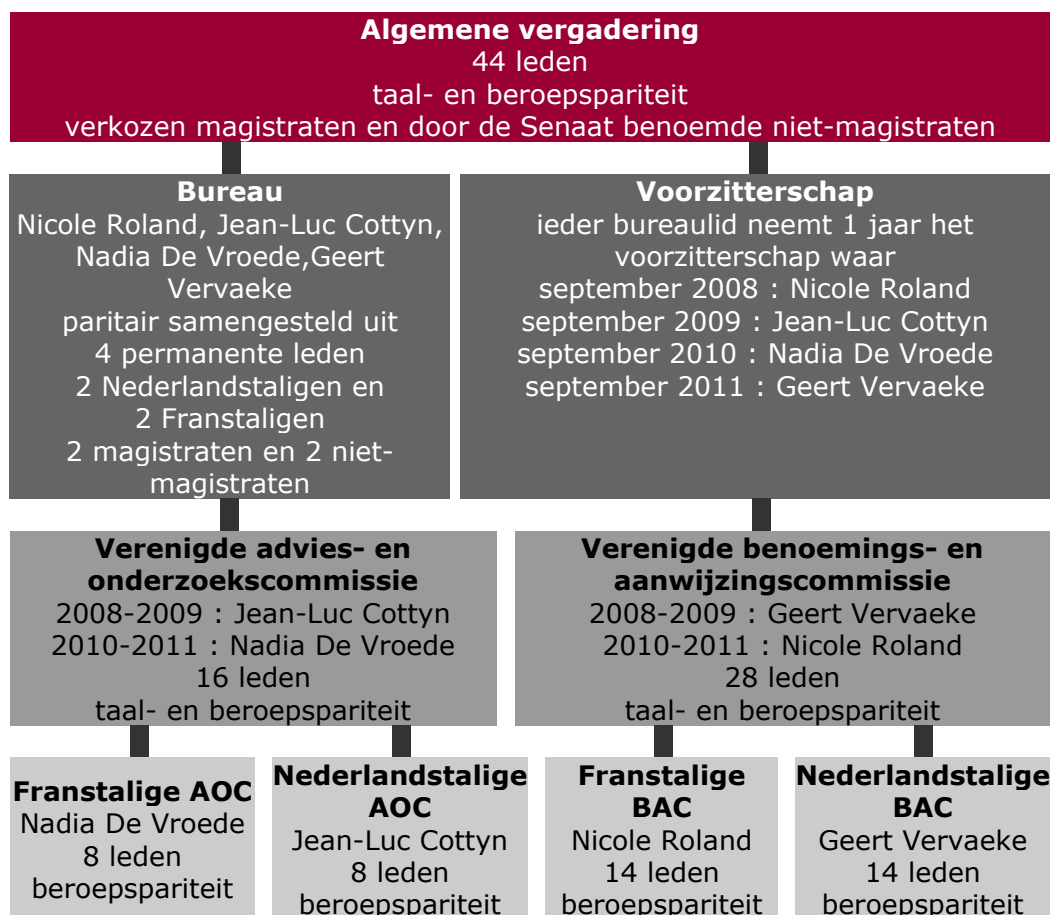
- een benoemings- en aanwijzingscommissie (BAC), samengesteld uit 14 leden ;
- een advies- en onderzoekscommissie (AOC), samengesteld uit 8 leden.

Deze commissies komen ook samen in verenigde commissie :

- de Verenigde benoemings- en aanwijzingscommissie (VBAC), samengesteld uit 28 leden ;
- de Verenigde advies- en onderzoekscommissie (VAOC), samengesteld uit 16 leden.

In 2009 heeft een Franstalig lid magistraat zijn ontslag gegeven. Overeenkomstig de wet werd hij vervangen door de eerste « opvolger ».

Het voorzitterschap van de Hoge Raad wordt beurtelings waargenomen door één van de vier leden van het Bureau, die elk commissievoorzitter zijn voor de volledige duur van hun mandaat. Nicole Roland nam het voorzitterschap van de Raad waar tot 9 september 2009 (de verjaardag van de installatie van het huidige mandaat van de HRJ). Op die datum heeft Jean-Luc Cottyn zijn voorzitterschapsjaar van de Hoge Raad gestart.

2.2. DE WERKING VAN DE HOGE RAAD VOOR DE JUSTITIE

2.2.1. De algemene vergadering

Tijdens 2009 is de algemene vergadering zeven keer samengekomen².

De volgende documenten werden besproken en goedgekeurd:

- de adviezen die door de Verenigde advies- en onderzoekscommissie werden voorbereid
- de programma's van het examen inzake beroepsbekwaamheid en van het vergelijkend toelatingsexamen tot de gerechtelijke stage ;
- het jaarverslag 2008 van de Hoge Raad ;
- de evaluatie van het Meerjarenplan 2008-2012 van de Hoge Raad voor de Justitie.

Geregeld worden haar door het bureau verschillende punten voorgelegd die betrekking hebben op het humanresourcesbeleid van de Hoge Raad. Voorts heeft de algemene vergadering de rekeningen over het boekjaar 2008 en de begroting voor het jaar 2010 goedgekeurd.

Daarnaast dient te worden vermeld dat de voorzitters van de commissies regelmatig verslag hebben uitgebracht over hun commissie, zodat alle leden geïnformeerd werden over de activiteiten van de commissies waarvan ze geen deel uitmaken.

² Overeenkomstig de wet is de algemene vergadering op 8 maart 2008 bijeengekomen om de magistraten aan te duiden die werden verkozen op 7 maart 2008.

Tot slot heeft de algemene vergadering de verslagen van de delegaties van de HRJ in het buitenland ontvangen met betrekking tot de activiteiten die georganiseerd werden in het kader van het ENCJ of van bilaterale relaties met andere Raden.

2.2.2. De taalcolleges

Het Franse en het Nederlandse taalcollege van de Hoge Raad zijn meermaals samengekomen, meer bepaald om de leden in staat te stellen hun standpunten uit te wisselen over de Hoge Raad, en ook om de bezoeken aan de justitiële actoren van de verschillende gerechtelijke arrondissementen voor te bereiden.

In 2009 hebben ze onder meer de activiteiten van de commissies geëvalueerd alsook de informatieuitwisseling tussen beide commissies enerzijds en tussen de twee colleges anderzijds.

Bovendien hebben de colleges hun bezoeken aan de verschillende gerechtelijke arrondissementen voortgezet waarbij ze niet alleen alle justitiële actoren van het arrondissement ontmoetten, maar ook een specifiek onderhoud hadden met de korpschefs van elk arrondissement. Een globaal verslag over deze bezoeken zal worden gegeven in 2010 wanneer alle arrondissementen zullen zijn bezocht.

We kunnen nu al vaststellen dat dezelfde thema's worden aangehaald en met name de staat van de lokalen, de informaticasystemen, het beleid van de HRJ inzake selectie benoemingen en opleiding van magistraten, het aanwerven van gerechtelijk personeel en de hertekening van de rechterlijke organisatie.

2.2.3. Het bureau

Het bureau is het uitvoerend orgaan van de Hoge Raad. Het is paritair samengesteld uit twee Franstalige en twee Nederlandstalige leden, telkens één magistraat en één niet-magistraat.

In 2009 is het bureau van de Hoge Raad zesentwintig keer bijeengekomen.

Het bureau coördineert de verschillende geplande activiteiten en bespreekt de werkzaamheden van het personeel. Tijdens zijn vergaderingen coördineert het Bureau de public relations en de externe vertegenwoordiging van de Hoge Raad. Ook de uitvoering van de beslissingen van de interne organen kan dan worden opgevolgd.

2.2.4. De administratieve cel

De administratieve cel (artikel 22 van het huishoudelijk reglement) is bevoegd om het bureau bij te staan in alle administratieve en/of logistieke aangelegenheden.

Ter herinnering, de algemene vergadering heeft beslist, vanuit de bezorgdheid voor een doelmatig beheer van de personele en materiële middelen van de Hoge Raad, om de administratieve cel een mandaat te verlenen voor alle beslissingen daarover, onder voorbehoud van bekrachtiging zonder debat door de algemene vergadering.

In 2009 is de administratieve cel tien keer bijeengekomen voor de behandeling van agendapunten over het human resourcesbeleid en de voorbereiding van de begroting en de rekeningen.

Hij onderzocht eveneens ontwerpen tot wijziging van het statuut van het administratief personeel van de HRJ en tot uitbreiding van het kader met het oog op de oprichting van een auditdienst binnen de HRJ.

De commissarissen der rekeningen oefenden hun toezicht *ex post* op de regelmatigheid van de uitgaven uit. Daartoe voerden zij een grondig nazicht uit van de boekhoudkundige stukken die betrekking hebben op de rekeningen van het jaar 2008. Zij hebben hun conformiteitsverslag gerapporteerd aan de algemene vergadering van 24 juni 2009.

Op basis van de aanbevelingen van de commissarissen der rekeningen heeft de algemene vergadering op 30 september 2009 het voorstel van de administratieve cel over een reglement met betrekking tot bepaalde uitgaven goedgekeurd. Op 25 november 2009 heeft de algemene vergadering ook een voorstel van de administratieve cel goedgekeurd met betrekking tot de onkosten betreffende het woon-werkverkeer voor de bureauleden en het gebruik van het dienstvoertuig van de HRJ.

2.2.5. De deontologische cel

De deontologische cel is belast met het onderzoek van eventuele tekortkomingen aan de deontologische verplichtingen in hoofde van de leden van de Hoge Raad voor de Justitie. De cel maakt na zijn onderzoek een verslag op voor de algemene vergadering.

De leden van de deontologische cel, die op 1 oktober 2008 werden verkozen, hebben een voorstel tot wijziging van het huishoudelijk reglement inzake de duur van het mandaat (4 jaar) van de cel voorgelegd aan de algemene vergadering. Deze wijziging werd goedgekeurd door de algemene vergadering van 29 april 2009. De algemene vergadering heeft de cel ook belast met het voorbereiden van een ontwerp van deontologische code voor de leden van de HRJ.

Tijdens het jaar 2009 werd de deontologische cel met geen enkele zaak gelast.

3. MENSEN EN MIDDELEN

3.1. MENSEN

In de loop van 2009 onderging het vaste personeelsbestand van de Hoge Raad geen wijzigingen.

Een momentopname van de administratieve structuur op 31 december 2009 levert volgend resultaat op :

Leidinggevende ambtenaren

- de heer Marc Bertrand, administrateur (F)
- de heer Jean-Marie Siscot, administrateur (N)

Secretariaat van de benoemings- en aanwijzingscommissies

- 1 auditeur (F)
- 3 adjunct-auditeurs (2 F en 1 N)
- 4 administratief assistenten (2 F en 2 N)

Secretariaat van de advies- en onderzoekscommissies (met inbegrip van de auditcel)

- 2 auditeurs (2 N)
- 1 opdrachthouder (N)
- 3 adjunct-auditeurs (1 N en 2 F)
- 1 administratief deskundige (F)
- 4 administratief assistenten (2 F en 2 N)

Secretariaat van het Bureau

- 2 administratief deskundigen (2 N)
- 2 administratief assistenten (1 F en 1 N))

Algemene diensten

1. Secretariaat van de administrateurs

- 1 administratief assistent (F)

2. Personeel

- 1 administratief deskundige (N)

3. Vertaling

- 1 auditeur (vertaler) (N)
- 1 adjunct-auditeur (vertaler) (F)
- 2 adjunct-auditeurs (tolk) (1 F en 1 N)

4. Bibliotheek / Webmaster

- 1 administratief deskundige bibliothecaris – preventieadviseur (F)

5. IT-department

- 1 ICT-deskundige (F)
- 1 administratief assistent (N)

6. Boekhouding

- 1 financieel deskundige (F)

7. Communicatie en evenementen

- 1 administratief deskundige (F)

8. Onthaal

- 1 administratief assistent (N)

9. Logistiek

- 2 administratief medewerkers (1 F en 1 N)
- 2 medewerkers voor de schoonmaak (2 F)

Verschillende personeelsleden hebben bij het Opleidingsinstituut van de Federale Overheid (OFO) opleidingen gevolgd, onder meer taalopleidingen en gespecialiseerde informaticacursussen.

Tot slot werd er, in 2009, een zelfevaluatie van de interne werking van de administratieve diensten uitgevoerd in het kader van het model « Common Assessment Framework ». De personeelsleden hebben zich vastberaden ingezet voor dit proces, dat kadert in het Meerjarenplan 2008-2012.

3.2. MIDDELEN

Voor het begrotingsjaar 2009 keurde de Kamer van volksvertegenwoordigers voor de Hoge Raad voor de Justitie een uitgavenbegroting goed van € 6 434 000, waarvan € 5 090 000 ingeschreven is in de Begroting van de dotaties. Het resterende bedrag wordt gefinancierd door het saldo van het begrotingsjaar 2007.

Daarnaast keurde de algemene vergadering van de Hoge Raad de rekeningen van het boekjaar 2008 goed. De uitgaven bedroegen € 6 345 052.

Het Rekenhof heeft de rekeningen 2008 nagezien en kwam in zijn verslag tot volgende bevinding :

“Na kennis te hebben genomen van het verslag van de rekeningcommissarissen van de Hoge Raad voor de Justitie ; de financiële toestand op 31 december te hebben geverifieerd ; steekproefgewijs via gekruiste verificaties de op het begrotingsjaar en/of in

de loop van dat jaar vereffende uitgaven te hebben gecontroleerd ; is het Rekenhof van oordeel dat de voorgelegde rekeningen steunen op betrouwbare verantwoordingsstukken en een volledig, juist en getrouw beeld geven van de ontvangsten- en uitgavenverrichtingen alsmede van de thesaurietoestand.

Het Rekenhof is van oordeel dat de voorgelegde rekeningen steunen op een passende boekhoudkundige organisatie."

4. EXTERNE COMMUNICATIE

1. In 2009 is de HRJ voortgegaan met het publiceren van een elektronische nieuwsbrief. Vijf nummers werden verzonden naar de partners van de HRJ: magistraten, advocaten, universiteiten, justitiehuizen, FOD...

De website van de Hoge Raad wordt ook in 2009 verder ontwikkeld.

De Hoge Raad blijft zijn website met de grootste aandacht benutten als communicatiemiddel met de burger.

Zo bevat de rubriek "News" onder meer alle persberichten, en alle informatie over bezoeken van prominenten of buitenlandse delegaties aan de Hoge Raad.

Het aantal bezoekers nam toe in vergelijking met de vorige jaren, met meer bepaald bijzondere interesse voor de infobladzijden over de modaliteiten inzake toegang tot de magistratuur, de procedure voor de indiening en de behandeling van de klachten, de adviezen.

In 2009 kreeg de site maandelijks gemiddeld 19500 bezoeken. Dat zijn er gemiddeld 500 meer per maand dan in 2008.

Dankzij het contactformulier op de site kreeg de HRJ 900 mails binnen : 82 vragen over de HRJ, 321 vragen allerhande (brochures, adreswijzigingen, bedenkingen over justitie, informatie over justitie...), 231 vragen over de examens en de benoemingen en 289 over de klachten. De Hoge Raad maakt er een erezaak van zo snel en zo volledig mogelijk te antwoorden.

De website staat ook ten dienste van de beroepsmagistraten en de kandidaat-magistraten, door de publicatie van openstaande functies binnen de magistratuur en de vermelding, zodra mogelijk, van de naam van de kandidaten die door een van de benoemingscommissies werden voorgedragen voor een functie van magistraat.

Op te merken valt ook dat van de personen die toegang wilden hebben tot de magistratuur, er meer dan 460 via de website informatie vroegen over de organisatie van de verschillende (vergelijkende) examens.

2. De Hoge Raad heeft zijn jaarverslag, zoals elk jaar, bezorgd aan de overheden van de wetgevende en uitvoerende macht, net zoals aan alle korpschefs van de rechtscolleges, parketten en auditoraten. Het jaarverslag was ook de aanleiding voor een persconferentie op 6 oktober 2009.

Het jaarverslag 2008 zal op het begin van het jaar 2010 in de Commissie voor de Justitie van de Kamer en in de Commissie voor de Justitie van de Senaat voorgesteld en besproken worden.

3. Er dient nog opgemerkt te worden dat de Hoge Raad voor de Justitie in 2009 aanwezig was op de jobbeurzen van de rechtsfaculteiten van de VUB, de UGent, de KULeuven, de

UCL en de ULB (op 14/04/2008, 26/11/2008, 03/03/2009, 19/03/2009, 18/11/2009, 25/11/2009, 16/02/2010 en 25/02/2010).

5. INTERNATIONALE RELATIES

De internationale relaties nemen in de werking van de Hoge Raad voor de Justitie een belangrijke plaats in.

1. De Hoge Raad voor de Justitie is stichtend lid van het *European Network of Councils for the Judiciary (ENCJ)*, dat voor de lidstaten van de Europese Unie de nationale instellingen verenigt die onafhankelijk zijn van de uitvoerende en wetgevende macht of autonomie genieten, en die verantwoordelijk zijn voor de ondersteuning van de rechterlijke orde in zijn opdracht van onafhankelijke rechtsbedeling.

Het ENCJ werd bij koninklijk besluit van 10 december 2007 (Bijlagen van het Belgisch Staatsblad van 28 januari 2008) erkend als internationale vereniging zonder winstoogmerk naar Belgisch recht. De Europese Commissie heeft beslist om het netwerk alvast tot in 2012 financiële steun te verlenen. In Brussel werd een vast secretariaat opgericht, in het kader van een dienstenovereenkomst tussen de HRJ en het ENCJ. De leden van het ENCJ-secretariaat maken gebruik van drie lokalen van de HRJ.

Van 27 tot 29 mei 2009 vond in Boekarest (RO) de algemene vergadering van het netwerk plaats, op uitnodiging van de Hoge Raad voor de Magistratuur van Roemenië.

Tijdens die belangrijke vergadering hebben de 90 deelnemers het werk dat tijdens het afgelopen jaar werd verricht bekeken en het activiteitenprogramma voor het jaar 2009-2010 vastgelegd. De algemene vergadering heeft ook een resolutie goedgekeurd over transparantie en toegang tot justitie.

Tijdens 2009-2010 werkt het ENCJ rond de volgende thema's: toegang tot en kwaliteitsbeheer in de rechtbanken, wederzijds vertrouwen tussen de Europese gerechtelijke actoren, het vertrouwen van de bevolking in justitie, samenwerking in strafzaken op het niveau van de Europese Unie, E-justice, het statuut van de rechters en de deontologie van de rechters.

2. In 2009 heeft de HRJ zijn programma van bilaterale ontmoetingen voortgezet:

Van 2 tot 5 mei ging een delegatie van de HRJ naar Lissabon, op uitnodiging van de Hoge Raad voor de Magistratuur en de Hoge Raad van het Openbare Ministerie van Portugal. Van 9 tot 11 mei ontving de HRJ een delegatie van de Gerechtelijke Raad van Slovenië te Brussel. Een bezoek aan de stad Brugge werd georganiseerd.

De HRJ heeft ook de volgende delegaties ontvangen (in het kader van de samenwerking met de FOD Justitie) :

- op 6 februari, een delegatie van magistraten uit Burkina Faso;
- op 30 maart, een delegatie van magistraten uit Slowakije;
- op 17 juni, een delegatie van magistraten uit Kirghistan, die bijzonder geïnteresseerd was in de selectieprocedures voor de toekomstige magistraten;
- op 17 juli, een delegatie van de parlementaire commissie voor de hervorming van Justitie van Indonesië;
- op 20 november, een magistraat die de "Ecole nationale de la Magistrature" vertegenwoordigde in het kader van de interne reflexie van de benoemingscommissies over het invoeren van psychotechnische tests in de selectieprocedure voor de toekomstige magistraten;

- op 13 mei twee deskundigen uit Nederland en Frankrijk in het kader van de voorbereiding van het advies over de bijstand door een advocaat van bij het eerste verhoor door de politiediensten.

Een verslag van die ontmoetingen is op de website van de HRJ gepubliceerd.

DEEL 2 : OVERZICHT VAN DE ACTIVITEITEN 2009

1. DE UITBOUW VAN EEN HUMANRESOURCESBELEID VOOR DE MAGISTRATUUR - VERSLAG VAN DE VERENIGDE BENOEMINGS- EN AANWIJZINGSCOMMISSIE

1.1. INLEIDING

De verslagen met betrekking tot de activiteiten van de Nederlandstalige, de Franstalige en de verenigde benoemingscommissies zijn gebundeld in een gemeenschappelijk verslag (met voor elke commissie een onderscheiden afdeling) dat door de verenigde benoemingscommissie werd goedgekeurd vooraleer het aan de algemene vergadering werd voorgelegd.

De VBAC, die 28 leden telt (14 van de CND en 14 van de BAC) en volgens de pariteit magistraten/niet-magistraten is samengesteld, is bevoegd om de programma's vast te leggen van het examen inzake beroepsbekwaamheid, het vergelijkend toelatingsexamen tot de gerechtelijke stage en het mondeling evaluatie-examen, alsook om de algemene richtlijnen voor de permanente opleiding van de magistraten en de gerechtelijke stage uit te werken.

De VBAC is eveneens bevoegd om kandidaten voor te dragen voor een benoeming in het gerechtelijk arrondissement van Brussel als de wet vereist dat de kandidaat wettelijk tweetalig is, en voor de vacante betrekkingen bij het federale parket.

Tot en met 7 september 2010 wordt het voorzitterschap van de VBAC waargenomen door de voorzitter van de Nederlandstalige BAC. Vanaf 8 september 2010 wordt voor een termijn van twee jaar het voorzitterschap van de VBAC waargenomen door de voorzitter van de Franstalige CND.

Sinds 8 september 2009 is Geert Vervaeke permanent bureaulid en voorzitter van de (V)BAC.

1.2. DE UITBOUW VAN EEN HUMANRESOURCESBELEID VOOR DE MAGISTRATUUR

1.2.1. Examens

1.2.1.1. Inleiding

Tijdens het gerechtelijk jaar 2009-2010 staan de benoemingscommissies in voor de organisatie van drie examens:

- het examen inzake beroepsbekwaamheid;
- het vergelijkend toelatingsexamen tot de gerechtelijke stage;
- het mondeling evaluatie-examen.

Deze examens zijn de toegangspoort tot de magistratuur, maar hebben telkens een ander doelpubliek:

- het vergelijkend toelatingsexamen tot de gerechtelijke stage is gericht op jonge juristen die in principe slechts enkele jaren juridische beroepservaring hebben;
- het examen inzake beroepsbekwaamheid is, gelet op de moeilijkheidsgraad, bedoeld voor de meer ervaren juristen;
- het mondeling evaluatie-examen is gericht op advocaten met minstens 20 jaar balie-ervaring of minstens 15 jaar balie-ervaring + minstens vijf jaar functie die een gedegen kennis van het recht vereist.

1.2.1.2. Organisatorische modaliteiten

De modaliteiten en de voorwaarden voor de organisatie van het examen inzake beroepsbekwaamheid en van het vergelijkend toelatingsexamen tot de gerechtelijke stage zijn bepaald door het koninklijk besluit van 21 september 2000 (BS, 30 september 2000). De modaliteiten en de voorwaarden voor de organisatie van het mondelinge evaluatie-examen zijn bepaald door het koninklijk besluit van 19 april 2006 (B.S., 12 mei 2006).

1.2.1.3. Programma's

De programma's van het examen inzake beroepsbekwaamheid en van het vergelijkend toelatingsexamen tot de gerechtelijke stage voor het gerechtelijk jaar 2009-2010 werden voorbereid door de Verenigde benoemings- en aanwijzingscommissie op 20 mei 2009. Zij werden op 24 juni 2009 goedgekeurd door de algemene vergadering van de Hoge Raad voor de Justitie en bekrachtigd bij ministerieel besluit van 5 augustus 2009 om te worden bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad van 1 september 2009. Het programma voor het mondeling evaluatie-examen werd voorbereid door de Verenigde benoemings- en aanwijzingscommissie op 27 april 2005. Het programma werd op 25 mei 2005 goedgekeurd door de algemene vergadering van de Hoge Raad voor de Justitie en bekrachtigd bij ministerieel besluit van 4 mei 2006 om te worden bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad van 12 mei 2006.

In vergelijking met de voorgaande jaren bevatten de programma's 2009-2010 twee belangrijke wijzigingen. Allereerst werd de eerste proef van het schriftelijk gedeelte aangevuld met een meerkeuzevragenlijst (MKV) die bestemd is om de juridische basiskennis, de kennis van de gerechtelijke organisatie en van de werking ervan en de algemene cultuur van de kandidaten te testen. Voor het eerst sinds de oprichting van de Hoge Raad ten gevolge van de inwerkingtreding van de wet van 28 april 2009³ hadden de Duitstalige kandidaten de mogelijkheid het schriftelijk gedeelte van de examens in het Duits af te leggen (zie de nieuwe artikelen 259bis-9 en 259bis-10 van het Gerechtelijk Wetboek).

De programma's van de examens kunnen worden geraadpleegd op onze website.

1.2.1.3.1. Examen inzake beroepsbekwaamheid

Dit examen is bedoeld voor ervaren juristen. Hoewel de enige inschrijvingsvoorwaarde bestaat in het bezitten van een licentie in de rechten, moeten laureaten van dit examen een beroepservaring van ten minste 5 jaar doen gelden om nuttig te kunnen solliciteren voor een plaats bij het parket, en 10 jaar voor een plaats bij de zetel.

Het getuigschrift van beroepsbekwaamheid is 7 jaar geldig nadat het werd behaald (te rekenen vanaf de datum van het proces-verbaal van het examen, cf. artikel 259bis-9, §1, van het Gerechtelijk Wetboek).

Zoals het jaar voordien, is het schriftelijk deel van het examen opgesplitst in twee proeven die op twee verschillende data plaatsvinden. Iedere proef is eliminerend. Tot slot dienen de kandidaten nog te slagen in een mondelinge proef.

De examensessie 2009-2010 gaf de volgende resultaten :

³ Wet van 28 april 2009 tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek om de Hoge Raad voor de Justitie de mogelijkheid te geven om de voorbereiding en de verbetering van het schriftelijk gedeelte van het examen inzake beroepsbekwaamheid en van het vergelijkend toelatingsexamen tot de gerechtelijke stage op te dragen aan externe deskundigen (Belgisch Staatsblad van 29.05.2009).

EXAMEN INZAKE BEROEPSBEKWAAMHEID								
Sessie	Taalrol	Aantal inschrijv.	Opkomst (A)	Laureaten schriftelijk deel			Laureaten mond. deel (B)	Slaagpercentage (B/A)
2009-2010			1e proef schrift. deel	Laureaten na 1e proef	Opkomst 2e proef	Laureaten na 1e en 2e proef		
	N	205	168	58	57	19	12	7,14 %
	F	222	180	62	60	22	14	7,77 %

Uit een vergelijking tussen de ingeschreven kandidaten en de laureaten van het examen blijken de volgende voorlopige statistische gegevens :

<u>NEDERLANDSTALIG EXAMEN INZAKE BEROEPSBEKWAAMHEID</u>	
<i>EFFECTIEVE DEELNEMERS : 168</i>	<i>GESLAAGDEN : 12</i>
Mannen : 39,88 % Vrouwen : 60,12 % Gemiddelde leeftijd : 35 jaar	Mannen: 58,33 % Vrouwen : 41,67 % Gemiddelde leeftijd : 35 jaar
Eindresultaat voor de licentie rechten: Voldoening : 57,74% Onderscheiding : 38,68 % Grote onderscheiding : 2,98 % Grootste onderscheiding: 0,60 %	Eindresultaat voor de licentie rechten: Voldoening : 25,00 % Onderscheiding : 58,33 % Grote onderscheiding : 16,67 %
75,60 % van de 168 effectieve deelnemers had balie-ervaring, 24,40 % niet.	Van de 12 geslaagden heeft 91,67 % balie-ervaring, en 8,33 % niet.

<u>FRANSTALIG EXAMEN INZAKE BEROEPSBEKWAAMHEID</u>	
<i>EFFECTIEVE DEELNEMERS : 180</i>	<i>GESLAAGDEN : 14</i>
Mannen: 31,67 % Vrouwen: 68,33 % Gemiddelde leeftijd: 36 jaar	Mannen: 28,57 % Vrouwen : 71,43 % Gemiddelde leeftijd : 38 jaar
Eindresultaat voor de licentie rechten: Voldoening: 36,93 % Onderscheiding: 50,57 % Grote onderscheiding: 12,50 %	Eindresultaat voor de licentie rechten: Voldoening : 21,43 % Onderscheiding : 57,14 % Grote onderscheiding : 21,43 %
81,11 % van de 180 effectieve deelnemers had balie-ervaring; 18,89 % niet.	Van de 14 geslaagden heeft 100 % balie-ervaring.

1.2.1.3.2. Vergelijkend toelatingsexamen tot de gerechtelijke stage

Dit vergelijkend examen is bedoeld voor jonge juristen met weinig beroepservaring (minimum 1 jaar juridische ervaring) die snel een loopbaan als magistraat willen beginnen. Het vormt een onrechtstreekse toegangspoort tot de magistratuur omdat de laureaten van dit examen eerst nog een stage moeten doorlopen voor ze kunnen solliciteren.

De laureaten van dit examen kunnen tot gerechtelijk stagiair worden benoemd uiterlijk 3 jaar na het afsluiten van het examen.

Voor het gerechtelijk jaar 2009-2010 zijn er **26** Nederlandstalige en **22** Franstalige plaatsen van gerechtelijk stagiair vacant (indiensttreding op 1 oktober 2010).

De examensessie 2009-2010 gaf de volgende voorlopige resultaten:

VERGELIJKEND TOELATINGSEXAMEN TOT DE GERECHTELIJKE STAGE								
Sessie	Taalrol	Aantal inschrijv.	Opkomst (A)	Laureaten schriftelijk deel			Laureaten mond. deel (B)	Slaagpercentage (B/A)
2009-2010			1e proef schrift. deel	Laureaten na 1e proef	Opkomst 2e proef	Laureaten na 1e en 2e proef		
	N	222	191	78	77	36	26	13,61 %
F	238	189	56	54	33	23	12,2 %	

Uit een vergelijking tussen de ingeschreven kandidaten en de laureaten van het examen blijken de volgende statistische gegevens:

<u>NEDERLANDSTALIG VERGELIJKEND TOELATINGSEXAMEN TOT DE GERECHTELIJKE STAGE</u>	
<i>EFFECTIEVE DEELNEMERS : 191</i>	<i>GESLAAGDEN : 26</i>
Mannen : 52,56 % Vrouwen : 47,44 % Gemiddelde leeftijd : 30 jaar	Mannen : 42,31 % Vrouwen : 57,69 % Gemiddelde leeftijd : 29 jaar
Eindresultaat voor de licentie rechten: Voldoening : 47,36 % Onderscheiding : 42,11 % Grote onderscheiding : 10,53 %	Eindresultaat voor de licentie rechten: Voldoening : 38,46 % Onderscheiding : 34,62 % Grote onderscheiding : 26,92 %
58,97 % van de 191 effectieve deelnemers had balie-ervaring; 41,03 % niet.	Van de 26 geslaagden heeft 69,23 % balie-ervaring, en 30,77 % niet.

<u>FRANSTALIG VERGELIJKEND TOELATINGSEXAMEN TOT DE GERECHTELIJKE STAGE</u>	
<i>EFFECTIEVE DEELNEMERS : 189</i>	<i>GESLAAGDEN : 23</i>
Mannen : 29,63 % Vrouwen : 70,37 % Gemiddelde leeftijd : 31 jaar	Mannen : 26,09 % Vrouwen : 73,91 % Gemiddelde leeftijd : 32 jaar
Eindresultaat voor de licentie rechten: Voldoening : 28,57 % Onderscheiding : 52,20 % Grote onderscheiding : 17,03 % Grootste onderscheiding : 1,65 % Onbekend : 0,55 %	Eindresultaat voor de licentie rechten: Voldoening : 22,73 % Onderscheiding : 40,91 % Grote onderscheiding : 27,27 % Grootste onderscheiding : 9,09 %
66,14 % van de 189 effectieve deelnemers had balie-ervaring; 33,86 % niet.	Van de 23 geslaagden heeft 73,91 % balie-ervaring, en 29,09 % niet.

1.2.1.3.3. Mondeling evaluatie-examen

Het mondeling evaluatie-examen richt zich op de ervaren advocaten. Om te kunnen deelnemen moet men hetzij minstens 20 jaar advocaat zijn geweest in hoofdberoep, hetzij 15 jaar advocaat zijn geweest in hoofdberoep en ten minste vijf jaar een functie hebben uitgeoefend die een gedegen kennis van het recht vereist.

Het mondelinge evaluatie-examen wordt tweemaal per jaar georganiseerd. De geslaagden zijn vrijgesteld van het examen inzake beroepsbekwaamheid gedurende drie jaar te rekenen vanaf de datum van de afgifte van de machtiging.

Uit een vergelijking tussen de ingeschreven kandidaten en de laureaten van het examen blijken de volgende statistische gegevens :

<u>NEDERLANDSTALIG MONDELING EVALUATIE-EXAMEN</u>	
Ontvankelijke kandidaturen: 10 Onontvankelijke kandidaturen: 0 Effectieve deelnemers : 10	Laureaten: 3
Mannen : 7 Vrouwen : 3 Gemiddelde leeftijd : 45,5 jaar	Mannen : 2 Vrouwen : 1 Gemiddelde leeftijd : 43,5 jaar
Gemiddelde balie-ervaring: 23 jaar	Gemiddelde balie-ervaring: 19,3 jaar

<u>FRANSTALIG MONDELING EVALUATIE-EXAMEN</u>	
Ontvankelijke kandidaturen: 12 Onontvankelijke kandidaturen: 0 Effectieve deelnemers : 11	Laureaten: 4
Mannen : 6 Vrouwen : 5 Gemiddelde leeftijd : 50 jaar	Mannen : 3 Vrouwen : 1 Gemiddelde leeftijd : 49 jaar
Gemiddelde balie-ervaring : 26 jaar	Gemiddelde balie-ervaring : 24 jaar

In februari 2008 stelde een Franstalige kandidaat een vordering tot schorsing en een annulatieberoep in tegen zijn niet-slagen voor het mondelinge evaluatie-examen. In het kader van deze procedures besliste de Raad van State aan het Grondwettelijk Hof de volgende prejudiciële vraag te stellen: "*Schendt artikel 14, § 1, 2/ van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, zoals het voortvloeit uit de wet van 15 mei 2007 de artikelen 10 en 11 van de Grondwet doordat het de kandidaten voor een functie in de magistratuur de mogelijkheid ontzegt van een beroep bij de Raad van State tegen de beslissingen die te hunnen opzichte zijn genomen door de Hoge Raad voor de Justitie, terwijl de overige kandidaten voor een openbaar ambt wel over een dergelijk beroep beschikken tegen de beslissingen die te hunnen opzichte door Selor zijn genomen?*" In zijn arrest van 17 september 2009 (arrest nr. 136/2009) was het Grondwettelijk Hof van oordeel dat de vraag ontkennend moest worden beantwoord. Uittreksel uit het arrest:

“B.2.1. In het arrest waarbij het Hof wordt ondervraagd, oordeelt de Raad van State dat het voormelde artikel 14, § 1, “de bevoegdheid van de Raad van State ten aanzien van de Hoge Raad voor de Justitie expliciet voorbehoudt aan bepaalde akten van die Raad die exhaustief worden opgesomd, namelijk die met betrekking tot overheidsopdrachten en leden van zijn personeel ». De Raad van State besluit tot zijn onbevoegdheid om kennis te nemen van het beroep dat is ingesteld door de verzoekende partij die niet geslaagd is voor het door de Hoge Raad voor de Justitie georganiseerde mondelinge examen in het raam van de procedure van de derde toegangsweg tot de magistratuur, zoals die wordt georganiseerd in het Gerechtelijk Wetboek. Na die vaststelling te hebben gedaan, ondervraagt de Raad van State het Hof over de bestaanbaarheid van artikel 14, § 1, met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet « in zoverre het de kandidaten voor een ambt in de magistratuur een beroep bij de Raad van State ontzegt tegen de beslissingen die te hunnen aanzien zijn genomen door de Hoge Raad voor de Justitie, terwijl de andere kandidaten voor een openbaar ambt over een dergelijk beroep beschikken tegen de beslissingen die te hunnen aanzien zijn genomen door Selor”.

B.2.2. Uit het arrest blijkt dat de voor de Raad van State bestreden akte betrekking heeft op de beslissing die door de Hoge Raad voor de Justitie is genomen in het raam van de procedure van de derde toegangsweg tot het ambt van magistraat die is opengesteld bij de wet van 7 april 2005 tot invoering van de artikelen 187bis, 187ter, 191bis, 191ter, 194bis en 194ter in het Gerechtelijk Wetboek en tot wijziging van de artikelen 259bis-9 en 259bis-10 van hetzelfde Wetboek. Bij die beslissing werd de verzoekende partij voor de Raad van State ervan op de hoogte gebracht dat ze niet geslaagd was voor het mondelinge evaluatie-examen, een examen waarvan het welslagen haar zou hebben vrijgesteld van het examen van beroepsbekwaamheid.

B.3.1. Met toepassing van het koninklijk besluit van 22 december 2000 betreffende de selectie en de loopbaan van het rijkspersoneel, wordt SELOR ermee belast selectieproeven te organiseren waarbij de toegang tot bepaalde overheidsfuncties afhankelijk wordt gemaakt van het welslagen daarvoor.

B.3.2. Krachtens artikel 191bis van het Gerechtelijk Wetboek, organiseert de Hoge Raad voor de Justitie niet een selectieproef waarvoor het niet-geslaagd zijn de toegang tot het ambt van magistraat zou verhinderen, maar de voorwaarden waaronder een persoon die gedurende ten minste twintig jaar het beroep van advocaat heeft uitgeoefend of die gedurende ten minste vijftien jaar die activiteit als voornaamste beroepsactiviteit heeft uitgeoefend en gedurende ten minste vijf jaar een functie heeft uitgeoefend die een gedegen kennis van het recht vereist, wordt vrijgesteld van het in artikel 259bis-9, § 1, van het Gerechtelijk Wetboek bedoelde examen van beroepsbekwaamheid. Die vrijstelling wordt toegekend of geweigerd nadat het met redenen omkleed schriftelijk advies van een vertegenwoordiger van de balie werd ingewonnen. In verband met dat advies heeft de kandidaat de mogelijkheid om zijn opmerkingen mede te delen aan de benoemings- en aanwijzingscommissie binnen een termijn van vijftien dagen vanaf de kennisgeving van het advies. Het niet-slagen van de kandidaat voor de mondelinge proef heeft niet tot gevolg dat hem de toegang tot de magistratuur wordt geweigerd, maar uitsluitend dat hij niet wordt vrijgesteld van het examen van beroepsbekwaamheid. De kandidaat die de vrijstelling niet heeft verkregen, kan dus deelnemen aan dat examen. Hij kan tevens nogmaals vragen daarvan te worden vrijgesteld ten vroegste drie jaar na de kennisgeving van zijn mislukking.

B.3.3. Uit wat voorafgaat vloeit voort dat de in de prejudiciële vraag vermelde situaties niet vergelijkbaar zijn.

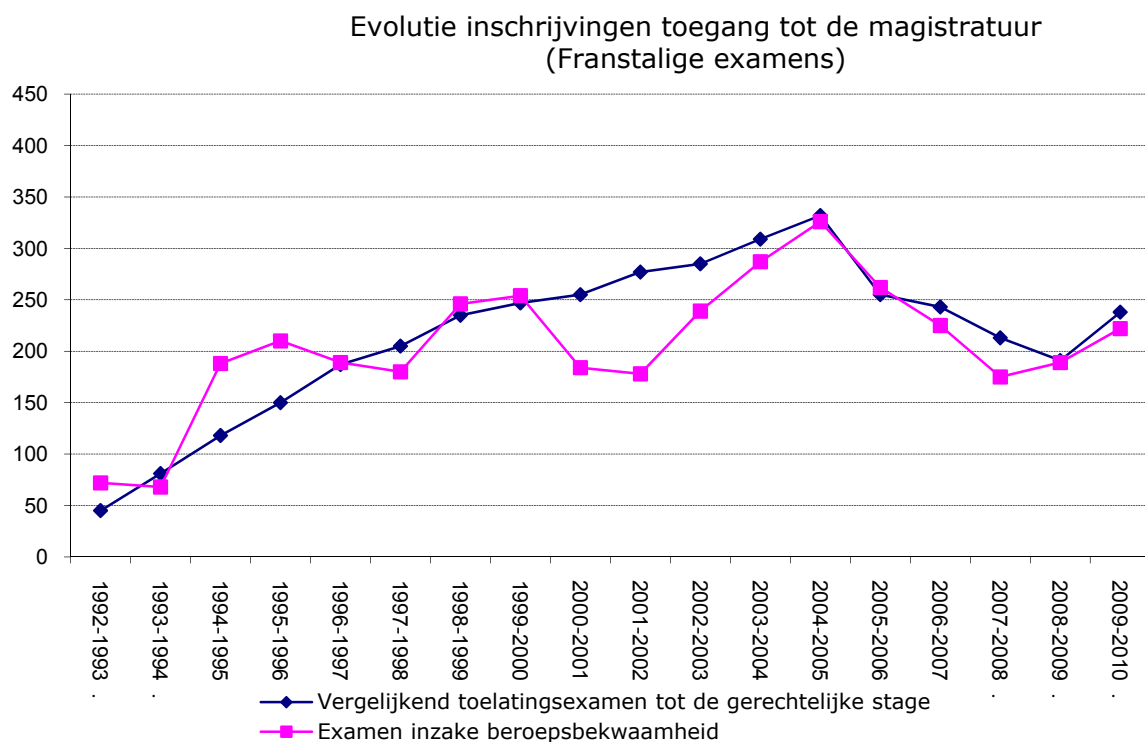
B.4. Doordat artikel 14 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State niet bepaalt dat personen die zich in de in B.2.2 beschreven situatie bevinden, een beroep kunnen instellen voor de Raad van State, is het bijgevolg niet onbestaanbaar met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

B.5. De vraag dient ontkennend te worden beantwoord.”

Ten gevolge van dit arrest was de Raad van State van oordeel dat hij onbevoegd was om kennis te nemen van het beroep (arrest 197.686 van 10 november 2009).

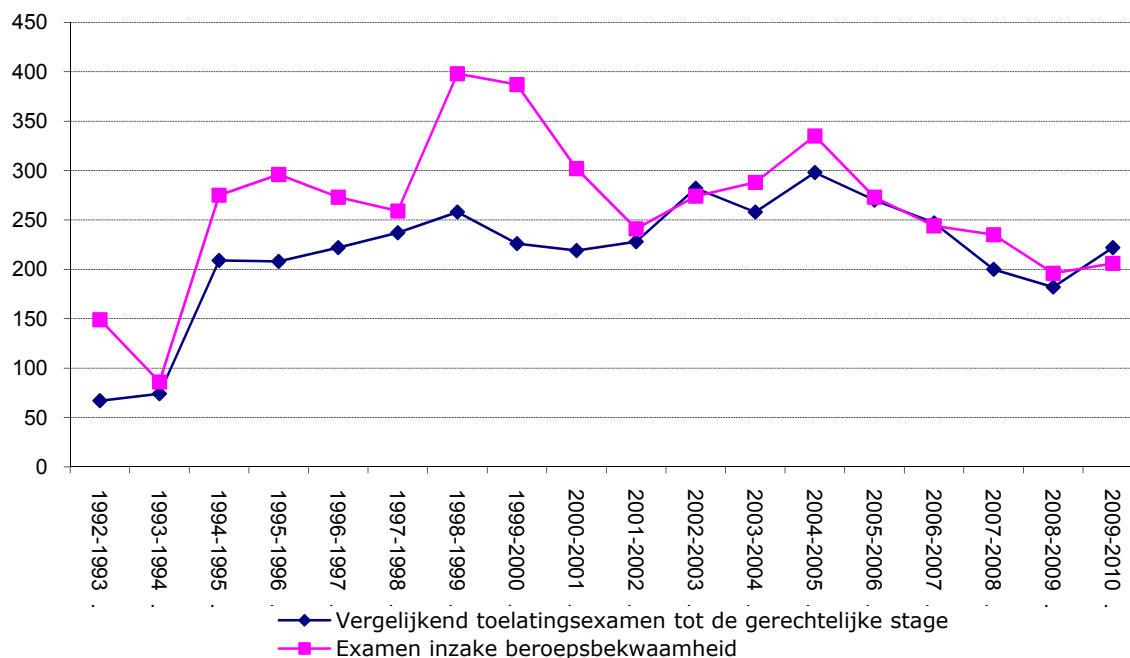
A) Commentaar

a. De dalende tendens sinds 2005-2006 van het aantal geïnteresseerden lijkt te stagneren. Een verdere analyse blijft zich opdringen. Is het magistratenambt nog voldoende aantrekkelijk? Volstaat het aanbod aan kandidaten om in de toekomst een voldoende groot aantal bekwame en geschikte kandidaten te selecteren, rekening houdend met de stijgende behoeften als gevolg van de leeftijdspiramide, zonder hierbij de huidige hoge kwaliteitsvereisten bij de selectie te verlagen? Ook een mogelijke correlatie tussen de afnemende interesse en het lage slaagcijfer dient te worden onderzocht⁴. Binnen de HRJ is een projectgroep aan de slag die zicht buigt over het uitwerken van een HRM-visie voor de magistratuur. Selectie en werving zijn hier uiteraard een onderdeel van.

⁴ Zie punt c.

Evolutie inschrijvingen toegang tot de magistratuur (Nederlandstalige examens)

b. De Hoge Raad voor de Justitie was opnieuw aanwezig op jobbeurzen die aan de universiteiten worden ingericht voor de rechtenstudenten. Tijdens deze jobbeurzen werd aan de aanwezigen informatie verstrekt over de door de Hoge Raad voor de Justitie georganiseerde examens en de carrièremogelijkheden binnen de magistratuur. Op deze manier kan men doelgericht en toekomstgericht bij waardevolle elementen, die anders misschien niet of moeilijk te bereiken zijn, de interesse opwekken voor een job binnen de magistratuur of als parketjurist en referendaris. De bewustmaking van potentiële valabele elementen van hun toekomstmogelijkheden binnen de magistratuur is een toekomstgerichte investering. Ze dient blijvend te worden voortgezet.

Opvallende vaststelling bij de laatstejaarsstudenten is de toenemende interesse voor een carrière als parketmagistraat. Mede ingegeven door het structurele tekort aan kandidaten voor vacante (toegevoegde) plaatsen in de parketten, heeft de HRJ haar informatieverstrekking aan deze opvallende tendens aangepast.

Rekening houdend met de dalende interesse voor de magistratuurexamens moet worden nagegaan hoe de actieve werving van geïnteresseerden in het ambt van magistraat verder kan worden uitgebreid.

c. De door de Hoge Raad voor de Justitie georganiseerde magistratuurexamens zijn niet eenvoudig. Het slaagpercentage ligt vrij laag. Gelet op de maatschappelijke relevantie van de taken van een magistraat, dient de lat zo hoog mogelijk te worden gelegd. Enkel de beste kandidaten die voldoen aan de hoogste standaard worden geselecteerd.

Iedere vorm van selectie d.m.v. een examen is ook onvermijdelijk afhankelijk van de kandidaten die zich uiteindelijk voor het examen aanbieden. Het kandidaatsaanbod is zonder meer bepalend voor het uiteindelijke slaagpercentage van een examen dat gericht is op de selectie van de meest bekwame kandidaten. Een factor die mogelijk een rol speelt bij deze lage slaagpercentages is het feit dat men onvoorbereid of onvoldoende voorbereid aan het examen deelneemt. Zoals bij ieder examen verhoogt ook bij de toekomstige magistraten de slaagkans wanneer men zich terdege heeft voorbereid. De benoemingscommissies organiseren daarom jaarlijks informatievergaderingen, voorafgaand

aan de examens (slechts enkele tientallen kandidaten per taalrol gingen in op onze uitnodiging).

Vanuit een streven naar een nog grotere objectiviteit bij de selectie, werd dit jaar een bijkomende meerkeuzevragenlijst ingevoerd. Die had als doel de juridische basiskennis, de kennis over de rechterlijke organisatie en de werking ervan, en de algemene ontwikkeling van de kandidaten te testen. De resultaten van de psychometrische analyse van de meerkeuzevragenlijst zijn geanalyseerd met het oog op het optimaliseren van het systeem van de meerkeuzevragen.

De leden van de benoemings- en aanwijzingscommissies zijn zich ervan bewust dat het huidige examensysteem nog verder kan en moet worden verbeterd. Op korte termijn zal worden nagegaan of het niet is aangewezen, naast de vereiste juridische basiskwaliteiten, meer aandacht te besteden aan de intellectuele capaciteiten (b.v. logisch redeneervermogen, juridisch inzicht) en aan de persoonlijkheidskenmerken van de kandidaten (b.v. besluitvaardigheid, stressbestendigheid, communicatieve vaardigheden, beoordelingsvermogen).

d. Met uitzondering van het mondeling evaluatie-examen, zijn er duidelijk meer vrouwelijke deelnemers dan mannelijke. Deze tendens zet zich ook door op Europees vlak.

e. Voor het eerst sinds de inwerkingtreding van de wet van 28 april 2009⁵ hadden de Duitstalige kandidaten de mogelijkheid het schriftelijk gedeelte van de examens in het Duits af te leggen (art. 259*bis*-9 en art. 259*bis*-10 Ger. W.). Maar enkel de Franstalige Benoemings- en aanwijzingscommissie registreerde inschrijvingen (11 kandidaten ingeschreven voor het examen inzake beroepsbekwaamheid en 5 voor het vergelijkend toelatingsexamen tot de gerechtelijke stage). De Duitse kopijen werden verbeterd door een examencommissie van Duitstalige deskundigen, aangesteld door de Franstalige Commissie (2 magistraten en 2 niet-magistraten), waarna de deskundigen bij de Commissie verslag uitbrachten over hun werkzaamheden.

1.2.2. Voordrachten voor benoeming en aanwijzing

1.2.2.1. Algemene statistieken

Sinds 2003 worden statistieken bijgehouden over bepaalde kenmerken van de kandidaten voor een benoeming in de magistratuur.

Deze statistieken worden hieronder weergegeven in de vorm van tabellen, die een aantal gegevens over de kandidaten opnemen, met name :

- professionele herkomst van de kandidaat: magistraat, advocaat, gerechtelijk stagiair of andere (notaris, bedrijfsjurist, parketjurist, referendaris, ...);
- onderverdeling per geslacht.

Deze informatie betreft de kandidaturen voor alle vacante plaatsen behandeld in 2008. De betrokken ambten werden onderverdeeld in volgende categorieën :

- werkende magistraten,
- toegevoegde magistraten,
- plaatsvervangende magistraten.

⁵ Wet van 28 april 2009 tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek om de Hoge Raad voor de Justitie de mogelijkheid te geven om de voorbereiding en de verbetering van het schriftelijk gedeelte van het examen inzake beroepsbekwaamheid en van het vergelijkend toelatingsexamen tot de gerechtelijke stage op te dragen aan externe deskundigen (Belgisch Staatsblad van 29.05.2009).

De benoemingscommissies wendde deze gegevens aan voor verdere analyse. Dit gebeurde ondermeer reeds in het kader van een algemene reflectie over de loopbaan van de magistraten⁶. Ook voor de projectgroep HRM⁷ zal het beschikbare cijfermateriaal van nut zijn.

De algemene statistieken worden opgenomen als bijlage.

1.2.2.2. Franstalige benoemings- en aanwijzingscommissie

Na de dossiers te hebben onderzocht en de kandidaten te hebben gehoord die daarom hebben verzocht, kan de Commissie:

- ofwel een kandidaat voordragen omdat zij van oordeel is dat hij de vereiste kwaliteiten bezit ;
- ofwel geen enkele kandidaat voordragen (in welk geval de vacante plaats door de Federale Overheidsdienst Justitie automatisch opnieuw wordt bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad*).

De voordracht wordt meegedeeld aan de minister van Justitie. Vervolgens kan de Koning :

- ofwel de keuze van de Commissie "bekrachtigen" door de kandidaat te benoemen;
- ofwel deze voordracht weigeren en zijn beslissing met redenen omkleeden (in welk geval het dossier opnieuw wordt bezorgd aan de Commissie die een nieuwe beslissing moet nemen);
- ofwel de beslissing niet nemen binnen de voorgeschreven termijn van 60 dagen na de ontvangst van het proces-verbaal van voordracht (deze houding staat gelijk met een weigeringsbeslissing waartegen beroep kan worden aangetekend bij de Raad van State en de vacature wordt opnieuw bekendgemaakt).

Twee denkbeeldige situaties vragen om commentaar :

- de beslissing van de Commissie geen enkele kandidaat voor te dragen;
- de beslissing van de Koning de voordracht van een kandidaat te weigeren.

1.2.2.2.1. Cijfergegevens

In de loop van het jaar 2009 vergaderde de Franstalige Benoemingscommissie 23 keer om de benoemingsdossiers te onderzoeken die door de minister van Justitie waren bezorgd.

De Commissie onderzocht de dossiers van 479 kandidaten voor 126 plaatsen die vacant waren verklaard (bepaalde plaatsen werden meerdere keren vacant verklaard) en deed 101 voordrachten.

Die 101 voordrachten gaven allemaal aanleiding tot een benoeming of tot een aanwijzing bij Koninklijk Besluit.

Verdeling van de 126 vacante plaatsen:

⁶ Zie www.hrj.be.

⁷ Zie pagina 100.

Soort vacante plaatsen	Aantal vacante plaatsen	Aantal kandidaten	Aantal kandidaten die werden gehoord	Aantal voordrachten	Aantal weigeringen	Aantal benoemingen en aanwijzingen	Gemiddeld aantal kandidaten per plaats
Zetel	31	168	137	30	0	30	5,4
Parket	44	130	102	34	0	34	3,0
Plaatsvervangers	43	166	165	30	0	30	3,9
Korpschefs	8	15	13	7	0	7	1,9
Totaal	126	479	417	101	0	101	3,8

Soort vacante plaatsen	Aantal vacante plaatsen	Aantal kandidaten	Aantal kandidaten die werden opgeroepen om te worden gehoord	Aantal voordrachten	Aantal weigeringen	Aantal benoemingen of aanwijzingen
Rechter in de rechtbank van 1 ^e aanleg	7	50	35	7	0	7
Rechter in de rechtbank van koophandel	1	3	3	1	0	1
Rechter in de arbeidsrechtbank	3	17	16	3	0	3
Toegevoegd rechter bij het hof van beroep	5	36	23	5	0	5
Toegevoegd rechter voor de politierechtbank	1	6	6	1	0	1
Voorzitter van de rechtbank van koophandel	1	1	1	1	0	1
Voorzitter van de arbeidsrechtbank	1	2	2	1	0	1
Vrederechter	7	32	30	6	0	6
Politierechter	2	13	13	2	0	2
Substituut-procureur des Konings	23	64	45	16	0	16
Substituut - procureur des Konings gespecialiseerd in fiscale aangelegenheden	1	1	1	1	0	1
Substituut - arbeidsauditeur	5	5	4	4	0	4
Toegevoegd substituut - procureur des Konings bij het hof van beroep	9	45	41	7	0	7

Soort vacante plaatsen	Aantal vacante plaatsen	Aantal kandidaten	Aantal kandidaten die werden opgeroepen om te worden gehoord	Aantal voordrachten	Aantal weigeringen	Aantal benoemingen of aanwijzingen
Procureur des Konings bij de rechtbank van eerste aanleg	2	4	2	2	0	2
Arbeidsauditeur bij de arbeidsrechtbank	2	4	4	1	0	1
Plaatsvervangend rechter in de rechtbank van 1 ^e aanleg	2	2	2	2	0	2
Plaatsvervangend rechter in de rechtbank van koophandel	4	6	6	4	0	4
Plaatsvervangend rechter in de arbeidsrechtbank	4	6	6	3	0	3
Plaatsvervangend rechter in de politierechtbank	3	3	3	2	0	2
Plaatsvervangend vrederechter	17	20	19	11	0	11
Raadshoer in het hof van beroep	3	6	6	3	0	3
Plaatsvervangend raadshoer in het hof van beroep	13	129	129	8	0	8
Raadshoer in het arbeidshof	1	4	4	1	0	1
Raadshoer in het Hof van Cassatie	1	1	1	1	0	1
Substituut - procureur-generaal	3	8	7	3	0	3
Substituut-generaal bij het arbeidshof	3	7	4	3	0	3
Eerste Voorzitter van het hof van beroep	1	2	2	1	0	1
Eerste Voorzitter van het arbeidshof	1	2	2	1	0	1
Totaal	126	479	417	101	0	101

A) Beslissing van de Commissie geen enkele kandidaat voor te dragen

Voor 25 plaatsen heeft de Franstalige Benoemingscommissie geen enkele kandidaat voorgedragen.

Deze niet-voordracht werd door verschillende redenen gemotiveerd:

1. De kandidaten werden al voorgedragen voor een andere vacante plaats (12 gevallen).

Wanneer een kandidaat die naar meerdere vacante plaatsen solliciteert al werd voorgedragen (maar nog niet werd benoemd), heeft de Commissie in haar streven naar een *coherent* voordrachtbeleid de gewoonte hem niet voor te dragen voor een andere vacante plaats. Het zou immers geen enkele zin hebben een kandidaat voor te dragen die waarschijnlijk op korte termijn zal worden benoemd.

2. De kandidaten beschikten niet over de vereiste kwaliteiten (9 gevallen).
De Commissie maakte deze keuze wanneer zij van oordeel was dat de bekwaamheden en de geschiktheid van de kandidaat niet of onvoldoende overeenstemden met het profiel van de functie waarnaar werd gesolliciteerd, omdat er twijfel bleef bestaan over zijn motivatie.
3. De kandidatuur was onontvankelijk (onvolledig dossier) (1 geval).
4. De kandidaten hebben hun kandidatuur ingetrokken (2 gevallen).
5. Voor 1 plaats van korpschef (arbeidsauditeur) beantwoordde de kandidaat onvoldoende aan het profiel van de functie.

B) Beslissing van de Koning de voordracht van een kandidaat te weigeren

Van de 101 voordrachten die in 2009 werden gedaan, werd er geen enkele door de Koning - lees de minister van Justitie - geweigerd.

Onderstaande tabel toont de evolutie van de geweigerde voordrachten van 2001 tot 2009 :

	Aantal voordrachten	Aantal benoemingen of aanwijzingen	Weigeringen
2001	99	89	10
2002	132	129	3
2003	150	147	3
2004	110	110	0
2005	105	103	2
2006	129	125	4
2007	120 ⁸	119	0
2008	110	110	0
2009	101	101	0

1.2.2.2.2. Commentaar

a. Wat de *tweetalige* plaatsen van substituutprocureur des Konings in Brussel betreft, is het gebrek aan kandidaten die houder zijn van een certificaat van tweetaligheid nog altijd prangend. De situatie is weliswaar verbeterd ten gevolge van de inwerkingtreding van de wet van 18 juli 2002⁹, die voor bepaalde functies van magistrat in Brussel de voorwaarden inzake de kennis van de andere taal versoepelde. De hervorming van de organisatie van de taalexamens maakte het echter nog niet mogelijk het kader van de tweetalige magistraten in Brussel in te vullen. Per 31 december 2009 kon bij gebrek aan kandidaten nog niet worden voorzien in 12 *tweetalige* plaatsen van substituutprocureur des Konings.

⁸ In één geval heeft de voorgedragen kandidaat achteraf zijn kandidatuur ingetrokken.

⁹ Wet van 18 juli 2002 tot vervanging van *artikel 43quinquies* en tot invoeging van artikel 66 in de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken (BS 22 augustus 2002).

b. Zoals voorgaande jaren dient het groter aantal vrouwelijke kandidaturen dan mannelijke kandidaturen te worden aangestipt, zowel voor de plaatsen van substituut als voor de plaatsen van rechter (75 % vrouwen en 25 % mannen die kandidaat zijn voor de plaatsen van substituut - procureur des Konings; 58 % vrouwen en 42 % mannen die kandidaat zijn voor de plaatsen van rechter in de rechtbank van eerste aanleg en van toegevoegd rechter, wat de vervrouwelijking van de magistratuur bevestigt, in elk geval voor de eerste benoemingen.

Dit gegeven moet worden gekoppeld aan het aandeel deelnemers aan het vergelijkend toelatingsexamen tot de gerechtelijke stage (70,37 % vrouwen en 29,63 % mannen) en aan het examen inzake beroepsbekwaamheid (68,33 % vrouwen en 31,67 % mannen).

c. Elk jaar wordt er voor een aantal in het Belgisch Staatsblad bekendgemaakte vacante plaatsen geen enkele kandidatuur ingediend. Het betreft in hoofdzaak plaatsen van substituut - procureur des Konings (eentalig of tweetalig) en van plaatsvervangend rechter. Deze plaatsen worden achteraf door de FOD Justitie opnieuw in het Belgisch Staatsblad bekendgemaakt.

	Aantal in het BS bekendgemaakte plaatsen	Aantal plaatsen zonder kandidaten	Gemiddeld aantal plaatsen zonder kandidaten
Zetel	33	0	0,00%
Parket	106	58	54,72%
Plaatsvervangers	85	53	62,35%
Korpschefs	22	0	0,00%
	246	111	

d. De Benoemings- en aanwijzingscommissie werd herhaaldelijk geconfronteerd met de problematiek van de plaatsvervangende magistraten, die uitvoerig wordt beschreven in het ambtshalve advies betreffende de plaatsvervangende rechters vanwege de Hoge Raad (op 26 april 2006 goedgekeurd door de algemene vergadering) en dat in hoofdzaak betrekking heeft op de schijn van partijdigheid en het gevoel van verwarring van de rollen dat het bij de rechtzoekende doet ontstaan, en de cumulatie met de gerechtelijke opdrachten. Om die redenen werden meerdere plaatsen van plaatsvervangende rechters niet begeven.

Er werd een werkgroep opgericht om de problematiek te herzien en te onderzoeken of een wijziging van het statuut van de plaatsvervangende magistraten niet opportuun is.

e. Op 23 december 2009 stuurde de minister van Justitie de omzendbrief nr. 154 aan de korpschefs en de personeelsleden van de rechterlijke orde. Deze omzendbrief "geeft het aantal maatregelen aan die in aanmerking moeten worden genomen bij de controle van de personeelskredieten en van de werking voor de begrotingsjaren 2010 en 2011". De verklaarde doelstelling is duidelijk budgettaire besparingen te verwezenlijken wat het personeel van de rechterlijke orde betreft. Er wordt onder meer voorzien de bekendmaking van de vacante plaatsen te vertragen en in de tijd te spreiden. Wat de magistratuur betreft, zullen de vacante plaatsen bijgevolg nog slechts om de twee maanden worden bekendgemaakt (5 bekendmakingen per jaar), terwijl zij momenteel om de vijftien dagen worden bekendgemaakt. Ten gevolge van deze omzendbrief nam de Benoemings- en aanwijzingscommissie het initiatief de Franstalige korpschefs te ondervragen om de weerslag van deze maatregelen in het veld te meten. Hun antwoorden zullen later worden geanalyseerd.

f. Ten gevolge van de opschudding die door de zaak De Tandt werd veroorzaakt (opshudding in de media maar ook binnen de rechterlijke wereld) wilde de Hoge Raad voor de Justitie de aandacht vestigen op het feit dat in het kader van de voordrachten voor de vacante plaatsen, zijn informatie beperkt was tot de benoemingsdossiers en tot het verhoor van kandidaten. De benoemingscommissies bezitten bovendien geen onderzoeksbevoegdheid die hen zou toestaan de inhoud na te gaan van de informatie die tijdens de verhoren van de kandidaten wordt verstrekt, noch van de adviezen van de korpschefs, die met betrekking tot eenzelfde kandidaat soms onderling tegenstrijdig zijn. De Hoge Raad wil beschikken over aanvullende informatie over de kandidaten (bijvoorbeeld het bestaan van een tucht- of strafrechtelijk dossier of van een door de adviescommissie gegrond verklaarde klacht). De HRJ wil ook graag de korpschefs horen om zijn voordrachten te verfijnen.

De Hoge Raad formuleerde een voorstel tot wetwijziging in die zin. Zonder deze wetwijziging af te wachten, heeft de Franstalige benoemingscommissie het initiatief genomen over te gaan tot dit verhoor op vrijwillige basis. Meerdere korpschefs werden al gehoord in aanwezigheid van de betrokken kandidaten. Deze verhoren werden door alle betrokken partijen als heel positief ervaren.

1.2.2.3. Nederlandstalige benoemings- en aanwijzingscommissie

Na de dossiers te hebben onderzocht en de kandidaten te hebben gehoord die daarom hebben verzocht, kan de Commissie:

- ofwel een kandidaat voordragen omdat zij van oordeel is dat hij de vereiste kwaliteiten bezit ;
- ofwel geen enkele kandidaat voordragen (in welk geval de vacante plaats door de Federale Overheidsdienst Justitie automatisch opnieuw wordt bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad*).

De voordracht wordt meegedeeld aan de minister van Justitie. Vervolgens kan de Koning :

- ofwel de keuze van de Commissie "bekrachtigen" door de kandidaat te benoemen;
- ofwel deze voordracht weigeren en zijn beslissing met redenen omkleden (in welk geval het dossier opnieuw wordt bezorgd aan de Commissie die een nieuwe beslissing moet nemen);
- ofwel de beslissing niet nemen binnen de voorgeschreven termijn van 60 dagen na de ontvangst van het proces-verbaal van voordracht (deze houding staat gelijk met een weigeringsbeslissing waartegen beroep kan worden aangetekend bij de Raad van State en de vacature wordt opnieuw bekendgemaakt).

Twee denkbeeldige situaties vragen om commentaar :

- de beslissing van de Commissie geen enkele kandidaat voor te dragen;
- de beslissing van de Koning de voordracht van een kandidaat te weigeren.

1.2.2.3.1. Cijfergegevens

De Nederlandstalige benoemingscommissie is in 2009 22 keer bijeengekomen voor de behandeling van de benoemingsdossiers die de Minister van Justitie had overgemaakt.

De commissie heeft de dossiers van 468 kandidaten voor 131 vacant verklaarde plaatsen onderzocht, en heeft 111 voordrachten gedaan.

Voor 2009 resulteerden alle voordrachten in een effectieve benoeming of aanwijzing.

Type vacante plaats	Aantal vacante plaatsen	Aantal kandidaten	Aantal kandidaten die werden gehoord	Aantal voordrachten	Aantal weigeringen	Aantal benoemingen of aanwijzingen	Gemiddeld aantal kandidaten per plaats
Zetel	39	266	254	39	0	39	6,8
Parket	40	71	71	28	1	27	1,8
Plaatsvervangers	41	106	106	33	0	33	2,6
Korpschef	11	25	25	11	0	11	2,3
Totaal	131	468	456	111	1	110	3,4

Verdeling van de 131 vacante plaatsen:

Type vacante plaats	Aantal vacante plaatsen	Aantal kandidaten	Aantal kandidaten die werden gehoord	Aantal voordrachten	Aantal benoemingen of aanwijzingen	Aantal weigeringen
Eerste Voorzitter Arbeidshof	1	2	2	1	1	0
Fiscaal rechter Rechtbank van 1e aanleg	1	4	2	1	1	0
Fiscaal Substituut-procureur des Konings Rechtbank van 1e aanleg	1	1	1	1	1	0
Plaatsvervangend raadsheer Hof van beroep	17	68	68	12	12	0
Plaatsvervangend rechter Arbeidsrechtbank	4	7	7	4	4	0
Plaatsvervangend rechter Rechtbank van 1e aanleg	3	7	7	2	2	0
Plaatsvervangend rechter Rechtbank van koophandel	3	3	3	3	3	0
Plaatsvervangend rechter Vredegerecht	14	21	21	12	12	0
Procureur des Konings Rechtbank van 1e aanleg	2	4	4	2	2	0
Raadsheer Arbeidshof	1	8	8	1	1	0
Raadsheer Hof van beroep	8	43	34	8	8	0
Raadsheer Hof van Cassatie	1	3	3	1	1	0
Rechter Arbeidsrechtbank	2	14	14	2	2	0
Rechter Politie rechtbank	1	8	8	1	1	0
Rechter Rechtbank van 1e aanleg	8	65	64	8	8	0

Type vacante plaats	Aantal vacante plaatsen	Aantal kandidaten	Aantal kandidaten die werden gehoord	Aantal voordrachten	Aantal benoemingen of aanwijzingen	Aantal weigeringen
Rechter Rechtbank van koophandel	2	15	15	2	2	0
Substituut-arbeidsauditeur Arbeidsrechtbank	8	8	8	6	6	0
Substituut-procureur des Konings Rechtbank van 1e aanleg	19	40	40	14	14	1
Substituut-procureur-generaal Hof van beroep	3	5	5	3	3	0
Toegevoegd rechter Hof van beroep	6	40	40	6	6	0
Toegevoegd substituut-procureur des Konings Hof van beroep	9	17	17	3	3	0
Voorzitter Arbeidsrechtbank	2	3	3	2	2	0
Voorzitter Rechtbank van 1e aanleg	1	4	4	1	1	0
Voorzitter Rechtbank van koophandel	5	12	12	5	5	0
Vrederechter Vredegerecht	9	66	66	9	9	0
Totaal	131	468	456	111	110	1

A) De beslissing van de commissie geen kandidaat voor te dragen

Voor 22 vacante plaatsen werd geen voordracht gedaan door de Nederlandstalige benoemingscommissie.

Verschillende redenen kunnen worden aangevoerd voor deze beslissing :

1. Alle kandidaten werden reeds voor een andere vacante plaats voorgedragen, werden zeer recent op een andere plaats benoemd of hadden hun kandidatuur ingetrokken (13 gevallen).
2. De kandidaten werden door de commissie onvoldoende bekwaam en geschikt geacht om in aanmerking te komen voor een voordracht (7 gevallen).
3. De enige nog nuttig voor te dragen kandidaat voldeed niet aan de benoemingsvoorwaarden of de kandidatuurstelling van de kandidaten was niet in overeenstemming met de op straffe van verval voorgeschreven vormvereisten uit artikel 287*sexies* van het Gerechtelijk Wetboek (1 geval).
4. De kandidaat had zijn kandidatuur ingetrokken nadat het dossier door de FOD Justitie aan de BAC (Benoeemings- en aanwijzingscommissie) werd overgezonden (1 geval).

B) Beslissing van de Koning de voordracht te weigeren

Van de in 2009 gedane voordrachten werd er één geweigerd.

De motivering van de voordracht bevatte volgens de Koning - lees minister van Justitie- onvoldoende precieze informatie over de adviezen van één van de niet voorgedragen kandidaten. De commissie heeft dezelfde kandidaat een tweede maal voorgedragen en heeft de administratieve mislag die aan de basis van de weigering lag rechtgezet. De eigenlijke motivering van de voordracht in het proces-verbaal werd niet ten gronde aangepast. Na deze administratief-technische aanpassing is de Koning overgegaan tot de benoeming van de voorgedragen kandidaat.

Onderstaande tabel geeft de evolutie weer van het aantal weigeringen van 2001-2009 :

	Aantal voordrachten	Aantal benoemingen of aanwijzingen	Weigeringen
2001 ¹⁰	225	210	14
2002	172	167	22
2003	142	140	2
2004 ¹¹	132	130	1
2005	128	126	2
2006	156	155	1
2007	105	104	1
2008	106	106	0
2009	111	110	1

1.2.2.3.2. Commentaar

a. Voor de invulling van de effectieve plaatsen binnen de zittende magistratuur stelt zich geen enkel probleem op het niveau van eerste aanleg. Voor iedere vacante plaats zijn er ruim voldoende kandidaten.

b. De meeste de gevallen waarin de Nederlandstalige benoemings- en aanwijzingscommissie geen voordracht heeft gedaan omdat er geen of onvoldoende kandidaten waren, zijn vacante plaatsen van (toegevoegd) substituut-procureur des Konings.

Hetzelfde stelt men vast bij het aantal in het Belgisch Staatsblad gepubliceerde vacante plaatsen die opnieuw dienen te worden gepubliceerd omdat zich geen kandidaten hebben gemeld. Volledigheidshalve dient te worden opgemerkt dat men ook nog steeds moeilijk kandidaten vindt voor sommige vacante plaatsen van substituut-arbeidsauditeur.

Het gekende probleem van een tekort aan kandidaten voor vacante (toegevoegde) plaatsen in de parketten blijft bestaan. De noodzaak van een structurele aanpak blijft dan ook actueel : het verbeteren van het huidige imago van de parketten ten aanzien van de kandidaat-magistraten, waarbij de nadruk dient te worden gelegd op het belang, de verantwoordelijkheid en het dynamische karakter van de functie van een parketmagistraat.

c. Het weigeren van een voordracht blijft eerder uitzonderlijk.

¹⁰ In één dossier had de voorgedragen kandidaat na het overmaken van de voordracht aan de FOD Justitie alsnog zijn kandidatuur ingetrokken.

¹¹ Idem.

1.2.2.4. Verenigde benoemings- en aanwijzingscommissie

1.2.2.4.1. Cijfergegevens

In 2009 is de verenigde commissie 2 keer bijeengekomen voor de behandeling van de benoemings- of aanwijzingsdossiers die de minister van Justitie had doorgestuurd.

De commissie heeft de dossiers behandeld van 10 kandidaten voor 6 vacante plaatsen, en heeft 5 kandidaten voorgedragen.

Voor 2009 werden alle voordrachten bekrachtigd door een koninklijk besluit tot benoeming of aanwijzing.

Type vacante plaats	Aantal vacante plaatsen	Aantal kandidaten	Aantal gehoorde kandidaten	Aantal voordrachten	Aantal weigeringen	Aantal benoemingen en aanwijzingen	Gemiddeld aantal kandidaten per plaats
Zetel	2	4	4	2	0	2	2,0
Parket	1	1	1	1	0	1	1,0
Plaatsvervangend	3	5	5	2	0	2	1,7
Korpschef	0	0	0	0	0	0	0,0
Totaal	6	10	10	5	0	5	1,7

De 6 vacante plaatsen waren als volgt verdeeld :

Type van vacante plaats	Aantal vacante plaatsen	Aantal kandidaten	Aantal kandidaten dat vroeg om te worden gehoord	Aantal voordrachten	Aantal weigeringen	Aantal benoemingen of aanwijzingen
Federaal magistraat	1	1	1	1	0	1
Toegevoegd politierechter	2	4	4	2	0	2
Plaatsvervangend politierechter	3	5	5	2	0	2
Totaal	6	10	10	5	0	5

A) Beslissing van de commissie om geen kandidaat voor te dragen

Voor 1 vacante plaats heeft de commissie geen kandidaat voorgedragen. De enige kandidatuur was onontvankelijk op grond van artikel 287sexies Ger.W. (onvolledige kandidatuurstelling).

B) Beslissing van de Koning om de voordracht van een kandidaat te weigeren

In 2009 werden geen voordrachten geweigerd.

1.2.2.4.2. Commentaar

a. Voor een aantal vacante plaatsen die in het Belgisch Staatsblad werden gepubliceerd, werd geen enkele kandidatuur ingediend. De reden daarvoor is hier een gebrek aan kandidaten die de Franse taal en de Nederlandse taal beheersen (gebrek aan tweetalige kandidaten).

	Aantal in het BS bekendgemaakte plaatsen	Aantal plaatsen zonder kandidaten	Gemiddeld aantal plaatsen zonder kandidaten
Zetel	4	2	50,00%
Parket	0	0	0,00%
Plaatsvervangers	17	15	88,24%
Korpschefs	17	0	0,00%
	38	17	

b. De commissie vergaderde op 29 april 2009 om de dossiers te onderzoeken van de kandidaten voor de functie van adjunct-directeur van de afdeling Magistraten van het Instituut voor gerechtelijke opleiding waarvoor de oproep tot de kandidaten werd gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 4 maart 2009. De commissie heeft voor elke kandidaat advies uitgebracht bij de minister van Justitie.

1.2.2.5. Beroepen bij de Raad van State

1.2.2.5.1. Franstalige benoemings- en aanwijzingscommissie

De volgende vorderingen werden **in 2009 ingesteld** ten gevolge van de voordrachten die door de Franstalige Benoemings- en aanwijzingscommissie werden gedaan:

a) aanwijzingen tot de mandaten van korpschef:

- een kandidaat heeft een annulatieberoep ingesteld tegen het Koninklijk Besluit tot aanwijzing tot de plaats van arbeidsauditeur van Luik. De Raad van State heeft zich nog niet uitgesproken.

b) benoemingen:

- een kandidaat heeft een annulatieberoep ingesteld tegen het Koninklijk Besluit tot benoeming tot een plaats van rechter bij de arbeidsrechtbank van Luik. De Raad van State heeft zich nog niet uitgesproken;
- een kandidaat heeft een annulatieberoep ingesteld tegen het Koninklijk Besluit tot benoeming tot de plaats van vrederechter van het eerste kanton van Charleroi. De Raad van State heeft zich nog niet uitgesproken.

De Raad van State heeft de volgende arresten gewezen:

- arrest tot vernietiging van het Koninklijk Besluit houdende aanwijzing van de procureur des Konings van Bergen (arrest nr. 192.637 van 23.04.2009). Achteraf werd dezelfde kandidaat bij Koninklijk Besluit opnieuw aangewezen;
- arrest tot verwerping van de vordering tot schorsing van het Koninklijk Besluit tot benoeming tot een plaats van substituut – procureur des Konings bij de rechtbank van eerste aanleg van Namen (arrest 191.707 van 19 maart 2009).

1.2.2.5.2. Nederlandstalige benoemings- en aanwijzingscommissie

Inzake de door de Nederlandstalige benoemings- en aanwijzingscommissie in 2009 gedane voordrachten werd volgende vorderingen ingediend :

a) aanwijzingen tot de mandaten van korpschef

- o Er werden geen vorderingen ingediend.

b) benoemingen :

- o Een kandidaat heeft een vordering tot nietigverklaring ingediend tegen het koninklijk besluit tot benoeming van een vrederechter voor het tweede kanton te Gent. De Raad van State heeft zich hierover nog niet uitgesproken.

Door de Raad van State in 2009 genomen beslissingen inzake de door de Nederlandstalige benoemings- en aanwijzingscommissie vóór 2009 gedane voordrachten :

a) aanwijzingen tot de mandaten van korpschef

RvS 17 juli 2009, nr. 195.368 - Verwerping vordering tot schorsing tegen de aanwijzing van de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg te Dendermonde.

RvS 18 juni 2009, nr. 194.332 - Verwerping annulatieberoep tegen de aanwijzing van de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg te Gent.

RvS 30 november 2009, nr. 198.307 - Verwerping annulatieberoep tegen de aanwijzing van de voorzitter van de arbeidsrechtbank te Dendermonde.

b) benoemingen

RvS 15 juni 2009, nr. 194.186 - afstand van geding inzake het annulatieberoep tegen de benoeming van een toegevoegd rechter voor het rechtsgebied van het hof van beroep te Brussel.

RvS 15 juni 2009, nr. 194.187 - afstand van geding inzake het annulatieberoep tegen de benoeming van een toegevoegd rechter voor het rechtsgebied van het hof van beroep te Gent.

RvS 9 november 2009, nr. 197.660 - afstand van geding inzake het annulatieberoep tegen de benoeming van een toegevoegd rechter voor het rechtsgebied van het hof van beroep te Gent.

1.2.2.6. Algemene commentaar op de benoemingen en aanwijzingen

a. Sinds de oprichting van de Hoge Raad voor de Justitie hebben de benoemings- en aanwijzingscommissies hun plaats binnen het institutionele landschap veroverd. Bij het motiveren van de voordracht leggen den benoemings- en aanwijzingscommissie zichzelf uiterst hoge kwaliteitseisen op inzake objectiviteit en juridische correctheid, gelet op het

belang van de voordrachten zowel op maatschappelijk als op strikt juridisch vlak. De wet en de rechtspraak van de Raad van State dienen hierbij als leidraad. De benoemings- en aanwijzingscommissies hanteren een positieve motiveringsstijl die, vertrekkende vanuit de kwaliteiten van de meest bekwame en geschikte kandidaat, een vergelijking maakt met de niet voorgedragen kandidaten op basis van de motieven die tot grondslag van de keuze voor de voorgedragen kandidaat hebben gediend. Door blijvend te werken aan de verbetering van de kwaliteit van de wijze waarop de kandidaten worden voorgedragen, bevestigt de benoemings- en aanwijzingscommissie de hoge verwachtingen die op dit vlak worden gesteld.

b. De benoemings- en aanwijzingscommissies betreuren nog steeds het ontbreken van een duidelijke visie bij het bepalen van het aantal vacante stageplaatsen voor gerechtelijke stagiairs.

Er moet ook op gewezen worden dat het merendeel van de vacante plaatsen van substituut-procureur des Konings worden ingevuld door de benoeming van gerechtelijke stagiairs die de korte stage hebben doorlopen. Er kan eventueel ook worden nagegaan of het niet aangewezen is om bij het openstellen van het aantal stageplaatsen rekening te houden met het aantal plaatsen dat beschikbaar is voor de korte stage (en die enkel kunnen leiden tot een benoeming tot parketmagistraat) en het aantal plaatsen beschikbaar voor de lange stage (mogelijke benoeming zetel/parket).

Verder dient een structurele oplossing te worden voorzien voor de gerechtelijke stagiairs die hun stage met gunstig gevolg hebben doorlopen, en die door een gebrek aan vacante plaatsen niet vóór het einde van de tweede verlenging van hun stage kunnen worden benoemd. Op dat moment eindigt hun stage immers onherroepelijk.

Tot slot moet worden opgemerkt dat de benoemingscommissies de kandidaturen van alle kandidaten voor een vacante plaats steeds op gelijke voet behandelen, zodat de gerechtelijke stagiairs voor ieder vacante plaats ook in concurrentie treden met andere kandidaten die houder zijn van het getuigschrift van beroepsbekwaamheid voor de uitoefening van gerechtelijke functies, of van kandidaten die reeds magistraat zijn. Iedere categorie van kandidaten voor een vacante plaats (gerechtelijke stagiairs, beroepsbekwaamheid en magistraten) heeft zijn eigen specifieke kwaliteiten en bekwaamheden. Vanuit de zorg om voor iedere vacante plaats de meest bekwame en geschikte kandidaat voor te dragen, maken de benoemingscommissies voor iedere plaats afzonderlijk de delicate afweging tussen de verschillende kandidaten van de verschillende voormelde categorieën. Hierbij wordt onder meer rekening gehouden met de bijzondere kenmerken van iedere vacante plaats en de bijzonder behoeften van het rechtscollege waar de plaats vacant is. De benoemingscommissies stellen echter vast dat het huidige aantal gerechtelijke stagiairs dat het einde van hun stage nadert, de afweging tussen de bijzondere en specifieke kwaliteiten van de kandidaten uit de verschillende categorieën er niet eenvoudiger op maakt. De optie een welbepaald aantal vacante plaatsen voor te behouden voor de gerechtelijke stagiairs dient dan ook serieus te worden onderzocht.

Inzake deze problematiek kan de aandacht worden gevestigd op hoger reeds vermelde werkgroep die zich buigt over de uitbouw van een modern human resources management voor de magistratuur¹², alsook op de aanbeveling van de Hoge Raad voor de Justitie betreffende de gerechtelijke stage¹³ en naar de door de Hoge Raad voor de Justitie in een advies over het voorontwerp van wet tot wijziging van de bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek betreffende de toegang tot de magistratuur geformuleerde opmerkingen¹⁴.

¹² Zie pagina 100.

¹³ Aanbeveling betreffende de gerechtelijke stage, goedgekeurd door de algemene vergadering op 30 juni 2004 - Zie www.hri.be, Publicaties/Adviezen.

¹⁴ Advies over het voorontwerp van wet tot wijziging van de bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek betreffende de toegang tot de magistratuur, goedgekeurd door de algemene vergadering op 26 april 2006 - Zie www.hrij.be, Publicaties/Adviezen.

c. De commissie blijft betreuren dat artikel 287*sexies* van het Gerechtelijk Wetboek, of een te formalistische en rigide toepassing ervan, als nefast gevolg heeft dat een aantal valabele kandidaten geen kans krijgt om hun bekwaamheid en geschiktheid te laten afwegen tegen die van de andere kandidaten voor een vacante plaats.

Volgens artikel 287*sexies* van het Gerechtelijk Wetboek dient elke kandidatuur voor een benoeming of voor een aanwijzing tot korpschef in de magistratuur sinds begin januari 2004 op straffe van verval, ook in tweevoud vergezeld te zijn van:

- a) alle stavingstukken met betrekking tot de studies en beroepservaring ;
- b) een curriculum vitae overeenkomstig een door de minister van Justitie, op voorstel van de Hoge Raad voor de Justitie, bepaald standaardformulier.

Het huidige artikel 287*sexies* van het Gerechtelijk Wetboek kan bezwaarlijk een toonbeeld van administratieve vereenvoudiging worden genoemd.

Zo wordt bijvoorbeeld een kandidaat die zich kandidaat stelt voor meerdere in eenzelfde Belgisch Staatsblad gepubliceerde vacante plaatsen, verplicht om al deze stukken te voegen bij al zijn kandidaturen. Doet de kandidaat dit niet, dan wordt zijn kandidatuur als niet bestaande beschouwd (op straffe van verval!). Hetzelfde doet zich voor wanneer niet alle vereiste stukken binnen de maand worden overgemaakt. Bovendien bestaat er momenteel bij vele kandidaten nog steeds onduidelijkheid over welke stavingstukken precies aan de minister van Justitie dienen te worden overgemaakt.

Ondanks het feit dat een eventuele tekortkoming aan de kandidatuurstelling reeds in het begin van de benoemingsprocedure kan worden vastgesteld, worden ook nu nog voor de kandidaten wiens kandidatuur de toets aan artikel 287*sexies* van het Gerechtelijk Wetboek niet heeft doorstaan adviezen gevraagd aan de verschillende bevoegde adviesverleners (korpschefs en vertegenwoordigers van de balie). Het volledige dossier voor de betrokken kandidaat wordt samengesteld en overgemaakt aan de benoemings- en aanwijzingscommissie met vermelding dat de kandidatuurstelling niet conform artikel 287*sexies* van het Gerechtelijk Wetboek is. De commissie herhaalt dat zij zich vragen stelt bij het feit dat de hele benoemingsprocedure wordt doorlopen voor een kandidatuur die als niet bestaande wordt beschouwd. Bovendien heeft de commissie vastgesteld dat kandidaten vaak niet op de hoogte zijn van enig probleem met hun kandidatuur, hetgeen een paar keer tot genante situaties heeft geleid wanneer dit tijdens de hoorzitting aan de kandidaten werd meegedeeld¹⁵. Het verdient dan ook de voorkeur dat de kandidaten door de Federale Overheidsdienst Justitie zo spoedig mogelijk worden ingelicht over het bestaan van een eventueel probleem met hun kandidatuurstelling.

De toepassing van artikel 287*sexies* van het Gerechtelijk Wetboek blijft er aldus voor zorgen dat een groot aantal kandidaten nutteloos hebben gekandideerd voor een vacante plaats, enkel en alleen omdat ze niet binnen de maand de juiste stukken hadden overgemaakt (stukken die ze vaak reeds meerdere malen hadden overgemaakt bij eerdere kandidatuurstellingen). Daarnaast heeft de commissie in een aantal gevallen niet kunnen overgaan tot een voordracht omdat de kandidatuurstelling van geen van de kandidaten voor een vacante plaats voldeed aan de vereisten van artikel 287*sexies* van het Gerechtelijk Wetboek.

Buiten het feit dat een aantal valabele kandidaturen verloren gaan, leidt artikel 287*sexies* Ger.W. tot verwarring en kafkaïaanse toestanden, waarbij nutteloze inspanningen worden gevraagd van de bevoegde adviesverleners en van de gevatte benoemingscommissies, terwijl de kandidaten hierdoor ten onrechte in de veronderstelling blijven dat er voor hun

¹⁵ Naar aanleiding hiervan hebben de Nederlandstalige en de Franstalige BAC beslist om zelf de kandidaten van wie de kandidatuur niet conform artikel 287*sexies* Ger.W. blijkt, zo spoedig mogelijk hierover alsnog in te lichten, maar ze kunnen dit enkel doen eens in het bezit van het dossier.

kandidatuur geen vuiltje aan de lucht is. De commissie dringt dan ook aan op een aanpassing van artikel 287sexies van het Gerechtelijk Wetboek. Een mogelijke en eenvoudige aanpassing zou kunnen bestaan in het verlengen van de termijn waarbinnen de nodige stukken kunnen worden overgemaakt¹⁶.

1.3. DE OPLEIDING

Sinds 2 februari 2008, datum waarop de wet van 31 januari 2007 inzake de gerechtelijke opleiding en tot oprichting van het Instituut voor gerechtelijke opleiding¹⁷ (IGO) van kracht werd, is het voortaan dit instituut dat bevoegd is voor het opmaken van de opleidingsprogramma's van de magistraten en de gerechtelijke stagiairs. Zij moeten programma's ook uitvoeren en evalueren.

De wet heeft evenwel bepaald dat de Verenigde benoemings- en aanwijzingscommissie bevoegd blijft voor het opstellen van de richtlijnen betreffende de opleidingen van de beroepsmagistraten, de plaatsvervangende magistraten en de gerechtelijke stagiairs, die worden bekrachtigd door de algemene vergadering van de Hoge Raad. Op 18 juni 2008, heeft de BAC de richtlijnen bekrachtigd inzake de gerechtelijke opleiding die werden voorbereid door de Verenigde benoemings- en aanwijzingscommissie op 04 juni 2008. De VBAC achtte het niet nodig nieuwe richtlijnen uit te werken voor 2009, vermits gedurende dat jaar, het IGO zich voornamelijk heeft toegelegd op de invoering van de eigen organisatie en de toepassing van de meest dringende opleidingen, met name de wettelijk verplichte opleidingen voor de magistraten en de gerechtelijke stagiairs.

In 2009 werden alle organen van het IGO ingesteld (de raad van bestuur, de regeringscommissarissen en het wetenschappelijk comité) en werd de adjunct-directeur voor de opleiding van de magistraten benoemd. Het IGO heeft ook het basispersoneel in dienst genomen en de lokalen ingericht. Het instituut beschikt voortaan over een voorlopige website (www.igo-ifj.be). Tot slot, werd het IGO lid van het Europees netwerk voor gerechtelijke opleiding, sinds de algemene vergadering op 3 en 4 juni 2009.

De coherentie van het beheer van de human resources wordt verzekerd : de HRJ, essentieel orgaan voor de rekrutering van de magistraten, is passend vertegenwoordigd binnen de raad van bestuur van het instituut belast met de opleiding van de magistraten, zowel inzake de basisopleiding als de voortgezette opleiding, vermits de voorzitters van de Benoemings- en aanwijzingscommissies van rechtswege lid zijn van de raad van bestuur. Mevr. Nicole Roland, voorzitter van de Franstalige Benoemings- en aanwijzingscommissie, is voorzitter van de raad van bestuur sinds 14 december 2009.

De raad van bestuur werd ingesteld op 14 januari 2009 en kwam negen maal samen in de loop van het jaar, onder meer voor de goedkeuring van de begroting 2009, het actieplan voor 2009 en het personeelsplan, de opmaak van een mission statement door de directie en besprekingen over mogelijke verbeteringen zoals de herwaardering van de bezoldiging van de lesgevers.

* *

*

¹⁶ B.v. binnen een termijn van zestig dagen na de bekendmaking van de vacature in het Belgisch Staatsblad, zoals voor het overmaken van het beleidsplan voor de vacante plaatsen van korpschef.

¹⁷ BS 2 februari 2007.

2. HET VERSTREKKEN VAN ADVIEZEN EN VOORSTELLEN TOT VERBETERING VAN DE ALGEMENE WERKING VAN DE RECHTERLIJKE ORDE

2.1. STAND VAN ZAKEN

Tijdens het jaar 2009 heeft de Hoge Raad voor de Justitie 8 adviezen en 2 voorstellen verstrekt :

- op 28 januari 2009, een advies van over het wetsvoorstel tot hervorming van het Hof van Assisen, ingediend door de heer Philippe Mahoux in de Senaat op 25 september 2008 (doc. Senaat, nr 4-924/1 – 2007/2008) ;
- op 28 januari 2009, een advies over de aanpassing van de procedure voor de nationale tuchtraad ;
- op 24 juni 2009, een advies over het wetsvoorstel tot wijziging van artikel 1 van de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis, teneinde op het moment van de aanhouding nieuwe rechten toe te kennen aan de persoon die van zijn vrijheid is benomen ;
- op 24 juni 2009, een advies over het wetsvoorstel van 28 januari 2009, tot wijziging van het burgerlijk wetboek, ter bevordering van een objectieve berekening van de door de ouders te betalen onderhoudsbijdragen voor hun kinderen ;
- op 30 september 2009, een voorstel tot wijziging van het artikel 259ter van het Gerechtelijk Wetboek (Bevoegdheden van de benoemingscommissies) met het oog op :
 - o het verzekeren dat de Benoemings- en aanwijzingscommissie van de Hoge Raad voor de Justitie worden ingelicht over de strafrechtelijke of tuchtrechtelijke veroordelingen en lopende procedures met betrekking tot de kandidaat-magistraat ;
 - o het voegen bij het benoemingsdossier van iedere door de Advies- en onderzoekscommissies van de HRJ gegrond verklaarde klacht betreffende de kandidaat ;
 - o en het verlenen van een onderzoeksbevoegdheid aan de Benoemings- en aanwijzingscommissies ;
- op 30 september 2009, een advies over de oriëntatienota "Het gerechtelijk landschap – Naar een nieuwe architectuur voor de Justitie" van de minister van Justitie ;
- op 30 september 2009, een advies over het voorstel tot oprichting van een kader van substituut-procureurs des Konings gespecialiseerd in handelszaken ;
- op 25 november 2009, een voorstel tot aanpassing van het tuchtrecht van de rechterlijke orde ;
- op 16 december 2009, een advies over het wetsvoorstel tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek wat het invoeren van een collectieve procedure betreft.

De adviezen worden steeds, net als de andere documenten van de HRJ, bekendgemaakt via de website van de HRJ.

2.2. DRAAGWIJDTE VAN DE VERSTREKTE ADVIEZEN

2.2.1. Advies van 28 januari 2009 over het wetsvoorstel tot hervorming van het hof van assisen, ingediend door de heer Philippe Mahoux in de Senaat op 25 september 2008 (doc. Senaat, nr 4-924/1 – 2007/2008)

De HRJ boog zich over het verslag van de Commissie tot hervorming van het hof van assisen, die in november 2004 door de toenmalige minister van Justitie, Laurette Onkelinx, werd opgericht, en over het wetsvoorstel van september 2008 van senator Mahoux. De HRJ heeft die documenten onderzocht en heeft verschillende praktijkdeskundigen gehoord.

De HRJ is na toetsing van de wetsvoorstellen tot hervorming aan die basisfilosofie van de jury van oordeel dat de argumenten pro de afschaffing van het hof van assisen in zijn huidige vorm, zwaarder doorwegen dan de argumenten die ervoor pleiten het hof van assisen te behouden.

Mocht het hof van assisen in zijn huidige vorm worden afgeschaft, dan kan volgens de HRJ worden gedacht aan een alternatief : het strafrechtelijk proces professionaliseren zonder de minste participatie van de burger, of een vorm van "lekenrechtspraak" invoeren waarbij de participatie van de burger in de procedure zou bestaan in een wezenlijke inbreng door niet-beroepsrechters, die al dan niet gespecialiseerd zouden zijn.

De HRJ is geen voorstander van het voorstel om de voorzitter van het hof te laten deelnemen aan de beraadslaging over de schuldvraag (behalve wanneer, zoals vandaag al in de wet is bepaald, de beroepsmagistraten deelnemen aan de beraadslaging over de schuldvraag indien binnen de jury niet de vereiste meerderheid werd behaald) ; dat voorstel raakt immers aan een wezenlijk aspect van de procedure voor het hof van assisen.

De HRJ formuleert een alternatief voorstel voor het motiveren van de beslissing van de jury. Tijdens de beraadslaging over de schuldvraag noteert de (hoofdman van de) jury de doorslaggevende argumenten op papier. De jury neemt vervolgens zijn beslissing en deelt die mee in de gehoorzaal. Onmiddellijk daarna begeven de voorzitter, de assessoren en de jury zich opnieuw naar de beraadslagingsruimte, waar de beroepsmagistraten op basis van de neergeschreven argumenten en de eventuele toelichtingen de motivering opstellen, en die vervolgens voor goedkeuring voorleggen aan de juryleden. Tot slot wordt de motivering bij het eindarrest gevoegd.

De HRJ is voorstander van de mogelijkheid om een zogenaamd "circulair" hoger beroep in te stellen, waarbij de volledige zaak aan een nieuwe zitting van het hof van assisen wordt voorgelegd. Die optie geeft echter aanleiding tot grote principiële en praktische bezwaren.

Tot slot is de HRJ van oordeel dat voor het hof van assisen een nieuwe bevoegdheidsomschrijving nodig is die de volgende voorstellen in aanmerking neemt :

- feiten die momenteel correctionaliseerbaar zijn en die in de praktijk ook systematisch gecorrectionaliseerd worden, ambtshalve verwijzen naar de correctionele rechtbank, die dan de straf kan opleggen die in de wet is bepaald,
- voor feiten die vandaag niet correctionaliseerbaar zijn krachtens de wet van 4 oktober 1867, de kamer van inbeschuldigingstelling de mogelijkheid bieden om de feiten, na debat, te verwijzen naar de correctionele rechtbank of naar het hof van assisen.

2.2.2. Advies van 28 januari 2009 over de aanpassing van de procedure voor de nationale tuchtraad

Het voorstel van de Nationale Tuchtraad (NTR) beperkt zich tot de aanpassing van zijn eigen procedureregels. De HRJ stemt in met de meeste van deze wijzigingen, doch bij een aantal ervan maakt hij enkele kritische kanttekeningen en doet hij suggesties (over de

wraking van de leden van de NTR, de bijstand van de betrokkene en de vordering van de medewerking van de gerechtelijke overheden en de politie).

De HRJ doet zelf ook enkele bijkomende voorstellen tot aanpassing van de tuchtprocedure (de verplichte mededeling aan de NTR van de beslissing van de overheid bevoegd om een straf op te leggen en de stuiting van de verjaringstermijn tijdens het strafonderzoek).

De HRJ is van oordeel dat het volledige tuchtsysteem zou moeten worden geëvalueerd en hervormd.

De werkgroep van de HRJ die het voorstel van de NTR heeft onderzocht zal met het oog daarop zijn werkzaamheden voortzetten.

2.2.3. Advies van 24 juni 2009 over het wetsvoorstel tot wijziging van artikel 1 van de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis, teneinde op het moment van de aanhouding nieuwe rechten toe te kennen aan de persoon die van zijn vrijheid is benomen

De minister van Justitie vroeg de Hoge Raad voor de Justitie (HRJ) per brief van 5 maart 2009 om een advies te verstrekken over het recht op bijstand door een advocaat van bij het eerste verhoor door de politiediensten, in het licht van verschillende recente arresten van het Europees Hof voor de rechten van de mens.

In de Kamer ligt immers een wetsvoorstel ter tafel dat aan personen die hun vrijheid werd ontnomen drie nieuwe rechten wil toekennen : het recht om een naaste op de hoogte te (laten) brengen van zijn aanhouding, het recht om een onderzoek door een zelf gekozen arts te vragen, en het recht (voor een persoon die al meer dan acht uur zijn vrijheid werd ontnomen) om het bezoek te vragen van zijn advocaat of een ambtshalve aangestelde advocaat.

Dat iemand het recht heeft om de bijstand van een advocaat te genieten zodra hem zijn vrijheid werd ontnomen – in het bijzonder in het geval van minderjarigen – ligt verankerd in een aantal internationale teksten.

De HRJ stelt voor, vanuit de overtuiging dat de huidige Belgische procedure slechts beperkte en vaak theoretische rechten omvat, dat de persoon die zijn vrijheid werd ontnomen een gesprek met een advocaat kan hebben voor het eerste verhoor, en dat van dat eerste verhoor een audiovisuele opname wordt gemaakt.

De bijstand door een advocaat tijdens het verhoor zelf lijkt evenwel niet de enige, en niet noodzakelijk de beste manier om te waarborgen dat een procedure billijk verloopt. Zo biedt een zuiver passieve aanwezigheid van de advocaat, zonder verbale inmenging, het nadeel dat over de rol van de advocaat verwarring kan ontstaan (advocaat en getuige), en ook dat de advocaat de rol van alibi krijgt toegemeten.

Daarnaast rijst de vraag bij welke verhoren de bijstand van de advocaat verondersteld wordt. Waarom wel het eerste verhoor, en niet de volgende verhoren of de confrontaties ? Een dergelijke uitbreiding van de bij te wonen verhoren doorvoeren, stuit op voor de hand liggende bezwaren in termen van haalbaarheid en kostprijs.

Volgens de HRJ moet dat nieuwe recht op bijstand worden toegekend aan iedereen die zijn vrijheid werd ontnomen, ongeacht hoe lang de vrijheidsberoving duurt.

De politiedienst zou onmiddellijk een advocaat moeten inlichten (die door betrokkene werd gekozen ofwel de advocaat met wachtdienst), en het verhoor zou pas na de aankomst van die advocaat van start kunnen gaan (en uiterlijk twee uur nadat betrokkene zijn vrijheid werd ontnomen). In de tijdsperiode van een halfuur voor het verhoor zou de persoon die zijn

vrijheid werd ontnomen overleg moeten kunnen plegen met een advocaat, in een ruimte waar een vertrouwelijk gesprek mogelijk is. Wordt dat recht niet nageleefd, dan zou het proces-verbaal dat over het verhoor wordt opgesteld, nietig worden.

De HRJ stelt ook nog voor, om te waarborgen dat wie afziet van dat recht zulks doet met volledige kennis van zaken en wars van elke drukuitoefening, dat het weigeren van dat recht enkel mogelijk zou zijn nadat betrokkene contact had met een advocaat of, op zijn minst, nadat betrokkene werd ingelicht over zijn rechten. Om te vermijden dat op betrokkene bovenmatig druk wordt uitgeoefend, is de HRJ ook voorstander van een audiovisuele opname van het verhoor.

Tot slot vindt de HRJ een dergelijke ambitieuze hervorming enkel haalbaar indien bijkomende financiële en personele middelen worden ingezet en indien met de advocaten een echte samenwerking wordt opgezet.

2.2.4. Advies van 24 juni 2009 over het wetsvoorstel van 28 januari 2009, tot wijziging van het burgerlijk wetboek, ter bevordering van een objectieve berekening van de door de ouders te betalen onderhoudsbijdragen voor hun kinderen

De Hoge Raad beveelt aan om de buitengewone kosten te omschrijven als de uitzonderlijke en redelijke uitgaven die voortvloeien uit toevallige of ongewone gebeurtenissen en die het gebruikelijke budget voor het dagelijkse onderhoud van het kind, zoals bedoeld in artikel 203, § 1, BW, overschrijden.

De Hoge Raad beveelt aan een bepaling toe te voegen die enkele minimale voorwaarden oplegt inzake het maken en recupereren van deze buitengewone kosten a.v.:

"De ouder die buitengewone kosten ten behoeve van het kind dient te maken, kan van de andere ouder diens bijdrage hierin vorderen, in de mate zoals bepaald door de rechter, op voorwaarde van voorafgaand overleg (behoudens in geval van gebleken noodzakelijkheid) en van voorlegging van de rechtvaardigingsstukken."

De Hoge Raad beveelt de volgende formulering van artikel 203bis §4, alinea 2 aan: *"In dat geval kan de rechter bepalen: 1/ het provisioneel bedrag van het aandeel van de ouder(s) in de buitengewone kosten voor het kind alsook de sociale voordelen (met uitzondering van de kinderbijslag) die aan het kind toekomen en die maandelijks op de rekening dienen gestort te worden; 2/ de wijze waarop over de op deze rekening gestorte gelden kan worden beschikt; 3/ het eventuele overschot van deze gelden dient aan het kind toe te komen, ten vroegste bij meerderjarigheid of, ten laatste wanneer de opleiding is voltooid."*

De Hoge Raad is van mening dat het nieuwe voorgestelde artikel 1322, § 3, BW wetsvoorstel dient geschrapt te worden.

Volgens de Hoge Raad dient in artikel 209 BW een alinea toegevoegd te worden, naar analogie van artikel 1288 laatste alinea Ger.W. (inzake de wijziging van de regelingsakte voorafgaand echtscheiding met onderlinge toestemming) die als volgt luidt: *"Wanneer nieuwe omstandigheden buiten de wil van de partijen hun toestand of die van de kinderen ingrijpend wijzigen, kunnen de rechterlijk vastgestelde onderhoudsbijdragen worden herzien door de bevoegde rechter."*

2.2.5. Voorstel van 30 september 2009 tot wijziging van het artikel 259ter van het Gerechtelijk Wetboek (Bevoegdheden van de benoemingscommissies) met het oog op het verzekeren dat de Benoemings- en aanwijzingscommissies van de Hoge Raad voor de Justitie worden ingelicht over de strafrechtelijke of tuchtrechtelijke veroordelingen en lopende procedures met betrekking tot de kandidaat-magistraat; het voegen bij het benoemingsdossier van iedere door de Advies- en onderzoekscommissies van de HRJ gegrond verklaarde klacht betreffende de kandidaat en; het verlenen van een onderzoeksbevoegdheid aan de Benoemings- en aanwijzingscommissies

De Benoemings- en aanwijzingscommissies ("BAC's") van de Hoge Raad voor de Justitie ("HRJ") worden regelmatig geconfronteerd met drie problemen :

- de bestaande wetgeving garandeert onvoldoende dat de BAC's op de hoogte worden gesteld van veroordelingen of lopende procedures op strafrechtelijk of tuchtrechtelijk vlak;
- mag een door de Advies- en onderzoekscommissie (AOC) gegrond verklaarde klacht worden meegedeeld aan de BAC?
- de BAC beschikt niet over de wettelijke bevoegdheid om de auteur van een advies verrat in het benoemingsdossier te horen indien ze dit nodig acht om de inlichtingen in het advies na te gaan.

De HRJ stelt voor de desbetreffende bepalingen in het Gerechtelijk Wetboek te wijzigen teneinde juridisch gepaste antwoorden te geven.

Tot besluit, zou het aangeraden zijn de wet te wijzigen teneinde:

- te verzekeren dat de BAC's worden ingelicht over de strafrechtelijke of tuchtrechtelijke veroordelingen en lopende procedures met betrekking tot de kandidaat;
- bij het benoemingsdossier de beslissing te voegen volgens dewelke een klacht gegrond wordt verklaard door de Advies- en onderzoekscommissie;
- de Benoemings- en aanwijzingscommissie toe te laten aan, onder meer, de auteurs van het advies bijkomende inlichtingen te vragen. In dat geval wordt het antwoord door de korpschef ofwel gegeven tijdens een hoorzitting waarbij ook de kandidaat in de mogelijkheid wordt gesteld om mondeling zijn argumenten toe te lichten. Ofwel geeft de korpschef een schriftelijk antwoord dat aan de kandidaat wordt overgemaakt en waarbij deze laatste de mogelijkheid wordt geboden om hierop binnen de door de wet voorziene termijnen te reageren.

2.2.6. Advies van 30 september 2009 over de oriëntatienota "Het gerechtelijk landschap – Naar een nieuwe architectuur voor de Justitie" van de minister van Justitie

De HRJ onderschrijft de belangrijkste doelstellingen van de hervorming, en meer in het bijzonder:

- decentralisering op administratief en financieel vlak, met een efficiënte toekenning van middelen aan de rechtscolleges;
- samenvoegingen van arrondissementen of rechtbanken, voor een doeltreffender beheer van de personele middelen.

Die doelstellingen komen overeen met de principes die werden geponeerd in het kader van het project "hertekening van de rechterlijke organisatie", waarbij de leidinggevenden van de rechterlijke organisatie onder bescherming van de HRJ gezamenlijk nagedacht hebben over deze noodzakelijke en dringende hervorming (zie www.hrj.be op « Actueel »).

Voor een hervorming wordt doorgevoerd, moet eerst een minimevaluatie van de impact op de begroting gebeuren.

M.b.t. de integratie van de eerstelijnsrechtbanken

Om de eigenheid te behouden van de gerechten die in de rechtbank worden geïntegreerd moet voor de verschillende afdelingen een wettelijk minimumkader van magistraten worden bepaald.

De goede werking van de vredegerichten en politierechtbanken, zoals die wordt erkend door de practici van het terrein en de rechtzoekenden, lijkt geen voordeel te zullen hebben bij een integratie in een grote rechtbank. Dat zou immers een nieuwe stap naar het verdwijnen van hun specifieke karakter zijn. In het ontwerp voorgesteld door de oriëntatienota moet hoe dan ook de vraag worden opgeworpen van het hoger beroep tegen de beslissingen van die gerechten, die zouden worden behandeld door een afdeling van hetzelfde rechtcollege.

De handhaving van de tucht van de magistraten mag niet worden toevertrouwd aan een afdeling van het eigen korps, maar zou moeten worden toegekend aan een onafhankelijk extern orgaan waarin ook niet-magistraten zetelen. De HRJ meent dat hij hiervoor in aanmerking komt.

De incorporatie van de administratieve geschillen in de rechtbank is een goede zaak. Er zou ook een afdeling Milieu moeten worden opgericht in de rechtbank.

M.b.t. de geografisch hertekening

Sommige van de voorgestelde samenvoegingen van arrondissementen zijn weinig logisch. De fusies moeten rekening houden met de bestaande geografische, culturele, sociale en economische bekkens.

M.b.t. het centraal loket

De taken van het centraal loket zouden beperkt moeten blijven tot informatieverstrekking aan de rechtzoekende en de klachtenbehandeling, op voorwaarde dat dit gebeurt met eerbiediging van de bevoegdheden van de HRJ.

Aangezien de meeste zaken rechtstreeks kunnen worden ingeleid voor de juiste afdeling, zal de door de oriëntatienota voorgestelde passage van alle zaken via het centraal loket meestal enkel bijkomend werk en tijdverlies betekenen.

M.b.t. de plaatsvervangende rechters en raadsheren

De verhoogde mobiliteit van magistraten zou het mogelijk moeten maken om, zonder de noden van de alleenzettelende vrederechters uit het oog te verliezen, in een relatief kort uitdovingsscenario voor de plaatsvervangende rechters en raadsheren te voorzien.

M.b.t. de benoemingen en mandaten

De voorstellen in de oriëntatienota bevatten geen globaal plan inzake personeel en fragmenteren de verantwoordelijkheden bij selectie en uitvoering.

De HRJ meent dat zijn bestaande bevoegdheden inzake benoeming van magistraten en aanwijzing van korpschefs moeten worden aangevuld door hem de verantwoordelijkheid te geven voor het globale personeelsbeleid van de rechterlijke orde.

De HRJ is van oordeel dat de hertekening van de rechterlijke organisatie trouwens gepaard moet gaan met een grondig debat over het statuut en de carrièreplanning van magistraten.

M.b.t. de mobiliteit

De HRJ is voorstander van een grote mobiliteit van magistraten. Deze mobiliteit moet evenwel begrensd worden om de onafhankelijkheid van de magistraten voldoende te waarborgen.

M.b.t. de leiding en het beheer van de rechtbanken

In de oriëntatienota komen alle bevoegdheden inzake algemene leiding en beheer toe aan de voorzitter. De HRJ is voorstander van een meer participatieve vorm van leiding en beheer door het directiecomité.

M.b.t. het parket

De meeste opmerkingen van de HRJ over de voorstellen m.b.t. de zetel gelden *mutatis mutandis* voor het openbaar ministerie. De HRJ is voorstander van de integratie van de auditoraten in de parketten, maar er moet worden vermeden dat het sociaal strafrecht en het sociaal recht worden gemarginaliseerd in het geheel van het parketwerk.

M.b.t. het hof en het parket-generaal

De HRJ is van oordeel dat de hoven en rechtbanken afzonderlijke beheersniveaus moeten uitmaken.

M.b.t. Brussel en Eupen

De HRJ meent dat er snel een grondig debat moet plaatsvinden over de wijze waarop de reorganisatie van het gerechtelijk landschap vorm dient te krijgen voor de gerechtelijke arrondissementen Brussel en Eupen, waarbij rekening moet worden gehouden met de eigenheid van deze entiteiten.

M.b.t. de vertegenwoordiging van de magistratuur

De oprichting van het College van de Zetel biedt op het eerste gezicht geen meerwaarde. Zeker wat betreft het beheer is het College van de Zetel overbodig omdat het beheer zoveel mogelijk de verantwoordelijkheid moet zijn van de korpschefs zelf.

M.b.t. het beheer van de rechterlijke organisatie

Het voorgestelde beheerschema is veel te complex waardoor de werkbaarheid ervan in het gedrang komt.

De verzelfstandiging en responsabilisering van de rechterlijke orde gaan niet ver genoeg omdat de minister van Justitie een overheersende rol blijft spelen.

De HRJ spreekt zich uit voor een waarachtige verzelfstandiging van de rechterlijke orde. Dit vergt een transparant en werkzaam beheersmodel waarin een onafhankelijk orgaan, naar het voorbeeld van de Nederlandse Raad voor de Rechtspraak, een centrale rol speelt.

Indien er een werkelijke verzelfstandiging en responsabilisering zou worden gerealiseerd dan neemt het belang van externe controle toe. De HRJ is dan ook van oordeel dat zijn opdrachten en bevoegdheden inzake externe controle dienen te worden versterkt.

M.b.t. de rationalisering van de justitiële instellingen

De HRJ is voorstander van een vergaande rationalisering van het aantal beslissings- en adviesinstanties. Gelet op de enorme complexiteit van het door de oriëntatienota voorgestelde beheersmodel, waarbij er eigenlijk nog meer justitiële instellingen worden gecreëerd dan er nu al zijn, lijkt er van enige rationalisering weinig sprake.

M.b.t. de rol en bevoegdheden van de HRJ

De oriëntatienota meent dat er nood is aan een grondige reflectie over de huidige en toekomstige rol en bevoegdheden van de HRJ. De HRJ is niet tegen dergelijke reflectie en heeft deze al intern gevoerd.

De HRJ meent dat hij een nog grotere bijdrage zou kunnen leveren aan de verbetering van de werking van de rechterlijke organisatie indien zijn huidige bevoegdheden inzake HR-beleid en externe controle worden vervolledigd en versterkt. Daarnaast zou men ook kunnen overwegen om nieuwe bevoegdheden toe te kennen aan de HRJ mits deze uiteraard verenigbaar zijn met de (vervolledigde en versterkte) bestaande bevoegdheden. Hierbij kan gedacht worden aan een centrale rol in het verkrijgen en verdelen van de middelen en aan de handhaving van de tucht.

2.2.7. Advies van 30 september 2009 over het voorstel tot oprichting van een kader van substituut-procureurs des Konings gespecialiseerd in handelszaken

De HRJ is van oordeel dat het voorstel tot oprichting van een kader van substituten gespecialiseerd in handelszaken de projecten "Hertekening Rechterlijke Organisatie" en "HR-beleid" doorkruist en daarom zou moeten worden geïntegreerd in deze projecten.

Het objectief van het voorstel en de opdracht van deze substituten zouden duidelijker moeten worden gedefinieerd.

De door de minister van Justitie gekozen "soepele en pragmatische" werkwijze wijkt in belangrijke mate af van deze voorgesteld in het actieplan "Strijd tegen Fiscale en Sociale Fraude. De door de minister gekozen methode biedt minder garanties op een minimum aantal gespecialiseerde substituten en effectieve specialisatie.

Bovendien kan de door de minister van Justitie gekozen werkwijze, in tegenstelling tot wat wordt beweerd, niet worden uitgevoerd zonder wijziging van de wet.

De HRJ kan niet onmiddellijk ingaan op het verzoek van de minister om een type-functieprofiel op te stellen voor de gespecialiseerde substituten in handelszaken:

- De HRJ is van oordeel dat er (nog) geen wettelijke basis bestaat voor het gebruik van dergelijke functieprofielen.
- Op dit moment finaliseert de HRJ in het kader van het project "HR-management" een generiek profiel van substituut. Een bijzonder functieprofiel voor substituten gespecialiseerd in handelszaken kan pas daarna worden opgesteld.

Tot slot dient de doelstelling van het voorstel te worden verduidelijkt alvorens het bijzonder functieprofiel kan worden opgesteld.

2.2.8. Voorstel tot aanpassing van het tuchtrecht van de rechterlijke orde

Op basis van de uitgevoerde evaluatie van het bestaande tuchtsysteem en de vergelijkende studie meent de HRJ dat er nood is aan een grondige hervorming van het tuchtrecht, maar ook van het evaluatiesysteem van de magistraten. De HRJ meent dat een globaal en coherent human resourcesbeleid moet worden ontwikkeld waarbij de evaluatie en de tucht worden beschouwd als verschillende beleidsinstrumenten met een onderscheiden finaliteit.

De HRJ heeft in zijn advies van 27 september 2006 een concreet voorstel gedaan voor een hervorming van de evaluatieprocedure voor magistraten. Het voorstel beoogde het bestaande evaluatiesysteem met cijfermatige weging te vervangen door een tegelijk

kwalitatieve en kwantitatieve evaluatie waarin de plannings- en functioneringsgesprekken een centrale plaats zouden innemen, teneinde de arbeidskwaliteit van de magistraten en de werking van de rechtscollèges in hun geheel te verbeteren (www.hrj.be)¹⁸.

Wat het tuchtrecht betreft is de HRJ van mening dat de tuchtprocedure voor magistraten van de rechterlijke orde niet langer kan behoren tot de bevoegdheid van tuchtrechtelijke overheden die te weinig afstand hebben tegenover de betrokken magistraat, waardoor de burger de indruk kan krijgen van onpartijdigheid. Het tuchtrecht (althans, het onderzoek en de zware straffen) zou moeten worden toevertrouwd aan een extern en onafhankelijk orgaan, waarin ook niet-magistraten zitten.

Gelet op zijn bevoegdheid en zijn samenstelling stelt de HRJ voor om die bevoegdheid naar hem over te hevelen.

2.2.9. Advies van 16 december 2009 over het wetsvoorstel tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek wat het invoeren van een collectieve procedure betreft

De HRJ is over het algemeen van oordeel dat afwijken van de regels die gelden voor de andere procedures die worden geregeld door het Gerechtelijk Wetboek niet aangewezen is.

Zo is de HRJ van mening dat het niet nodig is de procedure tot collectieve schadeafwikkeling voor te behouden aan een kamer met drie rechters van de rechtbank van eerste aanleg te Brussel.

Evenwel, mochten er beperkingen voor de territoriale bevoegdheid zijn, dan moet de procedure kunnen worden ingeleid voor de rechtbanken van eerste aanleg van de zetel van de hoven van beroep, die dan bevoegd zouden zijn voor het hele rechtsgebied van hun hof. In dat geval zal de wetgever zich eveneens moeten buigen over de vraag van het gebruik van de Duitse taal voor de rechtbank te Luik (ondermeer wat de samenstelling van de zetel betreft).

De HRJ is van mening dat er geen enkele reden is om af te wijken van de toepassing van het artikel 812 van het Gerechtelijk Wetboek.

De HRJ vindt het niet aangewezen dat een feitelijke vereniging zonder rechtspersoonlijkheid zou kunnen optreden als vertegenwoordiger van de groep.

De HRJ doet de suggestie dat het wetsontwerp een regel zou invoeren voor de consignatie van de procedurekosten, de vereffening van de gerechtskosten en het schadeherstel.

Volgens de HRJ biedt de formule van exclusieve optie (*opt out*) die het wetsontwerp voorstelt meer waarborgen omdat de benadeelde personen dan in principe tot de groep gaan behoren zonder dat ze daartoe een bijzonder initiatief moeten nemen.

De HRJ is geen voorstander van een centrale behandeling van de procedures tot collectieve schadeafwikkeling door de rechtbank van eerste aanleg te Brussel, en is dan ook van oordeel dat het speciale register voor collectieve schadeafwikkeling moet worden bijgehouden bij elke rechtbank van eerste aanleg. Dat register kan dan via het Staatsblad worden gecentraliseerd.

¹⁸ Advies over de bepalingen inzake de evaluatie van magistraten vervat in het wetsontwerp tot wijziging van diverse bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek betreffende de evaluatie van de magistraten en de mandaten van korpschef, en tot wijziging van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken - Zie www.hrj.be, Publicaties/Adviezen.

De HRJ is voorts van oordeel dat voor elke procedure tot collectieve schadeafwikkeling de oproep tot het publiek in ten minste één dagblad van elke landstaal moet worden bekendgemaakt.

De HRJ is er voorstander van dat de zaak bij de rechter wordt aanhangig gemaakt vooraleer een groep wordt samengesteld die vervolgens in rechte kan optreden.

* *

*

3. HET EXTERN TOEZICHT OP DE WERKING VAN DE RECHTERLIJKE ORDE

3.1. KLACHTBEHANDELING

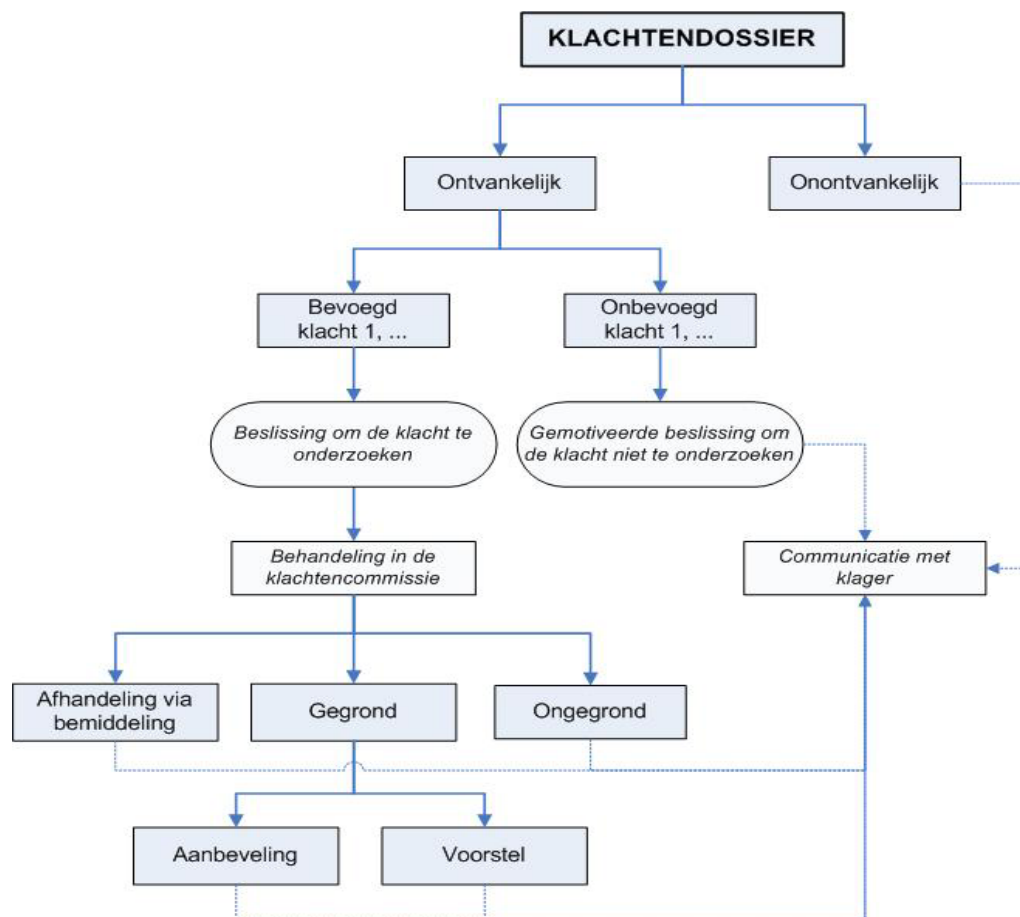
De klachtenbehandeling maakt deel uit van het bevoegdheidspakket van de Verenigde advies- en onderzoekscommissie (VAOC) van de Hoge Raad voor de Justitie, en vormt één van de instrumenten waarover die commissie beschikt om haar toezichtbevoegdheid op de werking van de rechterlijke orde uit te oefenen. De klachtbevoegdheid ligt vervat in artikel 259bis-15 van het Gerechtelijk Wetboek.

Elke klacht die betrekking heeft op disfuncties in het gerecht, kan bij de Hoge Raad ingediend worden. Het is de taak van de Hoge Raad om die klachten te behandelen, de opvolging ervan te verzekeren en aanbevelingen te formuleren.

Binnen de VAOC gebeurt de klachtenbehandeling per taalcommissie, namelijk door de Franstalige klachtencommissie (CAE) en de Nederlandstalige klachtencommissie (AOC). De klachten over de werking van de rechterlijke orde langs Nederlandstalige kant worden behandeld door de AOC. De klachten die betrekking hebben op de rechterlijke orde langs Franstalige en Duitstalige kant worden door de CAE behandeld. De klachten die zowel de Nederlandstalige als de Franstalige taalrol betreffen, worden voorgelegd aan de VAOC, die kan beslissen om zelf de klacht te behandelen dan wel om ze door te verwijzen naar de Franstalige of de Nederlandstalige commissie.

De communicatie met de klager verloopt in de taal waarin de klacht werd opgesteld.

3.1.1. Concreet verloop van de klachtenbehandeling

3.1.1.1. Ontvangst van een klacht

Bij ontvangst van een klacht maakt het secretariaat een "klachtdossier" aan dat wordt geregistreerd onder een referentienummer. Binnen de tien dagen wordt aan de klager een ontvangstbericht gestuurd, samen met een informatiebrochure over de klachtenprocedure bij de Hoge Raad.

Elk klachtdossier wordt geregistreerd. Naast referenties die de identificatie van de klager mogelijk maken, krijgt het dossier ook referenties die verwijzen naar de onderscheiden klachttypes die het dossier bevat. Niet zelden immers formuleert een klager in een enkele brief verschillende klachten. Elke klacht wordt geïdentificeerd en afzonderlijk onderzocht, en het dossier wordt slechts afgesloten wanneer alle geformuleerde klachten werden behandeld.

3.1.1.2. Ontvankelijkheidsonderzoek

Het ontvankelijkheidsonderzoek filtert de klachtendossiers hoofdzakelijk op grond van de *vorm*: enkel schriftelijke, ondertekende en gedagtekende dossiers die de volledige identiteit van de klager bevatten, komen in aanmerking voor behandeling (art. 259*bis*-15, § 2, Gerechtelijk Wetboek).

Deze vormvoorwaarden worden niettemin zo ruim mogelijk geïnterpreteerd om de drempel tot de Hoge Raad voor iedereen zo laag mogelijk te houden. Zo wordt bijvoorbeeld een fax met handtekening aanvaard.

Bij een klacht die niet aan één van de formele voorwaarden voor ontvankelijkheid beantwoordt, krijgt de klager gedurende een maand de gelegenheid om zijn klacht te regulariseren. Daarna is de klacht definitief ontvankelijk wanneer de klager de gevraagde regularisatie niet heeft uitgevoerd. Een klacht per e-mail is in principe niet ontvankelijk wegens het ontbreken van de handtekening. In dat geval wordt de klager gevraagd zijn klacht schriftelijk te bevestigen : een gehandtekende afdruk van de e-mail volstaat daarvoor.

Bij de ontvankelijkheidstoets van een klacht zullen de klachtencommissies ook het rechtmatig belang van de klager onderzoeken. Wanneer bijvoorbeeld een klacht wordt ingediend over het trage verloop van een procedure door iemand die zelf niet betrokken is bij het geding, ook niet zijdelings, oordeelt de commissie dat er geen rechtmatig belang is.

Anonieme klachten zijn veeleer zeldzaam en kunnen per definitie niet geregulariseerd worden.

3.1.1.3. Bevoegdheidsonderzoek¹⁹

Het bevoegdheidsonderzoek is de tweede filter en betreft de *grond* van de klachten die in het "klachtdossier" voorkomen.

De Hoge Raad is alleen bevoegd voor klachten die de werking van de rechterlijke orde betreffen (artikel 259*bis*-15, § 1, Gerechtelijk Wetboek).

Zelfs indien een klacht duidelijk de werking van de rechterlijke orde betreft, moet de klachtencommissie nog vijf bijkomende onbevoegdheidsgronden in acht nemen. Zo moet zij zich krachtens artikel 259*bis*-15, § 3, van het Gerechtelijk Wetboek in de volgende vijf gevallen onbevoegd verklaren:

¹⁹ Voor concrete voorbeelden, zie punt 3.1.3.2. "Afsluiting wegens bevoegdheid".

1) Klachten die behoren tot de strafrechtelijke of tuchtrechtelijke bevoegdheid van andere overheden (art. 259bis-15, § 3, 1° Gerechtelijk Wetboek)

Het betreft hier klachten die onder de strafrechtelijke bevoegdheid van de procureur des Konings of onder de tuchtrechtelijke bevoegdheid van de korpschef of andere overheden vallen (vb. de syndicus van de gerechtsdeurwaarders, de stafhouder van de advocaten, ...) ²⁰. De wet voorziet dat de klager in dergelijke gevallen doorverwezen kan worden naar de bevoegde overheden.

Indien de klacht duidelijk en welomschreven is, stuurt de commissie ze vaak zelf rechtstreeks door aan de bevoegde overheid. Meestal wordt hiervoor eerst de goedkeuring van de klager gevraagd, tenzij de klachtencommissie meent dat de beweerde feiten absoluut voor onderzoek aan de bevoegde overheid moeten worden aangegeven ²¹. Die overheid is - overeenkomstig de bepaling van artikel 259bis-15, § 3, laatste lid van het Gerechtelijk Wetboek - op haar beurt gehouden de commissie op gemotiveerde wijze in te lichten over het gevolg dat aan de klacht werd gegeven.

De mogelijkheid tot doorverwijzing is niet beperkt tot de klachtbevoegdheid, maar wordt herhaald in artikel 259bis-19, § 2bis van het Gerechtelijk Wetboek dat betrekking heeft op al de bevoegdheden van de Hoge Raad. Wanneer de Hoge Raad bij het uitvoeren van zijn opdrachten vaststelt dat de tuchtrechtelijke aansprakelijkheid van een lid van de rechterlijke orde mogelijks in het gedrang komt, moeten deze gegevens worden overgemaakt aan de bevoegde tuchtoverheid. De tuchtoverheid beslist autonoom welk gevolg hieraan gegeven wordt, maar moet de Hoge Raad hierover op gemotiveerde wijze informeren.

2) Klachten met betrekking tot de inhoud van een rechterlijke beslissing (art. 259bis-15, § 3, 2° Gerechtelijk Wetboek)

De Hoge Raad mag zich niet inlaten met klachten aangaande de inhoud van rechterlijke beslissingen vermits dit zou indruisen tegen de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht.

Het begrip rechterlijke beslissing wordt ruim geïnterpreteerd en omvat niet alleen beschikkingen, vonnissen en arresten uitgesproken door een rechter, maar slaat op iedere gerechtelijke beslissing die in het kader van een gerechtelijke procedure wordt genomen ²².

3) Klachten waarvan het doel via het aanwenden van een gewoon of buitengewoon rechtsmiddel kan of kon worden bereikt (art. 259bis-15, § 3, 3° Gerechtelijk Wetboek)

Een klacht komt in principe slechts in aanmerking voor behandeling wanneer alle andere ter beschikking staande wettelijke middelen en procedures zijn uitgeput. "Hieronder worden niet alleen de klassieke rechtsmiddelen begrepen, maar al de rechtsmiddelen en procedures die de burger ter beschikking heeft (of had) om het gewenste doel te bereiken." ²³

De Hoge Raad moet zich dus onbevoegd verklaren indien de klager zijn doel kan of kon bereiken via het aantekenen van verzet, hoger beroep of cassatieberoep, maar bijvoorbeeld ook indien overeenkomstig de artikelen 793 tot 801 van het Gerechtelijk Wetboek een

²⁰ Artikel 404 van het Gerechtelijk Wetboek bepaalt: "Op diegenen die hun ambtsplichten verzuimen of door hun gedrag afbreuk doen aan de waardigheid van hun ambt, kunnen de tuchtstraffen [...] worden toegepast. De tuchtstraffen [...] kunnen tevens worden opgelegd aan personen die de taken van hun ambt verwaarlozen en zodoende afbreuk doen aan de goede werking van justitie of aan het vertrouwen in die instelling."

²¹ Artikel 259bis-19, § 2 van het Gerechtelijk Wetboek bepaalt: "Wanneer een lid van de Hoge Raad bij de uitoefening van zijn opdrachten kennis krijgt van een misdaad of wanbedrijf, moet hij overeenkomstig artikel 29 van het Wetboek van Strafvordering de bevoegde procureur des Konings onverwijld in kennis stellen."

²² Voor concrete voorbeelden, zie punt 3.1.3.2. c).

²³ *Parl. St. Kamer 1997-98, nr. 1677/1, 13.*

vordering tot uitlegging of verbetering van een beslissing kan worden ingesteld, in het geval er in de gewezen beslissing verschrijvingen of misrekeningen voorkomen.

4) Klachten die al zijn behandeld en die geen nieuwe gegevens bevatten (art. 259bis-15, § 3, 4° Gerechtelijk Wetboek)

Indien een klager na een beslissing van de klachtencommissie in een schrijven aandringt om de beslissing te herzien, zal dit eerder als een navolgend stuk in het oorspronkelijk dossier worden behandeld. Er wordt met andere woorden geen nieuw dossier geopend. De commissie zal dan nagaan of er in dit navolgend schrijven door klager voldoende elementen worden aangereikt om het dossier eventueel te heropenen. Is dit het geval, dan wordt de klager op de hoogte gebracht van de heropening van het dossier. Is dit niet het geval, dan wordt meegedeeld dat de commissie haar beslissing handhaaft.

5) Klachten die kennelijk ongegrond zijn (art. 259bis-15, § 3, 5° Gerechtelijk Wetboek)

Wanneer het niet duidelijk is waarop een klacht slaat of de klacht moeilijk te begrijpen is, zal de commissie binnen een bepaalde termijn steeds om verduidelijking vragen. Die werkwijze is nuttig gebleken want meestal komt hierop binnen de gevraagde termijn een antwoord en wordt de klacht verder in overweging genomen.

Blijkt uit de overgemaakte stukken dat de klager wordt bijgestaan door een advocaat, dan vraagt de commissie de toestemming van de klager om met die advocaat contact op te nemen teneinde de klacht te laten verduidelijken.

Aan de klager wordt soms ook aangeraden om zich te laten bijstaan door een familielid of een justitiehuis om de klacht helder te formuleren.

Slechts indien de indiener van de klacht (of zijn raadsman) – ondanks herhaaldelijk aandringen – niet reageert binnen de opgegeven termijn of indien de aanvullende informatie geen verduidelijking brengt, wordt de klacht kennelijk ongegrond bevonden.

3.1.1.4. Onderzoek van de klacht

Wanneer de commissie zich bevoegd verklaart voor het behandelen van de klacht, wordt er meestal in een volgende fase informatie opgevraagd bij de gerechtelijke instanties, de klager en/of zijn advocaat. Wanneer al de gevraagde informatie is verzameld, wordt het volledige dossier opnieuw op commissie gebracht met een voorstel van beslissing over de gegrondheid. Als de commissie meent dat het onderzoek volledig is gevoerd, wordt er voor elke klacht een eindbeslissing genomen. Alle stappen en beslissingen die in het dossier worden genomen, worden genoteerd op de dossierfiche, zodat de leden op elk ogenblik op de hoogte zijn van het verloop van het klachtdossier.

In eerste instantie tracht de klachtencommissie steeds zoveel mogelijk informatie op te vragen bij de klager zelf.

Zo wordt regelmatig een kopie gevraagd van rechterlijke beslissingen of van officiële stukken teneinde de klacht in de context van rechtspleging te situeren. De klager is evenwel niet steeds in het bezit van deze documenten. Vaak vraagt de commissie dan aan de klager of ze voor verdere informatie contact mag opnemen met zijn of haar raadsman.

In eerder uitzonderlijke gevallen wordt de klager uitgenodigd om zijn klacht mondeling te komen toelichten.

Wanneer de klacht handelt over bijvoorbeeld een strafonderzoek, het verloop van een procedure of de houding van een magistraat, heeft de klager dikwijls niet zelf de nodige informatie of gegevens. De commissie neemt dan contact op met de gerechtelijke

overheden om de nodige informatie te bekomen. Deze uitwisseling van informatie verloopt meestal vlot.

De commissie is van oordeel dat, zo nodig, rechtstreeks informatie kan gevraagd worden aan de betrokken magistraat zelf. Uiteraard wordt de directe korpschef hiervan ook steeds op de hoogte gebracht.

3.1.1.5. Beoordeling en aanbeveling

Bij de beoordeling van de gegrondheid van een klacht gaan de advies- en onderzoekscommissies na of er een disfunctie in de werking van de rechterlijke orde heeft plaatsgevonden. Voor de HRJ is er sprake van een "disfunctie" wanneer "*de aan de rechtzoekende geleverde dienst niet conform is met wat legitiem kan verwacht worden van de openbare dienstverlening door de rechterlijke orde*"²⁴. De HRJ is immers van mening dat het zoeken naar een fout of verantwoordelijkheid van de magistraat een te enge visie is op het begrip "disfunctie". Ook andere aspecten kunnen aan de basis liggen van een gegronde klacht, zoals bij voorbeeld de werking van de dienst, de formulering van de wetgeving, het bestaan van tegenstrijdige instructies, gewoontes of de onvoorziene gevolgen van wettelijke bepalingen.

Indien er geen disfunctie wordt vastgesteld, wordt de klacht door de commissie als *ongegrond* afgewezen. Wanneer alle klachten uit het dossier onderzocht werden, wordt de klager schriftelijk geïnformeerd over de beslissing(en) samen met de redenen voor die beslissing(en). Het dossier wordt daarmee afgesloten. Volgens de wet bestaat tegen de beslissingen van de commissie geen rechtsmiddel.

Reacties van klagers en van magistraten-korpschefs op de beslissing worden evenwel steeds met de nodige ernst geanalyseerd en kunnen leiden tot de heropening van het klachtdossier.

Wordt de klacht *gegrond* verklaard, dan stelt de commissie de klager en de betrokken instantie eveneens van die beoordeling in kennis. De commissie kan aan de betrokken instanties (en zodoende indirect ook aan andere rechtscolleges) en de minister van Justitie aanbevelingen doen die het bedoelde probleem kunnen oplossen, en voorstellen formuleren ter verbetering van de algemene werking van de rechterlijke orde. Deze aanbevelingen en voorstellen worden rechtstreeks ter kennis gebracht van de betrokken instanties en tevens gepubliceerd op de website van de Hoge Raad voor de Justitie (<http://www.hrj.be>) en in het jaarverslag²⁵. Zo worden de inzichten van de commissie ook dienstig bij het parlementair werk.

Soms is het niet aangewezen om een probleem dat wordt aangeklaagd bij de Hoge Raad te beoordelen op zijn gegrondheid. De wetgever heeft aan de Hoge Raad de bevoegdheid gegeven om disfuncties die aan het licht komen te verhelpen. Zo kunnen de klachtencommissies pogen de standpunten van de klager en de betrokken instantie uit te klaren teneinde tot een oplossing te komen voor het gestelde probleem²⁶. Indien het probleem betrekking heeft op een persoonlijk conflict tussen twee partijen is het vaak niet mogelijk of wenselijk om de klacht van één der partijen gegrond te verklaren. Indien het probleem kan worden opgelost door de tussenkomst van de klachtencommissie –eventueel via bemiddeling– dan zal het dossier worden afgesloten zonder een beoordeling over gegrondheid, maar wordt het dossier geregistreerd als opgelost via bemiddeling.

²⁴ Deze definitie van een "disfunctie" werd aangenomen op de Verenigde advies- en onderzoekscommissie van 29 september 2005.

²⁵ Zie bijlage 2.

²⁶ *Parl. St. Kamer*, 1997-98, nr. 1677/1, 62.

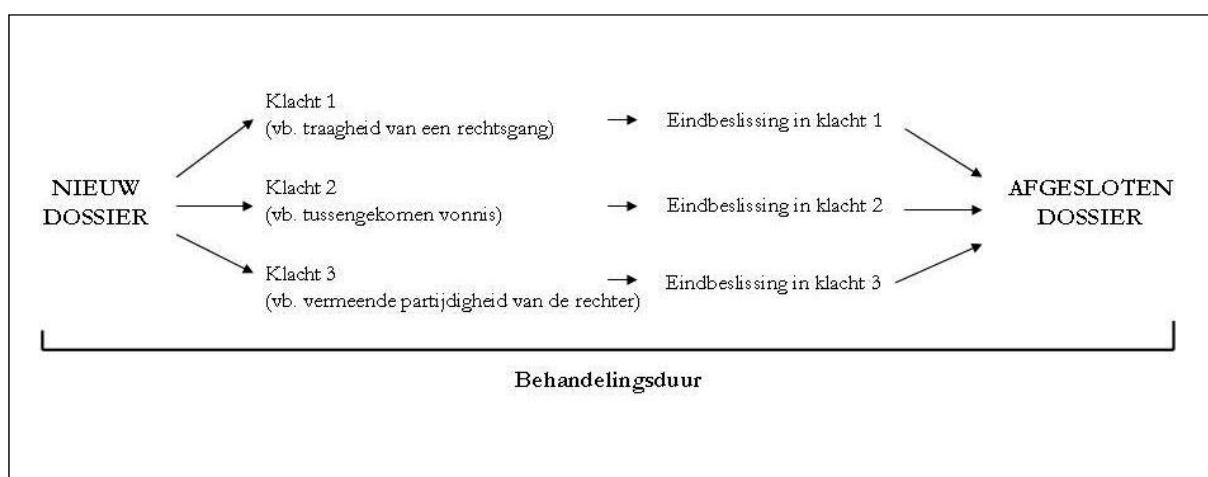
Klachten over de werking van justitie inspireren de Hoge Raad tevens in het kader van zijn ambtshalve adviezen. Zij kunnen eveneens een bron van inspiratie zijn voor het Parlement en de minister van Justitie wanneer deze de aanbevelingen en voorstellen van de Hoge Raad aanwenden om voor de aangeklaagde problemen meer algemene oplossingen te ontwikkelen.

De behandeling van een klacht kan tenslotte ook aanleiding geven tot het *opstarten van een bijzonder onderzoek of een audit*.

We zien dus dat een klacht aanleiding kan geven tot verschillende initiatieven vanuit de Hoge Raad, maar dat betekent niet automatisch dat de klager hiermee geholpen is. Het individuele geval wordt hier overstegen en de klager ziet dat niet steeds. Aan de beoordeling van de Hoge Raad zijn immers geen rechtsgevolgen verbonden: zijn bevoegdheden zijn louter van bemiddelende en adviserende aard. Het is belangrijk dat de mensen dit op voorhand weten en tijdens de procedure voor ogen houden. Anders kan dit voor de klager die zich met (te) hoge verwachtingen tot de Hoge Raad heeft gewend tot teleurstelling of ergernis leiden.

3.1.2. Analyse van de klachtendossiers die in 2009 werden behandeld

3.1.2.1. Terminologische verduidelijkingen

Zoals hoger aangegeven kan een klachtendossier bestaan uit een of meerdere klachten. Nemen we het voorbeeld van iemand die klaagt:

- over de traagheid van een rechtsgang;
- over het uitgesproken vonnis;
- over de vermeende partijdigheid van de rechter.

In dit geval zal de commissie slechts één enkel dossier openen, dat drie klachten omvat die binnen hetzelfde dossier worden behandeld.²⁷

Het voordeel van dat onderscheid bestaat erin dat de klager per aparte klacht binnen zijn klachtdossier een antwoord ontvangt, zodat hij de diverse aspecten van zijn dossier kan begrijpen, en een duidelijke toelichting kan krijgen over het type klachten waarvoor de Hoge Raad bevoegd is.

²⁷ Indien de klager de Hoge Raad echter bij tussenpozen diverse klachtenbrieven stuurt, die alle betrekking hebben op verschillende zaken, zullen er verschillende dossiers worden geopend.

We verduidelijken dat het niet altijd gemakkelijk is om de diverse klachten binnen eenzelfde klachtdossier van elkaar te onderscheiden en ze in categorieën op te delen.

Zoals eerder al werd aangegeven, wordt een klachtdossier dat diverse klachten omvat, pas afgesloten wanneer voor elk van de klachten in het dossier een eindbeslissing is. De dossiers waarin ten minste één klacht nog niet afgesloten was op 31 december 2009, worden dus in de tabel vermeld als "hangende"²⁸. Het feit dat verschillende eindbeslissingen worden genomen binnen eenzelfde dossier, verklaart dat er meer eindbeslissingen zijn dan afgesloten dossiers.

We verstaan onder:

- nieuwe dossiers: de dossiers die binnen het kalenderjaar worden geregistreerd. Daarbij geldt de datum van ontvangst van de klacht bij de Hoge Raad als criterium;
- afgesloten dossiers: de dossiers waarbij voor elk van de klachten een eindbeslissing is geweest uiterlijk op 31 december van het jaar. Deze dossiers kunnen ofwel in datzelfde jaar of in de voorgaande jaren geopend zijn;
- hangende dossiers: de dossiers die nog niet waren afgesloten op 31 december van het jaar, en die ofwel in datzelfde jaar, ofwel in één van de voorgaande jaren geopend waren;
- behandelingsduur: de termijn tussen de datum waarop een dossier is geopend en de datum van afsluiting van een dossier;
- trefwoorden: geven kernachtig weer waarover de klachten handelen, de verschillende mogelijkheden worden hierna opgesomd.
 - o communicatie met de magistraat van de zetel: klachten over bij voorbeeld het onbeantwoord blijven van brieven van de klager, een onjuist of laattijdig antwoord op een brief, een vermeende uiting van de rechter op de terechtzitting,... In tabel 2 is dit trefwoord opgenomen onder *omgang en communicatie met justitie*;
 - o communicatie met de magistraat van het parket: idem. In tabel 2 is dit trefwoord opgenomen onder *omgang en communicatie met justitie*;
 - o communicatie met de griffie: idem. In tabel 2 is dit trefwoord opgenomen onder *omgang en communicatie met justitie*;
 - o communicatie met het secretariaat van het parket: idem. In tabel 2 is dit trefwoord opgenomen onder *omgang en communicatie met justitie*;
 - o beslissing niet meegedeeld door de griffie ;
 - o kritiek op het sepot, op het vonnis, of op het arrest: wanneer de klager het oneens is met een vonnis of arrest, met de aanstelling van een deskundige, met het sepot van een klacht door de procureur, met het niet uitvoeren van onderzoeksdaden door de onderzoeksrechter, enz. wordt zijn klacht in deze categorie ondergebracht. In tabel 2 is dit trefwoord opgenomen onder *kritiek op rechterlijke beslissing*;
 - o traagheid van de rechtsgang: klachten met betrekking tot de lange duur van de rechtsgang, bijvoorbeeld door het meermaals uitstellen van de uitspraak, het lang wachten op de vaststelling van een pleitdatum, de lange duur van een deskundigenonderzoek, ... worden in deze categorie ondergebracht. In tabel 2 is dit trefwoord opgenomen als *traagheid van de rechtsgang*;
 - o traagheid van het beraad: de rechterlijke beslissing (vonnis of arrest) werd niet binnen de wettelijke termijn uitgesproken. In tabel 2 is dit trefwoord opgenomen als *traagheid van de rechtsgang*;
 - o traagheid van het deskundigenonderzoek: soms gaat het slechts in schijn om traagheid (de partijen gaan niet in op de vragen van de deskundige, maar vaak legt laatstgenoemde het incident niet voor aan de rechter). In tabel 2 is dit trefwoord opgenomen als *traagheid van de rechtsgang*;

²⁸ Zie tabel 1, kolom 3.

- gedrag van de magistraat: klachten over de houding of uitingen van de rechter op de terechtzitting, die door de klager als agressief of misplaatst werden ervaren. In tabel 2 is dit trefwoord opgenomen onder *gedrag en gebrek aan eerbied van magistraat, deskundige, griffier*;
- gedrag van de griffier: klachten over onder meer de wijze waarop een klager door de diensten van een griffie werd bejegend of ingelicht. In tabel 2 is dit trefwoord opgenomen onder *gedrag en gebrek aan eerbied van magistraat, deskundige, griffier*;
- gedrag van de deskundige: vaak klachten over het al dan niet in aanmerking nemen door de deskundige van door de klager aangebrachte argumenten of documenten. In tabel 2 is dit trefwoord opgenomen onder *gedrag en gebrek aan eerbied van magistraat, deskundige, griffier*;
- verloop van de procedure: betreft klachten over bijvoorbeeld de volgorde van pleiten voor de rechtbank, verlies van een dossier, ...;
- gebrek aan eerbied vanwege de magistraat: hieronder vallen de klachten van personen die zich onheus behandeld voelen door de rechter, bijvoorbeeld omdat zij vinden dat de rechter onbeleefd was. In tabel 2 is dit trefwoord opgenomen onder *gedrag en gebrek aan eerbied van magistraat, deskundige, griffier*;
- gebrek aan eerbied vanwege de griffier: dit type klacht gaat vaak samen met "gedrag" maar is meer specifiek gericht op de houding van de griffier tijdens de terechtzitting. In tabel 2 is dit trefwoord opgenomen onder *gedrag en gebrek aan eerbied van magistraat, deskundige, griffier*;
- gebrek aan eerbied vanwege de deskundige: dit type klacht betreft het gebrek aan dialoog met de deskundige. In tabel 2 is dit trefwoord opgenomen onder *gedrag en gebrek aan eerbied van magistraat, deskundige, griffier*;
- partijdigheid van de rechter: het gedrag van de magistraat op de terechtzitting gaf de schijn van een vooroordeel over één van de partijen. In tabel 2 is dit trefwoord opgenomen onder *partijdigheid van de magistraat/deskundige*;
- partijdigheid van de deskundige: het gedrag van de deskundige wekte de schijn van een vooroordeel over één van de partijen. In tabel 2 is dit trefwoord opgenomen onder *partijdigheid van magistraat/deskundige*;
- niet-begrijpen van de rechterlijke beslissing: het betreft klachten waarbij de klager de beslissing van de rechter niet begrijpt, bijvoorbeeld wegens het gebruik van juridisch jargon;
- geen uitstaans met de werking van de rechterlijke orde: deze klachten handelen bijvoorbeeld over het optreden van de politie, de behandeling van een gedetineerde of geïnterneerde in een gevangenis, administratieve beslissingen, ...;
- toegang tot het gerecht/kostprijs van justitie: slaat op klachten over onder meer justitiehuisen, bureaus voor rechtsbijstand, ... In tabel 2 is dit trefwoord opgenomen onder *Toegang tot het gerecht*;
- verzoek om juridisch advies: het betreft vragen van allerlei aard die klagers stellen, bijvoorbeeld: hoe verloopt een procedure, wat te doen indien men niet akkoord gaat met een sepot, is het opportuun dat ik hoger beroep instel, ... In tabel 2 is dit trefwoord opgenomen onder *verzoek om juridisch advies*;
- kritiek op de wetgeving: wanneer de rechtzoekende zich beklagt over het incoherente, afwijkende of lacunaire karakter van de wetgeving;
- tenuitvoerlegging/betekening van de beslissing: betreft bijvoorbeeld klachten over de betekening van rechterlijke beslissingen. In tabel 2 is dit trefwoord opgenomen onder *Tenuitvoerlegging van de beslissing*;
- klachten over een advocaat: betreft klachten van allerlei aard over het optreden van een advocaat, zoals bijvoorbeeld het onbeantwoord laten van brieven, onduidelijke of te hoge erelonen, ... In tabel 2 is dit trefwoord opgenomen onder *Klachten over een advocaat/stafhouder/notaris/gerechtsdeurwaarder/voorlopig bewindvoerder*;
- klachten over een stafhouder: betreft klachten over de houding van een stafhouder of van de raad van de orde inzake een geschil tussen de klager en zijn advocaat. In tabel 2 is dit trefwoord opgenomen onder *Klachten over een advocaat/stafhouder/notaris/gerechtsdeurwaarder/voorlopig bewindvoerder*;

- klachten over een notaris: betreft klachten van allerlei aard over het optreden van een notaris, zoals het onbeantwoord laten van brieven, onduidelijke erelonen of vertraging in de uitvoering van de toevertrouwde opdracht, ... In tabel 2 is dit trefwoord opgenomen onder *Klachten over een advocaat/stafhouder/notaris/gerechtsdeurwaarder/voorlopig bewindvoerder*;
- klachten over een gerechtsdeurwaarder: betreft klachten van allerlei aard over het optreden van een gerechtsdeurwaarder. In tabel 2 is dit trefwoord opgenomen onder *Klachten over een advocaat/stafhouder/notaris/gerechtsdeurwaarder/voorlopig bewindvoerder*;
- klachten over een voorlopig bewindvoerder: betreft klachten van allerlei aard over de uitvoering van zijn mandaat door de voorlopig bewindvoerder, zoals het onbeantwoord laten van brieven, het niet opstellen van de jaarlijkse rekeningen, ... In tabel 2 is dit trefwoord opgenomen onder *Klachten over een advocaat/stafhouder/notaris/gerechtsdeurwaarder/voorlopig bewindvoerder*;
- andere: wanneer de klacht in geen van de bovenvermelde categorieën onder te brengen is;
- onmogelijk te bepalen: wanneer de klacht dermate slecht verwoord is dat het niet mogelijk is te achterhalen waarover de klager zich beklaagt;
- verzoek tot tussenkomst: het gaat niet om een klacht maar om een vraag om hulp van iemand die zich tot de administratie of tot justitie wil richten;
- gebruik van talen in gerechtszaken.

3.1.2.2. Algemeen overzicht van de klachtendossiers

Tabel 1: Nieuwe dossiers, afgesloten dossiers en hangende dossiers in 2009

2009		
NIEUWE DOSSIERS	AFGESLOTEN DOSSIERS	HANGENDE DOSSIERS op 31/12/2009
CAE 168 AOC 217	CAE 139 AOC 185	CAE 80 AOC 54
TOTAAL 385	TOTAAL 324	TOTAAL 134
	waarvan: <ul style="list-style-type: none"> • 2 dossiers werden ingediend in 2005 • 2 dossiers werden ingediend in 2007 • 50 dossiers werden ingediend in 2008 • 270 dossiers werden in gediend 2009 	waarvan: <ul style="list-style-type: none"> • 2 dossiers werden ingediend in 2005 • 2 dossiers werden ingediend in 2006 • 1 dossier werd ingediend in 2007 • 15 dossiers werden ingediend in 2008 • 114 dossiers werden ingediend in 2009

3.1.2.3. Afgesloten dossiers in 2009

In de loop van het jaar 2009 werden **324** dossiers afgesloten: **185** bij de AOC en **139** bij de CAE.

86,42% (n=280) van deze dossiers werd door burgers ingediend.

7,09% (n=23) van de dossiers werd door advocaten ingediend.

4,02% (n=13) van de dossiers werd door een lid van de rechterlijke orde ingediend.

2,47% (n=8) van de dossiers werd via diensten aan de Hoge Raad toegestuurd²⁹.

3.1.2.4. Nieuwe dossiers per kalenderjaar: evolutie 2001-2009

Grafiek 1 : Nieuwe dossiers per kalenderjaar: evolutie 2001-2009

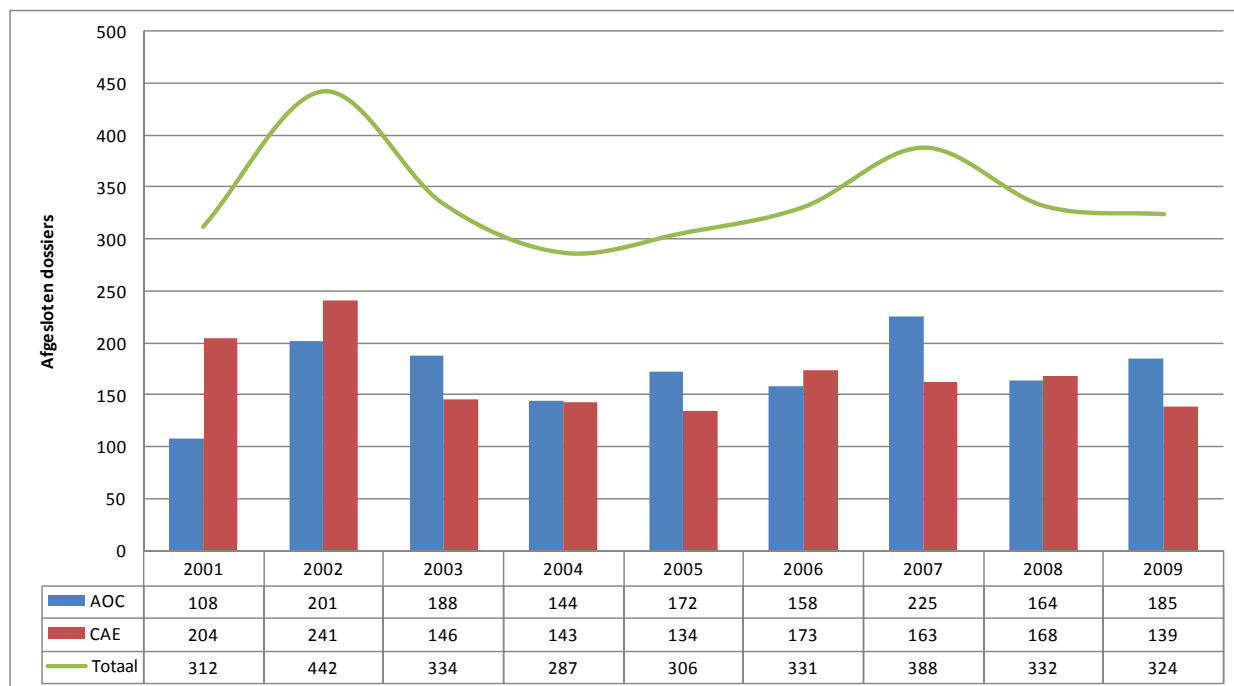

Het aantal nieuwe dossiers in 2009 is gestegen in vergelijking met 2008 (385 t.o.v.323) gelet op de aanzienlijke stijging van het aantal dossiers bij de AOC (217 t.o.v.154). De CAE daarentegen ontving in 2009 slechts één dossier minder dan in 2008 (168 t.o.v.169).

²⁹ Zo gebeurt het dat aan de Hoge Raad klachten worden overgemaakt door de minister van Justitie, de federale ombudsman, de stedelijke ombudsdienst, etc.

3.1.2.5. Dossiers afgesloten per kalenderjaar: evolutie 2001-2009

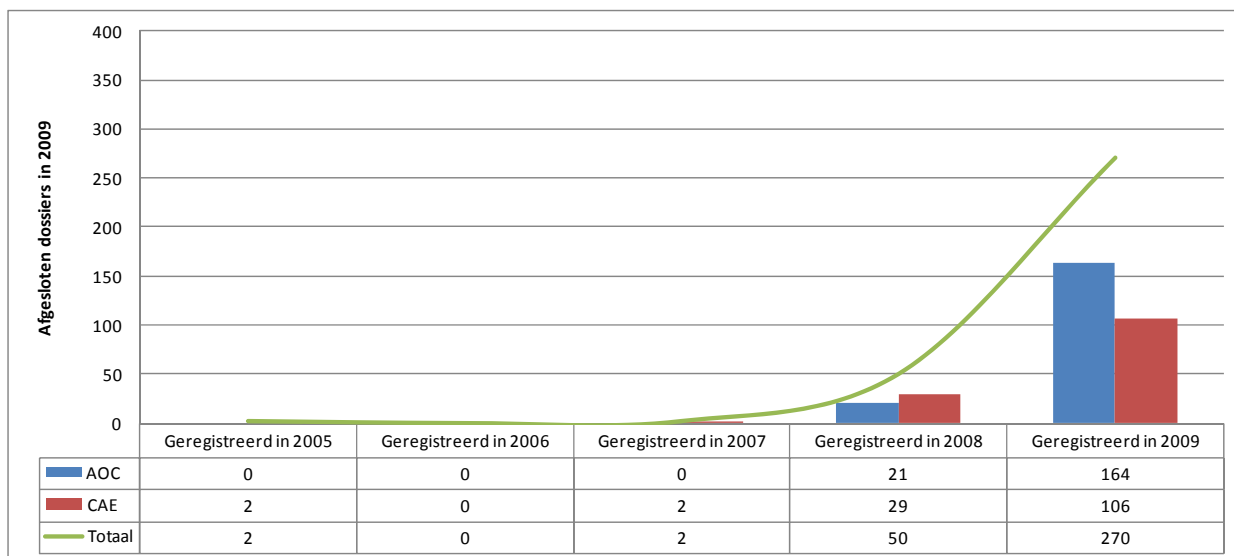
Grafiek 2 : Dossiers afgesloten per kalenderjaar: evolutie 2001-2009

Men kan in 2009 een lichte daling ten opzichte van 2008 vaststellen voor het aantal afgesloten dossiers: **332** dossiers afgesloten in 2008 – **324** dossiers afgesloten in 2009.

3.1.2.6. Dossiers afgesloten in 2009 per jaar van indiening

Grafiek 3 : Dossiers afgesloten in 2009, per jaar van registratie

270 (=83,33%) van de in 2009 afgesloten dossiers waren nieuwe dossiers van 2009.

50 (=15,43%) van de in 2009 afgesloten dossiers waren dossiers die in 2008 waren geopend.

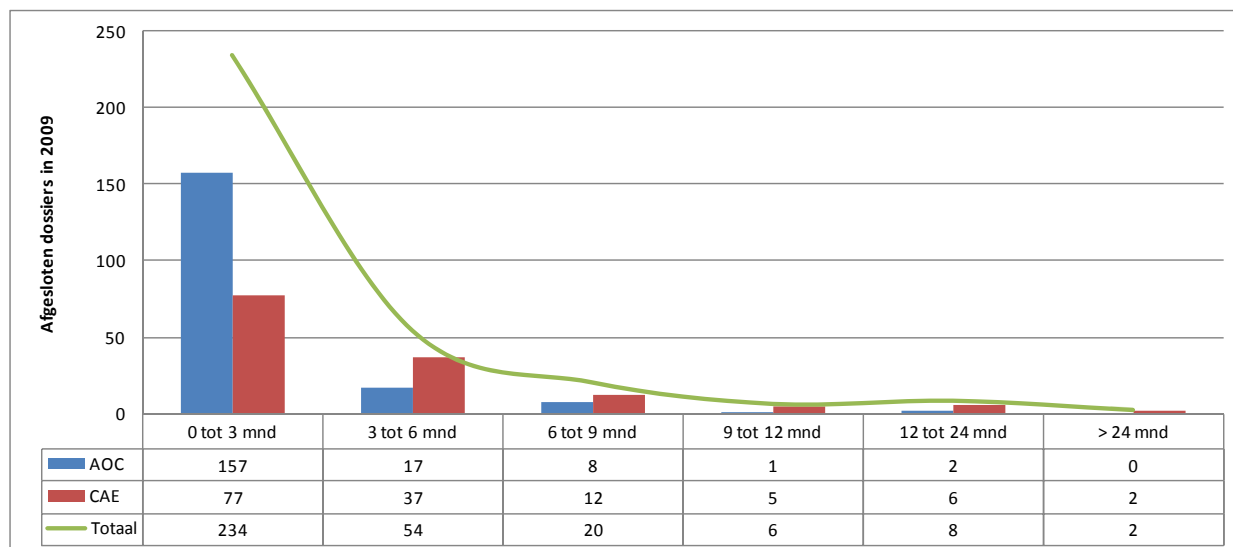
2 (=0,61%) van de in 2009 afgesloten dossiers waren dossiers die in 2007 waren geopend.

2 (=0,61%) van de in 2009 afgesloten dossiers waren dossiers die in 2005 waren geopend.

In 2009 wordt meer dan 80% van de dossiers afgesloten binnen hetzelfde jaar. Dit betekent een statu quo ten opzichte van 2008 waar eveneens meer dan 80% van de dossiers werd afgesloten binnen hetzelfde jaar.

3.1.2.7. Behandelingsduur van de in 2009 afgesloten dossiers

Grafiek 4 : Behandelingsduur van de in 2009 afgesloten dossiers

72,22% (n=234) van de in 2009 afgesloten dossiers werden afgesloten binnen een termijn van 0 tot 3 maanden.

16,67% (n=54) van de in 2009 afgesloten dossiers werden afgesloten binnen een termijn van 3 tot 6 maanden.

6,17% (n=20) van de in 2009 afgesloten dossiers werden afgesloten binnen een termijn van 6 tot 9 maanden.

1,85% (n=6) van de in 2009 afgesloten dossiers werden afgesloten binnen een termijn van 9 tot 12 maanden.

2,47% (n=8) van de in 2009 afgesloten dossiers werden afgesloten binnen een termijn van 12 tot 24 maanden.

0,62% (n=2) van de in 2009 afgesloten dossiers werden afgesloten binnen een termijn van meer dan 24 maanden.

De commissies streven ernaar om de klager binnen de 3 maanden na ontvangst van zijn klacht in te lichten over de eindbeslissing die in zijn dossier genomen werd. Dit uiteraard zonder afbreuk te doen aan de kwaliteit van de behandeling van het dossier.

Vanzelfsprekend staren de commissies zich niet blind op deze termijn. Het mag duidelijk zijn dat sommige dossiers van dermate complexe aard zijn dat zij een grondig onderzoek of eventueel hoorzittingen vergen. Dit alles brengt onvermijdelijk een verlenging van de behandelingsduur met zich.

In bovenstaande grafiek kan men echter vaststellen dat in 72,22% van de gevallen (n=157 voor de AOC en n=77 voor de CAE) de commissies er daadwerkelijk in slagen om de dossiers binnen de 3 maanden af te sluiten.

Een kleiner aantal dossiers (n=17 voor de AOC en n=37 voor de CAE), dus 16,67%, kon binnen de 6 maanden afgehandeld worden. Enige vertraging werd opgelopen omdat de gevraagde informatie haar niet tijdig bezorgd werd, hetzij door de klager, hetzij door een actor van justitie.

8 dossiers voor de AOC en 12 voor de CAE kenden een behandelingduur van 6 tot 9 maanden. Ook hier ligt de oorzaak van de vertraging bij het laattijdig ontvangen van informatie.

In 1 geval voor de AOC en 5 gevallen voor de CAE kon het dossier slechts afgesloten worden na verloop van 9 tot 12 maanden. De meeste van die dossiers waren complex, en om ze te kunnen behandelen was de medewerking van zowel de zetel als het parket vereist. Bovendien kon niet altijd op de medewerking van de korpschefs worden gerekend, zodat de informatieverzameling soms onnodige vertraging opliep.

Ook komt het voor dat de AOC de gevraagde informatie wel tijdig ontvangt, maar dat die informatie te onduidelijk is om gebruikt te kunnen worden zodat om verduidelijking moet worden gevraagd.

Soms formuleert de klager nog nieuwe klachten in de loop van het onderzoek, wat ook een verlenging van de behandelingsduur met zich brengt.

Voor 2 dossiers van de AOC en 6 dossiers van de CAE nam de behandeling van het dossier tussen 12 en 24 maanden in beslag. Het betreft in alle gevallen uiterst complexe dossiers waarbij aan zeer veel verschillende instanties informatie diende gevraagd te worden.

Bij de CAE tenslotte beliep voor 2 klachtdossiers de behandelingstermijn meer dan 2 jaar. Het ging telkens om bijzonder complexe strafrechtelijke dossiers. In het eerste geval ging het om een belangrijk dossier van autozwendel waarvoor een groot aantal onderzoeksdaden nodig waren. In het tweede geval ging het om een zaak betreffende een verdenking van feiten van aanrakingen van minderjarigen. Nu blijkt dat ingevolge een nieuwe organisatie van de dossiers door de administratieve diensten van het parket, dit dossier opnieuw moest worden samengesteld. Bovendien deed het parket zijn beklag over de grote moeilijkheden om kinderpsychiaters te vinden die beschikbaar zijn en die strafrechtelijke opdrachten aanvaardden. Tot slot wordt gesteld dat het dossier op correcte wijze werd behandeld bij de jeugdrechtbank.

3.1.2.8. Waarover handelden de klachten waarvan de dossiers in 2009 werden afgesloten ?

Tabel 2 geeft de uitsplitsing per trefwoord van de klachten waarvan de dossiers in 2009 werden afgesloten.

Zoals hoger al werd aangegeven, kan in één klachtdossier meer dan één klacht aan bod komen en is het bijgevolg mogelijk dat een dossier onder meer dan één trefwoord geregistreerd wordt. Iemand kan bij voorbeeld klagen over het steeds uitstellen van de uitspraak en de uitlatingen die de rechter zou gedaan hebben. De eerste klacht zal dan onder het trefwoord "traagheid van de rechtsgang" vallen, terwijl de tweede klacht onder het trefwoord "omgang en communicatie met justitie" valt.

In 2009 werden 6 dossiers onontvankelijk verklaard. Zowel voor de AOC (n=4) als voor de CAE (n=2) gaat het over anonieme klachten of klachten die niet ondertekend werden en waarbij de klager ook geen gevolg gaf aan de vraag tot regularisatie. 318 dossiers werden in 2009 ontvankelijk verklaard.

Voor 2009 werden **465** klachten genoteerd (zie tabel 2 hierna) voor **318**³⁰ afgesloten dossiers.

³⁰ Zie tabel 1.

Tabel 2 : Aantal klachten per trefwoord voor de in 2009 afgesloten dossiers

TREFWOORDEN (in volgorde van voorkomen)	Totaal		AOC		CAE	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%
Kritiek op de rechterlijke beslissing	117	25,16	75	26,60	42	22,95
Traagheid van de rechtsgang	66	14,19	30	10,64	36	19,67
Klachten over een advocaat/ stafhouder/notaris/ gerechtsdeurwaarder/voorlopig bewindvoerder/schuldbemiddelaar	56	12,04	37	13,12	19	10,38
Verloop van de procedure	45	9,68	20	7,09	25	13,66
Omgang en communicatie met justitie	44	9,46	28	9,93	16	8,74
Gedrag en gebrek aan eerbied van magistraat, deskundige, griffier,...	35	7,53	20	7,09	15	8,20
Geen betrekking op de werking van de rechterlijke orde	24	5,16	18	6,38	6	3,28
Klachten over partijdigheid van magistraat, deskundige,...	22	4,73	13	4,61	9	4,92
Verzoek tot tussenkomst	16	3,44	13	4,61	3	1,64
Klachten over/Kritiek op het optreden van de politiediensten	13	2,80	13	4,61	0	0,00
Verzoek om juridisch advies	6	1,29	6	2,13	0	0,00
Onmogelijk te bepalen	5	1,08	1	0,35	4	2,19
Tenuitvoerlegging/betekening van de beslissing	5	1,08	1	0,35	4	2,19
Andere	4	0,86	3	1,06	1	0,55
Niet mededelen van de beslissing door de griffie	3	0,65	1	0,35	2	1,09
Niet begrijpen rechterlijke beslissing	1	0,22	1	0,35	0	0,00
Toegang tot het gerecht	1	0,22	1	0,35	0	0,00
Kritiek op de wetgeving	1	0,22	1	0,35	0	0,00
Gebruik van talen in gerechtszaken	1	0,22	0	0,00	1	0,55
Totaal aantal klachten	465	100	282	100	183	100

Opvallend is dat deze volgorde licht afwijkt van de cijfers voor 2008: de meeste klachten betreffen nog steeds kritiek op een rechterlijke beslissing en traagheid van de rechtsgang, maar het aantal verzoeken tot tussenkomst neemt opvallend toe.

Het grootste deel van de klachten betreffen *kritiek op een rechterlijke beslissing*, en in 2009 is hun aantal in verhouding tot het totaal aantal klachten slechts licht gedaald. De klager ziet het sepot door het parket vaak als een weigering om een ingediende klacht ernstig te onderzoeken. De indruk ontstaat dan dat het parket de persoon tegen wie de klacht gericht is, vrijpleit.

Vervolgens komen de klachten over de *traagheid van de rechtsgang*. Procedures slepen vaak lang, soms zelfs onaanvaardbaar lang aan. Meerdere redenen kunnen hier aan de basis liggen, en dikwijls blijkt de oorzaak niet of niet alleen bij de rechterlijke orde te liggen (we verwijzen hier naar de analyse van de afgesloten klachten waarvoor de klachtencommissie zich bevoegd heeft verklaard)³¹.

Een nieuwe ontwikkeling in 2009 is dat klachten over andere actoren van het recht zoals advocaten, stafhouders, notarissen, gerechtsdeurwaarders, voorlopig bewindvoerders, en schuldbemiddelaars in verhouding duidelijk gestegen zijn in 2009 (12,04% in 2009 t.o.v. 10,26% in 2008). Al te vaak wordt nog gedacht door de rechtsonderhorigen dat zij met deze klachten bij de HRJ terecht kunnen.

Vervolgens komen de klachten over het *verloop van de procedure*. In vergelijking met 2008 stellen we ook hier verhoudingsgewijs een stijging vast (9,68% in 2009 t.o.v. 7,14% in 2008).

Daarna komen de klachten over de *omgang en de communicatie met justitie*. Hier wordt vooral de "klantonvriendelijkheid van justitie" op de korrel genomen: mensen krijgen geen antwoord op brieven, worden niet ontvangen door een magistraat, enz.

Duidelijk minder aanwezig in 2009 waren de klachten over het *gedrag en gebrek aan eerbied van magistraat, deskundige, griffier, ...*: 7,53% t.o.v. 10,62% in 2008.

Op de volgende plaats komen de klachten die *geen betrekking hebben op de werking van de rechterlijke orde*. Wanneer we de vergelijking maken met de vorige jaren valt op dat hun aandeel in de klachten opnieuw is gedaald. Men zou hieruit kunnen concluderen dat voor de burgers de draagwijdte van het begrip "rechterlijke orde" stilaan duidelijker wordt.

Een opvallende stijging stellen we in 2009 vast voor de klachten over *partijdigheid van magistraat, deskundige, ...*: 4,73% (n=22) t.o.v. 2,93% (n=16) in 2008.

De meest opvallende stijging stellen we vast voor de verzoeken tot tussenkomst: 3,44% t.o.v. 1,10% in 2008.

De categorie van klachten die wordt samengevat onder de term "*andere*" slaat op klachten die slechts in zeer beperkte mate voorkomen en waarvoor geen apart trefwoord werd voorzien in de tabel. Het gaat bijvoorbeeld om een klacht over een schuldenaar die zich bedrieglijk onvermogend maakt, een vraag om hulp bij een hangende procedure, problemen bij automatische gegevensverwerking, ...

De 31 klachten³² die de AOC gegrond verklaarde, staan in verband met de trefwoorden op volgende wijze:

- 14 klachten met betrekking tot de traagheid van de rechtsgang;
- 9 klachten in verband met een gebrek in de omgang en de communicatie met justitie;
- 5 klachten in verband met kritiek op het gedrag en gebrek aan eerbied van de magistraat, deskundige, griffier;
- 2 klachten in verband met een gebrek in het procedureverloop;

³¹ Zie punt 3.1.3.3.

³² Zie tabel 4.

- 1 klacht met betrekking tot de partijdigheid van magistraat, deskundige, ...

De 29 klachten³³ die de CAE gegrond verklaarde, staan op de volgende wijze in verband met de trefwoorden:

- 15 klachten met betrekking tot de traagheid van de rechtsgang;
- 4 klachten in verband met een gebrek in het procedureverloop;
- 3 klachten in verband met kritiek op het gedrag en gebrek aan eerbied van de magistraat, deskundige, griffier;
- 3 klachten met betrekking tot partijdigheid van magistraat, deskundige,... ;
- 1 klacht met betrekking tot een advocaat, stafhouder, notaris, gerechtsdeurwaarder, voorlopig bewindvoerder;
- 1 klacht in verband met een gebrek in de omgang en communicatie met justitie;
- 1 klacht in verband met kritiek op de tenuitvoerlegging/betekening van de beslissing;
- 1 klacht over het niet mededelen van de beslissing door de griffie.

3.1.2.9. Materies van de in 2009 afgesloten dossiers

De commissies hanteren een lijst met materies geënt op de grootste rechtstakken waarop de dossiers betrekking hebben. Elke klacht heeft betrekking op een welbepaalde materie zodat in totaal **465** materies werden geregistreerd, voor **324** afgesloten dossiers.

Tabel 3 geeft de afgesloten dossiers in functie van de materies.

Tabel 3 : Aantal materies voor de in 2009 afgesloten dossiers

MATERIES (in volgorde van voorkomen)	Totaal		AOC		CAE	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%
Totaal van de materies	465	100	282	100	183	100
Strafrecht	175	37,63	105	37,23	70	33,88
Algemeen burgerlijk recht	125	26,88	67	23,76	62	33,28
Jeugdrecht ³⁴	28	6,02	22	7,80	6	3,28
Handels- en economisch recht	21	4,52	12	4,26	9	4,92
Andere ³⁵	18	3,87	14	4,96	4	2,19
Geen	18	3,87	18	6,38	0	0,00
Familierecht Echtscheidingsrecht ³⁶	17	3,66	8	2,84	9	4,92

³³ Zie tabel 4.

³⁴ De materie "jeugdrecht" betreft zowel de maatregelen die ter bescherming van de minderjarige in gevaar worden genomen, als de maatregelen die tegenover de delinquente minderjarige worden genomen.

³⁵ De rubriek "Andere" omvat de klachten waarvoor de betrokken materie kon worden bepaald, maar die niet tot een van de vermelde categorieën behoren. Voor zover die materies niet frequent voorkomen, worden die klachten ondergebracht bij "Andere".

³⁶ "Familie- en -echtscheidingsrecht" worden onderscheiden van "algemeen burgerlijk recht", gezien de eigen kenmerken en de frequentie van het aantal klachten dat daarop betrekking heeft.

MATERIES (in volgorde van voorkomen)	Totaal		AOC		CAE	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%
Arbeids- en sociaal recht	15	3,23	4	1,42	11	6,01
Strafuitvoeringsrecht/ penitentiaire politie ³⁷	14	3,01	14	4,96	0	0,00
Onmogelijk vast te stellen ³⁸	12	2,58	4	1,42	8	4,37
Fiscaal recht	10	2,15	6	2,13	4	2,19
Organisatie en beleid	7	1,51	7	2,48	0	0,00
Gerechtigd recht	1	0,22	1	0,35	0	0,00

Uit tabel 3 blijkt dat de meeste afgesloten dossiers te maken hebben met het *strafrecht* (37,63%, n=175) en met het *algemeen burgerlijk recht* (26,88%, n=125). Hoewel de tendensen van de afgelopen jaren in grote mate worden bevestigd, zien we dat het familie- en echtscheidingsrecht duidelijk minder prominent aanwezig zijn in 2009: 3,66% t.o.v. 9,16% in 2008. Voor het jeugdrecht stellen we in 2009 een lichte stijging vast: 6,02% t.o.v. 5,31% in 2008. Het handels- en economisch recht is in belangrijke mate gestegen in 2009: 4,52% t.o.v. 2,56% in 2008.

We merken tot slot op dat de cijfers die in de tabel voorkomen louter een beeld geven van de juridische materies in het kader waarvan de rechtzoekenden uiting hebben gegeven aan hun ongenoegen door een klacht in te dienen bij de Hoge Raad.

3.1.3. De eindbeslissingen

We herinneren eraan dat een dossier één of meerdere klachten kan omvatten, en dat voor elke klacht een eindbeslissing wordt gewezen. Dat er verschillende eindbeslissingen in eenzelfde dossier worden genomen, verklaart dat men meer eindbeslissingen dan afgesloten dossiers kan aantreffen.

De eindbeslissingen die werden gewezen met betrekking tot de 318 ontvankelijke dossiers worden hierna opgesomd en besproken.

Tabel 4 : Aantal eindbeslissingen in 2009

EINDBESLISSING	Totaal		AOC		CAE	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%
Onbevoegd	243	52,26	159	56,38	84	45,90
Bevoegd	201	43,23	110	39,00	91	49,70

³⁷ Het "strafuitvoeringsrecht" omvat zowel de externe rechtspositie van de gedetineerde (de bijzondere modaliteiten van de strafuitvoering en de mogelijkheden tot vervroegde invrijheidstelling) als zijn interne rechtspositie (de intramurale voorwaarden van de hechtenis en de strafuitvoeringsvoorwaarden).

³⁸ "Onmogelijk vast te stellen" omvat de klachten waarvan niet makkelijk te achterhalen is waarover ze handelen.

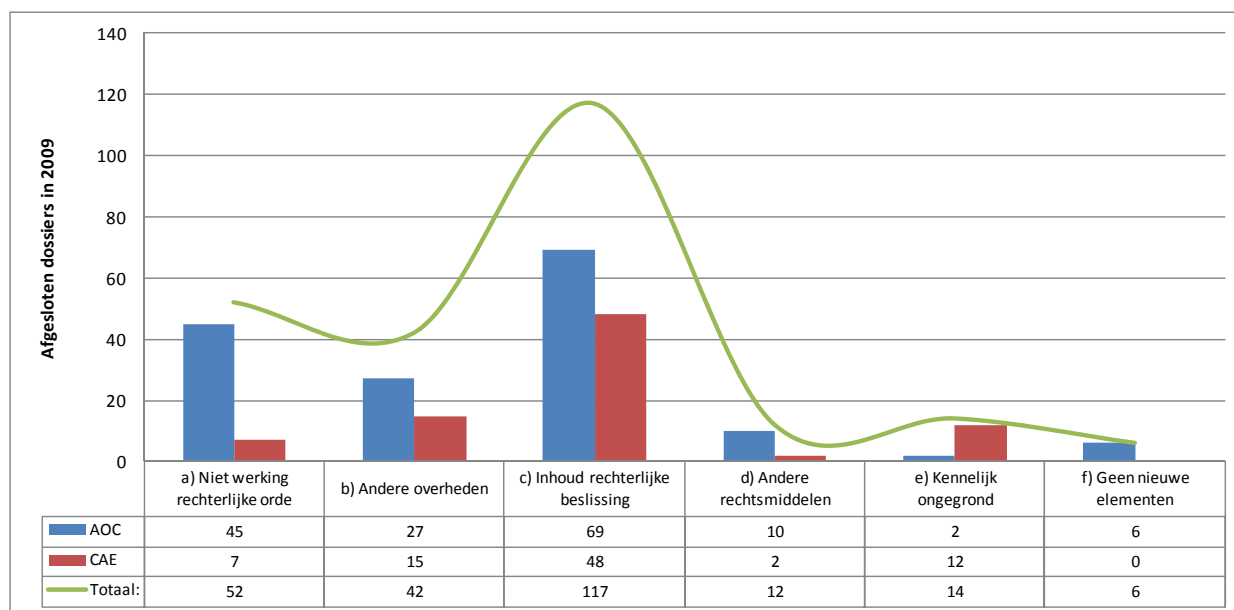
EINDBESLISSING	Totaal		AOC		CAE	
• Gegronnd	60	30	31	28	29	32
• Ongegronnd	141	70	79	72	62	68
• Bemiddeling	0	0	0	0	0	0
Andere reden van afsluiting	21	4,5	13	4,60	8	4,37
Totaal	465	100	282	100	183	100

3.1.3.1. Onbevoegdheid als eindbeslissing

De klachtencommissies dienden zich in 52,26% van de gevallen (n=243) onbevoegd te verklaren.

Dit betekent verhoudingsgewijs een lichte daling ten opzichte van 2008 waar de klachtencommissies zich in 55,94% (n=311) van de gevallen onbevoegd dienden te verklaren.

Grafiek 5 : Verdeling van de klachten per onbevoegdheidsgrond in 2009

a) Klachten die geen uitstaans hebben met de werking van de rechterlijke orde (artikel 259bis-15, § 1 Gerechtelijk Wetboek)

In 2009 diende de AOC zich voor 28,30% (n=45) en de CAE zich voor 8,33% (n=7) onbevoegd te verklaren om deze reden.

In 2008 had 23,15% (n=72) van de 311 klachten die wegens onbevoegdheid werden afgesloten, geen betrekking op de werking van de rechterlijke orde. Zij behoorden dus niet tot de bevoegdheid van de Hoge Raad.

In 2007 werd 21,74% van de afgesloten dossiers om dezelfde reden afgesloten.

Deze klachten handelen bijvoorbeeld over het optreden van de politie, de behandeling van een gedetineerde of geïnterneerde in een gevangenis of instelling, beslissingen van de

commissie voor voorwaardelijke invrijheidstelling en de commissie tot bescherming van de maatschappij, administratieve beslissingen, ...

De Hoge Raad legt in voorkomend geval steeds uit waarom hij niet bevoegd is en verwijst de klager door naar de instelling die wel bevoegd is om zijn klacht te behandelen. Zo zal bij klachten over de politie doorverwezen worden naar het Comité P of de Algemene Inspectie van de federale politie en de lokale politie, en bij elke klacht over een advocaat zal naar de bevoegde stafhouder worden doorverwezen. Klachten over de behandeling in de penitentiaire instelling of inrichting tot bescherming van de maatschappij worden doorverwezen naar de Federale Overheidsdienst Justitie, Directoraat-generaal Penitentiaire Instellingen en de Centrale Toezichtsraad voor het Gevangeniswezen en de Commissies van Toezicht. Vaak wordt ook naar een advocaat of een bureau voor juridische bijstand doorverwezen.

Het aantal klachten van dit type is zeker niet problematisch. Belangrijk is immers dat de klachten van de burger zo spoedig mogelijk bij de juiste instantie terecht komen zodat zij daar kunnen behandeld worden. Door de klachten door te verwijzen indien nodig draagt de Hoge Raad voor de Justitie ook bij in de behandeling van de klacht, zij het dan onrechtstreeks.

b) Klachten die behoren tot de strafrechtelijke of tuchtrechtelijke bevoegdheid van andere overheden (artikel 259bis-15, § 3, 1° Gerechtelijk Wetboek)

Deze categorie vertegenwoordigt voor de AOC 16,98% (n=27), en voor de CAE 17,86% (n=15) van alle klachten waarvoor deze commissies onbevoegd zijn.

Het valt zelden voor dat een klager de Hoge Raad in kennis stelt van strafbare feiten die nog niet aan de politie of aan het openbaar ministerie werden gemeld. Indien dit toch het geval is, wordt de klacht meteen voor verder gevolg overgezonden aan het openbaar ministerie.

Het komt vaker voor dat de Hoge Raad kennis krijgt van feiten die zich mogelijk situeren in de tuchtrechtelijke sfeer. Hierbij valt op te merken dat tuchtrechtelijke inbreuken geen welomschreven definities kennen, zodat de afbakening tussen de klachtbevoegdheid van de Hoge Raad en tuchtbevoegdheid van de korpschef niet steeds duidelijk te maken is. Bij twijfelgevallen zal de Hoge Raad ofwel eerst meer informatie vragen bij de klager, ofwel de klacht meteen overmaken aan de tuchtrechtelijke overheid (bijvoorbeeld de korpschef indien het over magistraten gaat), met het verzoek om na te gaan of er aanleiding is tot het instellen van een tuchtonderzoek. De tuchtoverheid dient de Hoge Raad in elk geval in te lichten over het resultaat van het onderzoek.

c) Klachten met betrekking tot de inhoud van een rechterlijke beslissing (artikel 259bis-15, § 3, 2° Gerechtelijk Wetboek)

Deze categorie vertegenwoordigt 43,40% (n=69) van de gevallen voor de AOC en 57,14% (n=48) voor de CAE. Deze cijfers liggen iets lager dan in 2008.

Nog steeds zijn de meeste klachten te herleiden tot een kritiek op een rechterlijke beslissing. Men is het oneens met een vonnis of arrest, met de aanstelling van een deskundige, met het sepot van een klacht door de procureur des Konings, met het niet uitvoeren van onderzoeksdaeden door de onderzoeksrechter, enz.

Er kan uit worden geconcludeerd dat sommige burgers de Hoge Raad – verkeerdelijk – zien als een soort beroepsinstantie, die rechterlijke beslissingen kan wijzigen of ongedaan maken.

Vermelden we tenslotte dat het niet steeds ondubbelzinnig uit te maken valt of de klacht gaat over een beslissing waarmee men zich niet kan verzoenen, dan wel over de manier

waarop de zaak is verlopen, de luisterbereidheid die men ondervond bij justitie, de bejegening en de informatie/communicatie doorheen de rechtsgang. Bij klachten over een "partijdige behandeling ter zitting" of een "partijdige rechterlijke beslissing" is het bijvoorbeeld dikwijls moeilijk uit te maken of de klacht in essentie gaat over de inhoud van de rechterlijke beslissing, waarmee de klager zich niet kan verzoenen, dan wel over het gedrag van de betrokken magistraat. De praktijk wijst uit dat na het verkrijgen van meer concrete informatie, de klacht te herleiden is tot een ongenoegen over de beslissing. De commissie probeert dit bij elke klacht goed uit te maken ten behoeve van de burger.

d) Klachten waarvan het doel via het aanwenden van een gewoon of buitengewoon rechtsmiddel kan/kon worden bereikt (artikel 259bis-15, § 3, 3° Gerechtelijk Wetboek)

Deze categorie van onbevoegdheid vertegenwoordigt 6,29% van de gevallen (n=10) voor de AOC en 2,38% (n=2) voor de CAE van de klachten. Deze cijfers liggen in dezelfde lijn dan die van vorig jaar.

Ook deze eindbeslissing moet ruim worden geïnterpreteerd. Ze komt in werkelijkheid meer voor dan de bovenstaande cijfers weergeven. Dit heeft te maken met de wijze van registratie. Wanneer een klager niet tevreden is met een rechterlijke beslissing kan de commissie zich enerzijds onbevoegd verklaren op grond van het feit dat het over de inhoud van een rechterlijke beslissing gaat. Anderzijds is het in vele gevallen ook zo dat de klager tegen de rechterlijke beslissing nog een rechtsmiddel kan instellen zodat de commissie zich in theorie ook onbevoegd zou kunnen verklaren op die grond. In dergelijke gevallen echter deelt de commissie de klager mee dat zij onbevoegd is omdat het over de inhoud van een rechterlijke beslissing gaat en wijst zij op de mogelijkheid om een rechtsmiddel in te stellen. Om redenen van statistische verwerking, wordt in dit geval de klacht enkel geregistreerd onder "klachten met betrekking tot de inhoud van een rechterlijke beslissing".

e) Klachten die kennelijk ongegrond zijn (artikel 259bis-15, § 3, 5° Gerechtelijk Wetboek)

Deze categorie vertegenwoordigt 1,26% (n=2) voor de AOC en 14,29% (n=12) voor de CAE.

Het betreft hier in hoofdzaak klachten die niet duidelijk of concreet genoeg zijn, en waarbij de klager niet reageert op de herhaalde vragen van de commissies om toelichting.

f) Klachten die reeds behandeld zijn en die geen nieuwe elementen bevatten (artikel 259bis-15, § 3, 4° Gerechtelijk Wetboek)

Ook deze categorie komt weinig voor: geen gevallen (0%) bij de CAE en in 6 gevallen (3,77%) bij de AOC. Deze cijfers liggen in dezelfde lijn dan die vorig jaar.

Het gebeurt dat een klager die zich niet kon neerleggen bij de eindbeslissing van de commissie, in een nieuwe brief dezelfde feiten nog eens aanklaagt. Dergelijk schrijven wordt door de commissies echter beschouwd als een stuk dat tot het oorspronkelijke dossier behoort. De klager wordt er dan van op de hoogte gebracht dat dit stuk geen nieuwe elementen aanbrengt op basis waarvan het dossier zou kunnen worden heropend. Er wordt voor die nieuwe brief dus geen nieuw dossier geopend en geen nieuwe eindbeslissing genomen.

3.1.3.2. Beslissing tot afsluiting van het dossier wegens bevoegdheid

Wanneer de klachtencommissies zich bevoegd hebben verklaard, rijst de vraag naar de gegrondheid van de klacht(en) in het dossier.

Tabel 5 geeft de verdeling weer van de afgesloten klachten waarvoor de commissies bevoegd waren, met een onderscheid tussen gegronde klachten en ongegronde klachten. Dat geeft het volgende beeld: van de **201** klachten waarvoor de commissies bevoegd waren, waren er **141** (70,15% van de klachten waarvoor de commissies bevoegd waren) niet gegrond, en **60** (29,85% van de klachten waarvoor de commissies bevoegd waren) wel gegrond.

Ter vergelijking: in 2008 waren de commissies bevoegd voor **219** dossiers. Daarvan werden er **56** (25,57%) gegrond verklaard, en **163** (74,43%) ongegrond.

Op te merken valt dat de commissies in 2009 minder dossiers te verwerken kregen waarvoor zij daadwerkelijk bevoegd waren.

Tabel 5: aantal gegronde/ongegronde klachten in 2009

	TOTAAL		AOC		CAE	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
KLACHTEN WAARVOOR DE COMMISSIES ZICH BEVOEGD HEBBEN VERKLAARD	201	100	110	100	91	100
Waarvan :						
➤ GEGROND	60	30	31	28	29	32
➤ ONGEGROND	141	70	79	72	62	68

De AOC heeft zich voor 39% (n=110) van de klachten bevoegd verklaard, en de CAE voor 49,70% (n=91) van de gevallen³⁹. Wat de AOC betreft zijn de cijfers licht hoger dan deze van 2008 en lager dan deze van 2007. Inzake de CAE zijn de cijfers hoger dan deze van 2008 en 2007.

De AOC had zich in 2008 immers voor 38,84% (n=120) van de klachten, en in 2007 voor 44,69% (n=147) van de klachten bevoegd verklaard.

De CAE had zich in 2008 voor 40,08% (n=99) van de gevallen, en in 2007 voor 48,81% (n=82) van de gevallen bevoegd verklaard.

Van de klachten waarvoor de AOC zich bevoegd heeft verklaard, bleek 72% (n=79) niet gegrond (tabel 5).

Van de klachten waarvoor de CAE zich bevoegd heeft verklaard, bleek 68% (n=62) niet gegrond (tabel 5).

Het gaat ofwel om klachten waarvan men heeft kunnen aantonen dat ze onterecht waren, vermits het onderzoek van de klacht geen onregelmatigheden heeft aangetoond, ofwel om klachten waarvoor de commissies niet met zekerheid hebben kunnen vaststellen of ze terecht of onterecht waren. Dat is vaak het geval wanneer een klager beweert onbeleefd te zijn aangesproken door een magistraat. Indien de magistraat in kwestie zich hiervan niets meer herinnert of de beweerde feiten ten stelligste ontkent, en er geen andere getuigen van het beweerde "incident" zijn, dan kunnen de klachtencommissies niet anders dan de

³⁹ Zie tabel 5.

klager antwoorden dat er onvoldoende elementen zijn om de klacht gegrond te verklaren. De klager kan bij dergelijke beslissingen de indruk hebben dat de commissies de magistraten de hand boven het hoofd houden. In de statistieken worden deze klachten als ongegrond opgenomen.

Net zoals de voorgaande jaren, werd er vaak geklaagd over de traagheid van de gerechtelijke procedure. Hoewel in bepaalde gevallen de lange duur wel degelijk toegeschreven kan worden aan de gerechtelijke instanties zelf, stelt men regelmatig vast dat de partijen zelf, of hun raadslieden, mee verantwoordelijk zijn voor de trage rechtsgang. In een civiele procedure blijven de partijen immers meester van het geding. Als zij geen actie ondernemen kan de rechtbank de zaak ook niet bespoedigen. Zo kan in het onderzoek van een klacht over het procedureverloop blijken dat uitstel herhaaldelijk op vraag van de (raadsman van de) klager zelf werd verleend. De rechtbank kan dan vanzelfsprekend weinig verweten worden.

De gegronde klachten worden hierna inhoudelijk besproken onder punt 3.1.4.

3.1.3.3. Andere redenen van afsluiting⁴⁰

5% (n=13) van de Nederlandstalige klachten, en 4% (n=8) van de Franstalige klachten werden afgesloten om een andere reden dan de onontvankelijkheid van de klacht, onbevoegdheid van de Hoge Raad, gegrondheid of ongegrondheid van de klacht.

Het gaat om:

- klachten die bij nader inzien geen echte klachten bleken te zijn;
- klachten die zonder voorwerp zijn (geworden), omdat de klager brieven die hem werden gericht onbeantwoord liet, of omdat de klager heeft gemeld dat zijn probleem tot zijn tevredenheid een andere oplossing heeft gekregen en uitdrukkelijk heeft aangegeven dat hij het onderzoek niet langer voortgezet wil zien;
- vragen om juridisch advies.

In het eerste geval gaat het om brieven die op het eerste gezicht een klacht lijken, of zelfs uitdrukkelijk vermelden dat het om een klacht gaat, maar die bij nader inzien geen concrete klacht bevatten. De klager wordt bijvoorbeeld geconfronteerd met een bepaald probleem en vraagt aan de Hoge Raad welke procedure hij best opstart, welke de toepasselijke wetgeving is, welke zijn kansen zijn, enz. Deze klacht is eerder een vraag om juridisch advies. De Hoge Raad kan dan wel algemene informatie geven en de klager doorverwijzen, maar kan uiteraard niet zelf in de plaats treden van advocaten of andere adviesverlenende instanties.

In het tweede geval gaat het bijvoorbeeld om klachten die zonder voorwerp zijn geworden omdat het probleem werd opgelost vooraleer de Hoge Raad over voldoende elementen beschikte om zijn bevoegdheid te onderzoeken.

3.1.4. Gegronde klachten

3.1.4.1. Nederlandstalige advies- en onderzoekscommissie (AOC)

Van de 110 klachten waarvoor de AOC zich bevoegd heeft verklaard, werden er 31 (28%) (hierna genummerd van 1 tot 31) gegrond verklaard⁴¹. Hierna volgt een korte samenvatting van deze klachten.

⁴⁰ Zie tabel 4.

⁴¹ Zie tabel 5.

3.1.4.1.1. Klachten betreffende traagheid van de rechtsgang

Klachten over de curator en de trage afhandeling van procedures bij de rechtbanken van koophandel (1), (2) en (3)

Klager ging failliet. In dit verband beklaagde hij zich over de curator en de trage afhandeling van zijn procedures door de respectieve rechtbanken van koophandel.

De AOC verklaarde de klachten gegrond omdat het immers tot de taken van de rechter-commissaris behoort om het werk van de curatoren op te volgen. Als gevolg van de tussenkomst van de AOC nam de voorzitter van de respectieve rechtbank van koophandel contact op met de curator die toegaf dat er iets was misgelopen en dat hij onmiddellijk het nodige deed om de afhandeling van de procedure te bespoedigen. De voorzitter deelde aan de AOC ook mee dat één van zijn rechters bezig was met de ontwikkeling van een softwareprogramma voor de opvolging van faillissementen. De AOC deelde dit mee aan het project 'Observatorium voor de rechterlijke organisatie', een project van de Hoge Raad voor de Justitie waarbij goede praktijken van rechtbanken en parketten worden verzameld om deze ter beschikking te stellen van de rechterlijke organisatie in haar totaliteit.

Klachten over de lange duur van de procedures bij de rechtbank van koophandel (4) en (5)

Klagers waren eigenaar van een tearoom. De uitbaatster legde in mei 2006 de boeken neer en werd op 4 mei 2006 failliet verklaard door de rechtbank van koophandel. Er werd een curator aangesteld, maar klagers beklaagden zich over de lange duur van de procedures.

De voorzitter van de rechtbank van koophandel deelde aan de AOC mee dat de curator het ongenoegen van klagers erkende en dat hij het nodige deed voor de nog niet behandelde betwistingen zodat de AOC de klacht gegrond verklaarde.

Klacht over de lange duur van een procedure voor de aanstelling van een curator (6)

Klager is raadsman van een verhuurder van een appartement aan een huurder die op 30 november 2005 overleed. Als gevolg hiervan legde klager op 2 juni 2006 een verzoekschrift neer bij het parket om een curator aan te stellen voor de onbeheerde nalatenschap. Sindsdien probeerde hij tevergeefs zicht te krijgen op de afhandeling van zijn dossier. Het enige antwoord dat hij stelselmatig via een standaardformulier van het parket kreeg, was dat er een opsporingsonderzoek was ingesteld.

De AOC verklaarde de klacht gegrond omdat de procedure voor de aanstelling van de curator te lang duurde. De AOC verzocht daarom de procureur des Konings om het onderzoek te bespoedigen. Omdat klager op 23 december 2008 nog steeds wachtte op de aanstelling van de curator besliste de AOC om opnieuw tussen te komen in het dossier. De procureur des Konings deelde mee dat er een vertraging was opgelopen door een wisseling van magistraten en het ontbreken van een tweede Nederlandstalige magistraat. Uiteindelijk werd de bundel van de rechtspleging met het advies van het parket op 29 januari 2009 overgemaakt aan de rechtbank van eerste aanleg.

Klacht over de lange duur voor het afleveren van een advies voor de opstelling van een geboorteakte door het parket (7)

Klagers beklaagden zich over de trage werking van de dienst burgerlijke stand van een parket. Hun zoontje dat in Marokko werd geboren, was al vijf jaar en had nog steeds geen geboorteakte. Klagers beschikten enkel over de geboorteakte die door de geneesheer in Marokko werd afgeleverd en over een bewijs van laattijdige aangifte van de geboorte dat werd opgesteld door de Belgische ambassade te Rabat. Deze documenten konden echter niet worden gelijkgesteld met een geboorteakte naar Belgisch recht. Volgens klagers lag

hun dossier al jaren bij het parket. Samen met een raadsman probeerden ze tevergeefs om meer informatie over hun dossier te bekomen.

De AOC verklaarde de klacht gegrond omdat de procureur des Konings bevestigde dat er een achterstand was op de betrokken dienst van het parket wegens te grote werklust. Omdat het probleem drie maanden later nog niet was opgelost, opende de AOC het dossier opnieuw. Alle klachten over de dienst burgerlijke stand van het parket werden verzameld en de AOC besliste om het hoofd en een aantal medewerkers van de betrokken dienst te horen. Uiteindelijk sprak de rechtbank van eerste aanleg op 28 april 2009 een beschikking uit die geldt als geboorteakte. Alle partijen die in het dossier waren betrokken, zoals de ombudsdienst van de gemeente en het kinderrechtencommissariaat, werden door de AOC op de hoogte gebracht van deze beschikking. Er werd hen ook meegedeeld dat de AOC de problematiek van de dienst burgerlijke stand van het parket zou blijven opvolgen.

Klacht over de trage behandeling van een zaak door de strafuitvoeringsrechtbank (8)

Klager beklagde zich over het uitblijven van een uitnodiging van de strafuitvoeringsrechtbank om zijn verzoek tot voorwaardelijke invrijheidsstelling te behandelen. Normaliter had de zitting binnen de twee maanden na de indiening van het verzoek moeten plaatsvinden.

De voorzitter van de strafuitvoeringsrechtbank deelde mee dat er een vertraging van drie maanden was opgelopen zodat de AOC de klacht gegrond verklaarde. Hij deelde ook mee dat ze de achterstand probeerden weg te werken.

Klacht over de trage afhandeling van een faillissement door de rechtbank van koophandel (9)

Klager is gedelegeerd bestuurder van een immobiliënkantoor en eigenaar van een huurpand dat hij verhuurde aan een huurder die failliet was gegaan. Klager beklagde zich over de manier waarop de curator het faillissement afhandelde. Niet alleen omdat hij als verhuurder een bevoorrechte schuldeiser was, maar ook omdat het faillissement dateerde van 1995 en de afhandeling ervan jaar na jaar werd uitgesteld telkens om een andere reden. Klager nam in 2002 een andere raadsman omdat zijn oorspronkelijke raadsman geen antwoord ontving op zijn brieven aan de curator. Ook de brieven van de andere raadsman werden initieel genegeerd. Pas na de tussenkomst van de stafhouder werd er een antwoord gegeven, maar volgens de curator was er altijd wel een reden die de uitbetaling of de vereffening verhinderde.

De voorzitter van de rechtbank van koophandel deelde mee dat de curator 'niet zo diligent was geweest als van een normaal en goed werkende curator mag worden verwacht' zodat de AOC de klacht gegrond verklaarde. De datum voor de afsluiting van het faillissement werd voorzien op 12 oktober 2009. De voorzitter deelde ook mee dat er maatregelen werden getroffen om de faillissementen die langer dan tien jaar openstaan op te volgen.

Klacht over de lange duur voor de aflevering van een visum voor gezinshereniging door het parket (10)

Klager is raadsman. Zijn cliënten zijn gehuwd in de Dominicaanse Republiek en wachtten al drie jaar op een visum in het kader van een gezinshereniging. Er werd hen geweigerd om hun huwelijk te laten registreren omdat er een onderzoek naar hun huwelijk lopende was bij het parket. Na twee jaar en vier maanden was het onderzoek nog steeds niet beëindigd.

Hoewel de AOC niet kon nagaan of klager door de Dienst Vreemdelingenzaken in kennis werd gesteld van de afwijzing van de visumaanvraag van 6 juni 2008, verklaarde de AOC de klacht gegrond omdat het twee jaar duurde vooraleer het advies van het parket werd afgeleverd.

Klacht over de trage behandeling van een zaak door de rechtbank van eerste aanleg (11)

Op 17 maart 2008 deden klagers bij de rechtbank van eerste aanleg een verzoek tot het bekomen van het statuut van verlengde minderjarigheid voor hun gehandicapte dochter. Hoewel ze verschillende keren hadden getelefoneerd, een aangetekende brief hadden verstuurd op 17 februari 2009 en een fax hadden verstuurd op 23 maart 2009, hadden ze in maart 2009 nog steeds niets vernomen.

De AOC verklaarde de klacht gegrond omdat het onvindbaar was. Door de tussenkomst van de AOC werd de behandeling van het dossier bespoedigd. Op 9 oktober 2009 werd het dossier terugbezorgd aan het parket, op 14 december 2009 werd het in beraad genomen en op 19 januari 2010 werd het vonnis uitgesproken.

Klacht over de lange duur van het gerechtelijk onderzoek (12)

Klager is raadsman. Tijdens een operatie van de dochter van zijn cliënten in juli 2002 deed er zich een oedeem voor waardoor hun dochter blind wakker werd. Zijn cliënten stelden zich op 25 oktober 2005 burgerlijke partij bij de onderzoeksrechter. De onderzoeksrechter liet onmiddellijk weten dat er een inbeslagname van het dossier moest gebeuren en dat er een college van deskundigen moest worden aangesteld. Sinds 15 mei 2007 informeerde klager achtmaal naar de stand van zaken van het dossier. Uiteindelijk werd hem meegedeeld dat er een college van deskundigen was aangesteld, maar dat de dochter van zijn cliënten in juni 2009 nog geen oproeping had ontvangen. Zijn cliënten beklagden zich over de lange duur van de procedure en vonden het vreemd dat er in vier jaar nog geen enkele onderzoeksdaad was gesteld.

De AOC verklaarde de klacht gegrond omdat de onderzoeksrechter bevestigde dat hij de deskundige zowel in 2006 als in 2007 al verschillende keren had moeten herinneren aan zijn opdracht. De AOC vroeg aan de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg om bij de deskundige aan te dringen zijn opdracht op te nemen.

Klacht over de lange duur van het deskundigenonderzoek (13)

De correctionele rechtbank sprak op 31 oktober 2000 een vonnis uit waarbij de tegenpartij werd veroordeeld en een deskundige werd aangesteld om de schade te evalueren. Het deskundigenonderzoek evolueerde echter niet. De raadsman van klager diende een verzoekschrift tot vervanging van de deskundige in, maar zonder resultaat. Daarna diende een andere raadsman van klager opnieuw een verzoekschrift in waarna de zaak op 18 februari 2008 werd ingeleid, maar dadelijk werd uitgesteld naar de zitting van 10 maart 2008, vervolgens naar de zitting van 2 juni 2008 en ten slotte naar de zitting van 28 november 2008. Klager was verbaasd over deze maatregel en ontgoocheld over het verloop van zijn proces. Zijn schriftelijke vragen aan de deskundige werden nooit beantwoord.

De AOC verklaarde de klacht gegrond omdat de deskundige acht jaar na zijn aanstelling blijkbaar nog niets had gedaan. Ook had hij geen enkele vraag van de AOC om informatie beantwoord. De AOC deelde daarom aan de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg mee dat deze deskundige niet voldeed aan zijn verplichtingen en eventueel niet meer zou mogen worden aangesteld. De AOC deelde ook mee dat sancties zouden gerechtvaardigd zijn omdat deskundigen die een grote achterstand hebben en die niet de moeite doen om te antwoorden, het imago van justitie beschadigen.

Klacht over de trage behandeling van een zaak door het parket (14)

De zoon van klager kwam in 2007 om het leven door een verkeersongeval. Hij beklagde zich erover dat het proces in maart 2009 nog steeds niet opgestart was en vroeg ons waarom dit zo lang duurde.

De AOC verklaarde de klacht gegrond omdat de procureur des Konings de neerlegging van het deskundigenonderzoek beter had moeten opvolgen.

3.1.4.1.2. Klachten betreffende omgang en communicatie met justitie

Klacht over het niet beantwoorden van een (aangetekende) brief door de vrederechter (15)

Klager beklagde zich over een vrederechter die zijn aangetekende brief van 26 juni 2008 niet beantwoordde, dat hij daardoor hij in onwetendheid werd gelaten en geen enkel inzicht kon krijgen in het verloop van zijn dossier.

De AOC verklaarde de klacht gegrond omdat de vrederechter had moeten antwoorden op de brieven van de rechtzoekende, ook al had deze een raadsman. De AOC stelde dat de vrederechter zich ook had kunnen richten tot de raadsman van klager of klager had kunnen doorverwijzen naar zijn hoofdgriffier.

Klacht over het niet beantwoorden van vragen van een slachtoffer door het parket (16)

In 2002, toen klaagster twaalf jaar was, werd haar vader vermoord. De dader zit intussen in de gevangenis. Als achttienjarige trachtte ze een antwoord te krijgen op haar vragen als slachtoffer. Ze beklagde er zich over dat daders meer rechten lijken te hebben dan slachtoffers omdat ze nooit de kans had gekregen om te praten over haar ervaringen en gevoelens, wat voor daders wel kon. Zo had ze ook moeten blijven aandringen om de overtuigingsstukken te bemachtigen omdat de magistraat dacht dat ze dat emotioneel niet zou aankunnen. Omdat ze steeds zelf achter de antwoorden had moeten zoeken en niet het gevoel had ook een partij te zijn, was er bij haar veel wantrouwen ontstaan ten aanzien van het gerechtelijk systeem. Ten slotte meende ze dat slachtoffers zich meer erkend zouden voelen als men hen persoonlijk zou aanspreken en dat dit een positieve invloed zou hebben op hun verwerking.

De AOC verklaarde de klacht gegrond. De procureur-generaal deelde ons mee dat er, in samenwerking met klaagster, initiatieven werden genomen om het verwerkingsproces van slachtoffers nog beter te ondersteunen.

Klacht over het niet beantwoorden van een brief door de rechtbank van eerste aanleg (17)

Klager werd op 19 maart 2008 veroordeeld door de rechtbank van eerste aanleg tot betaling van een rechtsplegingsvergoeding van 200 euro. Als ouder van drie gehandicapte kinderen ging hij daarmee niet akkoord en vroeg hij een vermindering van 125 euro. De rechtbank liet na hierop te antwoorden waardoor hij, als gevolg van een uitvoerend beslag, 900 euro moest betalen. Klager meende dat, als de rechtbank hem een (positief of negatief) antwoord had gegeven, deze kosten konden worden vermeden. Omdat hij niets van de rechtbank vernam, dacht hij dat de rechtbank zijn verzoek was aan het onderzoeken.

De voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg gaf toe dat de betrokken magistraat niet had gereageerd en de brief van klager slechts had afgetekend met 'voor gezien' zodat de AOC de klacht gegrond verklaarde. Bovendien besliste de VAOC naar aanleiding van deze en andere gelijkaardige klachten om een aanbeveling op te stellen over het beantwoorden van brieven van rechtzoekenden.

Klacht over het niet beantwoorden van een vraag om informatie door het parket (18)

Klager is raadsman. Op 1 augustus 2006 legde zijn cliënt een verzoekschrift neer om het statuut van staatloze te bekomen. In juni 2009 was er nog steeds geen advies afgeleverd door het parket. De vorige raadsman van de cliënt van klager had reeds tientallen keren zowel schriftelijk als telefonisch om informatie gevraagd, maar zonder resultaat. Het dossier was bijna drie jaar in behandeling sinds het indienen van het verzoekschrift.

De AOC verklaarde de klacht gegrond omdat de procureur des Konings toegaf dat er een vertraging was opgelopen bij de betrokken dienst van het parket. Hij deelde verder mee dat het dossier prioritair zou worden behandeld.

Klacht over het niet beantwoorden van een brief door het parket en het geven van verkeerde informatie door de Deposito- en Consignatiekas (19) en (20)

Klager werd in 2006 gearresteerd en zijn voertuig werd in beslag genomen. Via de onderzoeksrechter kreeg hij zijn voertuig terug mits het betalen van een borgsom van 5000 euro. In juni 2008 werd hij vrijgesproken, maar hij beklagde er zich over dat hij zijn borgsom niet terug kreeg. De raadsman van klager schreef op 30 juni 2006 hiervoor de Deposito- en Consignatiekas aan die hem meedeelde dat hij eerst toelating moest vragen aan het parket. Omdat hij geen antwoord kreeg van het parket stuurde hij de procureur des Konings op 8 september 2009 een herinnering. Blijkbaar was de mededeling van de Deposito- en Consignatiekas foutief. Niet hij, maar de Deposito- en Consignatiekas moest na het ontvangen van de brief van klager, een verzoek richten aan het parket om de borgsom vrij te geven.

De AOC verklaarde de klacht over het niet beantwoorden van de brieven van klager door het parket gegrond. De procureur des Konings deelde immers mee dat de brieven van klager spoorloos waren op het parket. Bovendien verklaarde de AOC de klacht over het niet teruggeven van de borgsom gegrond omdat de Deposito- en Consignatiekas verkeerde informatie had gegeven aan klager.

Klacht over het verzenden van een oproeping naar een verkeerd adres door de griffie van de rechtbank van eerste aanleg (21)

Klager is raadsman en beklagde zich over de griffie van een rechtbank van eerste aanleg omdat de oproeping om te verschijnen voor een zitting niet werd verstuurd naar zijn domicilie, noch naar de door hem zijn gekozen woonplaats. Hierdoor was hij niet op de hoogte van de zitting en was hij dus niet verschenen.

De AOC verklaarde de klacht gegrond.

Klacht over het niet beantwoorden van een klacht door het parket (22)

Op 4 december 2004 werd de minderjarige zoon van klager het slachtoffer van verkeersagressie. Hij beklagde zich erover dat hij via derden moest vernemen dat de zaak bij de politierechtbank was voorgekomen zonder dat de slachtoffers een oproeping hadden gekregen. Het parket waarbij hij zich hierover had beklagd, had hem nooit geantwoord.

De AOC verklaarde de klacht gegrond omdat het parket nooit heeft geantwoord op zijn klacht.

Klacht over het niet beantwoorden van een vraag om informatie door het parketsecretariaat (23)

Klager is raadsman en beklagde zich er over dat zijn vragen aan de procureur des Konings over de stand van het dossier van zijn cliënte niet werden beantwoord. Zijn cliënte, lid van het veiligheidskorps van de FOD Justitie, werd op 21 februari 2006 het slachtoffer van

gewelddaden tijdens een overbrenging van een gevangene naar het justitiepaleis. De politie stelde hiervan een proces-verbaal op. Tussen 20 augustus 2007 en 28 oktober 2008 probeerde klager zevenmaal op verschillende manieren (ie. per brief, per aangetekend schrijven, per fax en telefonisch) informatie te bekomen over het dossier. Al zijn pogingen bleven onbeantwoord.

De AOC verklaarde de klacht gegrond omdat het parket met klager contact had kunnen opnemen om te melden dat de referentie van het dossier niet klopte of om meer informatie daarover op te vragen. Dit had immers gemakkelijk kunnen gebeuren tijdens de telefonische contacten. De AOC vond deze feiten getuigen van een totaal gebrek aan klantvriendelijkheid en wees het parket op haar aanbeveling over het beantwoorden van elke vraag van de rechtzoekende binnen een redelijke termijn. Het parket gaf naderhand toe dat er op administratief niveau iets was fout gelopen en gaf richtlijnen aan de betrokken diensten om te vermijden dat dit nog eens zou gebeuren. Ten slotte nam de AOC deze klacht op als element bij haar audit van het parket.

3.1.4.1.3. Klachten betreffende het gedrag en gebrek aan eerbied van de magistraat, deskundige, griffier

Klacht over onaanvaardbare praktijken van een vrederechter (24), (25) en (26)

Klager is raadsman van een brouwerij waarvoor hij verschillende invorderingprocedures over niet betwiste facturen voerde. In dit verband werd hij geconfronteerd met onaanvaardbare praktijken van een vrederechter.

Zo liet de vrederechter, hoewel klager pas omstreeks 10 uur aan bod kwam, een tegenpartij die in persoon aanwezig was, toe om verstek en vonnis te vorderen tegen hem als eisende partij.

Daarnaast had de vrederechter ambtshalve opgeworpen, bij verstek van de tegenpartij, dat al de dagvaardingen van de gerechtsdeurwaarder die met een barcode waren voorzien voor een digitaal klassement, nietig waren omwille van de schending van de privacy, de schending van de taalwetgeving en de totale onduidelijkheid over het nut en de inhoud ervan en stelde hij vervolgens al deze zaken uit naar eind april en verzocht hij klager om daarover standpunt in te nemen.

Ten slotte werden de zaken met een dagvaarding waarbij de gerechtsdeurwaarder beroep deed op een vervanger en waarop geen barcodes stonden in beraad genomen en werd daarin vervolgens uitspraak gedaan tijdens een buitengewone zitting van 17 februari 2008. Alle vorderingen werden echter ongegrond verklaard omwille van het feit dat uit de briefwisseling kon worden afgeleid dat het zou gaan om facturen zonder dat de facturen in kwestie of de inhoud ervan ter kennis werden gebracht waardoor de rechtbank de vordering als niet bewezen achtte. Klager stelde dat normaliter rekeningoverzichten en niet betwiste aangetekende briefwisseling als voldoende bewijsmateriaal werden beschouwd, zeker tussen handelaars en te meer het hier om een uitspraak bij verstek ging. Bovendien stelde klager dat, als de vrederechter te goeder trouw was, hij dit ter zitting had kunnen opmerken.

De AOC verklaarde de klacht gegrond omdat uit het antwoord van de vrederechter kon worden afgeleid dat er een disfunctie was en dat een functioneringsgesprek noodzakelijk was. Hoewel het in casu niet ging om een tuchtrechtelijk probleem, besliste de AOC wel om de klacht over te maken aan de Algemene Vergadering van de Vrede- en Politierichters.

Klacht over de handelswijze van een vrederechter (27)

Klager diende klacht in tegen een vrederechter die zijn brief en conclusies had teruggestuurd omdat zijn handschrift moeilijk leesbaar was. De vrederechter vroeg aan klager om beide documenten ofwel getypt ofwel opgemaakt op de computer terug te bezorgen. Klager ging daarmee niet akkoord en vond dat hem door deze handelswijze van de vrederechter de toegang tot het gerecht werd ontnomen.

De AOC verklaarde de klacht gegrond.

Klacht over intimidatie door een emeritus voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg (28)

Klager beklagde zich over een emeritus voorzitter van een rechtbank van eerste aanleg die hem een brief schreef waarbij hij gebruik maakte van zijn functie, titel en bijhorend briefpapier. Hierdoor voelde klager zich geïntimideerd door de emeritus voorzitter.

De AOC verklaarde de klacht gegrond en maakte de klacht over aan de procureur-generaal.

3.1.4.1.4. Klachten betreffende het verloop van de procedure

Klacht over de werkwijze van een voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg (29)

Klager is raadsman. Hij beklagde zich over de werkwijze van de kamer van de rechtbank van eerste aanleg die bevoegd is voor aannemingsrecht. In deze kamer werden de zaken die waren vastgesteld voor pleidooien ter zitting stelselmatig door de voorzitter uitgesteld om zo weinig mogelijk zaken in beraad te moeten nemen. De raadslieden werden steeds met een kluitje in het riet gestuurd. Door de werkwijze van de voorzitter sleepten de zaken jarenlang aan. Bovendien mochten de partijen zich als eerste vonnis steeds aan een tussenvonnis voor getuigenverhoor of persoonlijke verschijning van partijen verwachten. Ten slotte hield een eindvonnis steeds een verwijzing in naar het getuigenverhoor of persoonlijke verschijning van partijen en werd het vonnis in functie daarvan geveld. Op die manier werden alle juridische argumenten uit de weg gegaan en beperkte het eindvonnis zich tot een gemakkelijksoplossing. In de zaak waarin klager optrad, werd zijn cliënte al sinds 2006 aan het lijntje gehouden.

De AOC verklaarde de klacht gegrond omdat de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg bevestigde dat de werkwijze van de rechter in kwestie niet correct was en volkomen afbreuk deed aan wat van een normaal rechter mag worden verwacht. Bovendien deelde de voorzitter mee dat hij, samen met de eerste voorzitter van het hof van beroep, een oplossing zocht voor het probleem. De AOC besliste ook om de klacht door te sturen naar de minister van Justitie.

Klacht over de niet teruggave van een in beslag genomen voertuig door het parket (30)

Klager is raadsman van een verzekeringsmaatschappij. In het kader van het onderzoek van het parket werd het gestolen voertuig teruggevonden en in beslag genomen. Per brief van 18 juli 2001 verzocht klager de opheffing van dit beslag en de teruggave van het voertuig, maar zijn verzoek werd door de onderzoeksrechter afgewezen. Het strafrechtelijk onderzoek resulteerde in een procedure voor de correctionele rechtbank waarbij twee verdachten door de procureur des Konings werden gedagvaard wegens heling van het voertuig. De cliënt van klager stelde zich burgerlijke partij en vorderde onder meer de teruggave van het in beslag genomen voertuig. Deze vordering werd eerst afgewezen wegens niet ontvankelijk, maar bij arrest van het hof van beroep van 17 mei 2006 werd de

teruggave bevolen. Per brief van 12 juni 2006 liet de procureur-generaal weten dat zijn ambt de passende beslissingen trof over de in beslag genomen bewijsstukken en dat het dossier was overgemaakt aan de dienst overtuigingsstukken van de rechtbank van eerste aanleg. Op 10 juli 2006 liet de procureur des Konings aan klager weten dat het voertuig was teruggegeven aan de persoon die wegens heling van het voertuig was veroordeeld. Pas na herhaaldelijk aandringen van de klager om verduidelijking te krijgen, bevestigde de procureur des Konings dat het voertuig inderdaad was teruggegeven. Bovendien bleek uit het dossier dat deze vrijgave aan de veroordeelde was gebeurd op 20 juni 2005 toen het hoger beroep van cliënt van klager tegen het correctioneel vonnis van 5 mei 2004 nog hangende was. Op 3 augustus 2007 wees klager het parket erop dat deze vrijgave was gebeurd met miskenning van de rechten van zijn cliënt die reeds in 2001 haar aanspraken op dit voertuig had laten gelden, maar klager kreeg nooit antwoord op zijn brief.

De substituut van de procureur des Konings gaf toe dat, achteraf beschouwd, de vrijgave inderdaad had moeten worden gekoppeld aan de toepassing van artikel 4 van het koninklijk besluit nr. 260 van 24 maart 1936 op de bewaring ter griffie en de procedure tot teruggave van de in strafzaken in beslag genomen zake, zodat de AOC de klacht gegrond verklaarde.

3.1.4.1.5. Klacht betreffende de partijdigheid van de magistraat

Klacht over partijdigheid van een plaatsvervangend vrederechter (31)

Klagers zijn betrokken in een procedure tegen hun achterbuur, een bvba, waarmee ze een mede-eigendom hebben omdat ze het woongedeelte van het magazijn bewonen. Klagers vonden het een probleem dat de raadsman van de tegenpartij ook plaatsvervangend vrederechter is en vreesden partijdigheid.

De AOC verklaarde de klacht gegrond omdat er zich inderdaad een probleem stelde en verwees hierbij naar haar ambtshalve advies over de plaatsvervangende rechter.

3.1.4.2. Franstalige advies- en onderzoekscommissie (Commission d'avis et d'enquête - CAE)

Van de 91 klachten waarvoor de CAE zich bevoegd heeft verklaard, bleken er 29 (32%) gegrond (hierna genummerd van 1 tot 29⁴²). Hierna volgt de beknopte samenvatting van die klachten.

3.1.4.2.1. Klachten betreffende de traagheid van de rechtsgang

(1)

De klaagster heeft een onderzoeksprocedure naar het vaderschap ingeleid. Ze kreeg gelijk in een arrest van 8 maart 2007. Op de dag van de indiening van de klacht op 12 maart 2008, was de overschrijving van de gerechtelijke beslissing in de registers van de burgerlijke stand nog niet gebeurd. Uit de inlichtingen die de commissie ingewonnen heeft, blijkt dat het arrest van 8 maart 2007 door het hof van beroep aan het parket van de procureur des Konings werd betekend op 6 juni 2007 en eveneens op 26 juni 2007. Op het niveau van het parket lijkt de betekening niet te zijn toegekomen, zodat de procureur des Konings zich genoodzaakt zag de betrokken gerechtsdeurwaarder te vragen hem eenvormige afschriften te bezorgen van het arrest en de betekening.

⁴² Zie tabel 5.

Het is pas op datum van 17 december 2008 dat de procureur des Konings in staat werd gesteld de overschrijving te vragen van het arrest inzake het onderzoek naar het vaderschap.

Rekening houdend met de ingewonnen inlichtingen, heeft de advies- en onderzoekscommissie de klacht gegrond verklaard vermits de vertraging bij de overschrijving van het arrest te wijten was aan het feit dat het dossier verloren was op het niveau van het parket.

(2)

De klager kocht bij openbare verkoop een gebouw, maar het wordt nog steeds bewoond door de voormalige eigenaar, die weigert het gebouw te verlaten. De klager heeft de zaak voor de vrederechter gebracht.

De zaak wordt bepleit ter terechtzitting van 9 juni 2008 en het vonnis bij verstek, dat tegemoet komt aan het verzoek van de klager wordt uitgesproken op 8 september daaropvolgend.

De commissie heeft de klacht gegrond verklaard voor wat betreft de duur van de beraadslaging. Het is niet normaal dat de vrederechter drie maanden nodig heeft voor zijn beslissing, terwijl de verweerder in gebreke blijft en dat het vonnis uitdrukkelijk bepaalt "dat de verweerder geen enkel nieuw feitelijk of rechtelijk element aanbrengt dat van aard is tegen het verzoek in te gaan voor wat betreft de ontvankelijkheid en de gegrondheid".

(3)

De klager heeft klachten over de traagheid waarmee een zaak verloopt met betrekking tot een moordpoging waarvan hij het slachtoffer was op 22 december 2006 en waarvan het onderzoek niet is afgerond op de dag van de indiening van zijn klacht in mei 2008.

De bevoegde overheid legt de commissie uit dat de onderzoeksrechter zijn dossier heeft overgemaakt aan het parket op 19 september 2007. Op advies van de procureur-generaal heeft de procureur des Konings de onderzoeksrechter gevraagd bijkomende onderzoeksdaaden te stellen, en dit op datum van 10 oktober 2007. Op 15 oktober 2007, meende de onderzoeksrechter geen gevolg te moeten geven aan dit verzoek; op 5 november 2007, heeft het parket beroep aangetekend tegen deze weigering. Het is nochtans pas op 8 oktober 2008, hetzij één jaar later, dat het dossier is vastgesteld voor de kamer van inbeschuldigingstelling, die de onderzoeksrechter zal bevelen een reeks bijkomende onderzoeksdaaden te stellen.

De vertraging in de behandeling van dit dossier op het niveau van het parket-generaal kan worden verklaard door de terugkerende gezondheidsproblemen van de magistraat belast met het dossier.

De commissie heeft de klacht gegrond verklaard, waarbij ze meent dat het de procureur-generaal toebehoorde de maatregelen te nemen die zich opdrongen teneinde zo snel mogelijk de dossiers van deze magistraat opnieuw te verdelen zodat de behandeling van deze dossiers geen dergelijke vertraging oploopt.

(4)

Een klager wenst het « schandaal » aan te klagen van de benoeming in de hoedanigheid van gerechtsdeskundigen van de voornaamste adviserende geneesheren van de verzekeraars met aan de basis moeilijk te verdragen toestanden voor de slachtoffers. Volgens de klager volgt, in vele gevallen, de adviserende geneesheer van een verzekeraar de bevelen op, niet alleen van de medische directeur van deze verzekeraar, maar ook van de beheerder van het dossier waarin hij tussen beide komt, met als enige doelstelling zoveel mogelijk de uitgaven voor zijn opdrachtgever te beperken.

De commissie kreeg talrijke gelijkaardige dossiers en heeft beslist de problematiek van de gerechtelijke deskundigenonderzoeken in het algemeen te onderzoeken.

(5)

De klagers hebben een geschil met een ambtenaar van de burgerlijke stand in verband met een weigering hun huwelijk te voltrekken. Het geschil werd voor de rechtbank van eerste aanleg ingeleid op 18 juli 2008 en ze klagen dat de terechtzitting maar werd voorzien op 3 september 2009, hetzij ongeveer 14 maanden na de datum van inleiding, terwijl het om een versnelde procedure gaat, zoals in kort geding.

Uit de uitleg gegeven aan de commissie door de voorzitter van de rechtbank blijkt dat voor deze materie in het algemeen inzage mag worden gegeven aan het openbaar ministerie in de zin van het artikel 764 van het Gerechtelijk Wetboek en dat door het tekort aan magistraten bij het parket slechts een beperkt aantal terechtzittingen gewijd kunnen worden aan dit soort procedures.

Geïnterpelleerd door deze situatie, kwamen de voorzitter van de rechtbank en de procureur des Konings overeen dat voor deze materie geen inzage meer zou moeten worden geven en de maatregelen werden genomen om alle zaken vast te stellen op kortere datum.

De voorzitter van de rechtbank heeft onmiddellijk de maatregelen genomen om te verhelpen aan dit probleem.

(6)

De klagster was het slachtoffer van een auto-ongeval in januari 2000 waaraan ze pijnlijke gevolgen overhield.

Ze doet haar beklag over het feit dat haar advocaat geen vaststelling voor de correctionele rechtbank verkrijgt ondanks haar vraag geformuleerd in december 2007. Uit de inlichtingen ingewonnen door de commissie, blijkt dat het verzoek tot regeling van de termijnen werd ingediend op 18 december 2007, maar dat de griffie het slechts betekend heeft op 28 februari 2008, hetzij meer dan twee maanden na de indiening van het verzoekschrift. De griffie stelt dat ze een grondig onderzoek heeft moeten voeren naar het dossier in de archieven.

De beschikking tot regeling van een kalender gebeurt pas op 28 oktober 2008, hetzij ongeveer tien maanden na de indiening van het verzoek.

De magistraat die de beschikking uitsprak geeft toe geen specifieke verklaring te hebben voor de acht maanden die hij nodig had om zich uit te spreken over het verzoek, wetende dat er reeds twee maanden verloren waren ingevolge een slechte organisatie van de griffie.

De commissie heeft de klacht gegrond verklaard en heeft de voorzitter van de betrokken rechtbank gevraagd erop toe te zien dat dergelijke vertraging niet meer zou voorkomen, wetende dat bij de griffie van dit rechtscollege de reden van het verlies of de slechte ordening van een dossier veelvuldig wordt aangehaald.

(7)

De klager was het slachtoffer van een geval van agressie op 25 juni 2005. Hij maakt zijn beklag over het onophoudelijk verdagen van de terechtzitting. Hij wenst dat er uiteindelijk een vonnis zou worden uitgesproken en dat hij vergoed zou worden voor de aangegane kosten.

Uit de verklaringen aan de commissie blijkt dat een eerste procedure werd ingeleid bij de correctionele rechtbank op 3 mei 2006 en dat een tweede eraan werd toegevoegd op 3 september 2007. De klager heeft zich burgerlijke partij gesteld op de terechtzitting van 22 oktober 2007.

Een vonnis werd uitgesproken op 7 januari 2008; het omvatte de aanwijzing van een geneesheer-deskundige. Deze aanwijzing werd betekend op 28 januari 2008; op datum van 27 februari 2008, heeft de deskundige verklaard de hem toevertrouwde opdracht niet te kunnen aanvaarden.

Bij ontvangst van dit bericht, heeft de griffie alle partijen opgeroepen om te verschijnen ter terechtzitting van 15 september 2008.

Ondertussen heeft de tegenstander van de klager verzet aangetekend tegen het vonnis van 7 januari 2008; een eerste verzet werd ingeleid op 18 februari 2008 en was gericht tegen de strafrechtelijke bepalingen van het vonnis; een tweede verzet, ingeleid op 5 mei 2008, was gericht tegen de burgerlijke bepalingen van dit vonnis.

Als de zaak voor de rechtbank kwam, werd ze verdaagd tot de terechtzitting van 18 mei 2009 op verzoek van de tegenpartij, ondanks het feit dat de raadsheer van de klager zich hier tegen verzette.

Uit de inlichtingen van de bevoegde overheid blijkt dat het dossier, in zijn volledigheid, het voorwerp uitmaakte van acht verdagingen voor het vonnis van 7 januari 2008 en nadien van opnieuw drie verdagingen. Het merendeel van deze verdagingen werd verleend op verzoek van de raadsman van een andere burgerlijke partij.

Uit deze inlichtingen blijkt ook dat de aangewezen deskundige zijn opdracht weigert in een groot aantal gevallen, omwille van, meer bepaald, het groot aantal expertises waarmee hij is belast.

De Franstalige advies- en onderzoekscommissie verklaart de klacht gegrond omdat ze van oordeel is dat het onaanvaardbaar is, ongeacht de omvang van de belangen die op het spel staan in een procedure, dat deze het voorwerp uitmaakt van elf verdagingen zonder dat over bijna vier jaar later de burgerlijke partij definitief uitsluitel heeft over het resultaat van de procedure tot vergoeding.

(8)

De klager heeft een geschil met de fiscale administratie.

Hij doet zijn beklag dat op datum van 29 december 2008 zijn zaak – vastgesteld op 18 februari 2009 – ambtshalve werd uitgesteld tot 15 september 2010 onder het motief dat de fiscale rechter die moet zetelen van september 2008 tot februari 2009 moet zetelen op het assisenhof.

Uit de uitleg gegeven aan de commissie blijkt dat de criteria die voorafgingen aan de aanwijzing van de fiscale rechter als rechter-assessor bij het assisenhof zijn beschikbaarheid was, de verworven deskundigheid inzake assisen, de verdeling van de werklust over de rechtscolleges van het ressort, de belangrijkheid, de complexiteit en de duur van het assisenproces.

Uit de verklaringen blijkt ook dat de tweede fiscale rechter die bevoegd is voor de rechtbanken van eerste aanleg in de provincie werd benoemd tot andere functies en nooit werd vervangen.

De commissie heeft de klacht gegrond verklaard, omdat ze meent dat de rechtzoekende het recht heeft om binnen een redelijke termijn een gerechtelijke beslissing te verkrijgen.

(9)

De klager doet zijn beklag over de traagheid van de procedure in het kader van een zaak die hij inleidde voor de fiscale kamer van een rechtbank van eerste aanleg, de pleidooizitting kon maar na twee jaar plaatsvinden.

Hij maakt een kopie over van de nota over de vaststellingstermijnen opgesteld door een rechter gespecialiseerd in fiscale zaken die de lange wachtermijnen voor de pleidooizittingen wijt zowel aan de federale regering als aan de houding van bepaalde korpschefs.

De commissie heeft de klacht gegrond verklaard omdat ze van oordeel is dat, net als de voorzitter van de rechtbank waar de feiten zich afspelen, het niet past de zittingszaal om te vormen tot een plaats waar ongebreidelde kritiek kan worden gegeven op de instellingen, ongeacht hun tekortkomingen.

(10)

Op 27 maart 2008 is de klagster gehuwd in Algerije.

De gehuwden hebben een visumaanvraag ingediend bij de Dienst Vreemdelingenzaken. Het dossier werd op 14 augustus 2008 overgemaakt aan het parket.

De klagster doet haar beklag over de duur van het onderzoek uitgevoerd door het parket aan wie de Dienst Vreemdelingenzaken ook een herinneringsbrief heeft gestuurd.

De commissie heeft de klacht gegrond verklaard: het parket bevestigt het dossier gekregen te hebben op 14 augustus 2008; het heeft een onderzoek bevolen op 19 september volgens de lokale politie van de verblijfplaats van de klaagster. De korpschef vermoedt dat het onderzoek verloren is gegaan en hij heeft onmiddellijk een advies waarin er geen verzet meer wordt aangetekend tegen de erkenning van het huwelijk uitgevaardigd.

(11)

De klager, handelend zowel in eigen naam als in de hoedanigheid van mandataris van een groep minderheidsaandeelhouders van een vennootschap in het kader van een zaak die het voorwerp uitmaakte van een vonnis uitgesproken op 10 juni 1996 door de rechtbank van koophandel, doet zijn beklag over de extreme traagheid van de procedure: verschillende partijen in het proces zijn in beroep gegaan en de zaken zijn hangende voor het hof van beroep, zonder dat de klager en zijn mandatarissen de mogelijkheid hebben de vaststelling van de zaken door te drukken. Parallel aan de burgerlijke procedure bestaat er immers een gerechtelijk onderzoek waarin de verdachten voortdurend bijkomende onderzoeksdaden vragen, wat wordt ingewilligd. Bovendien vermenigvuldigt het parket van de procureur des Konings de aanvragen tot onderzoeksverrichtingen en stelt het voortdurend de opmaak van de eindvorderingen uit.

In toepassing van het principe van het artikel 4 van de wet van 17 april 1878 houdende de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering, dat bepaalt dat « le criminel tient le civil en état », weigert het hof van beroep een uitspraak te doen over de burgerlijke vordering van de klager en zijn lastgevers, zolang de strafvordering - waarin deze geenszins betrokken zijn en waar ze bijgevolg geen enkele vat op hebben - niet afgerond is.

De advies- en onderzoekscommissie heeft de klacht gegrond verklaard, voor zover bleek dat het parket van de procureur des Konings een vertraging opstapelde van bijna acht jaar in het opmaken van de eindvorderingen.

Bovendien meende de commissie niet over alle gegevens te beschikken om zich te kunnen uitspreken over eventuele andere disfuncties, meer bepaald in een burgerlijke procedure die nog steeds hangende is voor het hof van beroep en heeft bijgevolg beslist voor het overige de evolutie van het dossier in de burgerlijke procedure te volgen.

(12)

De klaagster was het slachtoffer van een auto-ongeval op 21 februari 2006. Ze kreeg gelijk in eerste instantie voor de politierechtbank tegen de bestuurder, die noch verzekering, noch rijbewijs had op het ogenblik van het ongeval. De bestuurder en het Gemeenschappelijk Motorwaarborgfonds werden veroordeeld tot de terugbetaling van de schade veroorzaakt aan het voertuig van de klaagster. De bestuurder is niet solvabel. Het Gemeenschappelijk Motorwaarborgfonds heeft beroep aangetekend.

Toen de klaagster haar klacht indiende op 22 juli 2009, is het geschil nog lopend; ze werd nog niet vergoed en de verdagingen van de terechtzittingen volgen elkaar op sinds meer dan één jaar zonder dat ze exact de vorderingsstaat van de procedure kan weten. Uit de inlichtingen ingewonnen door de commissie blijkt dat het beheer van het dossier op ernstige wijze werd vertraagd door de logheid van het administratieve beheer ervan in de rechtbank. Ingevolge deze klacht, heeft de korpschef beslist bepaalde interne procedures te wijzigen, om zodoende in de toekomst te verhelpen aan de gekende problemen in het beheer van het dossier van klaagster.

De commissie verheugde zich over dit initiatief, maar heeft de klacht over dit punt toch gegrond verklaard. Ze heeft ze evenwel ongegrond verklaard voor het surplus aan vertragingen, omdat ze te wijten waren aan de partijen zelf.

(13)

De klager pleit voor het arbeidshof; hij doet zijn beklag over de opeenvolgende verdagingen (waarvan het laatste zonder enige reden) van het onderzoek van zijn dossier

en de late datum die werd gekozen voor de volgende pleidooien. De zaak werd ingeleid op 22 mei 2007, opnieuw op de algemene rol geplaatst en opnieuw vastgesteld bij verzoekschrift om gepleit te worden op de terechtzitting van 2 december 2008 waarna een nieuwe terechtzitting werd vastgesteld op 19 mei 2009 voor heropening van de debatten, werd een deel uit het dossier van de tegenpartij niet meegedeeld aan de raadsman van de klager.

Deze terechtzitting werd geannuleerd op de dag voordien via telefoon ingevolge het feit dat de zetel niet opnieuw kon worden samengesteld en uitgesteld tot februari 2010. De klager vindt deze vaststellingstermijn onaanvaardbaar vermits de rechter gevraagd had op de laatste terechtzitting dat de zaak vastgesteld zou worden op een zo kort mogelijke datum vermits er maar voor een half uur terechtzitting nodig zou zijn. Uit het onderzoek van de klacht bleek dat de terechtzitting van 19 mei diende te worden geannuleerd omwille van een arbeidsongeschiktheid van een magistraat die ervan kennis diende te hebben. Zodra deze arbeidsongeschiktheid gekend was, heeft de griffie de partijen verwittigd.

De commissie was van oordeel dat het hof alle nodige maatregelen had genomen zodra de ongeschiktheid van de magistraat bekend was, maar meende dat de vaststelling van de zaak op een terechtzitting van 20 februari 2010 (hetzij 9 maanden later) te ver in de tijd was, ook al stemt dit overeen met de gebruikelijke vaststellingstermijnen van deze kamer van het arbeidshof.

(14) en (15)

De klagster werd ontslagen en doet haar beklag over de traagheid en het verloop van de procedure (drie verdagingen van de terechtzitting) ingevolge fouten gemaakt door de arbeidsrechtbank.

Haar zaak werd immers ingeleid voor de arbeidsrechtbank op 28 april 2008 en de eerste pleidooizitting vindt pas plaats in maart 2010.

Tijdens de eerste terechtzitting oorspronkelijk vastgesteld op 23 februari 2009, verklaarde de voorzitter van de kamer dat hij de zaak niet kon aannemen omdat de griffier was vergeten om hem een verzoekschrift over te maken dat door de tegenpartij was ingediend gegeven, en waarvan hij kennis had genomen. De terechtzitting werd bijgevolg uitgesteld tot 2 juni 2009 (= 1ste uitstel).

Op de terechtzitting van 2 juni, stond de voorzitter het uitstel van de zaak toe tot 26 juni 2009 (= 2de uitstel) op verzoek van de tegenpartij, die elders moest pleiten. Op 23 juni 2009, kreeg haar advocaat een oproep van de rechtbank over haar afwezigheid op de terechtzitting. Op 2 juni bleek dat de magistraat verkeerdelijk gesproken had over een vaststelling op 26 juni, terwijl in feite, ze voorkwam op 23 juni. Ingevolge deze fout werd de zaak uitgesteld tot maart 2010 (= 3de uitstel). Na onderzoek door de commissie kon met niet voldoende zekerheid worden bepaald of de vergissing in de datum van het uitstel te wijten was aan de rechtbank, eerder aan een fout in de overschrijving in de agenda van de advocaat van de klagster.

De commissie heeft de klacht gegrond verklaard voor wat betreft het ontbreken van de beschikking ingevolge de indiening van het verzoekschrift van de tegenpartij, overwegende dat deze nalatigheid tot gevolg had de duur van de procedure onnodig te verlengen met meer dan drie maanden.

3.1.4.2.2. Klachten betreffende het verloop van de procedure

(16)

De klagster werd opgeroepen voor de correctionele rechtbank om zich burgerlijke partij te stellen; ze wordt niet bijgestaan door een advocaat.

Om 10u50, terwijl ze al vanaf 9u aanwezig was in de zaal, wordt ze door de magistraat ingelicht dat haar zaak wordt verdaagd ingevolge de opeenhoping aan zaken op de rol. De klagster meent dat ze vroeger had moeten worden ingelicht.

Uit de verklaringen ingewonnen door de commissie bij de kamer waarvoor de klaagster moest verschijnen blijkt dat een uurregeling waarmee kan worden geanticipeerd op de mogelijke volgorde van voorkomen van de dossiers werd ingevoerd. Dit systeem blijkt uitsluitend voorbehouden voor de advocaten vermist de planning van de terechtzitting slechts geafficheerd is in de bibliotheek van de advocaten, waartoe de particulieren geen toegang hebben. De particulier die zonder advocaat verschijnt heeft dus geen kennis kunnen nemen van deze planning.

De commissie verheugt zich over de invoering van een dergelijke planning van de terechtzittingen, maar meent evenwel dat het wenselijk is van bij de opening van de terechtzitting, dat de rechtzoekende in de zaal ook zouden worden ingelicht over de manier waarop deze wordt vermoed te verlopen.

(17)

In 2006 heeft de klaagster klacht ingediend met burgerlijke partijstelling voor pesterijen en oplichting.

Op 10 maart 2008 dient ze een verzoekschrift in teneinde inzage te krijgen in het dossier.

Op 14 maart 2008, spreekt de onderzoeksrechter een beschikking uit waarin de inzage van het dossier wordt geweigerd omdat dit voor zover dienstig werd meegedeeld aan de procureur des Konings op 17 oktober 2007 en dat het hem werd terugbezorgd samen met de eindvorderingen.

De klaagster wacht op de regeling van de procedure.

Ze maakt zich zorgen omdat ze geen bericht krijgt en neemt telefonisch contact op met de griffie van de rechtbank van eerste aanleg in januari 2009 waarbij haar wordt gemeld dat een vonnis werd uitgesproken op 19 juni 2008.

De klaagster doet haar beklag niet te zijn verwittigd over de terechtzitting, evenmin als haar advocaat, de mogelijkheid niet te hebben gehad zich uit te drukken, en de straffeloosheid van de pestende persoon omdat een buitenvervolginstelling werd uitgesproken.

Uit de inlichtingen ingewonnen door de commissie blijkt dat de oproeping met het oog op de terechtzitting van de raadkamer werd verstuurd naar het voormalige adres van de klaagster en dat de advocaat niet op de hoogte werd gebracht van de vaststelling.

De commissie heeft de klacht bijgevolg gegrond verklaard; er werd haar ook verzekerd dat de hoofdgriffier de personeelsleden van zijn griffie zal herinneren aan de richtlijnen ter zake opdat dergelijke vergissing niet meer zou voorkomen.

(18)

De klaagster verscheen op de terechtzitting van 5 maart 2009 van een vredegerecht in een zaak waarin ze verwerende partij was.

Ze wachtte op ontvangst van het vonnis teneinde bevestiging te krijgen over de bewoordingen en termijnen bepaald door de rechter, iets waarvoor ze tijdens de terechtzitting twijfels had.

Op 27 april 2009 had ze nog geen enkel vonnis ontvangen. Ze neemt contact op met de griffie die haar meldt dat een vonnis uitgesproken was op de dag zelf van de terechtzitting en dat gelet op het aantal lopende zaken (250), er te weinig tijd was om een kopie van het vonnis in al deze dossiers te versturen.

Ze doet haar beklag over deze maatregel en herinnert eraan dat het artikel 792 van het Gerechtelijk Wetboek een algemene regel is die geen enkele uitzondering duldt. De griffie van het betrokken vredegerecht heeft doen gelden dat de uitgifte van kopies van de vonnissen overeenkomstig de bepalingen van het artikel 792 van het Gerechtelijk Wetboek beperkt is tot de beslissingen uitgesproken na het beraad en dit om begrotingsredenen, gelet op het gebrek aan materiaal en personeel om deze wettelijke bepaling toe te passen. Als bewijs wordt gesteld dat de FOD Justitie zijn bestelling aan papier voor fotokopieën heeft verminderd van 100.000 tot 50.000 bladen en dit om budgettaire redenen.

De commissie heeft de klacht gegrond verklaard, de verplichte uitgifte van een gewone kopie van een burgerlijk vonnis op grond van het artikel 792 van het Gerechtelijk Wetboek duldt geen enkele uitzondering. Ze heeft ook de minister van Justitie ter zake gecontacteerd.

3.1.4.2.3. Klachten betreffende het gedrag en gebrek aan eerbied van de magistraat, deskundige, griffier

(19)

De klager, voorzitter van een VZW, doet zijn beklag over het gedrag van de personeelsleden van de griffie van de rechtbank van koophandel en meer bepaald bij het onthaal (geen verwelkoming, kort, slechte wil, ...) en over de kwaliteit van de opvolging van de dossiers.

Uit de verklaringen ingewonnen door de commissie bij de voorzitter van de rechtbank van koophandel blijkt dat op het ogenblik dat de klager zich aanbood aan het loket, een groot aantal personeelsleden afwezig was wegens ziekte of opleiding. Het was een bediende die alleen instond voor het werk van verschillende collega's. Haar stress en haar persoonlijke aard kunnen een verklaring zijn voor het feit dat de klager niet het gebruikelijke onthaal voor het publiek heeft gekregen.

De commissie heeft de klacht gegrond verklaard. Ze heeft de waarborg gekregen van de voorzitter van de rechtbank van koophandel, zowel van hemzelf als van zijn hoofdgriffier, dat ze veel belang hechten aan het onthaal van het publiek en dat hetgeen de klager is overkomen de gelegenheid vormde om binnen de betrokken rechtbank van koophandel de personeelsleden te herinneren aan de moeilijkheden waarmee een particulier te kampen kan krijgen in zijn contacten met de rechtbank en aan het belang van een goed onthaal.

(20)

Een Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn voert een gerechtelijke procedure voor een rechtbank van eerste aanleg.

Het doet zijn beklag over de misprijzende uitlatingen van een magistrate tegenover zijn vertegenwoordigster op de terechtzitting, juriste en voormalig lid van de balie: deze magistrate heeft op de openbare terechtzitting verklaard dat het OCMW « om het even welke persoon stuurde om het te vertegenwoordigen ».

Uit de hoorzitting van de betrokken magistrate en haar zittingsgriffier blijkt dat deze verklaring waarachtig was, ook al moet ze volgens haar niet worden beschouwd als een rechtstreekse en persoonlijke belediging aan het adres van de vertegenwoordigster van het OCMW.

De advies- en onderzoekscommissie heeft de klacht gegrond verklaard. De korpschef heeft haar ook verzekerd dat hij de aandacht van de magistrate getrokken heeft op de noodzaak behoedzaam en voorzichtig te zijn als men zich uitlaat op een terechtzitting.

(21)

De klager verhuurt een appartement aan de dochter van een korpschef. Zes maanden na het afsluiten van de huurovereenkomst, beslist de huurder een einde te stellen aan de huurovereenkomst. De korpschef, die handelt in de hoedanigheid van moeder van de betrokkene, stelt voor een nieuwe huurder te zoeken om de betaling van een vergoeding gelijk aan drie maanden huur te vermijden. Er wordt een nieuwe huurder gevonden. De ondertekende overeenkomst voorziet in de hoofdelijke verantwoordelijkheid van de vertrekkende huurder en van de nieuwe huurder bij non-betaling van de huurgelden door de cessionaris.

Nadien vraagt de klager bij de vrederechter van het kanton in het arrondissement van de korpschef de veroordeling van de partijen tot de betaling van vergoedingen wegens de non-betaling van de huurgelden, en de aanwijzing van een deskundige die moet overgaan tot

de plaatsbeschrijving bij vertrek uit het betwiste gebouw en om de huurschade vast te stellen.

De vrederechter verklaart de aanwijzing van een deskundige ongegrond omdat er geen gedetailleerde plaatsbeschrijving werd opgemaakt toen de eerste huurder het goed bezette. De klager gaat in beroep en de beslissing tot weigering van de expertise (de beslissing van het vredegerecht) wordt bevestigd door de rechter in beroep.

De klager is ervan overtuigd dat het de tussenkomsten en de invloed van de korpschef zijn bij de magistraten die aanleiding gegeven hebben tot twee voor hem ongunstige gerechtelijke beslissingen. Hij legt brieven voor die hem werden gestuurd door de korpschef, opgesteld op briefpapier van de rechtbank geleid door de magistraat en verstuurd met postvrijdom, door middel van een dienstomslag. Tijdens het onderzoek uitgevoerd door de commissie, erkent de magistraat in kwestie meermaals gecorrespondeerd te hebben met de verhuurder van haar dochter (de klager) gebruik makend van zijn briefpapier en beroepsomslagen.

De commissie heeft de klacht gegrond verklaard omdat ze van oordeel is dat de referentie van de korpschef in zijn hoedanigheid van magistraat in het kader van een zaak die tot de zuivere privésfeer behoort bij de klager een gevoel van wantrouwen had kunnen doen ontstaan en bijgevolg ook van partijdigheid in hoofde van de magistraten die zich moeten uitspreken over dit geschil.

De commissie heeft de feiten bovendien ter kennis gebracht van de tuchtoverheid van de korpschef.

3.1.4.2.4. Partijdigheid van de magistraat

(22)

De klager heeft een aansprakelijkheidsvordering ingeleid tegen meester X in zijn hoedanigheid van vereffenaar van een vennootschap voor de rechtbank van koophandel. Meester X is plaatsvervangend rechter bij de rechtbank van koophandel waarvoor de zaak wordt ingeleid.

Op de terechtzitting van instaatstelling, zou de magistraat-voorzitter aan de raadsman van de klager hebben gevraagd of hij wist wie meester X is, hij benadrukte dat geen enkele magistraat de zaak zou aannemen en dat een speciale zetel diende te worden samengesteld.

De zaak werd gepleit op 7 september 2007 voor deze kamer met een speciaal samengestelde zetel en voorgezeten door een plaatsvervangend rechter, advocaat bij dezelfde balie als meester X.

Het verzoek van de klager werd afgewezen bij vonnis van 27 september 2007. Hij maakt zijn beklag dat de rechtbank geen magistraat vond om te oordelen over de verantwoordelijkheid van een advocaat en een advocaat heeft aangewezen om te oordelen over de beroepsverantwoordelijkheid van een andere advocaat. Het lijkt hem dat indien geen van de magistraten de zaak kon of wou onderkennen, er een beroep diende te worden gedaan op een externe magistraat en het voorzitterschap van de kamer diende niet te worden toegewezen aan een collega advocaat van meester X als plaatsvervangend rechter. Het blijkt bovendien dat het vonnis geen melding maakt van de hoedanigheid van plaatsvervangend rechter van de magistraat die zetelde.

De Commissie heeft de klacht gegrond verklaard omdat ze meent dat de plaatsvervangend rechter, de auteur van het betwiste vonnis, zich diende te onthouden om een uitspraak te doen, wetende dat er een wrakinggrond was volgens de bewoordingen van het artikel 828 1° van het Gerechtelijk Wetboek. Ze meende dat door geen gebruik te maken van het voornoemde artikel 828 1°, deze magistraat een vermoeden van partijdigheid veroorzaakte in hoofde van de klager.

(23)

De klager zit in een echtscheidingsprocedure; zijn echtgenote heeft nooit een advocaat genomen. De klager heeft evenwel vernomen dat de vriendin die haar bijstaat sinds het begin van de procedure in 2005, substituut is bij de rechtbank waar de procedure loopt en ze voorstelt tussen te komen « en coulisse » in het verloop van het proces.

Deze substituut correspondeert via mail met de echtgenote. Op die manier zou ze de echtgenote laten weten hebben dat ze zou proberen dat de zaak zou worden gepleit voor een magistraat die de thesis van haar beschermeling volgt. De substituut zou de echtgenote ook een lijst met namen van psychiaters en psychologen waarmee de rechtbank gewoonlijk werkt, meegedeeld hebben. De klager heeft bijgevolg vragen omtrent de onpartijdigheid van de rechtbank.

Het onderzoek naar klacht heeft aangetoond dat de grieven geformuleerd door de klager reëel zijn. De commissie meende dat deze magistraat, door zijn gedrag, een gevoel van partijdigheid heeft doen ontstaan in hoofde van de klager. De commissie oordeelde tevens dat de magistraat de bepaling van het artikel 297 van het Gerechtelijk Wetboek had overschreden waarin wordt gesteld dat "de leden van de hoven, rechtbanken, parketten en griffies mogen mondeling noch schriftelijk, de verdediging van de partijen voeren en mogen hen geen consult geven". Op grond van het artikel 259bis-19 § 2bis, heeft de commissie de tuchtoverheid ingelicht met de vraag na te gaan of een tuchtprocedure diende te worden opgestart tegen de magistraat.

3.1.4.2.5. Klacht betreffende een schuldbemiddelaar

(24)

De klagers verwijten aan hun schuldbemiddelaar de facturen laattijdig te betalen en hun werkloosheidsuitkeringen laattijdig door te storten, waardoor hun financiële moeilijkheden nog groter worden.

De commissie meende dat de klacht gegrond was. Ingevolge de tussenkomst van de commissie bij de voorzitter van arbeidsrechtbank, nam ze het initiatief de bemiddelaar en de betrokken partijen samen te brengen. Dankzij deze samenkomst konden alle moeilijkheden worden opgelost; de bemiddelaar heeft meteen de nodige maatregelen getroffen opdat de werkloosheidsvergoedingen van de bemiddelden hen rechtstreeks zouden worden gestort, waardoor tijdverlies en onder meer vertraging in de betaling van de huurgelden wordt vermeden.

3.1.4.2.6. Klacht betreffende omgang en communicatie met justitie

(25)

De klager doet zijn beklag over het onthaal dat hem werd gegeven toen hij telefonisch contact opnam met het parket van de procureur des Konings teneinde de identiteit te kennen van de substituut die zetelde ter terechtzitting waar hij verscheen als verdachte. Men zou hem meegedeeld hebben dat men nooit inlichtingen verschafte over de telefoon en dat hij een brief diende te schrijven naar de procureur des Konings.

De commissie was van oordeel dat het perfect aanvaardbaar was dit soort inlichtingen niet mee te delen aan de rechtzoekende op gewoon telefonisch verzoek (waarbij de identiteit geenszins kan worden gecontroleerd), het wenselijk zou zijn dat de naam en de hoedanigheid van de magistraten van de zetel en van het parket ter kennis zou worden gebracht van de rechtzoekende, bijvoorbeeld, op het zittingsblad met het detail van de

vastgestelde dossiers op een welbepaalde terechtzitting. De commissie heeft ter zake een aanbeveling⁴³ geformuleerd (zie bijlage 2).

3.1.4.2.7. Klacht betreffende de betekening van de beslissing

(26)

Een advocaat maakt zijn beklag over het feit dat de uitgesproken vonnissen door een vrederechter niet ten uitvoer kunnen worden gelegd bij gebrek aan een aflevering van uitgiften door de griffie.

Uit de ingewonnen inlichtingen door de commissie blijkt dat op de dag van indiening van de klacht, de hoofdgriffier van dit vrederechter afwezig is sinds 14 maanden en tot zijn pensionering werd toegelaten meer dan 10 maanden terug. Dit vertrek is des te erger door de benoeming van een griffier bij een ander rechtscollege, door het zwangerschapsverlof van een bediende van de griffie en door een langdurige afwezigheid van een derde griffier.

De commissie heeft de klacht gegrond verklaard en preciseerde dat de veroorzaakte problemen voor de rechtzoekende het gevolg waren van de voorwaarden waarin de griffie diende te werken.

Ze heeft de minister van Justitie gecontacteerd die op datum van 12 juli 2009, hetzij minder dan één week later, overging tot de publicatie van het koninklijk besluit houdende de benoeming van de nieuwe hoofdgriffier.

3.1.4.2.8. Klacht betreffende het niet meedelen van de beslissing door de griffie

(27)

De klaagster werd bij verstek veroordeeld door een vrederechter. Het vonnis werd haar meteen betekend en de tegenpartij heeft de gerechtelijke tenuitvoerlegging gevraagd terwijl de klaagster geen gewone kopie ontvangen had van het vonnis. De vrederechter doet gelden dat in zijn rechtscollege een kopie van de beslissing aan de partijen wordt gestuurd in de zaken die in beraad worden genomen, in de familiegeschillen in het algemeen en in alle huurzaken, zelfs bij verstek, want hij vindt het essentieel dat de verweerders, ook al verschijnen ze niet, zo snel mogelijk op de hoogte zijn het feit of een maatregel tot uitzetting al dan niet werd uitgesproken. Voor de andere zaken, wordt het artikel 792 Ger.W. niet toegepast. Als ondersteuning van deze manier van werken, haalt de magistraat de ministeriële omzendbrieven van 1968, 1971 en 1973, waarin het toepassingsgebied van het artikel 792 Ger.W. wordt beperkt ingevolge begrotingsoverwegingen.

De commissie heeft de klacht gegrond verklaard omdat ze meent dat het artikel 792 Ger.W. in geen enkele uitzondering voorziet. Ze heeft eveneens de minister van Justitie gecontacteerd teneinde zijn beoordeling te kennen met betrekking tot de draagwijdte van de ministeriële omzendbrieven die de rechtscolleges zouden vrijstellen van het nakomen van een wettelijke bepaling.

3.1.4.2.9. Klachtendossier dat gegrond werd verklaard om diverse redenen

(28) en (29)

Op 22 juli 2004, heeft de klaagster, in haar hoedanigheid van curator, klacht ingediend in hoofde van verduistering, malversaties en schriftvervalsing tegen twee advocaten in het kader van hun opdracht van curator bij faillissementen of van vereffenaars. Deze advocaten zijn nauwe verwanten van een lid van het parket.

⁴³ Aanbeveling van 12 maart 2009 over de vraag welke informatie over de identiteit van magistraten aan de rechtzoekende mag worden verstrekt.

Ze meent dat in deze omstandigheid de onpartijdigheid en de objectiviteit van de magistraten zowel van het parket als van de rechtbank van eerste aanleg in het gedrang komt en dat een ontslag verantwoord is.

De curator doet haar beklag dat de procureur des Konings nooit het verzoek tot ontslag overgemaakt heeft aan het Hof van Cassatie en dit, zonder enige verantwoording, terwijl hij wist van de noodzaak ervan en er het ontwerp van had opgemaakt. Hij liet door zijn kantoor de eindvorderingen opmaken met deels een buitenvervolginstelling en deels een opheffing van de verjaring zonder dat de zaak werd onderzocht.

Uit het onderzoek gevoerd door de commissie blijkt dat de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg en de procureur des Konings, van bij het begin, meenden dat het moeilijk was een magistraat te vinden binnen het arrondissement om de klacht te onderzoeken zonder bij derden een vermoeden van partijdigheid te wekken. Ondanks deze unanieme opvatting, dient de procureur des Konings dit verzoek tot ontslag niet in terwijl het dossier hem hiertoe werd meegedeeld en op zijn verzoek door de onderzoeksrechter.

Uit het onderzoek blijkt ook dat het dossier gedurende tien maanden werd bewaard bij het parket, met de instemming van het parket-generaal, zonder dat enige taak werd verricht. Het openbaar ministerie haalt zijn bezorgdheid aan voorrang te verlenen aan de vergoeding van de slachtoffers. Vervolgens, in opdracht van de procureur-generaal, worden vorderingen van niet-vervolginstelling opgesteld wegens gebrek aan bezwaren, terwijl er geen enkele onderzoeksdaad kon worden gesteld. Ook al stelt de commissie de prioriteit dat een parket kan verlenen aan de vergoeding niet terug in vraag, is ze evenwel van oordeel dat deze mogelijkheid niet meer bestaat, zoals in dit geval, als het ontslag zich opdringt. Bovendien, en als deze prioriteit wordt toegepast, onthefte ze het openbaar ministerie niet van zijn eerste opdracht, meer bepaald het vervolgen van de inbreuken.

Al deze vaststellingen hebben de commissie ertoe gebracht te stellen dat het openbaar ministerie dit dossier een gunstbehandeling heeft gegeven ten opzichte van de advocaat tegen wie de curator klacht had ingediend.

3.1.5. Naar een gefaseerde klachtenbehandeling met een centrale registratie

In oktober 2003 formuleerden de commissies reeds het voorstel tot reorganisatie van de klachtenbehandeling voor de rechterlijke orde. Belangrijke uitgangspunten voor de commissies waren :

- de klachten moeten gefaseerd behandeld worden, dus in de eerste plaats daar waar het probleem is ontstaan en pas in tweede instantie binnen de HRJ;
- centralisatie en opvolging van de klachten binnen de HRJ ten behoeve van kwaliteitsgarantie enerzijds en als bron voor het formuleren van aanbevelingen en voorstellen anderzijds. Dit moet toelaten de werking van de rechterlijke orde te optimaliseren tegenover de burger.

Bij brief van 23 november 2005 vroeg de Senaat het advies van de Hoge Raad voor de Justitie over twee wetsvoorstellen⁴⁴ met betrekking tot een nieuwe klachtenbehandeling voor de rechterlijke orde.

In zijn advies⁴⁵ bevestigt de HRJ de noodzaak van een centralisatie van de klachten. Deze centralisatie zal immers de advies- en onderzoekscommissies en derhalve ook de Hoge

⁴⁴ Wetsvoorstel tot invoering van een procedure van klachtenbehandeling binnen de rechterlijke orde en tot wijziging van artikel 259bis van het Gerechtelijk Wetboek, teneinde de Hoge Raad voor de Justitie aan te wijzen als beroepsinstantie met een ombudsfunctie inzake justitie, *Parl. St.* Senaat 2003-2004, nr. 3-286/1 (op 23 oktober 2003 ingediend door Clotilde NYSSENS). Wetsvoorstel tot invoering van een eenvormige procedure voor de behandeling van klachten betreffende de rechterlijke organisatie, *Parl. St.* Senaat 2003-2004, nrs. 3-440/1 (op 6 januari 2004 ingediend door Nathalie de T'SERCLAES).

⁴⁵ Het advies werd weliswaar goedgekeurd in de Algemene Vergadering van 22 februari 2006, maar het advies zelf werd nog grotendeels voorbereid in 2005.

Raad in staat stellen om over meer informatiebronnen te beschikken en zodoende over een breder "draagvlak" voor hun aanbevelingen. Deze visie wordt ook gedeeld door het parlement en de minister van Justitie.

Het komt de advies- en onderzoekscommissies toe deze centralisatiefunctie op te nemen, te meer daar het de Grondwetgever zelf is die de Hoge Raad, vanwege zijn onafhankelijke positie ten aanzien van de grondwettelijke machten, de bevoegdheid heeft verleend om de klachten over de werking van de rechterlijke orde te ontvangen en op te volgen.

Zowel de wetsvoorstellen als het advies van de HRJ bevestigen tevens dat de klacht het best in prioritaire orde wordt behandeld op het niveau van het rechtscollege of korps (rechtbank, parket of auditoraat) waarop zij betrekking heeft. In het belang van de burger dienen de advies- en onderzoekscommissies evenwel de controle op de behandeling van de klacht te behouden, moeten zij de behandeling die de klacht kreeg kunnen analyseren, moeten zij kunnen optreden op de tweede lijn, en tot slot moeten zij - op basis van een analyse van alle klachten- aanbevelingen kunnen formuleren.

Nadat de wetsvoorstellen wet geworden zullen zijn, zal de klachtenbehandeling als volgt verlopen :

- 1) alle instanties of overheden die een klacht over de werking van de rechterlijke organisatie ontvangen, moeten die doorsturen aan de Hoge Raad, die deze registreert;
- 2) de Hoge Raad stuurt de klacht aan het bevoegde rechtscollege of korps, en brengt de klager daarvan op de hoogte;
- 3) het rechtscollege of korps behandelt volgens zijn interne procedure de klacht binnen een termijn van drie maanden (vier maanden indien het nodig is iemand te horen) en brengt de klager en de Hoge Raad op de hoogte van het gevolg dat aan de klacht werd verleend;
- 4) de Hoge Raad volgt de behandeling door het rechtscollege of het korps en analyseert de behandeling van de klacht: eventueel kan de Hoge Raad, op verzoek van de klager die niet tevreden zou zijn over de behandeling die op de "eerste lijn" aan de klacht werd gegeven, optreden als "ombudsman" en een oplossing voor het opgeworpen probleem aanbevelen;
- 5) in bepaalde gevallen kunnen de advies- en onderzoekscommissies beslissen om de klacht zelf te behandelen;
- 6) op grond van de individuele klachten kan de Verenigde advies- en onderzoekscommissies beslissen om de betrokken instanties, de minister van Justitie, de Kamer van volksvertegenwoordigers en de Senaat elke aanbeveling te sturen die bedoeld is om de werking van de rechterlijke orde te verbeteren.

De Hoge Raad is van mening dat dit systeem voor de burger een grotere kans op een concrete oplossing waarborgt. Bovendien biedt het systeem de burger de mogelijkheid van een tweede lectuur van zijn klacht voor het geval de behandeling op de eerste lijn hem geen voldoening schenkt.

Voor de rechterlijke organisatie biedt het voorgestelde systeem het voordeel dat de betrokken overheid geresponsabiliseerd wordt, en dat de klachtenbehandeling efficiënter zal verlopen. Het systeem houdt ook een preventieve functie in en draagt ten slotte ook bij tot een betere relatie tussen de burger en het gerechtelijk apparaat.

Om de klachtenbehandeling maximaal te optimaliseren heeft de Hoge Raad voor de Justitie een specifiek beheersinstrument voor een eenvormige en gerichte gegevensverzameling en klachtenopvolging uitgewerkt, dat sinds 1 januari 2008 operationeel is zodat een meer verfijnde analyse van de geregistreerde klachten sindsdien mogelijk is.

De Kamer van volksvertegenwoordigers heeft op 25 maart 2010 een wetsvoorstel goedgekeurd tot hervorming van de procedure van klachtenbehandeling bij de Hoge Raad

voor de Justitie. De Commissie voor de Justitie van de Senaat heeft het ontwerp besproken op 4 mei 2010.
De HRJ vraagt dat het wetsvoorstel zo snel mogelijk uit verval wordt ontheven.

3.2. ANDERE TOEZICHTMIDDELEN

3.2.1. Verslag over de algemene werking van de rechterlijke orde

Het Gerechtelijk Wetboek bepaalt dat de Hoge Raad van de hoven, rechtbanken, parketten en auditoraten jaarlijkse verslagen over de algemene werking van de rechterlijke orde ontvangt. Die verslagen moeten enerzijds een bestendige opvolging en controle van die algemene werking door de rechtstreeks betrokkenen mogelijk maken, en zijn anderzijds ook opgevat als instrument om eventuele disfuncties snel te identificeren en aan te pakken. Bovendien vormen zij een belangrijk gegeven voor de beleidsplannen van de korpschefs en de evaluatie⁴⁶ ervan.

Aan de hand van een analyse en evaluatie van die werkingsverslagen maakt de Hoge Raad zijn jaarlijks verslag op over de werking van de rechterlijke orde, ten behoeve van de minister van Justitie, de Kamer van volksvertegenwoordigers, de Senaat en de korpschefs van de hoven en van het openbaar ministerie bij die hoven.

In 2009 publiceerde de Hoge Raad geen verslag over de algemene werking van de rechterlijke orde.

3.2.2. Algemeen toezicht op en bevordering van het gebruik van de middelen van interne controle binnen de rechterlijke orde

In 2009 publiceerde de Hoge Raad geen verslag over de aanwending van de interne controlemiddelen binnen de rechterlijke orde.

3.2.3. Bijzonder onderzoek naar de werking van de rechterlijke orde

1. Op 23 december 2008 heeft de Verenigde advies- en onderzoekscommissie van de Hoge Raad voor de Justitie beslist om een bijzonder onderzoek in te stellen naar de werking van de rechtscolleges en parketten in de zaak-Fortis, overeenkomstig artikel 259*bis*-16 van het Gerechtelijk Wetboek.

Dat bijzonder onderzoek beoogt enkel een evaluatie van de werking van de rechterlijke organisatie in het verloop van de rechtspleging die uitmondde in de beschikking van 18 november 2008 van de voorzitter van de rechtbank van koophandel te Brussel en in het arrest van 12 december 2008 van de 18^e kamer van het hof van beroep te Brussel.

Het verslag over het bijzonder onderzoek is in hoofdzaak gebaseerd op de informatie die werd verkregen tijdens de hoorzittingen op de Hoge Raad, die in maart 2009 werden afgesloten, en die gesteund waren op de informatie die toen voorhanden was. Sommige feiten die door de gehoorde personen werden meegedeeld, vallen onder het beroepsgeheim en konden dan ook niet in het verslag worden opgenomen.

Het verslag over het bijzonder onderzoek neemt geen informatie in aanmerking die na die datum in de pers aan het licht werd gebracht en die blijkbaar gesteund is op gegevens uit het dossier over het lopende strafrechtelijk onderzoek van het hof van beroep te Gent. Omwille van het beginsel van het geheim van het onderzoek wil de Hoge Raad zich niet

⁴⁶ *Parl. St.*, Kamer, 1997-98, nr. 1677/1, 91.

uitspreken over gegevens die via perslekken werden onthuld en waarover totnogtoe geen beslissing werd genomen.

Voorts mag de Verenigde advies- en onderzoekscommissie zich niet bemoeien met de gerechtelijke afhandeling van een lopende zaak. Het verslag van de Hoge Raad mag geen afbreuk doen aan het recht op een billijk proces van de personen tegen wie een strafrechtelijke en tuchtrechtelijke procedure loopt. Bijgevolg konden over sommige feiten geen opmerkingen of aanbevelingen worden geformuleerd.

2. Het bijzonder onderzoek heeft verschillende soorten disfuncties aan het licht gebracht: contacten tussen leden van beleidscellen en magistraten zonder de hiërarchische weg te volgen, aanwezigheid van magistraten van het openbaar ministerie in beleidscellen zonder dat daarover een deontologische regeling bestaat, gebrekkig humanresourcesbeheer, afwezigheid van een sociaal statuut voor de magistraat, onaangepaste wettelijke bepalingen over de heropening van de debatten en de procedure van artikel 1088 van het Gerechtelijk Wetboek (vernietiging wegens overschrijding van bevoegdheid), optreden van het openbaar ministerie bij de korpschef terwijl de zaak in beraad was, een korpschef won over een hangend dossier het advies van een hogere korpschef in, weinig comfortabele positie van de korpschef (die zowel een rol heeft van bemiddeling, ondersteuning als tuchtoverheid). De Verenigde advies- en onderzoekscommissie heeft dan ook een aantal aanbevelingen voor het algemeen beleid geformuleerd, die tot doel hebben de werking van justitie te optimaliseren, met inbegrip van de relaties tussen de rechterlijke macht en de andere staatsmachten.

Naar aanleiding van haar bijzonder onderzoek naar de zaak-Fortis kwamen eveneens de beperkingen van de Verenigde advies- en onderzoekscommissie voor haar bevoegdheid inzake bijzonder onderzoek aan het licht, onder meer wegens de beperkte onderzoeksmiddelen en het bestaan van lopende gerechtelijke, strafrechtelijke en tuchtrechtelijke procedures. De Hoge Raad formuleert daarom een aantal aanbevelingen om de slagkracht van de Verenigde advies- en onderzoekscommissie te verstevigen.

3. Tijdens het bijzonder onderzoek kwamen diverse contacten aan het licht tussen enerzijds leden van ministeriële beleidscellen, van wie sommigen gedetacheerde parketmagistraten zijn, en anderzijds magistraten van het openbaar ministerie, van wie er twee een advies in het dossier-Fortis dienden te verstrekken.

Overigens bevestigt geen enkel van de verzamelde gegevens dat de leden van het openbaar ministerie die een advies verstrekten, zowel in eerste aanleg als in hoger beroep, bij het opstellen van hun adviezen eventuele druk die op hen werd uitgeoefend in aanmerking zouden hebben genomen.

Die onderscheiden contacten vonden plaats zonder dat de gebruikelijke hiërarchische weg werd gevolgd.

Zij creëren een schijn van partijdigheid en een indruk van beïnvloeding.

De Hoge Raad doet dan ook de aanbeveling dat enkel de minister van Justitie en de leden van zijn beleidscel in contact zouden kunnen treden met leden van het openbaar ministerie. De Hoge Raad is van oordeel dat daarbij de gebruikelijke hiërarchische weg moet worden gevolgd en dat men zich bijgevolg tot de bevoegde procureur-generaal moet richten. Er moet een duidelijke, transparante, en schriftelijke procedure worden gevolgd, zodat er naderhand geen discussie over de aard en het doel van dat contact kan ontstaan. Hoogdringendheid is geen reden om van die regels af te wijken. Evenwel is een zekere soepelheid wel aanvaardbaar. Niettemin is het ongeacht de omstandigheden noodzakelijk dat elke tussenkomst kan worden getraceerd.

De Hoge Raad is eveneens van mening dat meer omzichtigheid geboden is wanneer de Staat een partij in het geding is of een belang heeft bij de uitkomst van het proces, om te vermijden dat een vermoeden van ongelijke behandeling van de partijen of van inbreuk op de onafhankelijkheid van de magistraten zou ontstaan. De rechtzoekende mag immers niet de indruk krijgen dat de Staat in het proces tegelijk rechter en partij is en dat er tussen de

gedingpartijen geen echte gelijkheid bestaat, of dat de magistraten niet op onafhankelijke wijze handelen.

Hoe dan ook is de Hoge Raad van mening dat in individuele dossiers de contacten tussen de minister van Justitie (of zijn beleidscel) en het openbaar ministerie ontoelaatbaar zijn wanneer de zaak al in beraad werd genomen.

- Wat meer in het bijzonder de aanwezigheid van gedetacheerde leden van het openbaar ministerie in de beleidscellen betreft, is de Hoge Raad van mening dat de ondergeschikte relatie die als gevolg van de detachering van een magistraat naar een beleidscel ontstaat, het imago van onafhankelijkheid en onpartijdigheid van die magistraat kan schaden. Er ontstaat immers een conflict tussen de onafhankelijkheid van de magistraat en zijn loyauteit tegenover zijn minister. Bovendien bestaat het gevaar op collusie en politieke bestempeling van de betrokken magistraat.

Bijgevolg doet de Hoge Raad de aanbeveling om uitsluitend detachering van een lid van het parket naar de beleidscel van de minister van Justitie toe te staan. Ook is het van essentieel belang dat er duidelijke deontologische regels komen waaraan de parketmagistraten zich dienen te houden wanneer zij als gedetacheerd magistraat in contact treden met de gerechtelijke wereld.

Tot slot dient de terbeschikkingstelling van een parketmagistraat te gebeuren na tussenkomst van het College van procureurs-generaal, dat zodoende zou fungeren als tussenpersoon tussen de gerechtelijke en de politieke wereld, zodat kan worden vermeden dat de betrokken magistraat een politieke stempel krijgt.

4. Het is gebleken dat het beraad werd gekenmerkt door sterke spanningen tussen de leden van de 18^e kamer. Sommige magistraten hebben ongebruikelijke initiatieven genomen en hebben andere magistraten, die niet tot de zetel behoren, verteld over de interne moeilijkheden van het beraad. De persoonlijke conflicten tussen de betrokken magistraten werden naar buiten gebracht.

De Hoge Raad voor de Justitie zal een reflectie starten over de vraag wat voor beleid inzake humanresourcesbeheer kan worden geïntroduceerd teneinde een bemiddelings- en begeleidingsfunctie in te stellen voor magistraten van parket en zetel.

Er zal ook een reflectie worden gevoerd over de rol van de magistraat die in de minderheid werd gesteld. De mogelijkheid om een *dissenting opinion* te formuleren, zal worden onderzocht.

5. Tijdens de zaak-Fortis is gebleken dat de bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek over de procedure tot heropening van de debatten (artikelen 772, 773, 774 en 776 van het Gerechtelijk Wetboek) verhinderden dat snel kon worden geantwoord op het verzoekschrift tot heropening van de debatten dat door een van de partijen werd ingediend. De partijen beschikken immers over een termijn van acht dagen om hun opmerkingen te formuleren. Een ander log gegeven in de procedure was de verplichting om van het verzoekschrift kennis te geven aan elk van de talrijke partijen. Bovendien zagen sommigen in het indienen van dat verzoekschrift een verdragingsmanoeuvre.

Toegegeven, in elke gerechtelijke procedure kunnen de partijen gebruik maken van de mogelijkheid om een verzoekschrift tot heropening van de debatten in te dienen, om op die manier de zaak te vertragen.

Evenwel biedt het verzoekschrift tot heropening van de debatten de rechter ook de gelegenheid om rekening te houden met nieuwe en belangrijke gebeurtenissen die zich hebben voorgedaan nadat de zaak in beraad werd genomen.

Het is dan ook belangrijk dat die mogelijkheid behouden blijft, niet zonder procedureregels te bepalen die eventuele manoeuvres van een partij tegengaan. Ook dienen de regels voor de dringende procedures te worden aangepast.

6. Naar aanleiding van het optreden van het openbaar ministerie, vanuit zijn controle- en toezichtbevoegdheid die omschreven is in de artikelen 140 en 399 van het Gerechtelijk Wetboek, bij de eerste voorzitter van het hof van beroep te Brussel, terwijl de zaak in graad van hoger beroep in beraad was genomen, stelt de Hoge Raad zich vragen over het

bereik van de controleopdrachten van het parket die omschreven zijn in de artikelen 140 en 399 van het Gerechtelijk Wetboek.

De Hoge Raad voor de Justitie merkt op dat een zaak die in beraad is genomen, tot de uitsluitende bevoegdheid behoort van de magistraten die de zetel samenstellen.

Het is dan ook hun bevoegdheid om, uitsluitend onder elkaar, alle moeilijkheden te regelen die zich tijdens het beraad zouden voordoen. Indien nodig moet de korpschef worden geraadpleegd om te helpen bij het zoeken naar een oplossing en/of op te treden als bemiddelaar.

Zo is het tijdens het beraad de taak van het openbaar ministerie om zijn toezicht met de grootst mogelijke voorzichtigheid uit te oefenen en elk initiatief te vermijden dat kan worden beschouwd als een tussenkomst die de beslissing zelf kan beïnvloeden.

De Hoge Raad doet dan ook de aanbeveling dat een lid van het parket, aan wie een magistraat van de zetel tijdens het beraad een document over dat beraad toevertrouwt, het bestaan en de inhoud van dat document officieel zou meedelen aan de betrokken korpschef, zonder evenwel op enige andere wijze met hem in contact te treden. Iedere andere gedraging zou de indruk kunnen geven dat het een vorm van drukuitoefening is, zelfs als dat niet zo is.

Het openbaar ministerie en de minister van Justitie moeten nog meer voorzichtigheid aan de dag leggen wanneer de Staat rechtstreeks of onrechtstreeks een partij in het geding is en de minister van Justitie zijn bevoegdheid van toezicht en controle kan uitoefenen. Men moet immers tegen elke prijs vermijden dat ook maar het minste vermoeden van ongelijkheid tussen de partijen zou ontstaan of dat de magistraten van de zetel niet volkomen onpartijdig zijn omdat de Staat partij is in het geding. Op alle mogelijke manieren moet worden vermeden dat bij de burger een dergelijk vermoeden zou ontstaan.

7. Tijdens haar bijzonder onderzoek heeft de Verenigde advies- en onderzoekscommissie zich gebogen over de afbakening en de grenzen van de opdrachten van de korpschefs.

- Over de samenstelling van de 18^e kamer is de Hoge Raad van oordeel dat de waarborg van onafhankelijkheid die justitie moet bieden, volledig verantwoordt dat een magistraat niet mag worden opzijgezet met als enige argument dat het een kwestie is van onverzoenbaar humeur. Tegelijkertijd mag de rechtzoekende niet te lijden hebben onder het bestaan van relationele moeilijkheden tussen de leden van een hof of een rechtbank. De korpschef moet anticiperen op het risico op wrijvingen tussen leden van zijn rechtscollege, zelfs indien hij over weinig middelen beschikt om die op te lossen. Als *manager* van zijn rechtscollege moet hij idealiter optreden om dergelijke moeilijkheden te voorkomen en om te vermijden dat zij uitmonden in scherpe conflicten, zoals in casu. In de hoven en rechtbanken zou meer aandacht moeten uitgaan naar het humanresourcesbeheer. Bovendien is het belangrijk dat de korpschefs kunnen rekenen op de nodige ondersteuning en opleiding om dergelijke conflicten zo goed mogelijk te beheersen.

- De korpschef heeft verschillende initiatieven genomen om in contact te treden met de zieke magistraat. Die talrijke initiatieven brachten het ontbreken van een duidelijk sociaal statuut voor magistraten aan het licht. Er bestaat immers geen echte automatische schorsing van prestaties tijdens de ziekte van een magistraat.

De Hoge Raad doet daarover de aanbeveling dat de wetgever, in overleg met de Adviesraad van de magistratuur, dringend voor de magistraten een modern en transparant sociaal statuut zou regelen dat onder meer op duidelijke wijze zou vaststellen welke juridische gevolgen verbonden zijn aan een ziekte en wat de onmiddellijke weerslag daarvan is op de uitoefening van het ambt van magistraat.

- In de zaak-Fortis werd in een hangende zaak een beroep gedaan op de korpschef van het rechtscollege van het hogere echelon. Volgens de Hoge Raad is het niet aangewezen dat de korpschef het advies inwint van de korpschef van het hogere echelon. Het is dan ook niet aangewezen dat de korpschef van het rechtscollege van het hogere echelon de magistraten van het lagere rechtscollege raadgevingen, hoe wijs ook, verstrekt over een lopende zaak, zelfs indien die korpschef in geval van hoger beroep geen zitting zou nemen. Bij de behandeling van de zaak door zijn rechtscollege, zal dat rechtscollege zich dan immers

misschien moeten uitspreken over de regelmatigheid van de handelingen die werden verricht op advies of naar aanleiding van het optreden van die korpschef. Ondoordringbaarheid tussen de echelons is derhalve noodzakelijk.

De korpschef van de betrokken instantie heeft, als manager, de taak om oplossingen te zoeken voor de moeilijkheden die hem worden voorgelegd.

Eventueel kan hij het advies inwinnen van leden van zijn eigen korps.

- Tot slot toont de zaak-Fortis duidelijk in welke moeilijke situatie een korpschef kan terechtkomen wanneer hij wordt geconfronteerd met sommige moeilijkheden. Hij staat alleen en bevindt zich in een weinig comfortabele situatie. De Hoge Raad is van oordeel dat het nuttig zou zijn mochten de magistraten terecht kunnen bij een adviesorgaan dat de opdracht heeft om tegemoet te komen aan sommige problemen van de magistraten (deontologische vragen, drukuitoefening door de politieke wereld, ...). De Hoge Raad zou als contactpunt voor die magistraten kunnen optreden bij moeilijkheden.

- De oncomfortabele situatie van de korpschef – tegelijkertijd bemiddelen, steun verlenen, en tuchtrechtelijke overheid zijn – die naar aanleiding van de zaak-Fortis aan het licht kwam, leidt eveneens tot de suggestie dat de opdrachten van een korpschef duidelijker moeten worden omschreven. Het is aangewezen om de managementtaken van de korpschefs duidelijker af te bakenen, tegenover de rechtsprekende taken en de traditionele controletaken, die in het Gerechtelijk Wetboek zijn bepaald.

8. De zaak-Fortis heeft getoond dat de betrokkenheid van de korpschef in een dossier reden is tot moeilijkheden wanneer de feiten aanleiding zouden geven tot een tuchtrechtelijke procedure, zoals in het onderhavige geval. De Hoge Raad doet dan ook de aanbeveling om de procedure voor tuchtzaken in haar geheel te hervormen. In dat verband is de Hoge Raad van oordeel dat de tuchtprocedure voor de magistraten van de rechterlijke orde niet langer onder de bevoegdheid moet vallen van een tuchtverheid die te dicht bij de betrokken magistraat staat. In de huidige procedure heeft de tuchtverheid onvoldoende afstand, zodat de burger de indruk krijgt van een gebrek aan onpartijdigheid. Het tuchtrecht van de magistraten (althans, het onderzoek en de zware sancties) zou moeten worden toevertrouwd aan een extern en onafhankelijk orgaan, waarin ook niet-magistraten zitten. De Hoge Raad stelt voor, gelet op zijn bevoegdheid inzake humanresourcesbeheer, zijn bevoegdheid inzake externe controle, zijn paritaire samenstelling (magistraten en niet-magistraten), en zijn onafhankelijke positie, om de bevoegdheid inzake tuchtrecht voor de magistraten over te hevelen naar de Hoge Raad.

9. Het is eveneens verantwoord om nieuwe bevoegdheden inzake tucht aan de Hoge Raad toe te kennen om de bijzondere onderzoeken van de Verenigde advies- en onderzoekscommissie te optimaliseren. Momenteel kan de Verenigde advies- en onderzoekscommissie een tuchtrechtelijk noch een strafrechtelijk onderzoek voeren. Voorts kan zij zich niet inmengen in een lopende tuchtprocedure, en al evenmin, *a fortiori*, in een lopende strafrechtelijke procedure. Dit verbod om zich te mengen in lopende tuchtrechtelijke dossiers beperkt de commissie in grote mate bij haar analyse van alle gegevens uit een bijzonder onderzoek waarin een of meer dan een magistraten direct betrokken zijn.

Het bijzonder onderzoek van de Verenigde advies- en onderzoekscommissie zou veel doeltreffender verlopen mocht die commissie over de bevoegdheid beschikken om zowel structurele disfuncties als individuele disfuncties, van tuchtrechtelijke aard, te behandelen.

- De Hoge Raad is eveneens van oordeel dat de slagkracht van de Verenigde advies- en onderzoekscommissie moet worden verbeterd.

Daartoe zal het nodig zijn om artikel 259bis-16 § 3 van het Gerechtelijk Wetboek te wijzigen zodat alle door de leden van de Verenigde advies- en onderzoekscommissie opgeroepen personen, ook zij die niet behoren tot de rechterlijke orde, ertoe verplicht worden om aanwezig te zijn op de hoorzittingen om onder ede te kunnen worden gehoord.

Wat de toegang tot een lopend gerechtelijk dossier betreft is de Hoge Raad er voorstander van dat hij, via een gerechtelijke overheid, toegang zou verkrijgen tot sommige gegevens uit een lopend dossier die de commissie nodig heeft voor haar onderzoek.

10. In de zaak-Fortis zijn tussen leden van de drie staatsmachten scherpe problemen gerezen op het vlak van institutionele communicatie. Gelet op de specifieke plaats van de Hoge Raad (onafhankelijke gevestigde overheid, op het snijpunt van de drie grote grondwettelijke machten, met de opdracht te waken over het evenwicht tussen de machten, wat justitie betreft), is de Hoge Raad van mening dat wanneer zich ernstige problemen voordoen in de institutionele relaties tussen de drie grondwettelijke machten en meer in het bijzonder tussen de rechterlijke macht en de politieke macht, problemen over de werking van justitie die de fundamentele beginselen van onze democratie kunnen ondermijnen, de leden van de rechterlijke macht over de mogelijkheid moeten beschikken om de Hoge Raad daarvan op de hoogte te brengen.

11. Het onderzoek naar de zaak-Fortis heeft aan het licht gebracht wat de nadelen zijn van een gerechtelijk dossier dat uitsluitend in een papieren versie bestaat. De Hoge Raad doet de aanbeveling om, binnen de kortst mogelijke termijnen, voort te werken aan het project om het dossier om te zetten in een elektronisch dossier. Het bestaan van een dossier in niet-materiële vorm zou de mogelijkheid bieden om tegelijkertijd te waarborgen dat het (digitale) origineel door de griffier wordt bewaard, en de Staat de weinig dure mogelijkheid heeft de Staat om afschriften af te leveren aan de belanghebbende partijen.

12. Tot slot heeft de zaak-Fortis aangetoond dat in burgerlijke zaken, waar tevens belangen van de federale overheid op het spel staan, het louter overwegen door de minister van Justitie om toepassing te maken van artikel 1088 Gerechtelijk Wetboek, al de indruk kan wekken dat er sprake kan zijn van enige vorm van belangenvermenging : de federale overheid die enerzijds een partij in zaken is (via de Federale Participatie- en Inversteringsmaatschappij), doch die anderzijds overweegt deel te nemen aan de uitoefening van de rechterlijk macht in dezelfde zaak. De bedoeling van artikel 1088 Gerechtelijk Wetboek is nochtans enkel en alleen het herstellen van de openbare orde.

In rechte dient steeds elke schijn van partijdigheid te worden uitgesloten, ("justice must also seen to be done") en het recht op een eerlijk proces met de daar aan verbonden gelijkheid van wapens, zoals voorzien in diverse internationale verdragen, moet te allen tijde worden gegarandeerd.

De Hoge Raad voor de Justitie doet dan ook de aanbeveling om de procedure voorzien in artikel 1088 Gerechtelijk Wetboek aan te passen en aan de procureur-generaal van het Hof van Cassatie de bevoegdheid te geven om ambtshalve op te treden wanneer hem gevallen van machtsoverschrijding ter kennis worden gebracht.

Op 16 december heeft de algemene vergadering het verslag over de actualisering van de audit van het hof van beroep van Brussel goedgekeurd.

3.2.4. De doorlichting van de werking van de rechterlijke orde

In het najaar van 2003 en het voorjaar van 2004 werd het hof van beroep te Brussel een eerste keer doorgelicht door de Verenigde advies- en onderzoekscommissie van de Hoge Raad voor de Justitie. Op 30 juni 2004 werd het verslag over deze doorlichting goedgekeurd.

In het najaar van 2005 werd de opvolging van deze doorlichting opgestart, bij middel van een vragenlijst, die in mei 2006 door het hof van beroep werd ingevuld.

Daaropvolgend werd tussen het hof van beroep en de Verenigde advies- en onderzoekscommissie een protocol afgesloten om een nieuwe doorlichting uit te voeren.

In november 2006 is deze doorlichting gestart. De auditwerkzaamheden op het terrein werden afgerond op 31 maart 2007.

De doelstelling bestond erin om, via het onderzoek van de organisatie, de activiteiten en de processen van het hof van beroep te Brussel, te evalueren of de behandeling van de burgerlijke en strafrechtelijke zaken van het begin tot het einde onder controle en geoptimaliseerd was.

Drie elementen hebben aanleiding gegeven tot het actualiseren van de doorlichting die werd uitgevoerd door de Verenigde advies- en onderzoekscommissie en beschreven in het verslag van 10 april 2008.

Eerst en vooral dient te worden opgemerkt dat het organiseren van een "follow up" (opvolging van de realisatie van de aanbevelingen/voorstellen) deel uitmaakt van het normale doorlichtingsproces. Dergelijke follow up was ingeschreven in het protocol dat aan de hiervoor genoemde doorlichting voorafging en waarin gedetailleerd werd beschreven uit welke verschillende fases het verloop van de doorlichting bestond.

Daarnaast is er het verslag van het "parlementair onderzoek van 18 maart 2009 naar de eerbiediging van de Grondwet, in het bijzonder de scheiding der machten, en de wetten in het raam van de tegen de nv Fortis ingestelde gerechtelijke procedures".⁴⁷ In dit verslag werd op pagina 72 de aanbeveling (nummer 2.6) gedaan dat "De werking van het hof van beroep te Brussel moet worden doorgelicht. Daartoe moet de reeds door de Hoge Raad voor de Justitie uitgevoerde doorlichting bij de tijd worden gebracht; het resultaat daarvan moet vóór het einde van dit jaar worden voorgelegd aan de commissie voor de Justitie."

Ten slotte is er de specifieke vraag van de minister van Justitie – naar aanleiding van voornoemde aanbeveling –, bij brief van 3 april 2009, om het verslag van 10 april 2008 over de werking van het hof van beroep te Brussel te "actualiseren".

3.2.4.1. Synthese

1. Het is gebleken dat het hof weinig of geen initiatieven heeft genomen om op een doorzichtige, gestructureerde en planmatige wijze over te gaan tot het daadwerkelijk evalueren en implementeren van de aanbevelingen van het doorlichtingsverslag van de Hoge Raad van 10 april 2008.
2. Ook aan de door het hof uitgevoerde zelfevaluatie via de methode van de Integrale Kwaliteitszorg (IKZ), in de periode oktober-december 2006, werd geen verder gevolg gegeven. Het verslag bevat nochtans voorstellen, zowel voor de griffie als de magistraten, om de werking van het hof te verbeteren en de interne controle (beheersing) te versterken.

3.2.4.2. Conclusie

De Hoge Raad stelt vast dat er op het vlak van de interne controle sedert de laatste doorlichting weinig of niets is gewijzigd.

De Hoge Raad is van oordeel dat het bijgevolg geen zin heeft een nieuwe, diepgaande doorlichting uit te voeren.

3.2.4.3. Aanbevelingen

1. De leiding van het hof van beroep van Brussel dient ten spoedigste in handen te worden genomen door een bekwame en krachtdadige korpschef, die op een gestructureerde

⁴⁷ Doc 52 1711/007.

wijze aanvang zou nemen met het evalueren, kiezen en prioriseren van de aanbevelingen uit de doorlichting zoals beschreven in het verslag van 10 april 2008 van de advies- en onderzoekscommissie en de verbetervoorstellen uit het zelfevaluatieverslag van december 2006.

2. De korpschef moet de aanbevelingen uit het doorlichtingsverslag en de voorstellen uit het zelfevaluatieverslag evalueren en desgevallend uitvoeren. Bij de benoemings- en aanwijzingsprocedure dient hiervoor de nodige aandacht te worden opgebracht.
3. Het is onontbeerlijk dat de wetgever de nodige initiatieven zou nemen teneinde te komen tot een geldig evaluatiesysteem voor de korpschefs van de zetel met onder meer een follow-up van de beleidsplannen.

* *

*

4. HET MEERJARENPLAN VAN DE HOGE RAAD VOOR DE JUSTITIE

De HRJ heeft beslist om tijdens het nieuwe mandaat 2008-2012 te kiezen voor dezelfde benadering als tijdens het vorige mandaat, namelijk het ontwikkelen van een meerjarenplan voor de implementatie van het managementplan van de Raad.

Hierna vindt u een stand van zaken van de realisatie van het meerjarenplan op 31 december 2009.

(1) PROGRAMMA "DE RELATIE TUSSEN DE BURGER/DE MAATSCHAPPIJ EN JUSTITIE VERBETEREN"

Het programma omvat **drie subdoelstellingen**:

(1.1) BEVORDEREN VAN DE DIALOOG TUSSEN DE BURGER/DE MAATSCHAPPIJ EN JUSTITIE

- **Project "Structureren van de (regionale) dialoog van justitie met de burgermaatschappij" (lopend project)**

Doel: Door het versterken van de dialoog de wederzijdse leereffecten tussen justitie en de maatschappij bevorderen.

Bevoegd projectteam: Dialoog

Stand van zaken

Het projectteam wil de dialoog met de burgermaatschappij organiseren aan de hand van thematische rondetafels.

Er werden al rond twee thema's activiteiten opgestart: de bemiddeling in civielrechtelijke zaken, in handelszaken en in sociale zaken enerzijds, en de mediativering van justitie anderzijds.

Bemiddeling

Met de onderscheiden betrokken actoren – advocaten en magistraten - werden al diverse voorbereidende vergaderingen georganiseerd. Er werden drie buitenlandse deskundigen uitgenodigd: de hr. Andrew Goodman (voorzitter – stichter van SCMA - *Standing Conference of Mediation Advocates* – Verenigd Koninkrijk), mw. Nicolien Verkleij (ondervoorzitter van de rechtbank in Den Haag, voorzitter van de Expertgroep Maatwerk Conflictoplossing, Nederland) en de hr. Fabrice Vert (raadsheer in het hof van beroep van Parijs, Frankrijk).

Die ontmoetingen hadden tot doel na te gaan om welke redenen de magistraten en de advocaten de wet op de bemiddeling nog steeds niet toepassen.

Na afloop van die vergaderingen heeft het projectteam voorgesteld om een studie/debatdag te organiseren over het thema: « Bemiddelen: geloven en gebruiken », op vrijdag 30 april eerstkomend in de Congressaal van het Huis der parlementsleden.

Mediativering

Er wordt ook een rondetafel gewijd aan de mediativering van justitie. Op 10 maart 2009 werd de eerste voorbereidende vergadering georganiseerd. Daarna volgden andere voorbereidende vergaderingen met persmagistraten, vertegenwoordigers van de balies, en vertegenwoordigers uit de journalistieke wereld.

▪ **Project "Voorbereiden en organiseren van het opinieonderzoek 'Justitiebarometer 2010'"**

Doel: In 2010 de justitiebarometer afnemen (3de opinieonderzoek met dit instrument sinds 2002). Voorafgaandelijk het instrument lichtjes bijsturen opdat de gegevens van zoveel mogelijk geïnterviewde personen kunnen gebruikt worden. De resultaten die werden bekomen ingevolge de aanwending van de justitiebarometer bestuderen en de gedane bevindingen binnen en buiten de HRJ communiceren.

Bevoegd projectteam: Dialoog

Stand van zaken

Het projectteam heeft de context onderzocht voor de afname van een derde justitiebarometer, in 2010. Op basis van de bespreking werd de algemene vergadering een nota voorgelegd om voortgang in het dossier te maken in het vooruitzicht van de financiering.

De algemene vergadering heeft de nota goedgekeurd.

Het budget voor de realisatie van de derde barometer werd goedgekeurd door de Kamer.

(1.2) DE JEUGD VERTROUWD MAKEN MET JUSTITIE

▪ **Project "Kennismaken met justitie voor de jeugd"**

Doel: Justitie en haar werking begrijpelijk maken voor de jeugd. Daarvoor wil de HRJ een luik "werking van justitie" invoegen in opvoedende activiteiten die door de Koning Boudewijnstichting ten behoeve van scholen worden georganiseerd/gefinancierd.

Bevoegd projectteam: Jeugd en justitie

Stand van zaken

Voor de uitvoering van dit project zijn er drie sporen:

- een onderdeel "justitie" ontwikkelen in het Knooppunt Democratie van het museum BELvue en de Koning Boudewijnstichting;
- samenwerken met de onderwijsdepartementen van de Gemeenschappen om een onderdeel "justitie" op te nemen in het curriculum van de opleiding tot burgerzin;
- samenwerken met de orden van advocaten.

Wat het eerste spoor, het onderdeel voor het "Knooppunt Democratie" betreft, hebben de leden van het projectteam zich *in situ*, in de aanwezigheid van klassen, concreet rekenschap kunnen geven van de methodologie die wordt aangewend voor het onderdeel burgerzin. Wat de financiering van het onderdeel "justitie" betreft, heeft de HRJ de Kamervoorzitter aangeschreven met het verzoek tot financiering, en daarop heeft de Commissie voor de Comptabiliteit van de Kamer ermee ingestemd om de financiering voor 2009, 2010, en 2011 op te nemen in de dotatie van de HRJ. Op die basis werd op 23 december 2009 een overeenkomst afgesloten tussen de Koning Boudewijnstichting en de HRJ.

Wat het onderdeel "Gemeenschappen" betreft, werd in de Duitstalige Gemeenschap, met de steun van de HRJ, een didactisch koffertje over "Justitie op school" ontwikkeld, dat op ruime schaal in de scholen van de Duitstalige Gemeenschap werd verspreid vanaf het schooljaar 2009-2010. Aan het einde van het schooljaar wordt dat didactisch instrument geëvalueerd.

(1.3) JUSTITIE TOEGANKELIJKER MAKEN

- **Project " Een toegankelijke justitie door begrijpelijke taal, duidelijke procedures, en financieel laagdrempelig"**

Doel: Over volgende aspecten betreffende de toegang van de burger tot justitie een aanbeveling formuleren:

- begrijpelijk taalgebruik;
- procedurele toegankelijkheid;
- financiële toegankelijkheid.

Bevoegd projectteam: Toegang justitie

(2) PROGRAMMA "VERBETERING WERKING RECHTERLIJKE ORGANISATIE"

Het programma omvat **drie subdoelstellingen**:

(2.1) EEN VISIE VOOR DE RECHTERLIJKE ORGANISATIE ONTWIKKELEN

- **Project "Hertekenen rechterlijke organisatie" (lopend project)**

Doel: De gerechten willen hun efficiëntie en dienstverlening aan de burger verbeteren. Hiervoor willen de gerechten hun visie op hun toekomstige organisatie (op het vlak van structuur, personele middelen en materiële middelen) ontwikkelen, kenbaar te maken en bespreken met externe belanghebbenden. De HRJ vervult hierbij de rol van facilitator. Ook de afstemming van de reorganisaties van de zetel en het openbaar ministerie wordt in het kader van deze visieontwikkeling behandeld. Bij de parlementaire debatten omtrent de reorganisatie van de rechterlijke organisatie zou deze visie een belangrijke insteek moeten vormen.

Het op 4 september 2008 door de vertegenwoordigers van de zetel goedgekeurde tussentijds rapport omtrent de stand van zaken van de werkzaamheden kan geraadpleegd worden op de website van de HRJ samen met de door het Openbaar Ministerie opgestelde nota "Krachtlijnen voor een strategisch plan voor de modernisering van het openbaar ministerie".

Bevoegd projectteam: Hertekenen RO

Stand van zaken

Het projectteam bestaat hier uitzonderlijk uit een Centrale werkgroep (CWG) die is samengesteld uit vertegenwoordigers van de verantwoordelijke instanties van de zetel, observatoren van het openbaar ministerie en een vertegenwoordiger van de commissie voor de modernisering van de rechterlijke orde. Ter voorbereiding van voorstellen en uitwerking van beslissingen heeft ze in haar midden een Beperkte werkgroep (BWG) ingesteld. Voor de behandeling van specifieke onderwerpen werden tot op heden 4 thematische werkgroepen (TWG) opgestart: (1) de behandeling van familiale geschillen uit, (2) bijzondere entiteiten, (3) budget, allocatie van middelen en beheerstaken, en (4) bevoegdheidsverschuivingen en mobiliteit. Als facilitator zit de HRJ de verschillende werkgroepen voor. Daarnaast is er binnen de HRJ een werkgroep die als interne begeleidingscommissie voor het project fungeert ("Interne werkgroep").

Het tussentijds rapport van 4 september 2008 van de CWG werd op 11 september 2008 voorgesteld aan de minister van Justitie en de staatssecretaris voor

begroting en gezinsbeleid. Dit verslag bevat een werkhypothese die voorziet in de hertekening van het gerechtelijk landschap in districten. Een district bestaat uit 3 districtsrechtsbanken/districtsafdelingen en een 4de pijler met de vrede- en politiegerechten, en wordt beheerd door een beheerscollege.

Voor een aantal specifieke knelpunten werden thematische werkgroepen opgericht. Het verslag van de werkzaamheden van deze werkgroepen werd op 27 april 2009 goedgekeurd door de Centrale Werkgroep.

De Centrale Werkgroep is nog enkele keren bijeengekomen om het advies van de HRJ over de oriëntatienota van de minister voor te bereiden, maar de andere werkgroepen zijn gedurende enkele maanden niet meer samengekomen.

In november 2009 werd het project nieuw leven ingeblazen. Er werd beslist om een synthesenota op te stellen met de belangrijkste elementen van de voorstellen van de Centrale Werkgroep uit het tussentijds rapport en deze te versturen naar de leden van de Atomiumgroep. De nieuwe synthesenota van de minister van Justitie over de in de Atomiumgroep gevoerde discussies werd besproken.

▪ **Project "*Positieve deontologie*" (2de fase)**

Doel: Voor de magistratuur moet deontologie vooral een middel zijn om de maatschappelijke taak ten aanzien van de burger te verbeteren. Tijdens het vorige mandaat werd een positieve deontologie voor de magistratuur gedefinieerd en vanuit verschillende invalshoeken belicht (actoren, ontwikkelingsmethodiek en al dan niet gebruik maken van codificatie). In deze 2de fase worden naast magistraten van de zetel en het parket ook de balie, wetgevingsambtenaren, en griffiers en parketsecretarissen betrokken bij het opzetten van gezamenlijke stappen ter ontplooiing van dit aspect van integrale kwaliteitszorg voor de burger. Daaropvolgend wordt het mogelijks "vastleggen" van positieve deontologische regels onderzocht.

Bevoegd projectteam: Deontologie

Stand van zaken

De projectgroep is op 1 december 2009 een eerste maal samengekomen. Er is beslist om tijdens de eerste semester van 2010 verschillende ronde tafelgesprekken te organiseren met de verschillende actoren van justitie: advocaten, curatoren, plaatsvervangende rechters, ...

(2.2) VERBETERING WERKPROCESSEN RECHTERLIJKE ORGANISATIE

▪ **Project "*Observatorium voor de rechterlijke organisatie*"**

Doel: Ontwikkelen van een instrument dat toelaat de "good practices" van rechtbanken en parketten in te zamelen en ter beschikking te stellen van de rechterlijke organisatie in haar totaliteit.

Bevoegd projectteam: Observatorium RO

Stand van zaken

De projecten "Observatorium voor de rechterlijke organisatie" en "Prijs voor innovatie in justitie" werden in een eerste fase samengevoegd (tot 12/03/2009). Om op tijd klaar te zijn, wordt de voorbereiding van het reglement en de wijze van toekenning van de prijs voortgezet buiten de werkgroep "Observatorium". Het projectteam heeft kennis genomen van de volgende documenten die nuttig zijn voor de inventarisering van goede praktijken: werkingsverslagen van de

gerechten en parketten, jaarverslag over de algemene werking van de rechterlijke organisatie, nota "Goede praktijken" van de CMRO, en "Justitiedialogen" van Erdman en de Leval).

Momenteel wordt het begrip "goede praktijken" geanalyseerd en nagedacht over een aanpak voor het verzamelen en indelen van goede praktijken.

▪ **Project "Interncontrolesysteem rechterlijke organisatie"**

Doel: Stimuleren van het management van een rechtbank of parket om de beheersing van de risico's bij de uitvoering van de management- en operationele activiteiten binnen de organisatie te verbeteren.

Bevoegd projectteam: Audit

▪ **Project "Auditing rechterlijke organisatie" (lopend project)**

Doel: Verder uitwerken van de methodologie voor interne auditing van de rechterlijke organisatie, wat in essentie neerkomt op een methodologie die het mogelijk maakt om de zwaktes in de risicobeheersing van een rechtbank of parket te identificeren. Deze vorm van audit zorgt tevens voor een versterking van de managementactiviteit door de verantwoordelijken binnen de rechterlijke organisatie zelf.

Ook nagaan in hoeverre de HRJ deze taak niet langer ad hoc uitvoert maar in haar dagelijkse werking inbouwt als een planmatig gestuurde activiteit.

Daarnaast onderzoeken welke vormen van audit voor welke belanghebbenden, die extern zijn aan de rechterlijke organisatie, een meerwaarde kunnen betekenen.

Bevoegd projectteam: Audit

▪ **Project "Verbeteren rapportering van rechterlijke organisatie over haar werking en van HRJ over de werking van de rechterlijke organisatie"**

Doel: Op volgende drie gebieden een aanbeveling formuleren waardoor de rapportage van rechterlijke organisatie en van de HRJ over de rechterlijke organisatie nuttiger wordt gemaakt:

(a) de rapportage binnen de rechterlijke organisatie moet vooral haar werking en beheersing ondersteunen;

(b) de externe rapportage van de rechterlijke organisatie aan diverse actoren moet resultaatgericht zijn en op een uniforme en transparante manier gebeuren;

(c) de rapportage door de HRJ over de algemene werking van de rechterlijke organisatie moet bijdragen tot inzicht in essentiële beleids- en beheersprocessen, en informatie aanreiken die benchmarking tussen de diverse entiteiten van de rechterlijke organisatie mogelijk maakt.

Bevoegd projectteam: Audit

Stand van zaken

Project rapportering

De drie bestaande rapporten (werkingsverslag, verslag over het aanwenden van de middelen van interne controle, verslag over de algemene werking van de rechterlijke organisatie) worden het best herzien.

De werkgroep suggereert volgend voorstel:

- ontwikkelen van rapportering van prestatieinformatie van een gerecht of parket ten behoeve van interne monitoring (bepaalde van deze informatie kan worden samengebundeld in een intern verslag om de jaarlijkse beleidscyclus te

evalueren). De informatie moet worden opgeslagen en kunnen worden geraadpleegd door de HRJ.

- aanmaak door gerechten en parketten van een beknopt werkingsverslag om zich ten overstaan van de maatschappij te verantwoorden.

- gebruik van het algemeen verslag dat door de HRJ wordt opgesteld om thematische informatie aan te reiken aan gerechten en parketten (bijv. één of twee thema's per jaar), eventueel gevolgd door workshops om het erin vervatte ideeënkader beter ingang te doen vinden.

Het voorstel zal aan de algemene vergadering worden voorgelegd ten einde gericht het project te kunnen verder zetten.

Project auditing

Twee opleidingen interne controle en interne audit (1 dag en 1,5 dagen) werden in augustus en september 2009 georganiseerd voor de geïnteresseerde leden.

▪ **Project "Prijs voor innovatie in justitie"**

Doel: De rechtbanken en parketten, of andere organisaties, motiveren om innovatieve initiatieven te nemen ten einde de dienstverlening van justitie aan de burger te verbeteren. Na bepaling van de modaliteiten inzake toekenning van de prijs, de nodige organisatorische stappen ondernemen om de prijs voor de eerste maal medio 2010 uit te reiken.

Bevoegd projectteam: Prijs voor innovatie

Stand van zaken

De « Prijs van de Hoge Raad voor de Justitie » werd in het leven geroepen en in de loop van november 2009 werd de oproep tot de kandidaten bekendgemaakt.

De HRJ ontving 39 kandidaatsdossiers, 19 in het Nederlands, 19 in het Frans, en 1 in die beide landstalen.

De leden van het Selectiecomité hebben alle dossiers doorgenomen en hebben na een eerste selectie 8 dossiers gekozen, 4 Nederlandstalige en 4 Franstalige. Zij hebben de betrokken kandidaten geïnterviewd, en hebben daarna twee dossiers geselecteerd, die aan de algemene vergadering zullen worden voorgelegd met het oog op de toekenning van twee prijzen.

(2.3) VERBETERING PERSONEELSBELEID RECHTERLIJKE ORGANISATIE

▪ **Project "Invoeren van humanresourcesmanagement bij de rechterlijke organisatie"**

Doel: Ontwikkelen van een concrete visie op humanresourcesmanagement voor de rechterlijke organisatie (magistratuur en ook ondersteunend personeel) ten einde de kwaliteit en de efficiëntie van de dienstverlening aan de maatschappij te verbeteren. Daartoe worden onder meer volgende initiatieven genomen:

(a) aan de actoren bevoegd voor personeel, andere dan de HRJ, voorstellen met betrekking tot de volgende aspecten formuleren:

- personeelsplanning (het omschrijven, bepalen en inzetten van de personele middelen, vaststellen van een evenwichtige mix magistraten – ondersteunend personeel);
- competentie management en loopbaanplanning voor de magistratuur (het gebruik van functiebeschrijvingen en competentieprofielen bepalen, bij de loopbaan rekening houden met organisatievereisten - onder meer opleiding - en persoonlijke ontwikkeling);
- beloningssysteem (een evenwichtig en aanvaard systeem ontwerpen bijvoorbeeld op basis van functieweging);

- resultaatgericht evaluatiesysteem ;

(b) binnen de HRJ humanresourcesmanagement invoeren in volgende domeinen:

- de werving van kandidaat-magistraten (vóór de benoeming): de instroom van magistraten onderzoeken en het beroep aantrekkelijker maken, het benoemen van kwaliteitscriteria ten behoeve van de selectie en bepalen van de middelen om die te toetsen;
- optimaliseren van de selectie van kandidaten voor vacante betrekkingen (benoeming en aanwijzing): ontwikkelen van een objectieve selectie- en vergelijkingsmethode van kandidaten, vaststellen van normen en criteria die binnen de toegepaste procedures moeten gehanteerd worden, stimuleren van het verbeteren van de adviesverstrekking door externen, verbeteren van de argumentatie bij de vergelijking van de kandidaten;

(c) standaard functiebeschrijvingen van de magistratuur opstellen.

Bevoegd projectteam: HRM RO

Stand van zaken

Getracht wordt om naar aanleiding van het formuleren van voorstellen inzake HRM de rechterlijke organisatie toe te laten initiatieven te nemen voor de ontwikkeling en implementatie van een HR-beleid.

In een eerste fase werkte het projectteam in 4 thematische groepen aan de volgende HR-aspecten: (1) generieke functiebeschrijvingen magistratuur, (2) personeelsplanning, (3) werving en selectie en (4) competentie management en loopbaanplanning. Om praktische redenen werden de thematische groepen bij beslissing van de centrale werkgroep HRM dd. 8/10/2009 herleid tot één 'centrale werkgroep HRM'.

Met betrekking tot (1) : er werden 8 ontwerpen van generieke functiebeschrijvingen opgesteld (substituut PK, vrederechter, politierechter, onderzoeksrechter, jeugdrechter, 1ste substituut-procureur des Konings, substituut-arbeidsauditeur, procureur des Konings) op basis van interviews met Nederlandstalige functiehouders. Drie bijkomende zijn in voorbereiding (substituut-generaal, substituut-procureur-generaal en substituut PK-jeugdparket). Aan Franstalige kant zal er in februari 2010 met de interviews voor de generieke functiebeschrijving van rechter in de rechtbank van eerste aanleg gestart worden.

De ontwerpen van generieke functiebeschrijving worden inhoudelijk, juridisch en taalkundig gescreend en aangepast o.a. door de leden van een subwerkgroep.

Op verzoek van de Commissie voor de modernisering van de rechterlijke orde vond op 19/10/2009 een samenkomst plaats met vertegenwoordigers van de Commissie en van de HRJ om mogelijke synergieën te bespreken inzake bv. het proces van functiebeschrijving.

Met betrekking tot (2): diverse statistieken werden opgemaakt, intern en door de FOD Justitie. Deze zullen verder worden geanalyseerd. O.a. de resultaten van deze analyse leveren de informatie waarop een echte personeelsplanning kan gebaseerd worden. De realisatie van de hertekening van het gerechtelijk landschap zal op het vlak van personeelsplanning nieuwe mogelijkheden bieden.

Met betrekking tot (3): de personeelsselectie bij andere instellingen (o.a. de politie) werd bekeken en de mogelijke voordelen ervan voor het selecteren van de gewenste competenties besproken. De HRJ heeft beslist om de huidige

selectiemethode t.a.v. instapfuncties en leidinggevende functies op middel- en topmanagementniveau voor de magistratuur te optimaliseren. Voor de sessie 2009-2010 voor het werven van gerechtelijke stagiairs werd een meerkeuzevragenlijst toegevoegd als onderdeel bij het eerste schriftelijk gedeelte. Dit onderdeel werd voorbereid in de BAC-CND- werkgroep 'examens' en uitgewerkt in brede samenwerking met de universiteiten die de wetenschappelijke onderbouw ervoor leverden.

Voor de eerste maal werd het examen tot de toegang gerechtelijke stage en het examen beroepsbekwaamheid ook in het Duits georganiseerd.

Voor de beoordeling van de kandidaten bij het mondeling gedeelte van de diverse selecties, werd de methode van het ervarings- en gedragsgericht interview verfijnd. De leden van de BAC en de CND volgden daartoe een specifieke 2-daagse opleiding.

Op dit ogenblik wordt voor het werven van magistraten en het aanwijzen van leidinggevende functies, het invoegen van het testen van cognitieve vaardigheden en persoonlijkheid onderzocht. De BAC-CND-werkgroep 'adviezen' onderzoekt de mogelijkheid om de adviesformulieren te vereenvoudigen en zo tijdsbesparend te werken. Het openen van een discussie over de toegevoegde waarde van de huidige adviesverleningsprocedure lijkt echter aangewezen.

In het raam van een actievere wervingspolitiek, nam de HRJ deel aan de jobbeurzen, georganiseerd door de rechtsfaculteiten van de VUB, UG, KUL, UCL en ULB (op 14/04/2008, 26/11/2008, 03/03/2009, 19/03/2009, 18/11/2009, 25/11/2009, 16/02/2010 en 25/02/2010).

Met betrekking tot (4) : momenteel wordt nagegaan op welke manier het gekozen competentiemodel kan afgestemd worden op de specificiteit van de magistratuur en hoe de competentieprofielen kunnen worden opgesteld aan de hand van de functiebeschrijvingen.

De algemene vergadering heeft op 16/12/2009 een omstandig antwoord goedgekeurd op de vraag om advies van de minister van Justitie over een modern personeelsmanagement voor de magistraten.

(3) PROGRAMMA "VERBETERING DIENSTVERLENING HOGE RAAD VOOR DE JUSTITIE"

Het programma omvat **twee subdoelstellingen**:

(3.1) VERBETERING COMMUNICATIE

▪ Project "De interne en externe communicatie van de HRJ versterken"

Doel: Zorgen dat de HRJ voor het verbeteren van zijn werking de communicatie tussen de leden en tussen de leden en de administratie optimaliseert. Anderzijds ervoor zorgen dat de HRJ naar buiten toe (burgers, media, magistratuur, advocatuur, minister/ FOD Justitie, parlement, etc.) op transparante wijze communiceert.

Bevoegd projectteam: Pers en communicatie

Stand van zaken

Het projectteam wil concrete projecten opstarten om de externe communicatie van de HRJ te optimaliseren. Zo heeft de werkgroep al twee Newsletters afgewerkt die in januari en in maart 2009 werd verstuurd aan de magistraten, de pers, de partners van de politieke wereld en van het verenigingsleven.

Een specifiek informaticaprogramma werd aangekocht voor een optimaal beheer van de elektronische verzending.

De vergaderingen van de projectgroep werden opgeschort tot een verantwoordelijke voor de communicatie zal zijn aangeworven.

(3.2) VERBETEREN VAN DE ORGANISATIE VAN DE HOGE RAAD

▪ **Project "Doelgerichte HRJ"**

Doel: De HRJ moet in de toekomst doelgerichter resultaten kunnen neerzetten. Daarvoor is het nodig de structuur en de interne werking op zowel korte als lange termijn te herzien, indien nodig met wetswijziging. Kwaliteits- en prestatiedenken vormen hierbij een belangrijk uitgangspunt (bijvoorbeeld gebruik maken van het CAF kwaliteitsreferentiekader, evalueren en bijsturen van het HRJ managementplan, ...).

Bevoegd projectteam: Werking HRJ

Stand van zaken

Het projectteam "Werking HRJ" heeft beslist om volgens drie assen te werken:

1. personeel van de HRJ (voorstel voor een CAF-analyse)
2. leden van de HRJ (verwachtingen van de leden, werking, statuut, ...)
3. partnerships (later te ontwikkelen)

Wat de eerste as betreft, de zelfevaluatiegroep – die uit personeelsleden is samengesteld – is 8 keer bijeengekomen en heeft een verbeterplan met 84 punten uitgewerkt. Tussen de zelfevaluatiegroep en de bureauleden vond vervolgens overleg plaats om de prioritaire actiepunten te bepalen. 17 « quick-wins » en 8 langetermijnacties werden gedestilleerd. (Tot de « quick-wins » behoren onder meer update organogram, vergaderingen niveau A/staff VAOC/andere niveaus op regelmatige basis, met voorbereiding en opvolging, de aanwijzing van één persoon die onderlegd is inzake personeelszaken en die zich daarmee zal bezighouden ; de langetermijnacties omvatten onder meer het verduidelijken van de structuur van het leadership, het opmaken van functien- en competentieprofielen voor het personeel, het verbeteren van de interne communicatie). Vrijwel alle « quick-wins » zitten in de realisatiefase. Twee studenten humanresourcesbeheer van de handelshogeschool Solvay hebben de follow-up mee ondersteund.

Wat de tweede as betreft, werd de leden van het projectteam gevraagd om hun verbeter suggesties te formuleren. Tot nog toe werden over de volgende punten voorstellen aangebracht:

- het jaarlijks verslag : voorstel het jaarlijks verslag te herzien zodat de klemtoon veeleer ligt op de meerwaarde van de HRJ tijdens het besproken jaar;
- invoering van een tool voor het evalueren, door de leden, van de werking van de HRJ ;
- revisie van het vademecum ;
- grotere beschikbaarheid van de leden voor de activiteiten van de HRJ.

- **Project "Oprichting van een auditdienst"**

Doel: Binnen de HRJ een professionele auditdienst oprichten. In afwachting van de installatie van een auditfunctie binnen de rechterlijke organisatie verricht deze dienst onder meer interne audits van de rechterlijke organisatie.

Bevoegd projectteam: Audit

Bijlage 1 : Algemene statistieken over de voordrachten voor benoemingen en aanwijzingen
--

Hierna volgen 2 categorieën van statistieken :

- Enerzijds statistieken over de **kandidaturen** die de benoemings- en aanwijzingscommissies hebben ontvangen.
- Anderzijds statistieken over de **voordrachten** door de benoemings- en aanwijzingscommissies.

1. Ontvangen kandidaturen door de CND en door de BAC :

Soort functies :

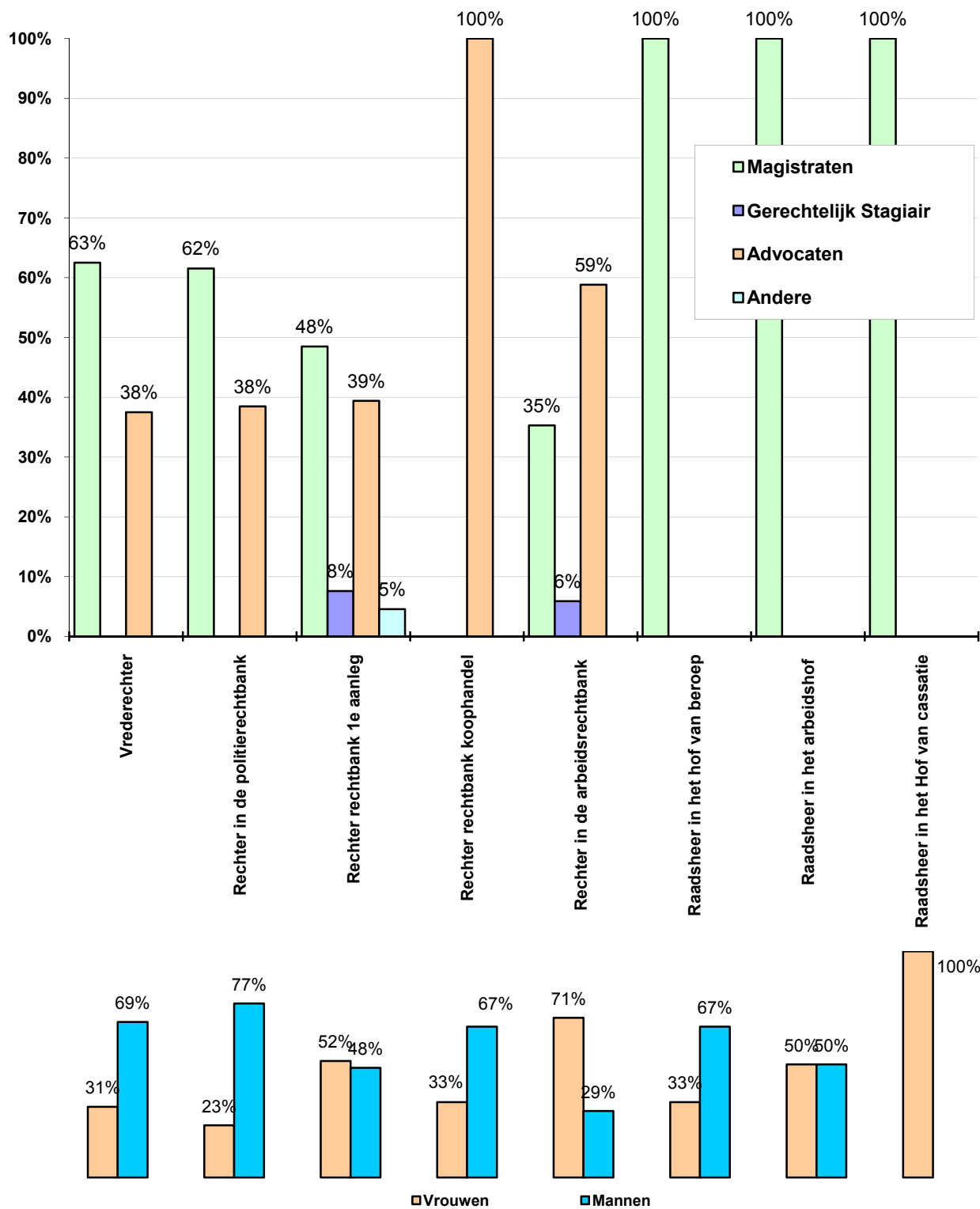
- werkende magistraten van de zetel
- magistraten bij het parket
- toegevoegde magistraten (zetel en parket)
- plaatsvervangende magistraten van de zetel

2. Voorgesteld kandidaten door de CND en door de BAC :

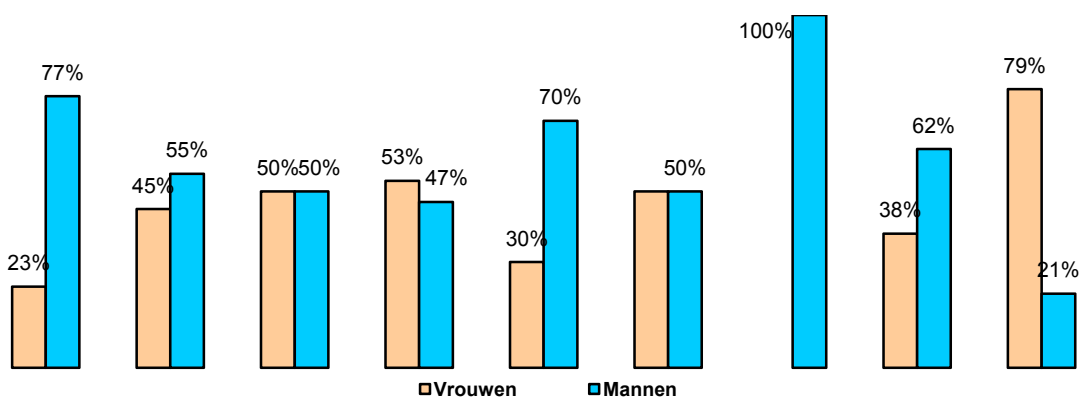
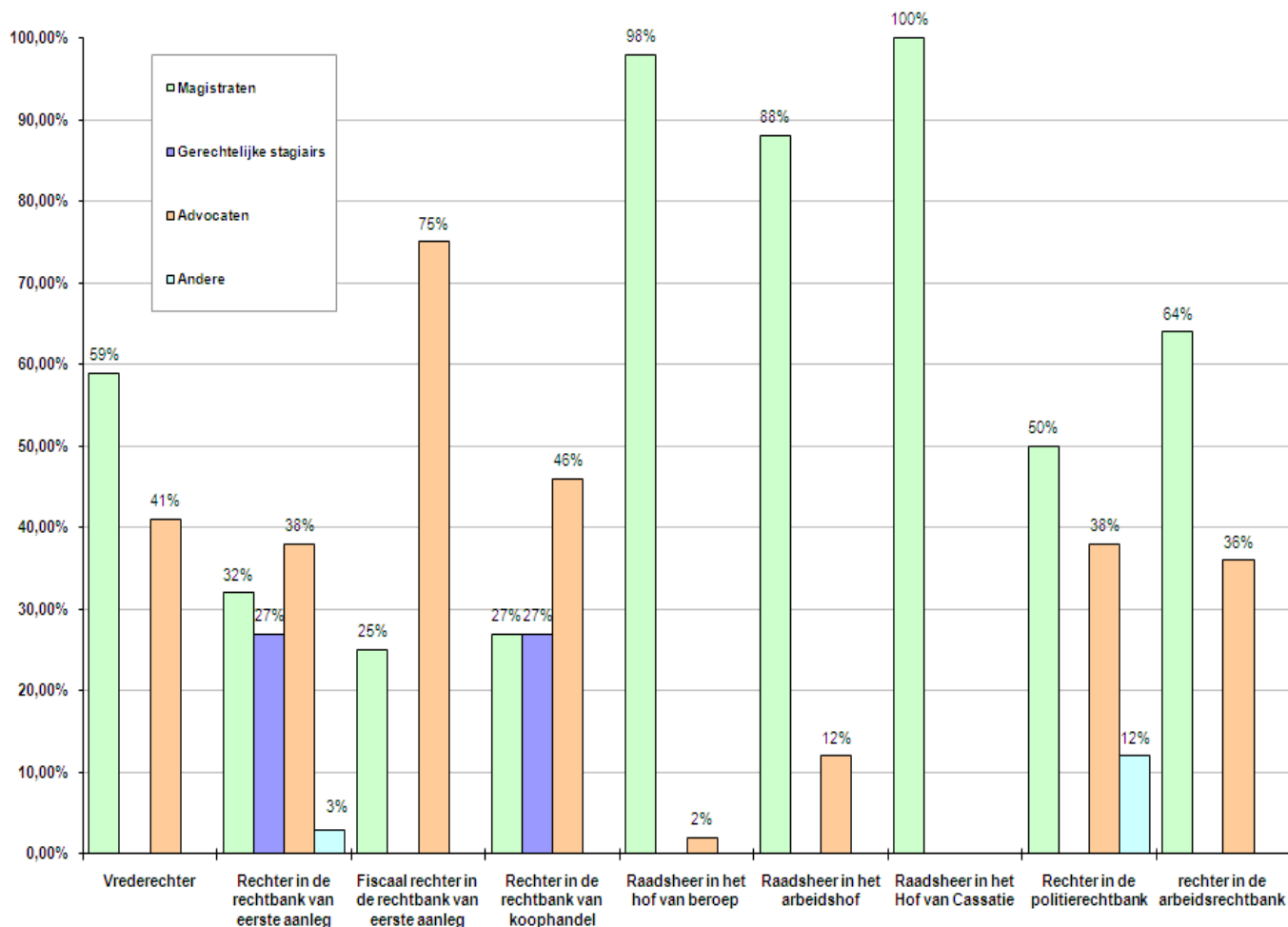
Soort functies:

- werkende magistraten van de zetel
- magistraten bij het parket
- toegevoegde magistraten (zetel en parket)
- plaatsvervangende magistraten van de zetel

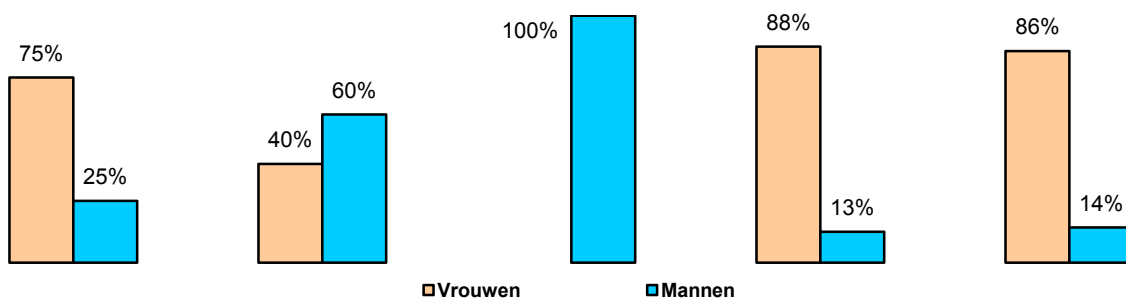
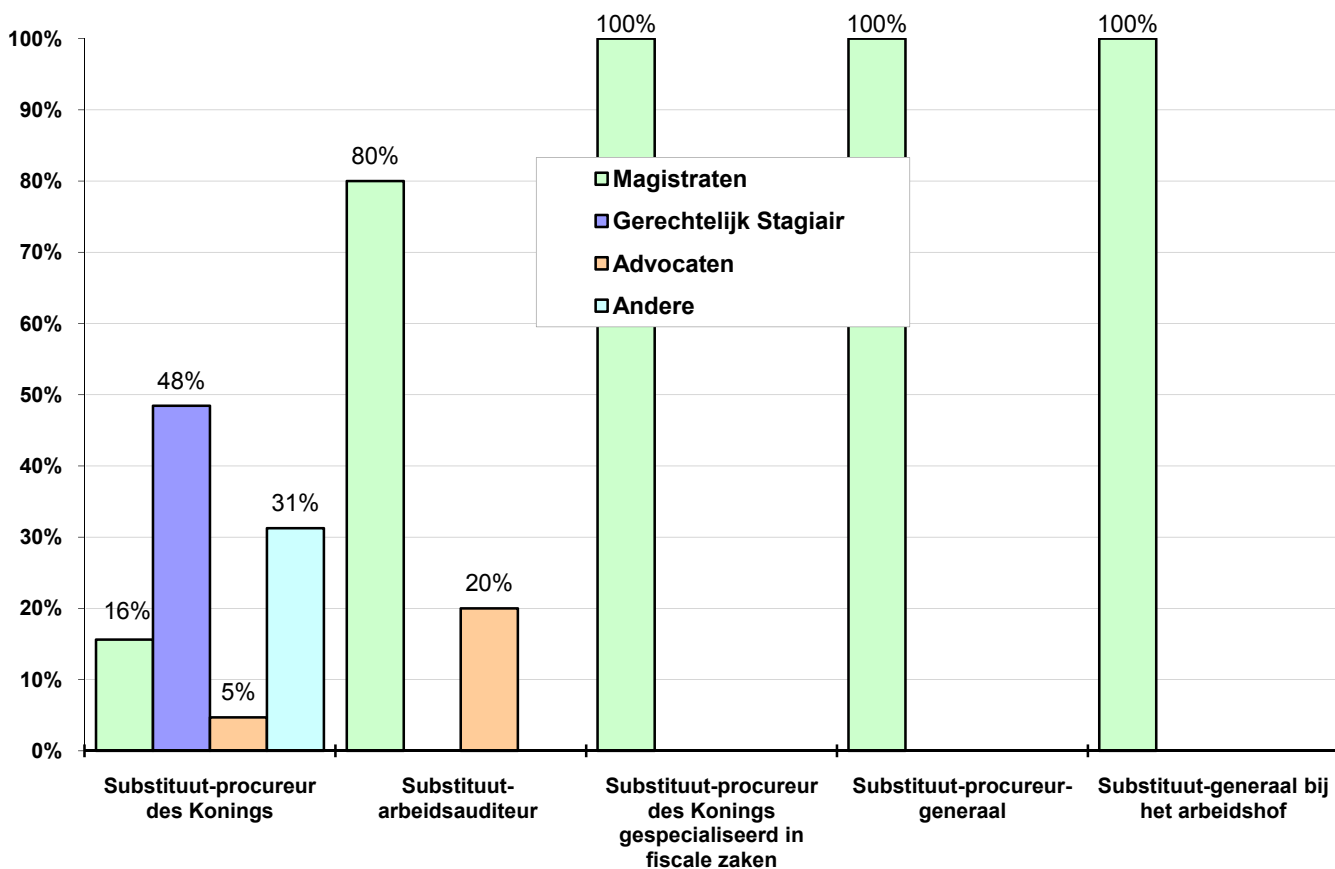
Kandidaturen die de CND heeft ontvangen voor de plaatsen van werkende magistraten van de zetel

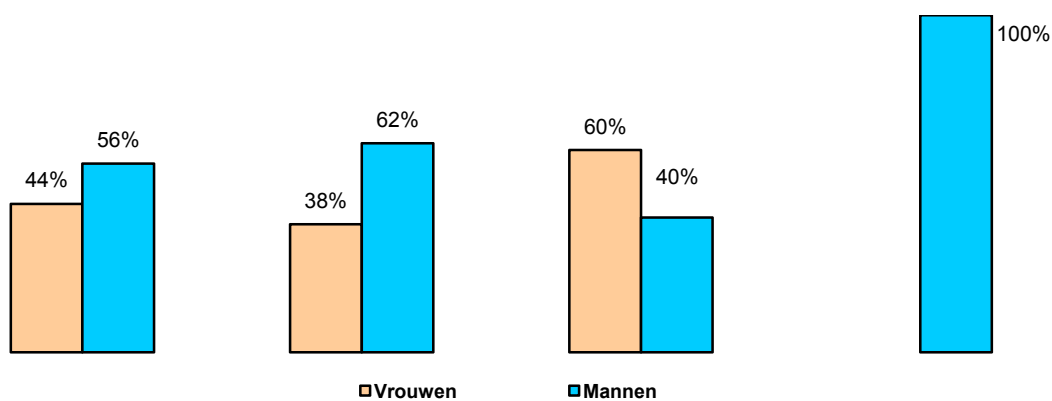
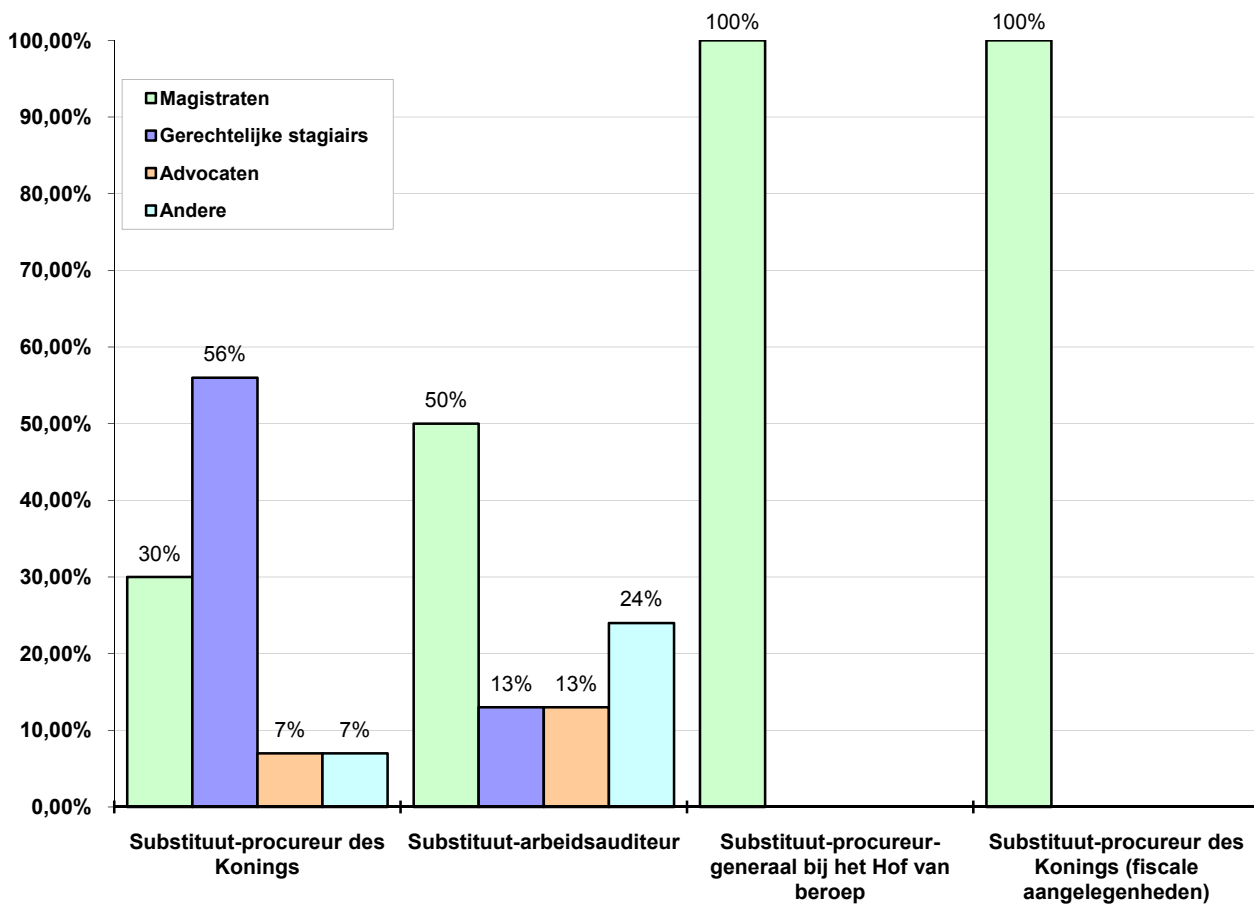
Kandidaturen die de BAC heeft ontvangen voor de plaatsen van werkende magistraten van de zetel

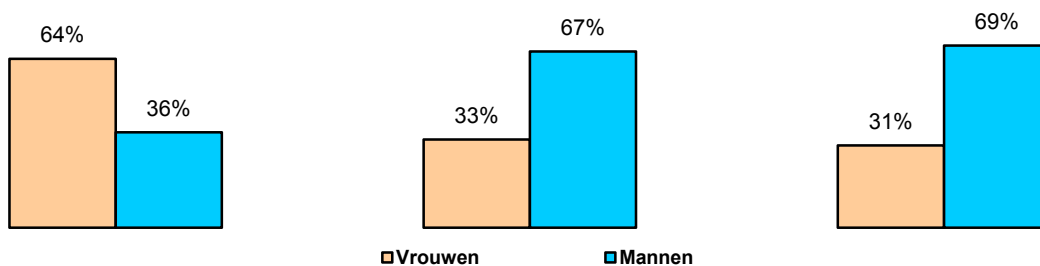
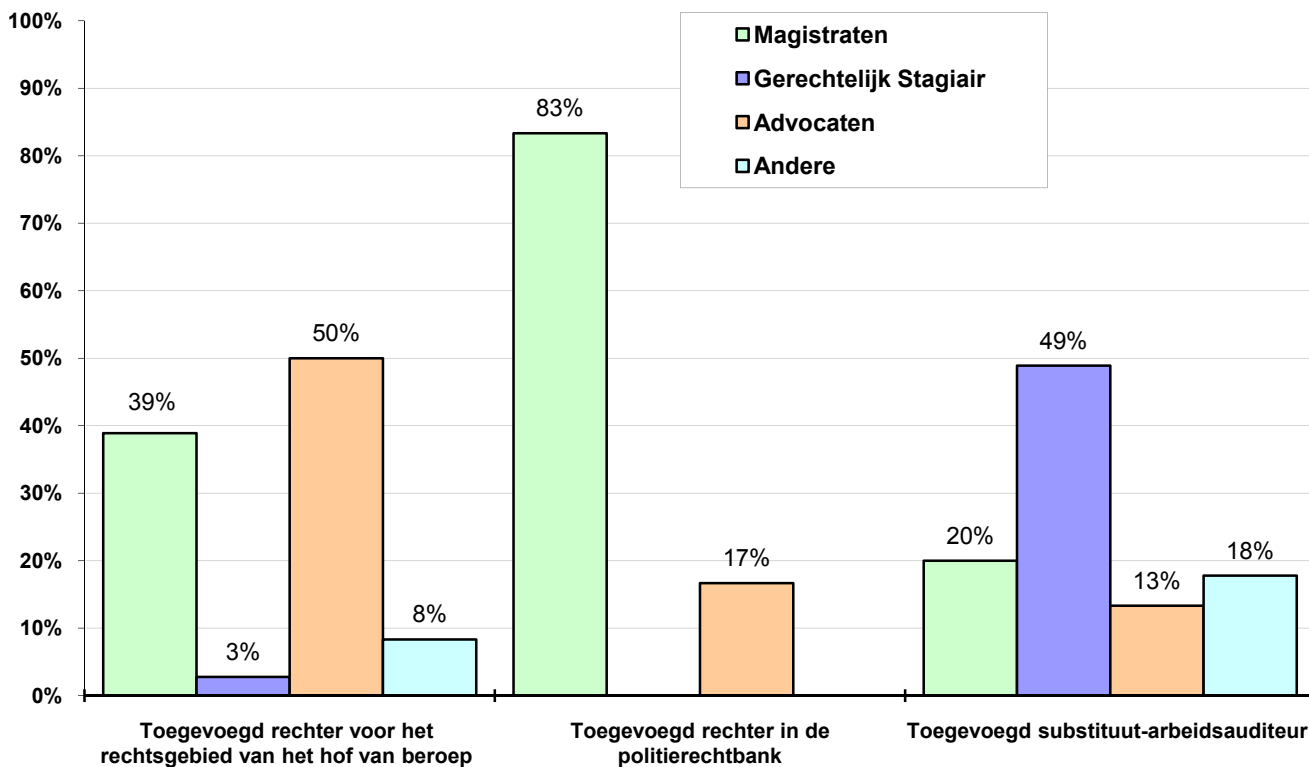
Kandidaturen die de CND heeft ontvangen voor de plaatsen van werkende magistraten bij het parket

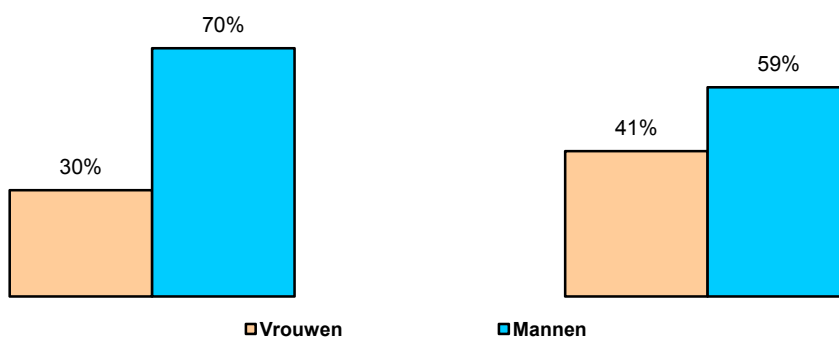
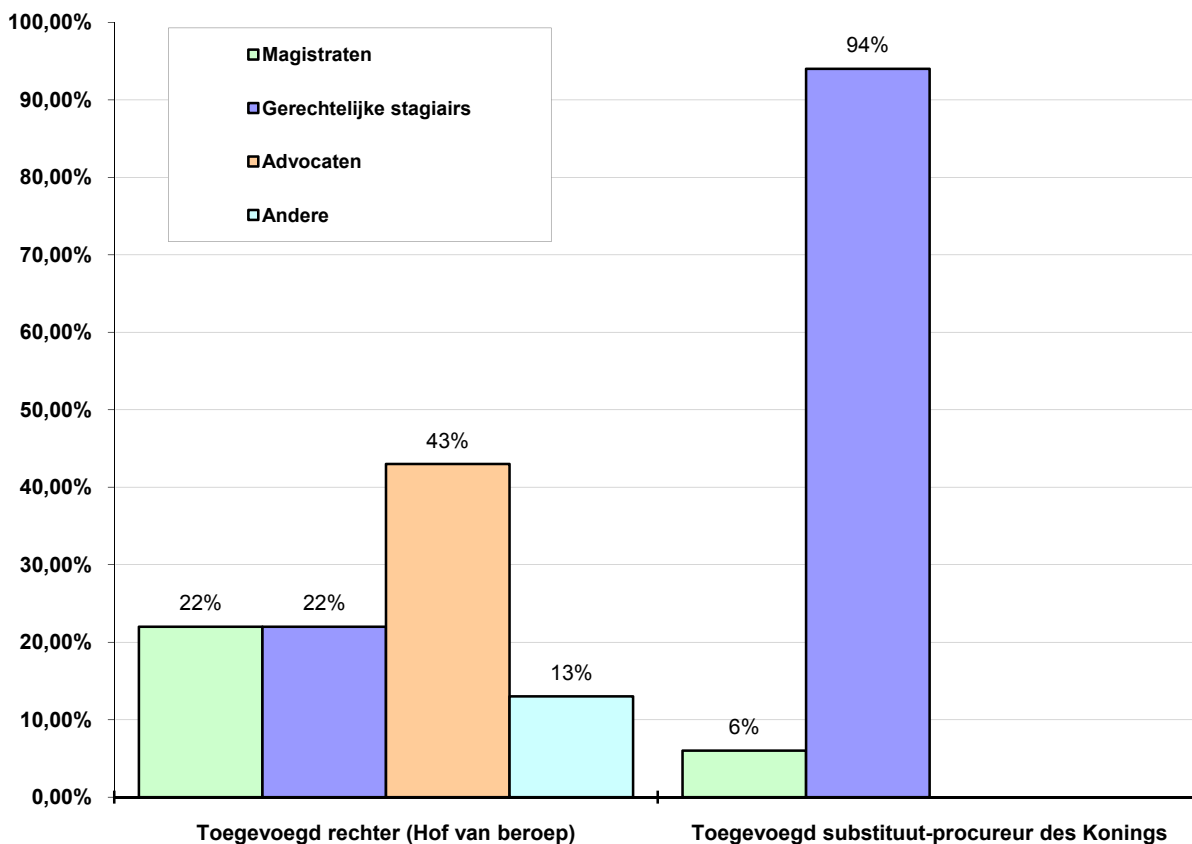
Kandidaturen die de BAC heeft ontvangen voor de plaatsen van werkende magistraten bij het parket

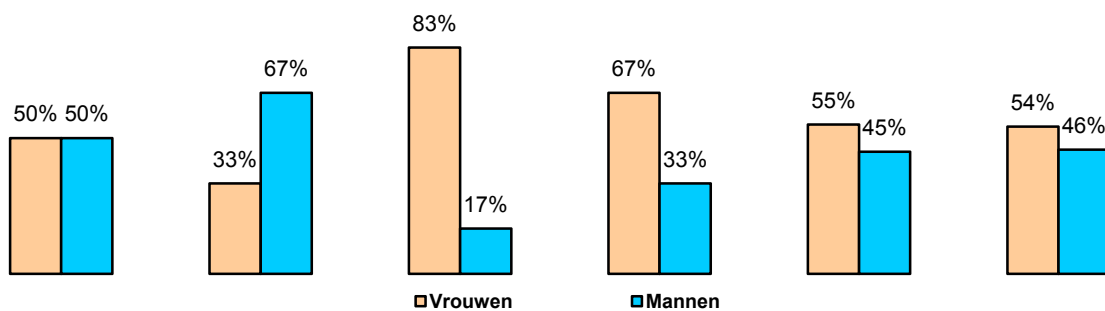
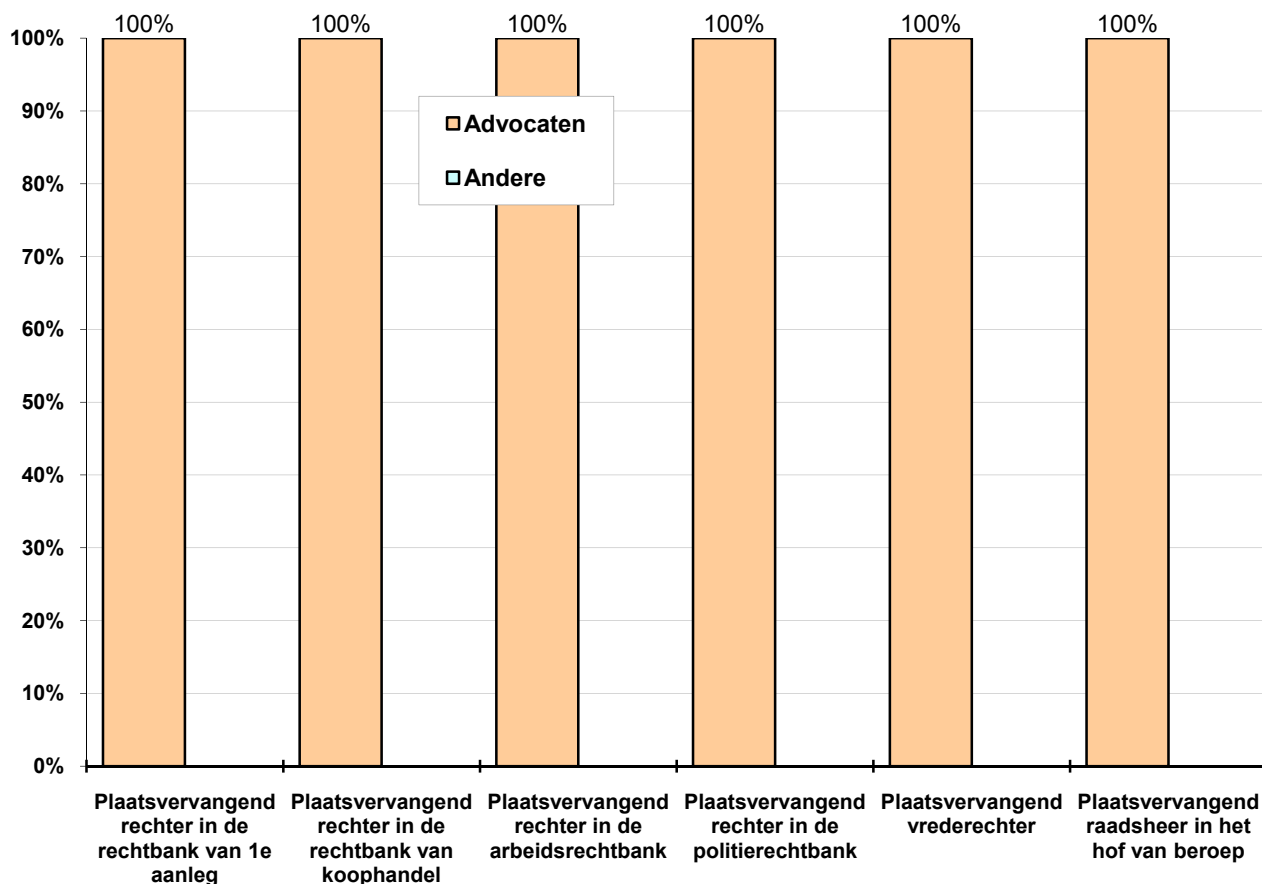
Kandidaturen die de CND heeft ontvangen voor de plaatsen van toegevoegde magistraten (zetel en parket)

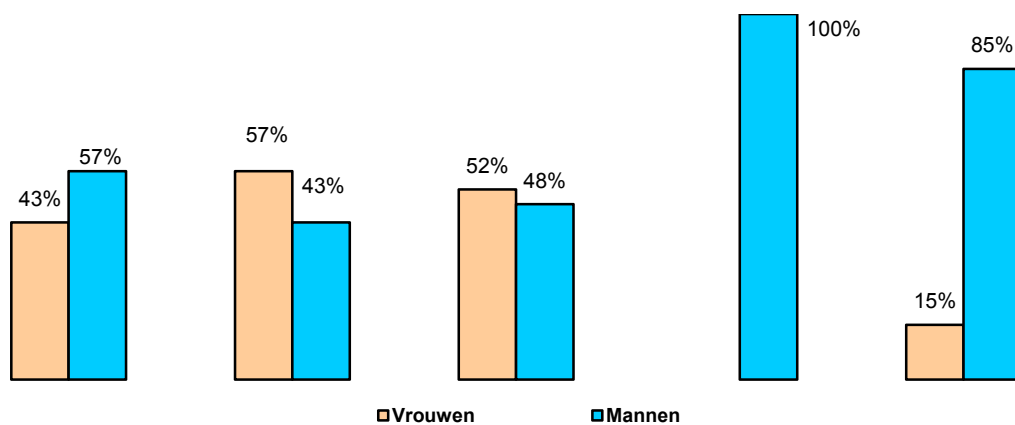
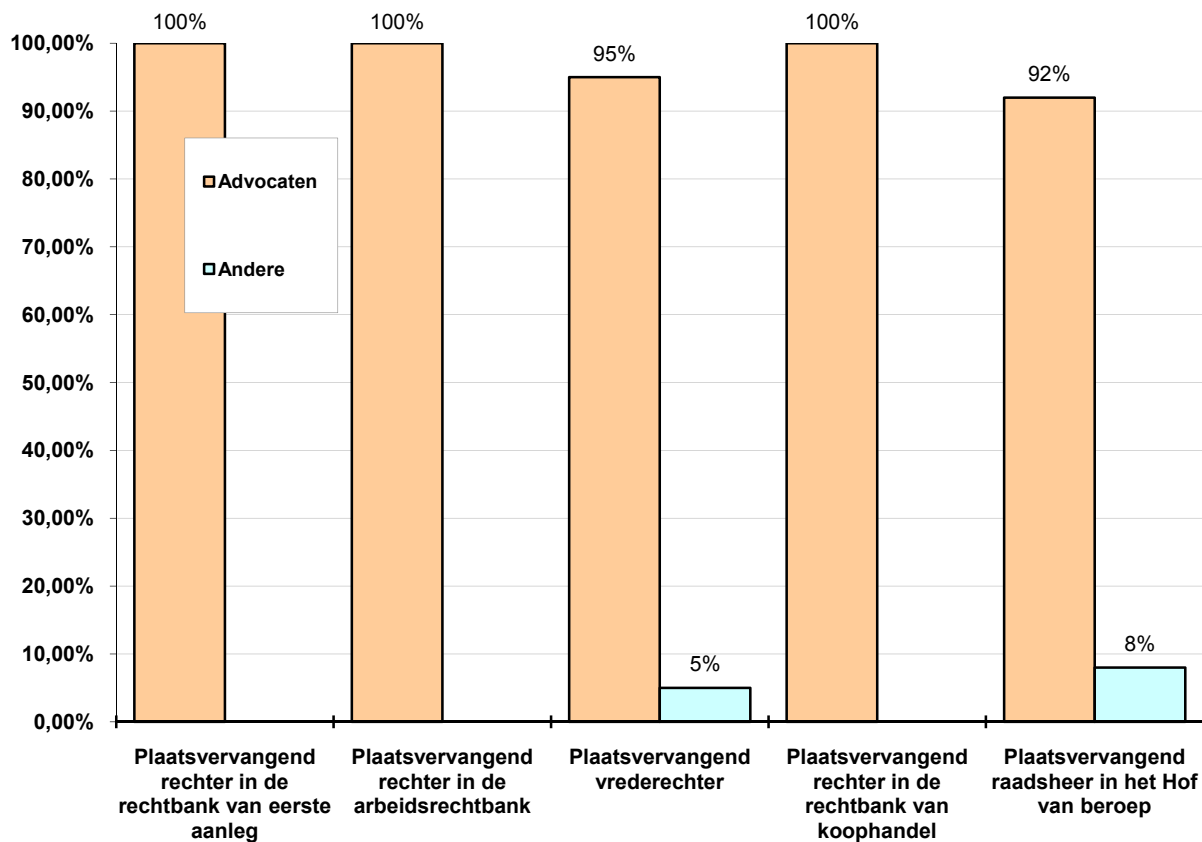
Kandidaturen die de BAC heeft ontvangen voor de plaatsen van toegevoegde magistraten (zetel en parket)

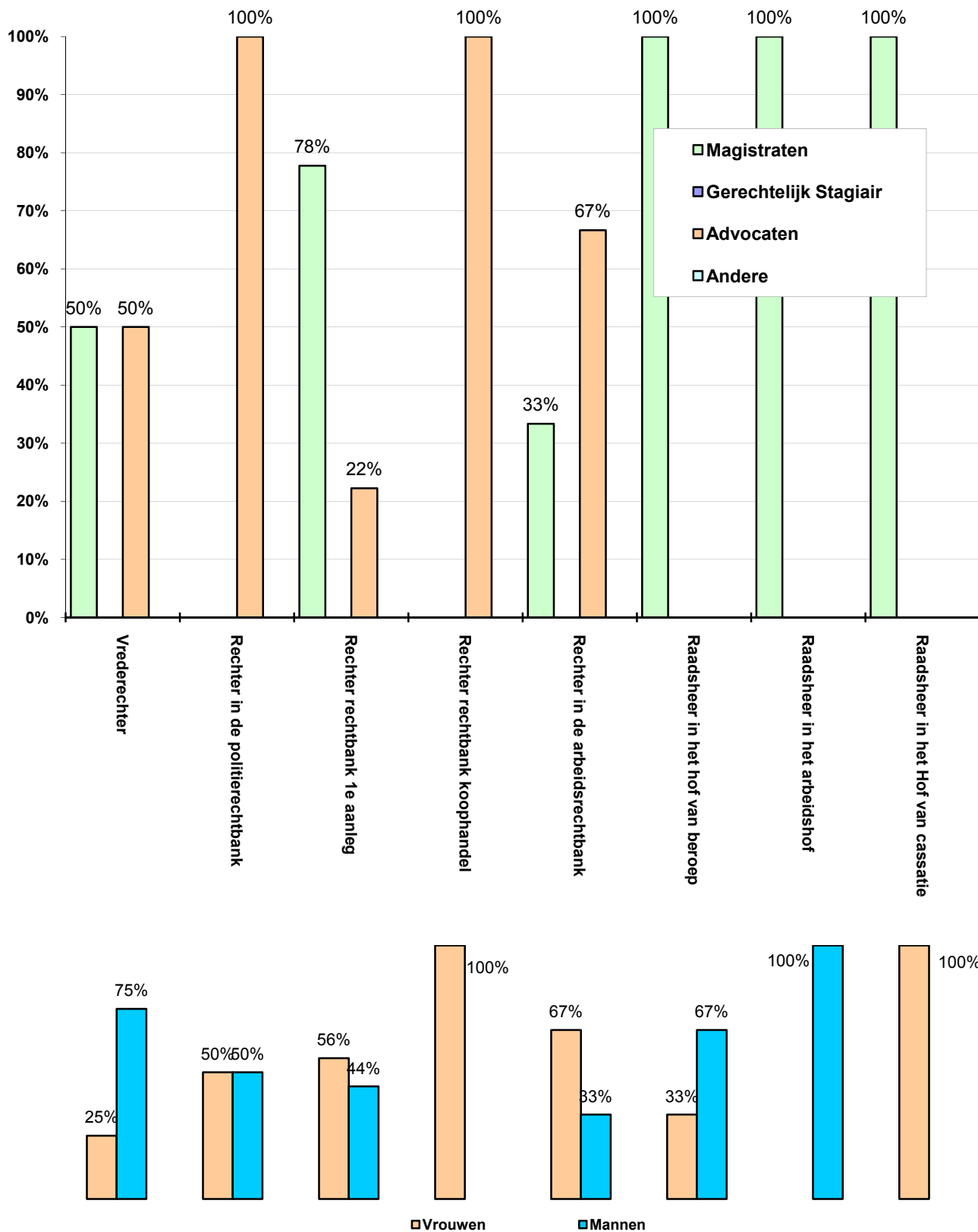
Kandidaturen die de CND heeft ontvangen voor de plaatsen van plaatsvervangende magistraten van de zetel

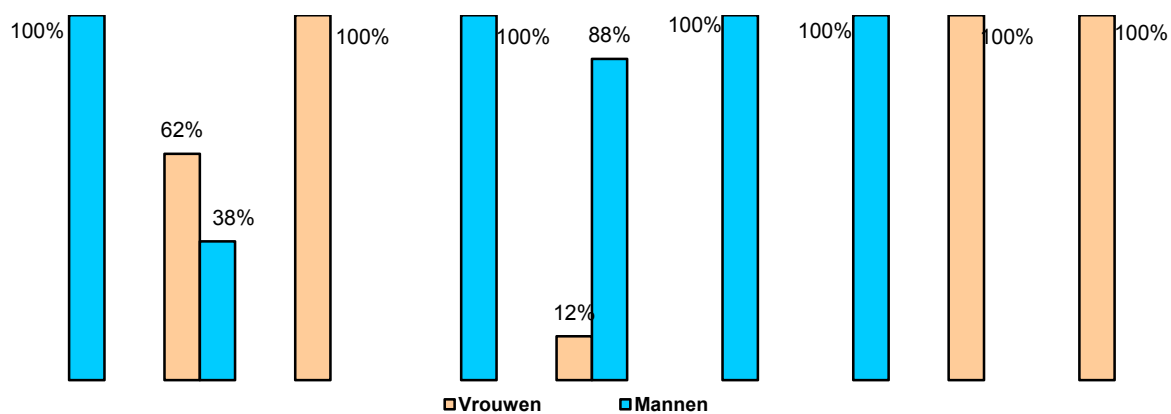
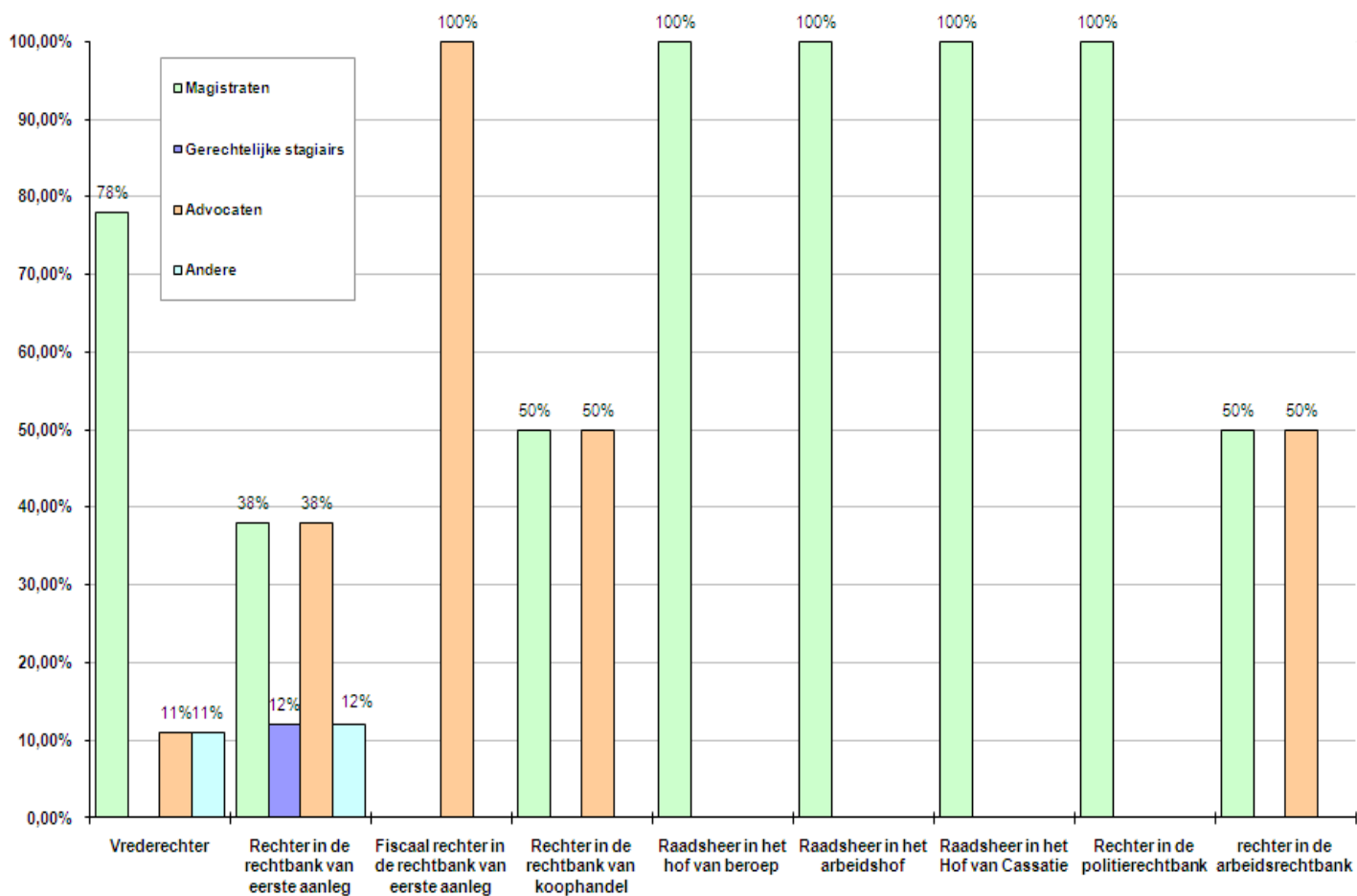
Kandidaturen die de BAC heeft ontvangen voor de plaatsen van plaatsvervangende magistraten van de zetel

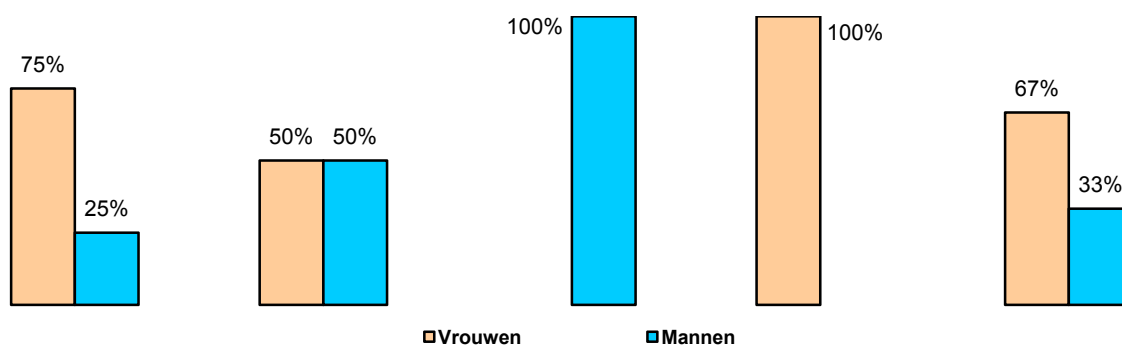
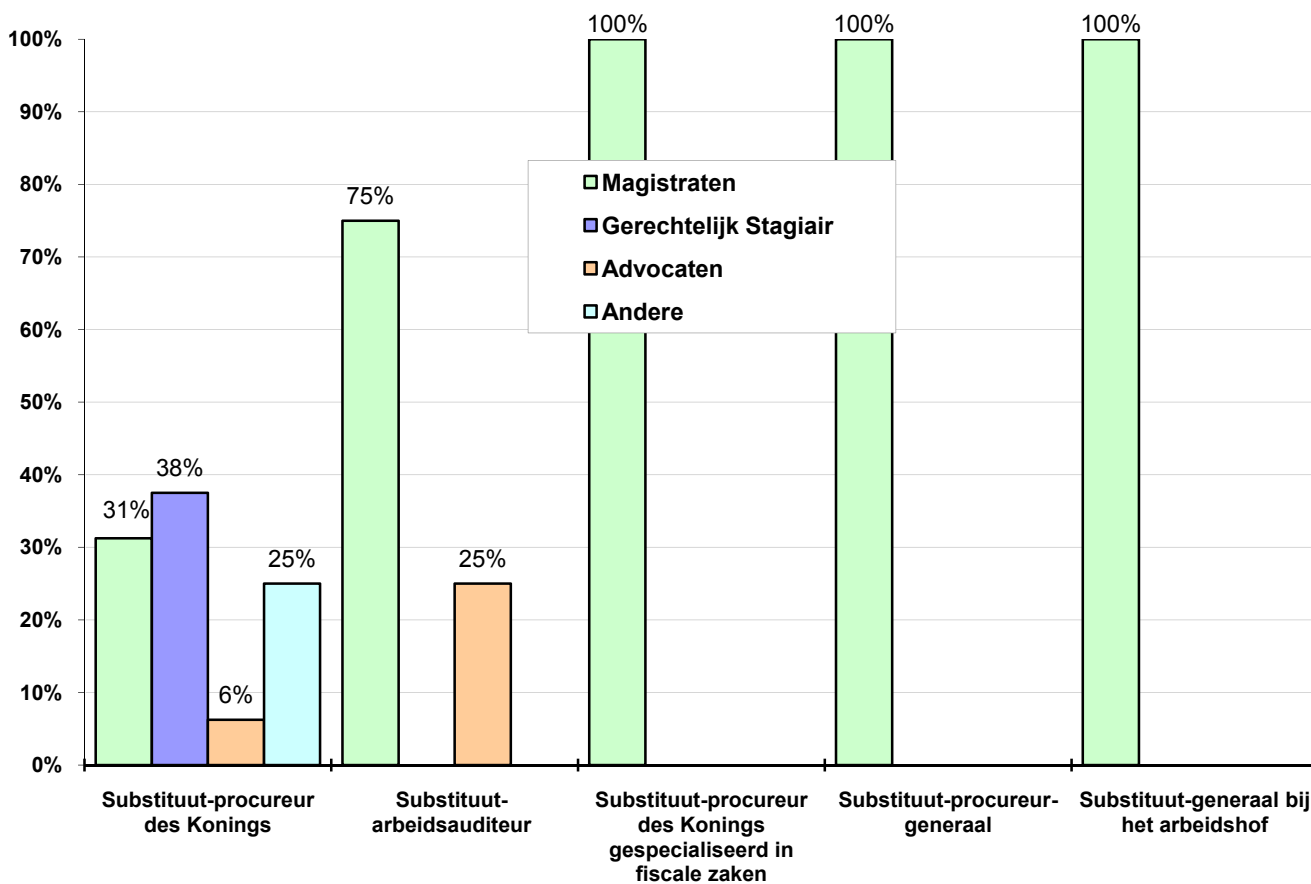
Door CND voorgedragen kandidaten voor de plaatsen van werkende magistraten van de zetel

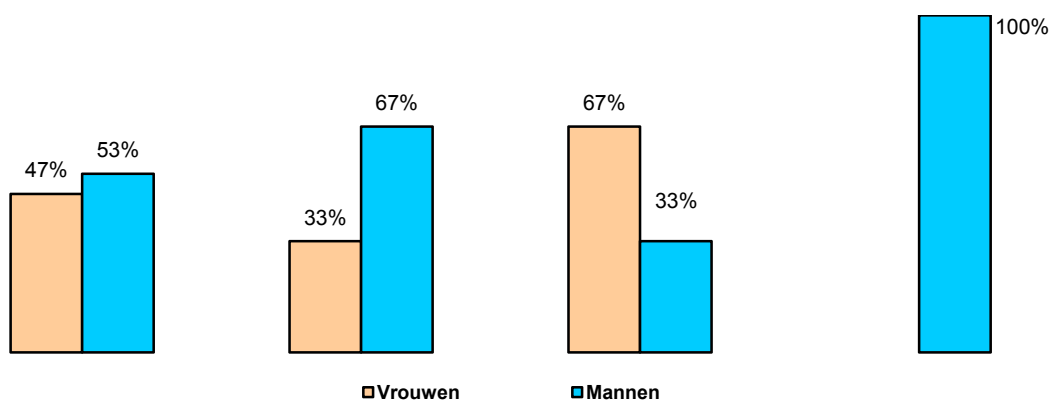
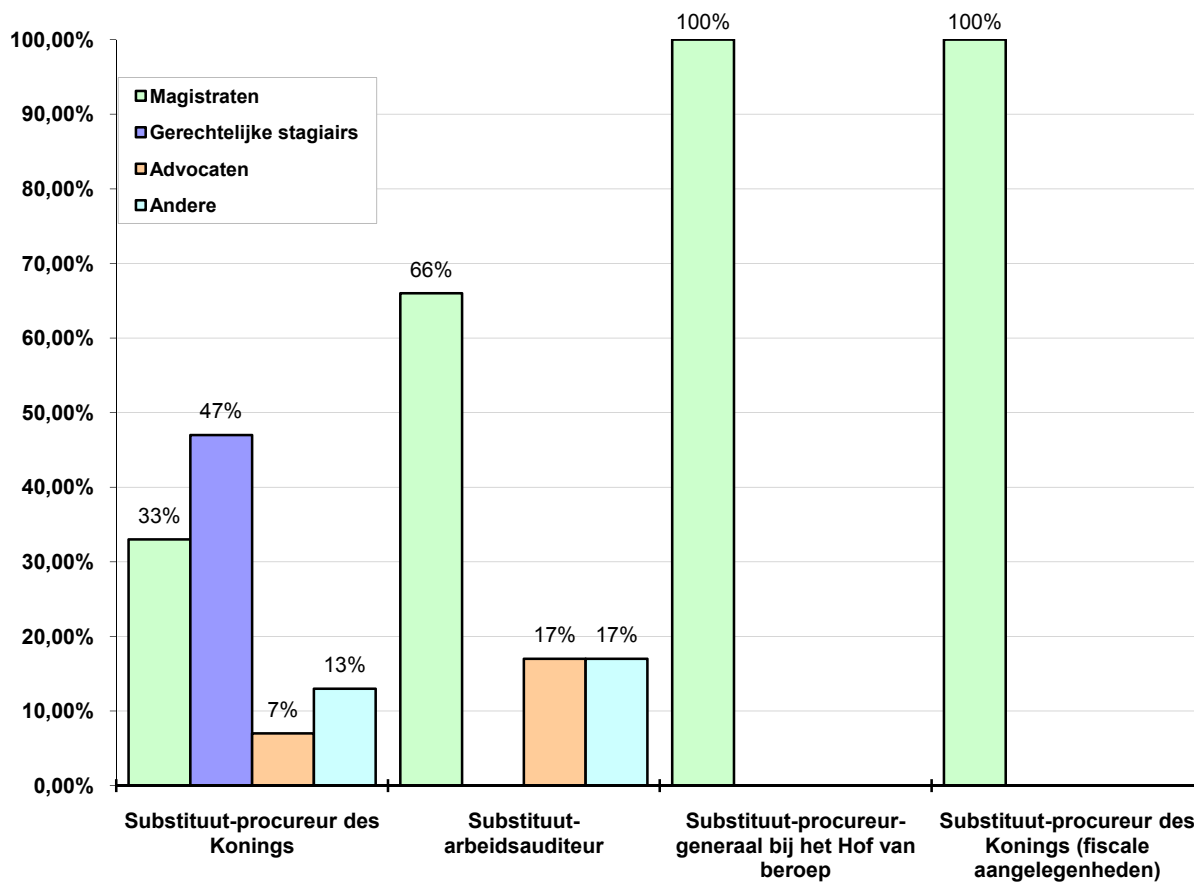
Door BAC voorgedragen kandidaten voor de plaatsen van werkende magistraten van de zetel

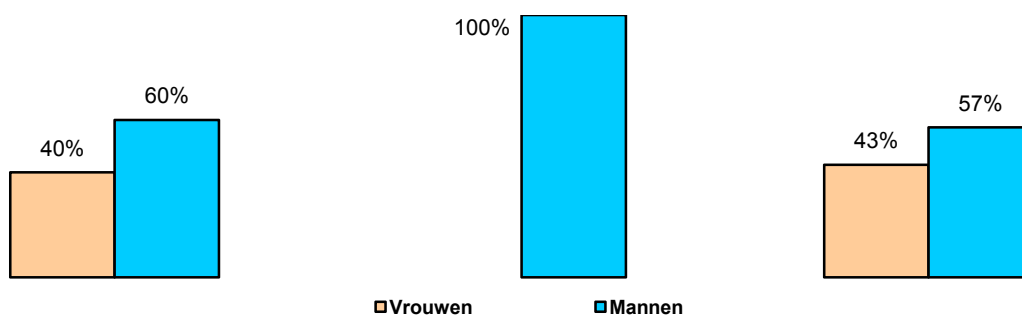
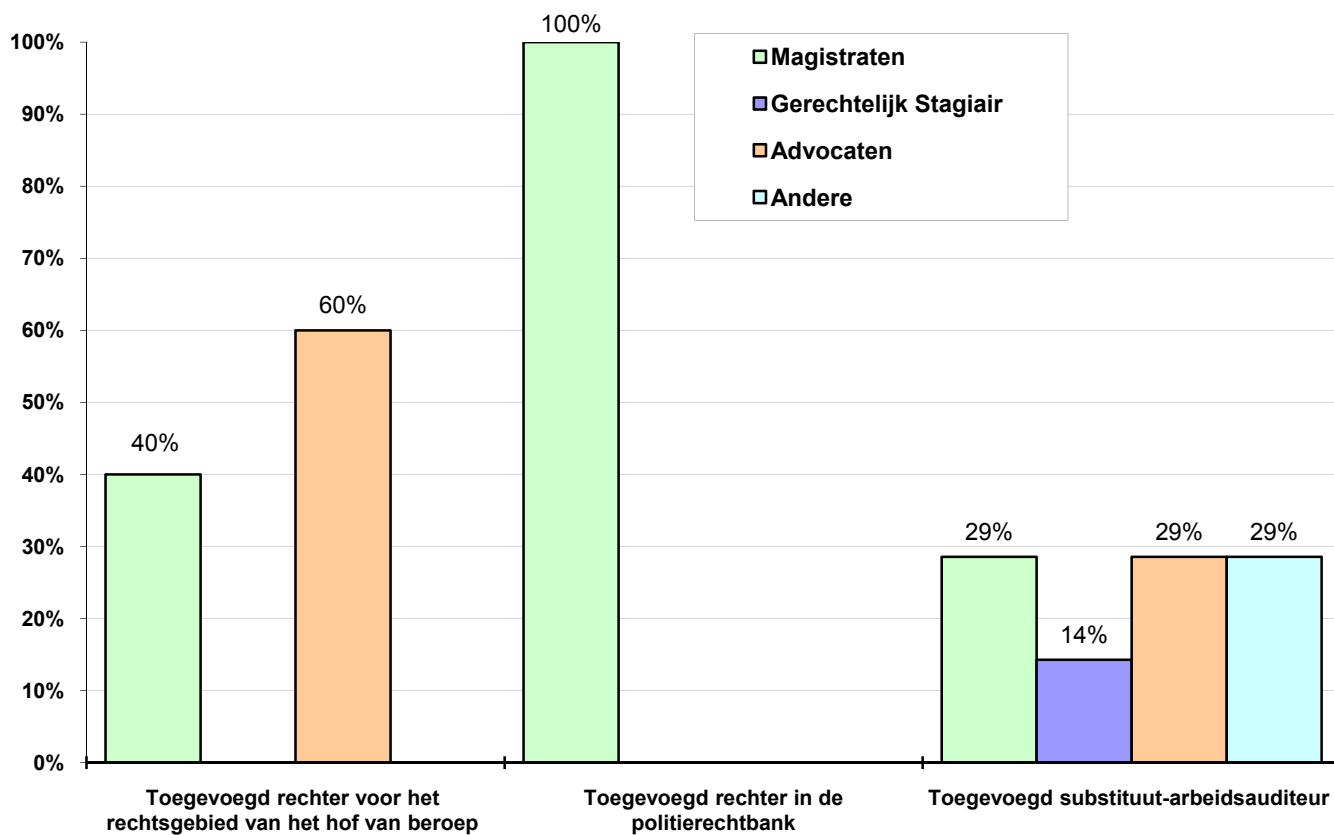
Door CND voorgedragen kandidaten voor de plaatsen van werkende magistraten bij het parket

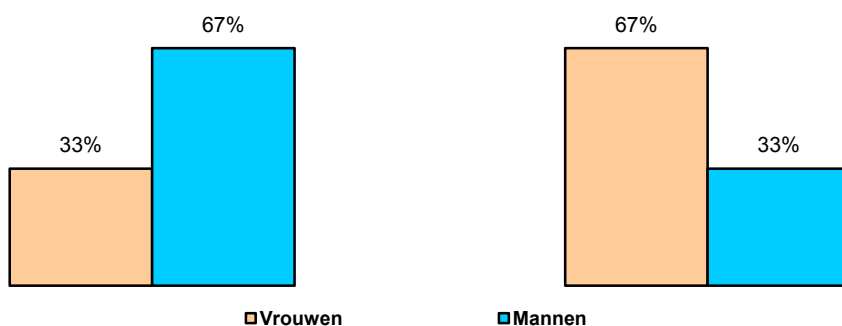
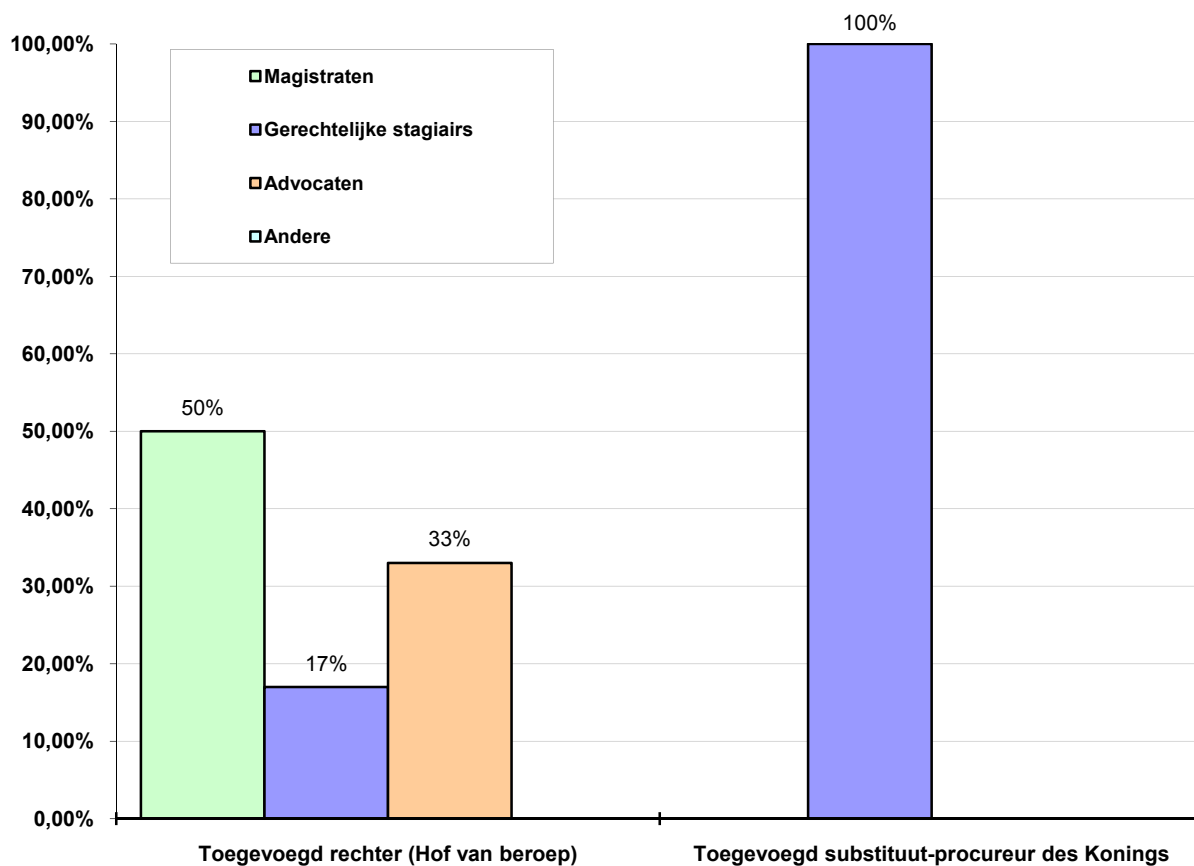
Door BAC voorgedragen kandidaten voor de plaatsen van werkende magistraten bij het parket

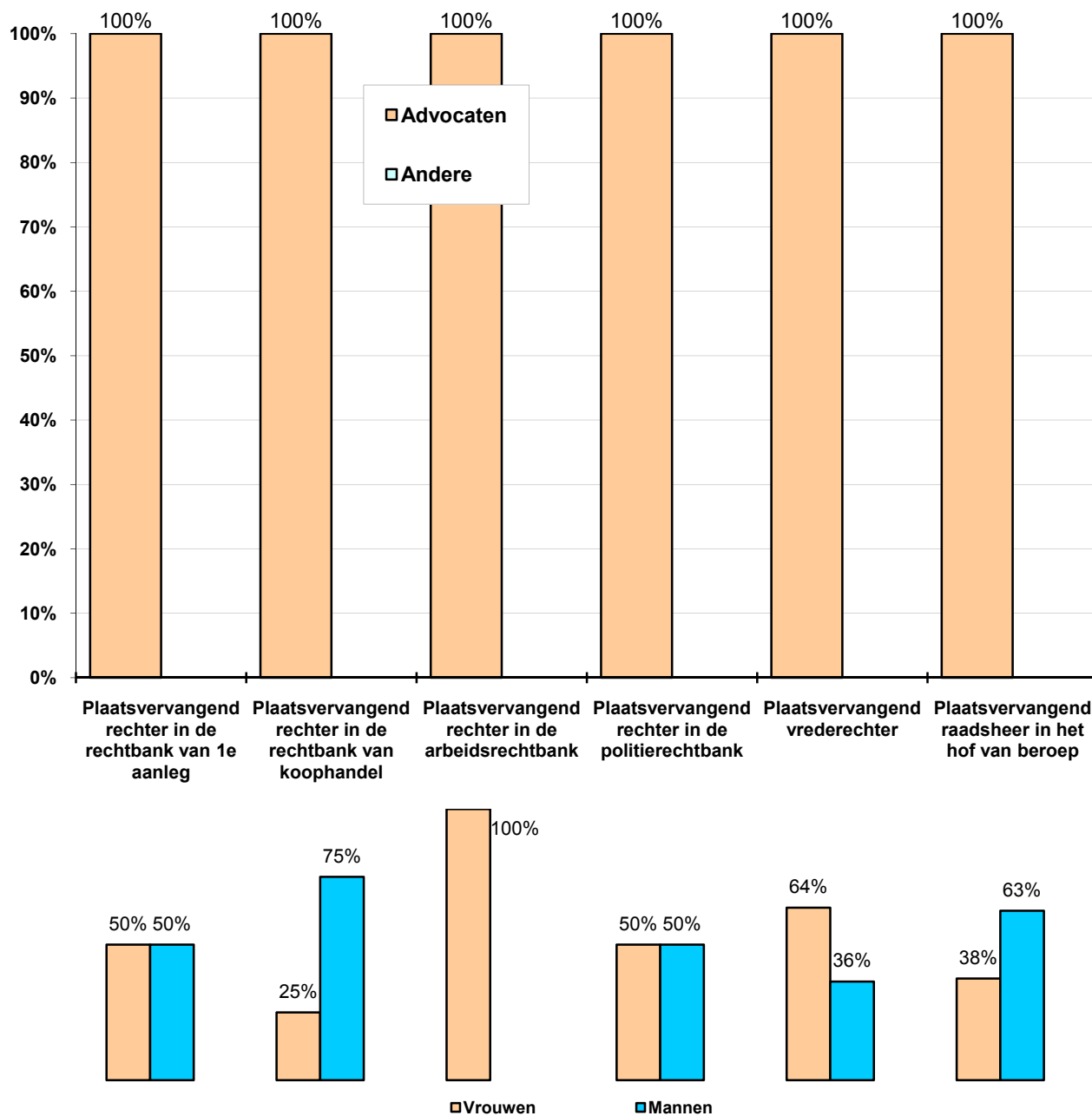
Door CND voorgedragen kandidaten voor de plaatsen van toegevoegde magistraten (zetel en parket)

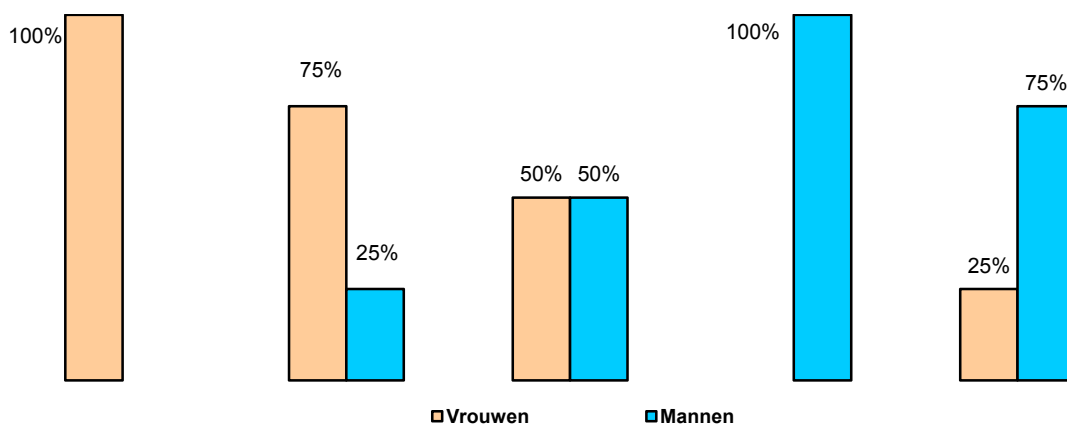
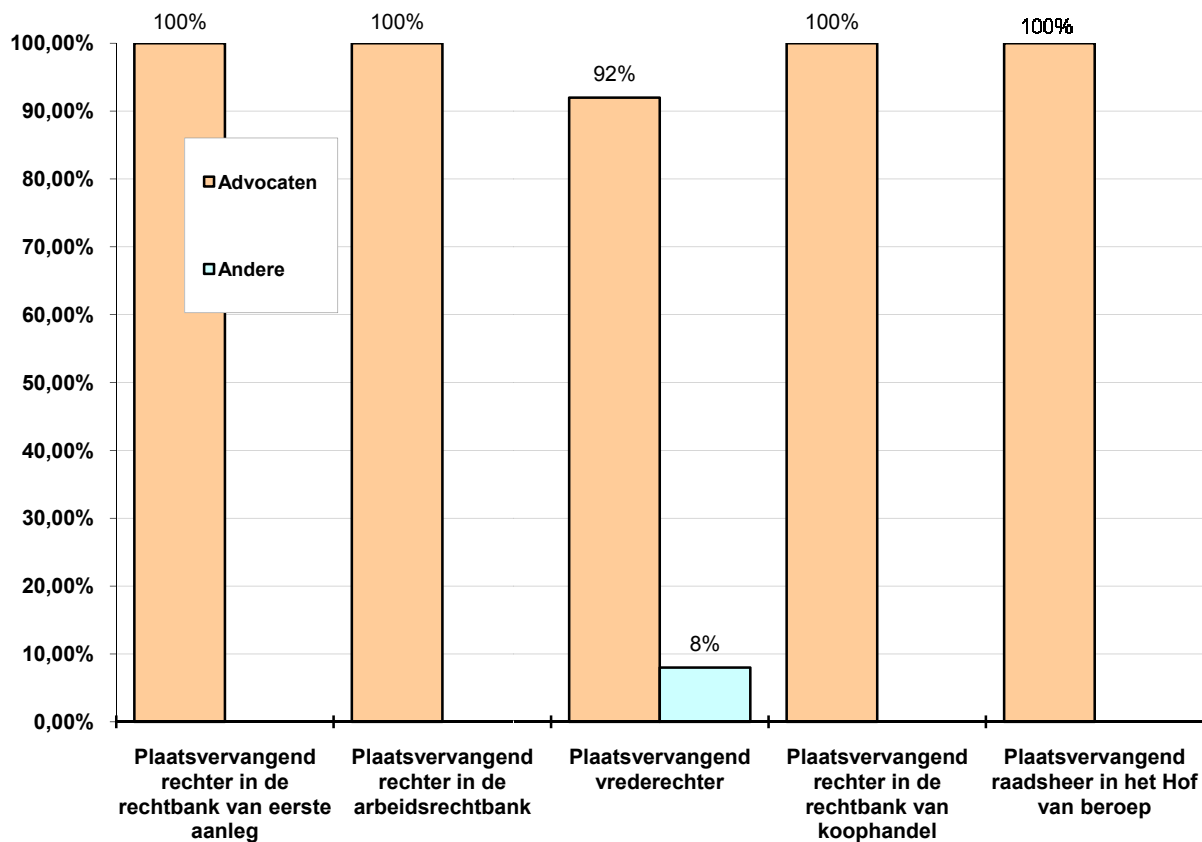
Door BAC voorgedragen kandidaten voor de plaatsen van toegevoegde magistraten (zetel en parket)

Door CND voorgedragen kandidaten voor de plaatsen van plaatsvervangende magistraten

Door BAC voorgedragen kandidaten voor de plaatsen van plaatsvervangende magistraten

Bijlage 2 : Aanbeveling over de vraag welke informatie over de identiteit van magistraten aan de rechtzoekende mag worden verstrekt
--

Aanbeveling dd 12 maart 2009 nr 2009/1

DOELGROEP

Magistraten van de zetel en van het openbaar ministerie

TREFWOORDEN

Informatie aan de rechtzoekende – terechtzitting – identiteit van de magistraten

AANBEVELING

De commissie doet de aanbeveling om bij de ingang van de zittingszaal een mededeling op te hangen met identificatiegegevens over de zaken die rechtsdag hebben en over de magistraat of magistraten (zetel en openbaar ministerie) die zitting houden. Wat de magistraten betreft, kunnen de identificatiegegevens ook worden vermeld op een naamkaart die voor hen is geplaatst.

CONTEXT

Een rechtzoekende die 's ochtends voor een correctionele kamer was verschenen, probeerde na de terechtzitting geprobeerd de identiteit te vernemen van zowel de magistraat van de zetel als de magistraat van het openbaar ministerie.

Hij telefoneerde daartoe naar de griffie van de rechtbank en vernam zonder problemen de naam van de magistraat van de zetel.

Het parketsecretariaat van zijn kant weigerde om vanop afstand de identiteit mee te delen van de substituut die op de terechtzitting had gevorderd.

De klacht werd gegrond verklaard, niet omdat het parket geweigerd had om dat soort inlichtingen telefonisch mee te delen, maar wel omdat het noodzakelijk is dat de rechtzoekende tijdig de identiteit verneemt van de magistraten die optreden in een zaak waarin zijn belangen een rol spelen.

MOTIVERING

De commissie is van mening dat niets belet dat de rechtzoekende de identiteit kan vernemen van de magistraten van zowel de zetel als het openbaar ministerie die zitting houden op de terechtzitting die hem aanbelangt, ongeacht in welke hoedanigheid.

De commissie kan begrijpen dat dergelijke informatie niet telefonisch kan worden meegedeeld, aangezien de identiteit van de gesprekspartner dan niet kan worden nagegaan.

Zij is van mening dat die informatie ter beschikking van de rechtzoekende moet worden gesteld op het ogenblik dat laatstgenoemde de zittingszaal binnen gaat.

Zij doet de aanbeveling om in de mate van het mogelijke bij de ingang van de zittingszaal een bericht op te hangen met identificatiegegevens over de zaken die rechtsdag hebben en over de magistraat of magistraten (zetel en openbaar ministerie) die zitting houden of die slechts enkele dossiers behandelen (bij voorbeeld wanneer in een specifiek dossier de debatten worden heropend met gewijzigde zetelsamenstelling of wanneer een ander lid van het openbaar ministerie vordert).

Voor de magistraten kan die mededeling bovendien gebeuren aan de hand van een naamkaart met hun naam en hun functie, die voor hen is geplaatst.

De commissie onderstreept dat de rechtzoekende de identiteit van de magistraten sowieso zal vernemen wanneer hij kennis neemt van de beslissing.

Mutatis mutandis kan die informatie hem al op het ogenblik van de terechtzitting worden meegedeeld.